CAMILLI

PLAVTII PAEZONIS IVRISCONSVLTI FONTANELLATENSIS COMMENTARIA.

Ad l. 1. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. in quibus tota materia iurisdictionis mandatę, & meri, & mixti imperij pulcherrime enucleatur.

Et opiniones Doctorum inter sese dissentientiũ, mirum in modum concilian tur, & noua multa non minus subtiliter, quàm copiose traduntur.

PLACENTIAE
M. D. LI.

HOC OPVS DIVISVM EST IN *quatuor libros, & breuiter continet infrascriptas conclusiones.*

Liber primus continet infrascripta.

Primo præfationes 15. quæ uulgo premissa uocantur, quę mirum in modum conferunt ad intellectum huius materiæ. ĩ uerb. pfationes à nu. 8. usq; ad nu. 48.
Secundo Declarationes, & uarios intellectus ad hanc legem, cum opportunis declarationibus, ex quibus tota hæc materia remanet optime enucleata. in uerb. declarationes à nu. 12. usq; ad nu. 131.

Secundus liber continet infrascripta, uidelicet.

In uerb. specialiter.

Specialiter quomodo accipi debeat, & quę sint ea quæ specialr lege, uel senatus consulto, uel constitutione principis tributa dicuntur, & quare mandari nõ possint, numero 10. Deinde ponitur conclusio q, ea q̃ specialr tributa sunt mandari nõ possunt nu. 17. cum 10. ampliat. & 12. limitationib. usq; ad nu. 22. et ibi põnũtur quatuor breues cõclusiones, qbus omnia quæ mandari non possunt, continentur.

In uers. mandata Iurisdictione.

Iussus & mandatum in quo differant, nu. 6.
Locũtenens quid sit, & à quo constitui potest, & quam potestatem habeat, nu. 8. usq; ad nu. 19.
Locũtenens ab ordinario an constitui possit, q, non, numero 11. fallit septem casibus nu. 12. & 13.

Index

Iudex datus quid sit, & quomodo olim constituebatur, et à quibus, et quam potestatem habeat, et quid differat ab eo cui mãdata est iurisd. nu. 18. usq; ad nu. 47.

Differentiæ 16. Inter iudicem datũ, & eum cui mandata est iurisdictio, nu. 32. usque ad nume. 47.

Vers. quæ uero iure magistratus.

Iure magistratus quid dicatur cõpetere, nu. 2. usq; ad nu. 15. ubi per multas conclusiones declaratur iste terminus, quæ fere totam hanc materiam complectuntur.

Quæ mandari poßint, uide quinq; breues conclusiones, nu. 16. quæ uero mãdari nõ poßint, tradũtur p quatuor breues conclusiones in uerb. specialiter, nu. 17.

A qbus ãt mãdari poßit iurisdictio, uide nu. 17. ubi ponũtur. 15. cõcl. succĩte, ex qbus tota illa mã explicatur.

Magistratus quilibet, etiã minimus, an poßit iurisdictionem mandare, disputatur, nu. 34. usq; ad nu. 44. ponitur, nu. 45. conclusio q̃ sic, cum 10. amplia. usque ad nume. 55. cum 9. limita. nu. 56. usque ad nu. 64.

Magistratus municipales an iudices dare poßint, disputatur ad partes. nu. 65. usque nu. 73. & fit conclusio contra cõmunem, nume. 70.

Doctor an poßit iurisdictionem mandare quam habet in scholares, communis est q̃ sic, nume. 23. fit conclusio contra cõmunem q̃ non, nume. 74. & 77.

Delegatus an poßit mãdare iurisdictionem: fit conclusio cõmunis q̃ nõ, & hæc quæstio est duplex. nam in ea q̃ritur, an poßit iurisdictionẽ mãdare, et an poßit iudicẽ dare, et fit cõclusio q̃ delegatus nõ subdelegat, nu. 80. 81. 82. quæ ampliatur 8. modis, nu. 83. usq; ad nu. 86 limitatur 16. modis nu. 87. usque ad num. 119. ubi late enucleatur tota materia subdelegationis.

Liber Tertius.

Vers. & Ideo.

Verb.

Exercitatio.i. cognitio, nume. 1.

Cognitio differt ab aïaduersione, nu. 2. et an data cognitione cõtineatur diffinitio, nu. 3. Distingue. ut nu. 4.

Executio & pronunciatio, an differant, & an qui non potest exequi, posit pronunciare esse exequendũ, & de similibus alijs uide nu. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

Vers. delegatam.

Delegatus ab ordinario in quibus differat, nu. 4. usque ad nu. 14. & de potestate delegati principis uide multa, nu. 15. usq; ad nu. 20.

Vers. huius rei.

Argumentum à contrario an sit fortißimum, nu. 3. 5.

Vers. non aliter.

Dispensatio in uno casu arguit ius cõmune esse in contrarium in alijs casibus, nu. 3. 4.

Specialiter tributa an mandari poßint in casu profectionis? firmatur conclusio contra cõmunem, q non, excepto casu legis Iulie, nu. 6. usq; ad nu. 10.

Profectio necessaria esse debet, nu. 11.

Cognitio causarum criminalium an posit mandari à preside, & ab alijs similibus sicut à proconsule, uidetur q sic, nu. 12. & disputatur usq; ad nu. 21. in contrarium est cõmunis opinio & uera, nu. 22. usq; ad nu. 32. & ita concluditur, nu. 33.

Infirmus an posit mandare ea quæ potest absens, cõmunis opinio est, q sic, nume. 34. contraria opinio est uerior, nu. 38. usq; ad nume. 52.

Occupatus publicis negocijs, an deleget ea quæ sunt specialiter tributa perinde ac si pficisceretur, cõis est, et uera opinio q nõ, nu. 53. q̃ limitatur, nu. 55. q̃ limi-

ta intelligatur iurisdictio.nu.34.usque ad nu.46.

Vers.iurisdictionem quidem transferri.

Vers.imperium.

Vers.Paulus not.

REVERENDISSIMO ET ILLVSTRISSIMO D. INNOCENTIO SANCTÆ Romanæ Ecclesiæ Cardinali de Monte Nuncupato.

Camillus Plautius Pezon Iuris consultus, Fontanellatensis Salutem ac fœlicitatem. P. D.

Væ sunt potissimum vię, quibus vita hominum illustratur, Res militaris,& literarum studia,inter hæc autem, iuris prudentiæ disciplina, aliis prestare, & auctoritate, & vtilitate mihi semper visa est,hęc est enim illa gloriosa, & præpotens philosophia, quæ vt ait Cicero,omnes philosophorum bibliothecas superat,hęc est vera illa, non affectata philosophia, sine qua nec regna cōstare possunt, nec ciuitates, nec quidem Domus priuate:hac enim & excoluntur animi, & tum metu pœnarū,tum spe pręmiorum,homines boni efficiuntur, & vnicuiq; quod suum est tribuitur, docemur etenim nutu, & auctoritate legum domitas habere libidines,coercere omnes cupiditates, nostra tueri, ab alienis mentem,ac oculos, & manus abstinere,quamobrem ab ineūte ętate laudis,et honorum studio incensus,ad hanc disciplinā perdiscendam me con

tuli, atq; in id studium incumbere cępi, in quo ita uersari constitueram, vt quos, neq; maiores mei, neq; opum affluentia, mihi comparauerat, honores, & splendorem, ex honesto labore assequi me rerer, & quasi studii fructus capere. Caeterum fortunae seuientis uolubilitate, ac procellis saepe iactatus, plerũq; destiti ab incoeptis, & non nisi per varios casus, & per discrimina rerum, portum attingere licuit, sed et quãdoq; in portu ipso naufragiũ timui. Demum fortunae fluctibus ereptus, amicorum studiis: potissimum autem ope Petri Pauli Arrigoni viri clarissimi, ac Cęsarei senatoris, optime De me meriti, cui ob miram in rebus agendis Dexteritatem, & singulare ingenium, optime conuenit illud Virgilianum.

Tu regere imperio populos Romanę memẽto, longo quasi postliminio, ad uetera studia renouanda me contuli. Cum itaque multa haberem prae manibus opera imperfecta, quae iamdiu interpretanda susceperam, mox turbulentis temporibus intermiseram, ex eis non nulla perfeci, quaedam etiam aliàs omnino intacta inchoaui & absolui, inter quae sunt commentarii iurisdictionis delegatae, quos exiguo tempore, (etiam occupatissimus) nuper conscripsi, quod opus cum mecum reuoluerem, cui potissimum dicare & consecrare deberem, cuius auspiciis in lucem atque in vulgum prodiret. Laura Pallauicina foemina clarissima, & Illustris. cui omne, quicquid habeo fortunarum, debeo, persuasit vt te prae caeteris eligerem, cui hosce commentarios

Dicarem,

dicarem, eum enim te esse ostendit, quod postea & fama:& re ipsa certius comperui, qui cæteros omnes, in sanctissimum illud cardinalium collegium cooptatos, splendore, & gloria, longe superes,& eum esse,cui, cum in ea dignitate sis constitutus,quæ regio splẽdori comparatur, quemq; olim ad summum pontificatum ascẽsurum esse omnęs augurantur,iurisdictionis,& imperii tractatus optime conueniat. Quam ob rem libentissimo animo Laurę,quam semper honoris causa nomino,consilium sequutus, hunc librũ qualiscunque est,tibi dico, & consecro:suscipe itaque vir eminentissime munus hoc qualecunque est, quasi quoddam tui pontificatus omen,& præsagium,& patere nomẽ tuũ,tametsi illustre, & pręclarum,hisce commentariis inseri,non enim venio,vt tibi laudem aut gloriam,quæ summa in te est,afferam:frustra enim hoc conarer,cum ei nihil addi possit,sed vt liber ipse, & cõmentarii ipsi,qui tuis auspitiis in vulgum sunt prodituri:fauoris aliquid ex nomine tuo consequantur, quę si tibi gratia esse cognouero, me oleum & operam, non perdidisse gratulabor, & ad maiora me accingam,bene vale,& me in numero tuorum habere dignare.

Horatius Plautius Pæzon ad Lectorem.

Qui Gallum eripuit tenebris, docuitq; soluto
Dotem ob adulterium haud perdere coniugio,
Qui rescripta almis expressit regia chartis
Hactenus ignoti nominis auctor erat,
Nunc mixti atq; meri imperij dat uela per undas
Fœliciq; natat per maria alta rate,
Quoq; modo iuris mandetur dictio monstrat
Ac pulchrum in lucem Plautius edit opus,
Ne carpas moneo nisi opus perlegeris omne,
Aut nisi tantũdem feceris ipse prius,
Quòd si contigerit placuisse, diem prope lector
Cætera conspicies ire per ora uirûm.

Bibliopola ad Lectorem.

TRactatum de rescriptis locupletissimum & ornatissimum ab eodem Auctore editum prope diem habebis lector charissime, nec non & eiusdem egregios commentarios ad l. gallus ff. de lib. & posth. quæ lex à nemine unquam intellecta fuit. Habebis item eiusdem in utraq; praxi perq̃ utiles commentarios ad l. cum mulier. ff. solut. matri. Interim quæ nunc in lucem eduntur boni consule, Vale, Placentiæ Calendis Septembris 1 5 5 1.

CAMILLI PLAVTII

PAZONIS IVRECONSVLTI Fontanellatensis Commentariorum ad l. 1. ff. de offic. eius cui mand. est iurisdict.

LIBER PRIMVS.

Verba legis sunt haec, uidelicet.

Vaecunq; specialiter lege uel senatusconsulto, uel constitutione principum tribuuntur, mandata iurisdictione non transferuntur, quae uero iure magistratus cõpetunt mandari possunt, & ideo uidentur errare magistratus, qui cum publici iudicij exercitationem habeant, lege, uel senatusconsulto delegatam, ueluti lege Iulia de adulterijs, et si quae sunt aliae similes, iurisdictionem suam mandant. Huius rei fortissimum est argumentum q; lege Iulia de ui nominatim caueur, ut is cui contigerit exercitatio, posit eam si proficiscatur mandare. Non aliter itaq; mandare poterit, q̃ si ab esse coeperit, cum aliàs iurisdictio etiam à presente mandetur, & si à familia dominus occisus esse dicetur, cognitionem praetor, quam ex senatusconsulto habet, mãdare non poterit. §. Qui mandatã iurisdictionem suscepit proprium nihil habet, sed eius qui mandauit iurisdictione utitur. Verius est enim more maiorum iurisdictionem quidem transferri, sed merum imperium quod lege da-

tur non posse transire. Quare nemo dicit animaduersionem legatum proconsulis habere, mandata iurisdictione. Paulus notat, & imperium q; iurisdictioni coheret, mandata iurisdictione transire, quod uerius est.

habent

1 EXorditur Dec. in rub. huius tit. hanc materiã esse intricatam & difficilem, & ideo oportere diligenter insistere. Alci. in lib. Paradox. 2. cap. 1. in fi. uocat hunc tractatum delegationis hydram lerneam, utpote quæ tot exurgat ceruicibus, ut una auulsa plures nõ deficiant. Bal. in recollectis antiquis: ut refert Marti. lauden. & replicat Ias. hic in prin. ait hunc text. esse plenũ difficultatibus, tamen etiam ait ꝙ omnes philosophi non

potuissent

potuissent elegantiorem, & meliorem textum compone re. Amplius dixit Ful. se in alijs materijs studio camerario multũ profecisse, sed in hac materia nihil omnino unquã percipere potuisse: nisi uoce magistra in scholis. quod repetit Ias. in l. 1. ff. de iur. om. iud. de quo ego nullam admirationem capio, quia in hac materia traduntur à doct. quædam axiomata, & quædam conclusiones, & introducũtur quidam termini, & quædam fundamenta iaciuntur, seu presupponũtur adeo extranea à sensu, & uerbis ueterum iurisconsultorũ, ut credam apolline aliquo, aut uaticinatore opus fuisse, ad eliciendos legũ sensus à doct. excogitatos: et adeos menti ac uerbis legum adaptandos, et ad conciliandas inter se tot et tantas controuersias ex his sensibus resultantes. Ideo mirum nõ est si uir tam sublimis ingenij ex cõmentarijs doctorũ nihil unquã profecit, consultius credo fecisset, si leges ipsas omnes de hac re tractantes uidisset, ac perlegisset, anteq̃ ad commentarios doctorum se conferret; quod ego feci. non sum tamen tante audaciæ, ut putem me alijs ingenio & doctrina præstare, sed fateor minimum esse inter omnes, tamen ob hoc non duxi desperandũ esse: sed fretus Dei optimi maximi auxilio, qui sæpe reuelat paruulis, quæ uiris altißimo et acutißimo ingenio præditis occulta esse uult. ad quod facit tex. in l. 1. §. cumq;. in fi. & §. seq. C. de uet. iur. enucl. immensum hoc & procellosum iurisdictionum pelagus, in quo nemo est qui naufragium non fecerit: tenui cimba sulcandum duxi. quod si emensus fuero, & incolumis portum attigero, Deo optimo maximo, à quo omnia acceptum fero, gratias agam immortales: & gratulabor studiose iuuentuti, eam meo

ductu didiciſſe, quæ hactenus omnes latuerunt, ſin, ut cæteris contigit, procellis obrutus, ad optatū rem per lucere nō potuero, putabo tamen in re, tam difficili et ardua, non nihil glorie ex uoluntate et conatu, aſſequutum eſſe, cum in arduis ſatis ſit uoluiſſe.

2 In hac materia q̄ plures ueterum ſententias cōmuni ſuffragio comprobatas reijciam, non q̧ ueneranda uetuſtatis auctoritas parui apud me ſit momēti, ſed quia in ſcholis non quid alij ſenſerint, ſed quid uerius ſit, ſequendū puto, quod etiam labeonem feciſſe ſcriptum eſt l. 2. §. poſt hunc maxime. ff. de orig. iur. & ibi Zaſius & Cagnoll. tradunt, eo autem magis mihi ignoſcēdum erit, quod fere omnes cōcluſiones cōmuni ſuffragio pertinaciſsime defenſe, quas ego nō ſequar, nō ſunt uſu comprobate, quod etiam ipſimet fatētur, et ſalua rōne recti ſermonis ſuſtineri nō poſſunt, ut infra in diſcurſu latius demōſtrabo.

3 Velim præterea mihi ignoſcāt lectores amātiſsimi, ſi aliquāto uerboſius q̄ par ſit, aut quibuſdam uideatur, immorabor in ĩterpretatione huius legis: non id effeci quin neſciam tacere, nec quia neſciam uerboſitatem apud iuriſcōſultos uitio dari, ut in l. 1. ff. de orig. iur. & in l. ampliorē. §. ĩ refutatorijs. C. de appel. et in l. gallus. §. quidam recte. & ibi no. glo. & doct. & ego latius ſcripſi, & no. glo. in l. ex ea. in fin. de poſtul. facit text. in l. 1. ibi pauca de ſignificatione uocabuli. ff. ſi cert. pet. & in l. 2. uerſ. ſed & ſi aliquid ibi multo utilius eſt pauca idonee effundere quàm multis inutilibus homines pergrauari, & Cagnoll. in d. l. 1. nu. 16. ff. de orig. iur.

4 Sed cum noua et interdum inaudita ſim in medium allaturus, & oppugnaturus multa uetera, adeo infixa et impreſſa

pressa in animis hominũ ex aßidua lectione, ut uix euelli posse confidam, putaui paucis id agi nõ posse, maxime cũ mihi luctandum sit cum omnibus, qui hactenus legem hãc interpretati sunt, qua in re, me tuebitur Plinij auctoritas lib. 2. Epist. ubi ait q̃ licet placeat sibi breuitas, tamẽ non eam usquequaq; custodiendam putat, sed ita demum si causa permittat, alioqui (ut ait) præuaricatio est, transire ea quæ dicenda sunt, præuaricatio est, cursim et breuiter attingere ea quæ sunt inculcãda, infigenda, repetẽda, nam plerisq; longiore tractu uis quædam, & pondus accedit, & ut corpori ferrum, sic oratio, non ictu magis q̃ mora imprimitur, adde omnino quæ tradit ad hoc propositum Io. neuiz. in sil. nuptial. fo. 7. col. 3. & 4. non
5 *omitto q̃ plerũq; diffusius res tractanda est, ut euitetur equiuocum l. ita fidei. ff. de iure fisc. Bart. & Bal. in l. si quis intentione ambigua. ff. de iud. quia plerũq; breuitas parit obscuritatem, secũdum glo. in prohem. digestorum. §. pen. in uerb. compẽdium. & in. l. testamẽtum. C. de testa. et cũ res clarius exprimitur, nõ dicitur quis superflua loqui l. 1. in fi. in princ. C. de curat. furios. Fel. in c. quoniam. col. 9. & ibi Dec. in col. 1. de const. & quis nõ põt nimis clare loqui ad tollẽdũ sofisticas dubitationes, maxime ꝑpter tirones simplices l. fere. C. de ind. uidui. toll. Dec. in c. significantibus. de appell. & in consi. 113. col. 2. & Marsil. in l. 1. §. si seruum. ff. de quest. Maxime cum simus in materia quotidiana, quæ plenius attingenda est l. legaui. ff. de lib. leg. Cacialup. in. repet. c. 1. de feud. cog. in primis uerb. franch. in repet. c. si pater, de testa. lib. 7. in præfatione, Ancha. in rub. de reg. iur. lib. 6. in prin. Cepol. in auct. sed nouo iure. C. de ser.*

fug. Bart. in l. apertißimi. C. de iudic.

6 Antequam me conferam, ad hanc legem interpretandā: non ab re duxi, me nōnulla p̄fari oportere. sine his enim uix aliquid inchoandum esse semper existimaui. per tex. in. l. 1. in prin. ff. de orig. iur. et tradit Bart. in rub. ff. de acqui. hered. in princ. præfationes. n. nos libentius ad lectionem inducunt, et rei de qua agitur, euidentiorem præstant intellectum; d. l. 1. ff. de orig. iur.

7 Maxime autem principia quædam omnino, sunt ostēdenda: quia uniuscuiusq; rei potentißima pars, est principiū. l. 1. ff. de orig. iur. hinc ait Arist. 1. ethic. plusquam dimidium uideri principiū; et q; multa ex his, quæ sequūtur, manifestantur ex principio. et ignoratis principijs, reliqua ignorare necesse est; et ècontra cognitis principijs, multo facilius extrema intelliguntur. Hinc dixit Bal. in l. unic. §. 1. C. de caduc. toll. q; maior est defectus fundamēti, q̄ medij, uel finis. nam principium, et fundamētum, principiati, & super edificati deesse intelligitur. seqtur Soc. in cons. 99. col. 10. uol. 3. & ideo Cagnoll. in d. l. 1. nu. 26. tirones monet, ut dent operam principijs, et terminorum intelligentiæ; ex auctoritate Bal. in l. 1. ff. de iust. & iur. qui ait, q; principia sunt tanquā porte, p quas ingrediendum est, & in quibus nemo debet errare; quia paruus error in principio fit maximus in fine, de quo pulchre Barba. in c. 1. col. 4. ut lite nō contest. & ut tradit Ang. in cons. 110. incip. sanctißima, rep̄hensibile ē, prius determinare, q̄ terminos intelligere. et nisi sciātur principia artis, prsus necesse est ignorare principiata. refert et seqtur Ioan. Rug. in repet. rub. de cā poseß. et p̄priet. in princ. & Io. Neuiz. in silua nupt. fo. 39. col. 2.

Curandum

Curandum est autem oĩno, ut uera iaciãtur fondamenta. alioqui, ut dictũ est, ex philosopho. Paruus error in prin. est maximus in fin. ut patet in itinerantibus. quod refert Io. neuiz. in silu. nupt. fo. 129. col. 2. & dato uno incõuenienti, plura sequãtur necesse est: auth. ut iudic. sine quo quo suffr. §. an certe col. 2. l. ratas. C. de resci. uẽd. Barba. in c. edoceri, col. 5. nu. 31. de rescrip. ubi appostil. idẽ Barb. i. c. cũ uenissent. col. fin. nu. 58. de iudic. et ex uno errore alius seqtur, ut inqt Cy. in l. 1. C. ne qs in sua cã.

8 Igitur in primis scire oportet, q. aliud est imperiũ, aliud iurisdictio: ut patet in hac l. 1. §. fin. ubi ait, quòd iurisdictio transfertur, sed imperium, non transit: in l. imperiũ. ff. de iurisd. om. iud. et ibi Bar. et cõmuniter doct. ubi tradunt diffinitionem iurisdictionis, et imperij. largo tamẽ sumpto uocabulo, secũdum doct. iurisdictio, comprehendit etiam imperium, non solum mixtum, sed etiam merum: ut tradit hic glo. & Bart. & Alex. & alij cõmuniter, & Alexan. in consi. 35. nume. 2. uol. 4. no. in l. 1. & in l. imperium. ff. de iurisdict. omni. iudic. Bald. in l. fin. ff. de const. prin. Bal. in l. penul. ff. de acqui. possess. de mixto est tex. in hac l. 1. in fin. ubi mandata iurisdictione, transit etiam imperium, quod iurisdictioni cohe ret: quod nihil aliud est, quam mixtum: d. l. imperium. est etiam tex. in l. fin. infra hoc titulo, ibi imperium, quod non est merum. ideo autem continetur iurisdictionis appellatione, quia illi cohe ret, d. §. fin. et d. l. imperium. De mero imperio q. iurisdictionis, appellatione contineatur: est tex. secũdum cõiter doct. in hac l. 1. in pri. et in l. si in aliquam. §. fin. ibi plenissimam iurisdictionẽ iuncta. l. seq. ff. de offi. procõs. et in l. solet. in uerb. uniuersam. ff. de iur.

om.iud.et in l.1.C.de offic.procõsul.quod adeo receptũ est, ut omnes id uno ore fateãtur, adeo ut uideatur quodam modo nefas disentire à tam inueterata, & ferè omniũ suffragio recepta sentẽtia. Hinc nõ dubitauit Bart. dicere in tit. de pace const.§.1.uerb. criminalib. illum non esse sani capitis qui de hoc dubitet.

9 Contrarium tñ nõ illepide tẽtari potest, differunt enim uerbo imperium & iurisd.ergo & in sensu l.si idem.C.de codicil.& ibi not.glo.& Bal.& Sal. & Alex. quod autem differãt satis patet ex hac l.1.§.fi.et ex l.imperiũ.ff.de iur.om.iud.ostẽditur etiam uis diuersa ex ethimologia uocabuli: imperium enim ab imperãdo descẽdit, ut patet ad sensum et tradit Alcia.in c.quod sedem.de offic.ord.Iurisdictio autẽ à iure dicẽdo appellatur l.1.§.damus.ff.de suspect. tut.& ideo scribitur per c, & t, nõ autem per t.tãtum, ut tradit Dec.in l.imperium.col.5.nu.29.ff.de iur.om. iud.& imperium significat pceptũ, ac iussionẽ, ac potestatem hinc Virg.ait Imperio læti parẽt: et imperare est iubere l.idonei et ibi glo.ff.de testib.et l.legis uirtus.ff. de legib. iurisdictio aũt est dictio, seu redditio iuris l.2. §.post originem.ff.de orig.iur.& tradit Dec. in d.l.imperium, num.29.& significat cognitionem ipsam & decisionem causarum ciuilium, in quibus imperium nõ uersatur, ut patet ex diffinitione tradita per Bart.& doct.

10 in l.imperium.ff.de iur.om.iud. Item cum dicatur merum.i.purum & liberum imperium, nõ uideo quomodo possit cõprehẽdi in iurisdictione, quia cum primum iurisdictioni coherere ĩcipit, aut in ea cõtineri, nõ potest dici merum, sed mixtum est.l.imperium.ff.de iur.om.iud.cũ autem separatum est, et sic merum est, tũc nõ potest cõtineri

tineri in ea re, à qua separatum est, et distinctũ, sic etiã Tripho appellat merũ ius gentium in l. bona fide. ff. depositi. & Pompon. merum iudicis officiũ in l. stipulationum alie. ff. de uerb. oblig. & Paul. merum factum in l. qui res. §. qui rome. ff. de solutio. nimirum significantes ius gentium purum à ciuilibus, et pretorijs præceptis segregatum, et iudicis officium solum à ius dicẽtis auctoritate, non à contracto pẽdens negotio. Deniq; purũ factum ab omni datione seiũctum, sic etiam merum imperium nihil commune habet cum iurisdictione, à qua seiũctum est, quod etiam sensit Ioan. Corras. in miscell. iur. ciuil. lib. 3. cap. 17. & ꝙ dicatur imperiũ merum, quasi liberũ, tradit Bart. in l. imperiũ. in prima q̃st. meri imperij. ff. de iur. om. iud. & Cagnoll. in rub. ff. de orig. iur. nu. 30. licet nõ in hoc sensu. Verius est enim ꝙ merũ significat, & exponitur. i. purum, ut per glo. instit. de diuisi. stip. in uerb. mero, & glo. in l. quis res. §. mihi rome. in uerb. merum. ff. de solutio. & Ang. & Alex. in l. stipulationũ alie, nu. 3. ff. de uerb. oblig. & illud dicitur merũ quod est abstractũ ab omni substantia alterius rei, secũdũ Alex. in d. l. stip. nu. 5. et dicit Bal. in c. cũ inter. de consuet. ꝙ merũ dicitur purũ & sincerũ. allegat Archid. in c. statutũ. §. insuper. de rescrip. lib. 6. et tex. in c. 1. de cõsuet. & in c. dilecti. de accusat. refert et sequitur Felin. in c. 1. col. 3. in fi. de offic. iud. quæ sequuntur cõiter docto. & per hæc meo iudicio non recte, dicit Bart. in d. l. imperiũ, in d. l. 1. ff. de iur. om. iud. & in hac l. 1. cum ait ꝙ merũ imperũ continetur in iurisdictione, & hanc opinionem hic tenebo propter subiectam materiam, nam in d. l. imperiũ. tractatur de imperio mero qđ

competit magistratibus, non de eo quod residet in princi pe:ut patet ex rubrica quæ ita cõcepta est:de iurisdictio ne omniũ iudicũ. Idem dico de titu.nostro,in quo agitur de officio eius cui mand.est iurisd. qua mãdata nõ tran sit imperium merũ.ut hac l.1.§.qui mandatã,& sic sal tem in materia nostra, in qua agitur de iurisdictione mã danda à magistratibus,sine dubio non cõtinet imperium merũ.d.§.qui mãdatã.& per Fely.in c.qđ sedẽ,col.fi. uersi.cogitabã.de offi.ord.& ibi Alciat.col.11. uersi. fallit tertio.nu.50.de quo articulo infra alio loco latius, et diffusius tractabo in uers. cũ als. nu.4.cũ mult. seq.
11 lib.3.Scire etiã oportet, ꝙ iurisdictio oĩs,aut est ꝓpria, aut aliena. propriã doct.appellãt ordinariam.aliena aũt appellatur delegata,seu mãdata.ordĩariã appellãt doct. eam quæ radicata est,ac initiũ principaliter sumit in ꝑ sona ipsius cui datur.ita declarat Bar. & oẽs in l.mo re,& l.& quia.ff.de iuris.om.iudi.& hæc ꝓpria esse dicitur magistratus illius,cui data est:& sua iurisdictio recte appellatur.d.l.more.& l.unica.C. qui pro sua iu risdi.& etiãibi in rub.sic ergo recte dicitur iurisdictio, ꝑtoris,iurisdictio proconsulis, aut præsidis,aut alterius similis magistratus qui iurisdictionẽ habet. Delegata au tẽ seu(ut rectius loquar)mãdata iurisdictio, dicitur illa quæ non est radicata principaliter, nec principium su mit in persona eius cui mãdatur:sed in persona alterius s.mandantis.d.l.more,& l.sequen. & ita ibi declarat Bar. & sequũtur omnes doc.& hic qui habet mandatã iurisdictionem,propriũ nihil habet,ut hac l.1.§. qui mã datam.sed utitur aliena iurisdictione.i.eius qui manda uit.d.§.qui mãdatam, & dicitur illam iurisdictionẽ ha
bere

bere alieno beneficio.d l.more. & agit non pro suo imperio, sed pro eo qui mãdauit.l. & si p̃tor,inf.hoc titu. et sic exẽpli cã iurisdictio p mãdatũ à p̃tore ĩ aliũ trãslata,dicitur adhuc iurisdictio p̃toris: non aũt iurisdictio illius cũ mãdata est.In qbus aũt differat is q habet iurisdictionẽ delegatã ab ordinario,tractabimus ĩfr.ĩ uerb.delegatã.nu.4.cũ mul.seq.ubi enumerãtur.13.differẽtiæ.

12 Nunc in proposito ego appellabo ordinariã iurisdictionẽ illam quã princeps cõstitutione sua alicui ĩmediate dat: seu defert.uel lex,uel senatusconsultũ, uel consuetudo. d.l.more.Mandatam appellabo eam,quæ aliena est, quã scilicet nec lex defert immediate,nec cõstitutio, nec senatusconsultũ,sed ab alio mandatã,lex confirmat.d.l.et quia,& sic hmõi iurisdictio immediate nõ defertur à lege alicui, sed mediate.i.ministerio alicuius magistratus mediãte,q ꝓpriã habet iurisdictionẽ,et illam mandat,ut sunt Prætor, Procõsul,Præses, uel aliqs alius magistratus.

13 Et ita mãdat ut noĩe mãdãtis agatur.l.et si p̃tor, ibi iurisdictionẽ exeqtur nõ pro suo ĩperio,sed pro eo cuius mãdato ius dicit ĩfr.hoc tit.et ĩ l.solet,ibi is cui mãdata ẽ iurisdictio, fungitur uice eius q mãdauit,nõ sua. ff.de iur.om.iud.put ĩfr.dicam: licet forte alij reclamabũt:qa nemo hoc dicit.sed hoc ĩnuit tex.ĩ l. et qa.ff.de iur.om.iu.et uidetur exp̃ssum ĩ.d.l.et si p̃tor,et ĩ.d.l.solet.trãsfertur tñ iurisdictio ĩ mãdatariũ,ut hac.l.i.§.fi. ibi iurisdictionẽ qdẽ transferri, et sic habet iurisdictionem iste delegatus secũdũ cõem opi. tñ licet sit trãslatã iurisditio,ille qui mandatũ habet:aliena iurisdictione utitur:nõ sua.d.§.q mandatã,hoc est in eñ:ut doc.dicunt. usus tm̃ iurisdictionis trãsfertur.& Bar.in l.ait p̃tor.

in princ. ff. de re iudic. & ibi mod. per tex. in d. §. q mādatam, & ibi glo. et doct. et nihil habet propriū. d. §. qui mādatam. et alieno beneficio habet l. more. ff. de iur. om. iud. et sic licet præses, uel prætor iurisdictionem mādet, & licet trāsferatur, illa iurisdictio sic mādata, et trāslata, tñ adhuc dicitur iurisdictio presidis, seu prætoris, i. eius q mandauit, prout etiam actiones mandate, adhuc dicūtur illius qui mandauit, non eius qui suscepit manda
14 tum. & propterea ego credo q̃ acta eius, q mādatam habet iurisdictionem, debeāt concipi nomine alieno. i. nomine mandātis. Puta, talis qui habet iurisdictionem mādatam à tali, sic statuit: prout etiam procurator agit nomine domini, uti ꝓcurator. l. 3. §. et qd'. de curatore. uers. & si quid est. ff. iudic. sol. glo. in l. pen. in fi. glo. magne. ff. qui satisd. cog. Bart. in l. 1. §. nūciatio, col. 1. uers. qd si procurator. ff. de op. no. nunc. & ibid. late Alex. col. 3. nume. 14. & hoc bene nota, quia nemo ita aperit.
15 Scire etiam oportet, q̃ ex his qui iurisdictionem habent, alij sunt magistratus, alij sunt sine magistratu, et sic sunt priuati, tamē ius dicūt, hoc colligitur ex l. si in aliquā. §. fi. ff. de offic. procōs. ibi qui rome, quasi magistratus, uel extra ordinē ius dicunt, & hi qui sunt sine magistratu, appellantur iudices priuati, de quibus meminit Suet. in Claudio, & Bude. in. l. fi. § iudicandi. ff. de mune. & hono. & hoc innuit tex. in l. fin. ibi mandata iurisdictione priuato, inf. hoc ti. de his dicetur, infra eo. nu. 35. et inf. in uers. mādata iurisdictiōe, nu. 32. li. 2. ubi habebis sexdecim differentias, inter iudicem datum, & eum cui mādata est iurisdictio: ab alijs non animaduersas.
16 Scire ēt oportet, q̃ ex ijs qui iurisdictionē habent, aliqui

cam

eam mādare possunt, aliqui nō possunt, et regulariter is qui iurisdictionem habet suo iure, eam mādare potest, q uero alieno beneficio habet, mādare nō potest, d.l.more, & ibi doct.ff.de iur.om.iud.de quibus uidebimus, infra lib.2. in uers. iure magistratus.nu.34.usq; ad num.64. ubi quo ad primam regulam uidebis, nu.45.decē ampliationes, & nu.56. nouem limitationes, quo ad secūdam regulam uidebimus, infra in .d.uers.iure magistra.num. 80.usq; ad nu.119.ubi uidebis octo ampliationes, et sexdecim limitationes, alibi non cōgestas, et de his q possunt delegationē facere, uide qndecim cōclusiones, inf.in.d. uers.iure magistratus.nume.17.usq; ad nume.33.

17 Præterea scire oportet, q iurisdictio omnis aut competit iure magistratus, aut specialiter tributa est, ut hac l.1.in princ.iure magistratus eam competere dico, quæ in erectione alicuius magistratus tributa est generalis, & sic quod ex generali iurisdictione competit, iure magistratus competere dicitur, puta in cōstitutione pretoris, quicquid ei iniunctum est, dicitur ei competere iure magistratus sui.i.iure preturæ. Idem dico in cōsule & pro consule, & præfecto, et alijs, ut quod cuilibet ex eis, datum est, in generali iurisdictione sibi tradita, dicatur competere, presidi iure presidatus, proconsuli iure proconsulatus, prefecto, iure prefecturæ, edili iure edilitatis, et sic euenire potest, q aliquid alicui competet iure magistratus, qđ alijs non competet, quia nō omnibus data est par iurisdictio, ut infra dicam. Cōpetūt etiam iure magistratus, ea quæ quisq;, ex edicto suo statuit, & sic quicquid ex edictis pretorijs descēdit, hoc est ius pretorium, procul dubio p̄tori cōpetit iure magistratus sui.i. iure suæ

18 pretura, hoc enim proprie est ius pretorium. l. Ius autē. §. 1. ff. de iust. & iur. et inst. de iure nat. gent. et ciui. §. ptorū, & dicitur ppria pretoris iurisdictio, inst. de perpet. & tempo. act. in princ. ibi, eas uero, quae ex propria pretoris iurisdictione pendent. & appellatur ius honorarium: ab honore pretoris. l. 2. §. eodem tēpore. ff. de orig. iur. & dicitur ius magistratuum. d. l. 2. §. ita in ciuitate. Ideo hoc ius sine dubio iure magistratus competere dicēdum est: licet specialr competat ipsi pretori; ex quo pretor ipse plerunq; uerba concipit in personā suam, puta iudicium dabo, aīaduertā, & quid simile. exēplum est in l. 4. §. ptor ait, ibi in ius sine pmissu meo, ne quis uocet. ff. de in ius uoc. & in l. sed si hac. §. penul. eo. tit. & in l. si quis ex argentarijs. §. pretor ait, ibi causa cognita edi iubebo. ff. de ede. & l. iurisgentium. §. pretor ait, ibi pacta seruabo. ff. de pact. in l. pretor ait. §. deinde ait, ibi uim fieri ueto. ff. de op. no. nū. de quo uide latius, infra, lib. 2. in uers. iure magistratus, nu. 1. cum mul. seq. ubi oīno uide, quia hoc uerbum declaratur p octo conclusiones.

19 Specialiter autem tributū intelligo, id quod nominatim, & particulariter, & in specie, tributum est alicui, post magistratum: lege uel senatusconsulto, uel constitutione principis, idest post generalem iurisdictionem, huic magistratui datam: puta cum quid emergit noui, quod noua decisione, seu nouo ordine indigeat, princeps super hoc constitutionē facit, in qua nominatim cauet, quod pretor, uel tribunus, uel consul, uel alius quiuis magistratus, per eū nominatim expressus ī constitutione, eius rei cognitionē habeat. haec cognitio illo casu dicitur specialiter, & nominatim tributa illi magistratui, à lege seu constitutione prin-

20 principis.l.unica.C.ne lic.potẽt. q. si nihil exp̄sse cauisset: nec alicui nominatim cognitionẽ illam mãdasset, nõ diceretur illa cognitio specialr tributa alicui, sed ex generali iurisdictione, cõpeteret magistratibus similem iurisdictionẽ habẽtibus.l.2.in fi.C.de uet.iur.enu.quod summopere nota; quia in hoc ego insistam, licet alij exponãt specialiter.i.in priuilegiũ, et iure magistratus.i.quod minimis magistratibus competit, & ita se habet cõmunis opinio. et sup his duobus falsis fundamẽtis fundate sunt omnes conclusiones, cõmuniter recepte in hac materia. quas falsas esse demõstrabo, latius aũt quõ accipi debeat uerb.specialiter, ostendetur infra, lib.2. in uerb.specialiter. ratio autẽ quare specialiter tributa, mandari non possint, uidenda est omnino. infr. in uerb. specialiter, nu. 10. ubi omnino uide: quia multum cõfert ad introductionem materiæ presentis.

21 Scire etiam oportet, q. non omnis iurisdictio mandari potest, etiam ab his qui mandandi potestatem habent; non loquor de imperio. hoc enim regulariter non transfertur, ut hac l.1. §.qui mandatam, & l.nemo potest.ff. de regul. iur. & l. solent. ff. de offic. proconsul. & hoc pro regula tradunt, hic omnes docto. de quo imperio tractabimus. infr.li.4.§.q mãdatã.in uer.imperiũ. nu.1.cum mult.seq.& ibi uidebis regulam, cum tribus ampliationibus, et limitationibus. 18. de causis autem mixti imperij uidebimus, in uersi. Paulus not. numero.2.& nume. 61. eodem libro. ubi adest regula. cum 35. limitationibus: sed loquor de iurisdictione. ex hac enim ea quæ specialiter, & nominatim alicui tributa sunt, non mandantur; ut hac l.1, in princip. ea uero quæ

cōpetūt iure magistratus intelligo, ut supra dixi, possunt mādari: ut hac l.1. uers. quæ uero, & hæc bene nota, q̄a cardo totius materiæ de qua nunc agitur consistit in significatione, et sensu horum uerborū specialiter, et iure magistratus, q̄ perperā à doc. exponūtur, ut infra latius
22 ostēdā. ℂ Scire ēt oportet, q̄ nō oīs magistratus habet æqualē iurisdictionem, sed prout placuit principi uarie in uarios distributa est: prout ēt olim à populo romano factū est. ut cōstat. l. 2. §. quo ad magistratus, cū multis seq. ff. de orig. iur. aliqui enim litibus iudicandis, aliq̄ ædibus reficiēdis, aut uijs publicis, aliqui annonæ, aliqui fideicōmissis, aliqui monete uidēde, aliqui carceris custodie, aliqui rebus capitalibus, aliqui moribus ciuiū cohercēdis p̄ficiebātur: ut patet in discursu, d. l. 2. sic hodie in
23 dn̄io Mediolani preter amplissimū illū Senatū toto orbe celeberrimū, cuius preses est MARCVS Barbauaria uir illustris, æq̄tate, prudētia, ītegritate summus. adsunt questores reddituū Cæsareorū. Itē magnus cācellarius. Itē thesaurarius generalis. Item prefectus annonæ. Item Collateralis generalis. Itē prefectus sanitatis. Item uicarij generales, & uicarius prouisionum. Item capitaneus iustitiæ. Itē uicarius iustitiæ. Item pretor. Item uicarius p̄toris. Item iudex galli. Item cōmissarius taxarum. Item iudices aquarum. Item iudex datiorum. Item referendarius. Item iudex monetæ, et alij multi, q̄ uariā. qui quāq; diuersam habeāt iurisdictionem, uix referri potest, nec unus habet similem alteri, & interdū quod minimis datur, maximis non competit, immo nulla est species iurisdictionis, siue parua, siue minima, quæ omnibus magistratibus cōpetat, ut uidebimus infra in uerb. iure magistratus

24 *stratus.lib.2.* Omnis enim iurisdictio apud principē resi det, d.l.2.§. nouissime.l.1.ff. de consti. princ.l.1. ff. de offi.pfec.pto.l.1.§.cum enim lege.C.de uet. iur. enucl. Alexā.in hac l.1.nu.3. & omnis potestas creandorum magistratuū ad eū spectat, c.unic.quæ sint regal.in usib. feud.et nemo officialis ullā habet iurisdictionē, nisi quatenus ei tributa est à principe, ut not.glo.de pac. cōstā. in uerb: criminalibus, & Bal.in authē. cassa.C.de sacro san.eccl. & Ias.in l.gallus.§. & quid si tm̄.pen. char. col.2.ff.de lib. & posth. & ibi ego latius scripsi. et Alexan.in cōsi.24.col.1.uol.5.Barb.consi. 42. colū.pen. uol.3. & Bal.in cōsi.161.proponitur, uol.3. Soci. in cōsil.275.col.7.Dec.in cōsi.8.col.1. Cagnol. in d.l.2. in prima parte, uersi.fin.nu.190. ff. de orig.iur.qui princeps, cum omnibus per se nō sufficeret.c.ualde.94.dist. c.mandamus, de psump.l.percipimus, & l.iubemus. C. de appel. Ideo magistratus constituit, quibus iurisdictionem & imperiū pro arbitrio suo distribuit, nō omnibus equaliter: ut per Alex.hic, et Bello.in trac.de offi.eius.

25 nu.11. nec secundū gradū dignitatum cuiuslibet: aliqñ enim maximis uiris paruas administrationes tribuit: ut in l.si quādo.C.de appel. & in auth.de defenso.ciuit.§. interim. ubi etiam illustres cogūtur assumere magistratum defensoris, q est de minimis magistratibus, ut hic tradūt omnes doct. & sic potestas & iurisdictio non est distributa secundū gradus dignitatū, sed secundū qualitatem administrationis, seu magistratus qui ex arbitrio principis cōstituti sunt: & ideo argumentū de uno magi

26 stratu ad aliū nō est bonum, etiam si subsit maior dignitas, potest enim esse q unus erit inferioris dignitatis, uel

paris, & tamē habebit maius imperiū et maiorem iurisdictionē, q̄ habeat alter, q̄ ē ī pari, uel maiori dignitate: ut ē tex. in d. l. si quādo. C. de appell. et tradit Bart. in l. 1. §. si quis. ff. de appella. & hoc loco fatetur Dec.
27 Aliud enim est dignitas, aliud est magistratus, ut probat tex. in l. si quādo. C. de appell. hac ratione, ego dū essem scholaris, in publica disputatione cōcordaui opinio. doct. inter se disceptantium, de gradibus magistratuū: pleriq; enim existimant quinque esse gradus magistratuū, et ita se habet cōmunis opi. secundū glo. in hac lege 1. in prin. in uerb. tribuūtur, alij tres tantū autumant: ego dicebā, q̄ re uera tres tantum sunt ordines magistratuum, per tex. in auth. de appel. §. illud. qui tres ordines continent omnes omnino cuiuscūq; dignitatis.
28 Dignitatum autem quā plures sunt gradus: nam et præter cæteras dignitates, hic à doctoribus īculcatas, adest etiam dignitas perfectißimatus. l. 1. C. de perfectißima. dignitat. & equestris dignitas. l. 1. C. de equest. dign. & non est dubium, q̄ supra illustrem dignitatem, adest aliq̄s gradus dignitatis altior. hoc enim ꝑbat tex. in auth. ut ab illust. & qui super eam dignit. et ibi in rubri. & clarius in l. si quando. C. de appell. ibi, siue illustri dignitate decoretur, siue etiam maiori: & sic cōmunis opinio procedit, quo ad dignitates, quæ sunt non solum quinq;, sed etiam plures. alia opinio procedit in ordinibus magistratuū, quā tenent Ang. & Fulg. in hac l. 1. et Guliel. de cun. in l. imperium. ff. de iuris. om. iud. & Alciat. libro tertio, dispunct. cap. 4.
29 Scire etiam oportet, q̄ tota materia delegationis est fundata in cōsuetudine, l. more. ff. de iur. om. iud. & hac l.
1. §.

.1.§.fin.& est stricti iuris,ut tradit Alex.in d.l.more. nu.5.et non recipit extēsionem,nec habet rationem,nisi quod sic placuit,ut dicam infr.hoc eod.lib.in declaratio. nu.63.& 64.

30 Scire etiam oportet,q mandata generaliter iurisdictione totum officium,iurisdicendi transit,l.1.§.damus.ff. de suspect.tut.idest omnis iurisdictio,illius magistratus, qui mandat iurisdictionem:nō autem aliorum.l.unic.C. qui pro sua iurisdictione, & per hoc euenire potest,q mandatum generale iurisdictionis factū ab uno magistratu,minus transferet,q̄ alterius,finge enim q magistrātus municipalis,aut defensor, mādet iurisdictionem suā, proculdubio nemo dicet,q transferat tantam iurisdictionem,quantam procōsul. ea autem quæ specialiter tributa sunt,nō transeunt,ut in hac l.1.in prin.quia non cōtinentur in iurisdictione generali,illius magistratus.i.pretori nō cōpetunt,iure preture,nec proconsuli,iure procōsulatus, nec præfecto iure præfecture, sed ex speciali cōmißione principis,aut legis,aut senatusconsulti.

31 Scire etiam oportet,q etiam minimi magistratus aliqua habent,quæ mādari nō possunt,et aliqua sibi specialiter tributa sunt à lege,uel senatusconsulto,uel constitutione principis,licet sint minimi magistratus:& sic nō ualet consequētia,hoc uel illud competit magistratibus municipalibus,ergo mandari potest, nec econtra, hoc uel illud non competit magistratibus municipalibus,ergo mandari nō potest, quicquid dicant doc.qui cōiter cōtra sentiunt.Talis enim non potest cōstitui regula,qa falsa est, nam multa sunt, quæ magistratibus municipalibus tribu-

32 ta sunt, quæ tn̄ indellegabilia sunt:prout tradit etiam

Fulg.in hac.l.1.& Alcia.in c.quod sedem.de offi.ord. nu.69.& 70.exemplum est in tutoris datione quæ est indelegabilis,l muto.§.tutoris.ff.de tutel.l. nec mandā te.ff.de tut.& curat.dat.ab his.tamen data est hæc po testas,hmōi magistratibus.insti.de attil.tut.§.pen.et l. ius dādi.ff.de tut.& cu.dat.ab his. exemplū est etiā in modica castigatione in seruum, quæ magistratibus muni cipalibus non denegatur.l. magistratibus. ff. de iurisdi. om.iud.tamen indelegabilis est l.nemo pōt.in uerb. cu ius libet alterius cohertionis.ff.de reg.iur.quicqd dicat Bar.in l.impiū.ff.de iur.om.iud. Hoc dico casu quo ca stigatio accipi debeat ibi pro pena corporali, ꝑut uolūt oēs doc. qđ tñ an uerū sit,infra declarabo,lib.3.uers.et iō.nu.36. ècōtra āt multa denegātur magistratibus mu nicipalibus, quæ tñ delegari pñt. exemplū est in restitu tione in integrū,& mißione in possesßionē ex causa dā ni infecti, uel legatorū seruādorū causa.l.ea quæ.ff.ad municip.quæ tñ delegari possunt.l. cognitio.§.ut bono rū.infra hoc tit.l.fi.C.ubi & apud quē,& hæc bene no ta,quia cōis opinio est in contrarium: de quo articulo la tius infra disputabitur. sed tene conclusionem meā pro uera,quia nulla lex constituit regulam hanc à doct.ex cogitatam, quæ tm̄ profluxit ex errore, dum putant iu re magistratus intelligi de his quæ competunt,& cōmu nicata sunt omnibus,etiam minimis magistratibus, ut fa cit glo.in hac l.i.in uerb.iure magistratus, & sequun tur cōiter doct.quæ expositio falsa est,ut dixi:& latius dicam.in uers.iure magistratus,nume.1.cum multis se quen.lib.2.& per consequens corruit etiam regula ista quæ exinde profluxit.c.cum paulus.1.q.1.

Item

33 Item scire oportet q. defensores ciuitatũ & magistratus municipales non sunt idem, quod patet ex diuersitate nominum. l. si idem. C. de codicil. & ex diuersitate titulorum, nam in codice separatus & distinctus est titulus de defensor. ciuitatum, à titul. de magistratibus municipalibus. & ita sentit Dec. in l. magistratibus. ff. de iurisdictio. omnium iud. & colligitur ex l. fina. C. de iudi. ibi uel apud defensorem locorum, uel duumuiros municipales, & paulo infra, circa fi. ibi uel defensoris locorum, uel magistratuum municipij, unus enim eligebatur defensor, duo autem magistratus municipij, ut colligitur ex d. l. fin. Item magistratus municipales ex decurionibus eligebantur. l. 1. ff. de albo scri. & l. 1. C. de mag. municip. & l. honores. ff. de decurion. Defensores autem non ex decurionibus eligebãtur, sed ex alijs. l. 2. C. de defenso. ciuita. & in authen. eod. titu. §. interim. & ita etiam sentit Alciat. in lib. 3. dispunct. cap. 5.

34 Duumuiri autem et magistratus municipales idem sunt, & colligitur ex tex. in d. l. fina. C. de iudic. quos enim primo uocauerat lex duumuiros municipales, paulo infra eosdẽ uocat magistratus municipales. Idem etiã colligitur ex l. 4. §. duas. ff. de damno infect. quos enim primo appellat lex magistratus municipales in d. l. 4. §. duas. & in l. 1, eodem titu. eos deinde uocat duumuiros in d. §. duas. in uersi. & si forte. & ita exponit ibi glos. in uerb. duumuiros. & ita se habet communis opin. licet Socinus in l. 1. ff. quis & à quo, contra sentiat, & Alciatus in libro secundo Paradox cap. 15. in fin. qui postea rectius sentit in dispunct. libro secundo, cap. quinto, quod autem scribit Alciat. in d. cap. 5.

lib.2.dispunct. & in l.de cubili.C.de priuil.corũ,qui in sac.pall. mil.lib.12. hos duumuiros municipales habere gladij potestatem,fallitur quia omnino eis denegantur, ea quæ sunt imperij.l. ea quæ.ff. ad municip. de qua re al's latius tractabo.

35 Scire etiã oportet q̃ differũt inter se, uicegerens seu locum tenens, & is cui mandata est iurisdictio, & iudex datus seu delegatus,loquor de iure ciuili,quod in multis sequitur ius canonicum,tñ interdum ius canonicum habet terminos separatos ,interdũ etiam dum putauit sequi uestigia iuris ciuilis,errauit,quia recens est hoc ius, & longe post pandectas compilatas constitutum,in quo constituendo summi pontifices cõsilio,& opera doctorũ usi sunt, qui iam imbiberãt falsas opiniones iuris ciuilis.

36 Ideo plerunq; dissentit ius canonicum à uero sensu iuris ciuilis,tñ illud seruandum est in foro suo c.2. de arbit. lib.6.& c.2.de reg.iur.eo.lib.Bart. in l.priuilegia.C. de sac.san.ecc.abb.in c.clerici. de iudi. Alex. in consil. 23.num.9.uol.3.& in cons.167.num.5.&.6. uol.2.

37 Vicegerens autem seu loci seruator, seu locũ tenẽs, regulariter non põt cõstitui,nisi in casibus specialibus,ut in auth.de mand.princ.§.illud,uersic.eos autem. & in auth.de defens.ciui. §. nulla. & in.§. si uero egerint, & in auth.de admini§t.§.illud aũt.& in auth. ut nulli iudi.in prin.et in.§.maiorẽ.& in auth.de tabellio.§.1. & in auth.de colla.§.ad hæc prohibemus,est aũt uicegerẽs,qui & loci seruator plerunq; dicitur:ut patet ex locis allegatis, et hodie locum tenens uulgo appellatur, ille qui substituitur in locum absentis uel mortui:ut tradit Bart.in l.2.C.de offic.eius qui uic.alter.ger. & est

ordinarius

ordinarius, c. romana, et ibi glo. in princ. in uers. generaliter, de appell. in 6. l. præcipimus, in princ. et ibi Bart. C. de appell. c. sua, & ibi not. Inno. de offic. uic. glo. 25. dist. c. plectis, et in c. 2. de offic. uic. glo. & doct. in l. nec quicquam. §. ubi decretum. de offic. proconf. hostiē. & Io. And. in c. 2. ne prel. uic. suas Alex. in rub. huius titu
38 li, nu. 15. Et potest omnia q̃ potest ille, in cuius locū seruit, l. 2. C. de offic. eius qui uic. alte. ge. l. 1. §. hi quibus, uers. à p̃fecto. ff. de leg. 3. & in auth. de colla. §. ad hæc prohibemus, excepto ultimo supplicio, ut d. §. ad hæc, et non potest dari à p̃sente, ut patet ex locis allegatis, & maxīe, ex d. §. ad hæc. ī auth. de colla. Addit aliud Bar. ꝙ iste loci seruator, seu uicegerens, constituitur tantum à principe, et à prefecto pretorio, per tex. in d. l. 2. C. de offic. eius qui uic. alt. ger. & d. l. 1. §. hi quibus, uers. à prefecto. ff. de leg. 1. & in auth. ut nulli iudi. in princ. & §. ad maiorem. Quod est uerum regulariter, per tex. in auth. de mand. princi. §. illud. uers. eos autem, fallit tñ in casibus, quos exprimit tex. in auth. de coll. §. ad hæc. & in auth. de defens. ciuit. §. nulla, & in auth. de admini. §. illud.
39 Is autem cui mandata est iurisdictio, est ille qui habet tātum ea quæ competunt iure magistratus, & sic specialiter tributa, non habet, ut hac l. 1. in princ. & propriū nihil habet, ut hac l. 1. §. qui mandatam, sed alienam iurisdictionem, l. & si pretor, infra hoc titulo. & sic non est ordinarius l. more. ff. de iur. om. iud. & non constituitur à prīcipe, sed ab ipsomet magistratu, dari solet. l. more, ubi doct. ff. de iurisd. om. iud. & tradunt doct. in hac l. 1. & præsenti potest mandari iurisdictio, ut ait

tex.in hac l.1. uers.cum alias. & non habet merum imperium.l.nemo potest.ff.de regu.iur.l.solet, in princ.ff. de offi.proconf.nec habet alia, q̃ specialiter tributa sunt, ut dixi, & hoc etiam sentit Paul.de cast.in l.2.inf.hoc titulo, et Riminal.ĩ hac.l.1.et Nicolaus bellon.cæsareus senator preceptor meus in suo eleganti tractatu, quẽ inscripsit, de offic.eius cui mand.est iurisdictio, nu.97.

40 Iudex datus est is qui litigantibus à pretore dabatur, de quo oĩno uide, quæ ego late scripsi, inf.ead.l.in uers. mã data iurisdictione, nu.18.cum mult.seq.lib.2. & oĩno uide ibid.16.differentias, nu. 32.cum mult.seq. nunc tñ perstringam terminum, pro introductione iuuenum, dic ita q̃ is dabatur iudex, ex numero eorum, qui ex lege cogebantur esse iudices in causis priuatorũ, eligebantur.n. multi à pretore, uel ex ordine equestri, uel ex senatorio, prout lex iubebat, et hi appellabantur iudices selecti, & habebãt à lege potestatẽ iudicandi, habitu tñ, erant enim priuati & sine magistratu, et ideo per se iudicare nõ poterant, nisi iussu pretoris accedente, tñ illa potestas erat sibi data à lege, ꝓut de tutoris datiõe ĩ magistratibus municipalibus olim obseruabatur, inst.de act.tut.§.sed hoc iure.l.ius dandi.ff.de tu.et cur.dat.ab his l.ubi absunt. ff.eo.tit.l.lucius.§.cum test.ff.de admin. tut. habebant

41 enim hoc ius à lege, d.l.ius dandi. Ita tamen si interueniebat iussus presidum, d.§.sed hoc iure. Idem obseruabatur in his iudicibus, quos lex interdum datos, interdum delegatos appellat. Vnde ex his quos supra diximus selectos iudices uocari, postea pretor cum oriebatur controuersia iudicio dirimenda, forte unum uel plures, prout expediebat, ex illis quorũ nomina in urna reposita erãt,

sorte

sorte ducebat, & hūc iudicare iubebat seu præcipiebat, de his loquitur tex. in l. fin. §. iudicādi. ff. de mu. & hon. & l. pe. §. penul. ff. de uacat. mune. & l. unic. C. qui pro sua iurisdictione, & l. eum qui. ff. de iur. om. iud. & l. cū pretor. §. 1. ff. de iud. & l. à iudice. C. de iudic. & l. 1. in princip. & l. fin. ff. quis et à quo, de his loquitur Ascō. Pe. in oratione prima, Ciceronis in uer. quæ diuinatio appellatur, & tex. in l. in criminalibus. C. de iur. om. iud. in codice Theodosiano, sortibus enim ex urna ductis, p pretorem iudicis assumebātur, ut ait Serui. in 6. æneid. in interpretatione illius Virgiliani. Nec uero he sine sor
42 te date sine iudice sedes. Quesitor minos urnam mouet, & hæc dicebatur sortitio iudicum, de qua meminit Suet. ī august. sic etiam sortiri iudicium, ait tex. in l. iudei. C. de iude. & sortiri iudicem, in l. denunciasse. §. fin. ff. de adult. & in l. quoties. C. de priuil. schol. lib. 12. & in. §. illud quoq; in auth. de execut. & his qui conue. & late de his scribit Bud. in annot. in pandec. in l. fi. §. iudicādi. ff. de mu. & ho. fol. 42. in magnis ubi omnino uide & Ioā. coras. in miscella. iuris ciuilis, lib. 3. c. 18. & Tiraquel. in tract. de iure primoge. post 17. q. in cap. cuius in scriptio est, prima opinio, quæ sort. rem. cōmit. nu. 52. fo. 303. & ego infra nō pauca dicam, in uers. mādata iurisdictione, nu. 18. lib. 2. Quod autem differant iudex datus, & is cui mād. est iurisdictio, expresse tradit Soc. in l. 1. col. 5. num. 10. ff. quis & a quo appell. et Alciat. in rub. de offic. ordin. col. 3. & 4. nu. 8. & num. 12. tamen meo iudicio non bene intellexit, qui sint hi iudices dati, quòd autem differant, ab his quibus mandata est iurisdictio, patet expresse, ex d. l. 1. & ex his quæ tradit

Alciat.in d.Rub.& multas differentias ego ostendam inf.in uerb.mandata iur.num.32.cum mul. seq.lib.2.

43 Scire ēt oportet q̃ magistratus aliqui habent imperium, aliqui sunt sine imperio, qui tamen in potestate seu imperio sunt, non continuo dicendum est eos habere totum imperium, sed habent plus & minus, prout distributū fuit, prout de iurisdictione dictum est, Romæ autē magistratus omnes habēt imperium.l.cum prætor.§.1.ff.de iudic.In municipijs autem magistratus non habent imperium.l.1.in princ.ff.siquis indic. nō obtem.l.ea quæ. ff.ad municip.de quibus uidebimus inf. Quidam tamen putant q̃ in paruis habent imperium ēt merum.l.magistratibus.ff.de iur.om.iud.& ibi not.Barto. Alex.Ias. Dec.et omnes. ad idem uidetur tex.in l.& si priuatus, ibi ne à magistratibus castigaretur.ff.q & à quib. quæ communis opinio non transit sine scrupulo, nam expresse apparet ex d.l.1.q̃ hi magistratus non sunt in aliqua potestate, & exp̄ssum est in d.l.ea quæ. q̃ ea quæ sunt magis imperij quā iurisdictionis nō competunt magistratibus istis, quæ lex indistincte loquitur, de qua re latius tractabimus inf.lib.3. in uers.& ideo uidentur errare, nu.32.usq; ad nu.41. et ibi docebimus q̃ castigatio de q̃ meminit tex.in l.magistratibus.ff.de iur.om.iud.ē quædam emendatio quæ in uerbis & carceratione, & leuibus uerberibus consistit sine imperio, prout est emendatio propinquorum.de qua in l.unic.C.de emen.propinq. et.l.unic.C.de emendat.pa.uidebimus etiā quid significet suppliciū in d.l.magistratibus, ibi omnino uide, q̃a legisse nō pigebit, nūc succincte pertranseo ne in p̄fationibus nimis longus sim, cōtra tex.in l.1.ff.de orig. iur.

Scire

44 *Scire etiam oportet, q. licet legatus proconsulis, habeat multa specialia, de qbus in l. solēt. in princ. ff. de. of. pro cons. et in l. 1. C. eo. tit. et in l. cum pretor. §. 1. ff. de iud. & in l. 1. ff. de suspect. tut. et in l. legati, & l. pen. ff. de of. procons. & l. 2. ff. quis et à quo appell. et licet habeatur instar ordinarij, cum sit delegatus ad uniuersitatem causarum, l. obseruare. §. fin. cum l. seq. ff. de. of. pcons.* Bellon. *in tract. de offic. eius, nu. 67.* Sal. & Alex. *in l. à iudice. C. de iudi. et* Ias. *ibid. col. 2. Quod genus delegatorum est instar ordinarij. glos. in c. cum cām. de appel. in uerb. delegatus, et glo. in l. fin. C. de iudic. in glo. mag. circa med. & doct. in l. si uni. al's* Pompo. *ff. de re iud. et ita sæpe inculcant doct. nostri.* Tamen *re uera delegati ad uniuersitatem causarū nō sunt ordinarij.* Immo *sunt delegati, ut per glo. et doct. in cle. 2. de rescript. in uerb. foraneo, et tradit* Seuer. *in l. more. ff. de iur. om. iud. col. 15.* Bal. *in l. si ut proponis, la prima.* C. *quomodo et quādo iud. &* Alex. *in d. l. more, nu. 26. et q. sint delegati, est communis opinio, ut per* Ias. *in d. l. more, & ibi communiter docto. &* Francb. *in c. cum causam, de appella. & ibi* Dec. *& idem in d. l. solet. ff. de iurisd. om. iudic. in fin. & in c. causam, de offic. deleg. & omnes moder. in rub. huius tituli: quicquid dicat glo. in c. statutum. §. insuper in uerb. moderatas. de rescript. libro 6. quæ eum appellat ordinarium, & male. cum itaque secūdum communem opinio. iste sit delegatus, instar tamen ordinarij ut dixi, attamen aduertendum est, quòd huiusmodi equiparatio, de ordinario ad delegatum ad uniuersitatem causarum, non est facta per modum regulæ generalis; ex quo sequitur, quòd non ualebit argumentum ab or-*

dinario ad hmōi delegatū, nisi ī casibus exceptis, p ea q̄ tradit Alex. in cons. 207. uol. 5. Immo eadē, q̄ habēt locū in alio delegato hn̄t locū ēt ī isto, nisi ī casibus exceptis, secūdū abb. in c. relatum, de offi. ord. & Dec. in d. c. cū cām. in fi. & Bellon. in d. tract. de offic. eius cui mand. est iurisd. nu. 35. & propterea bene caue ne decipiaris, quia in hac materia delegationis sepißime argumentantur Doct. ab ordinario ad huiusmodi legatū, & ad alios similes delegatos, ex quo secundum eos sunt instar ordinariorū, quod genus argumenti est fallacißimū, & ideo nunquam admittas huiusmodi argumentum, nisi in casibus q sunt lege expreßi, in his enim est instar ordinarij, in alijs delegati iure censentur, & hoc bene nota.

45 Item scire oportet q̄ Doct. sepißime inculcāt regulas iurisdictionis mandate, cum regulis iudicis dati, et eas inter se confundunt, tu aūt memento abstinere ab hmōi argumento, nec ab alijs factum admittas, quia hæc inter se diuersa sunt, ut oñditur, supra eo. nu. 35. et diuersas habent regulas, et diuersos terminos, ut uidebis inf. lib. 2. in uerb. mādata iurisditiōe. nu. 32. cum mult. seq. & ex diuersis non fit illatio. l. Papinianus exuli. ff. de mino.

46 Item scire oportet, q̄ ius canonicū, et ius ciuile in hac materia, in multis discrepant à iure ciuili, in multis tñ ēt conformant, ideo erit magnopere aduertendū in dissolutione argumentorum, ne ex decisionibus iuris canonici, à uero sensu iuris ciuilis abstrahi te patiaris, enitēdum est tñ omnibus uiribus ut inter se se concilientur, quantū fieri potest c. 1. de op. no. nun. concordant tñ in hoc q̄ ea ī qbus electa ē industria psone neutro iure mā dantur, ut hac. l. 1. in princ. & c. fin. §. 1. de offic. deleg.

& ibi Doc. sed in iure nostro, electa p̃sumitur industria persone, ex speciali cõmißione, hoc est p specialem cõmisſionem creditur iniunctũ q̃ personaliter exerceatur, ut hac. l. 1. in princ. de iure canonico, nõ solũ specialis commißio exigitur, sed ẽt negotij magnitudo, alioq̃ specialis cõmißio, opatur tm̃, ut inuita parte alteri nõ posſit fieri subdelegatio, utraq; aũt consentiẽte põt d. c. fin. quãuis posſit dici, q̃ ille tex. loqtur de iudice dato, non aũt de eo cui mãdata est iurisdictio, & sic limitat tex. in l. à iudice. C. de iudic. & tex. in l. unic. C. q pro sua iurisd. ut scilicet illi q posſunt iudicem dare, ut sunt delegati principis, non posſint dare qñ iniunctum est, ut personaliter exerceant, concurrente ẽt magnitudine negotij uel disſensu partis, quo aũt ad mandandam iurisdictionẽ, seruabitur regula tradita à iure ciuili, in utroq; foro, ex quo ius canonicum aliter non disponit d. c. 1. de op. no. nunc. Itẽ non conuenit ius canonicũ cum ciuili, quo ad particularia, nam nõ omnia quæ specialiter tributa sunt de iure ciuili, ẽt specialiter tributa sunt iure canonico, ĩmo multa cõpetũt iure magistratus ex iure canonico, q̃ iure ciuili spãlr tributa sunt, ut inf. uidebimus, itẽ discrepat in impio, nã scd̃m cõem opi. merũ impiũ iure canonico mãdari põt, ut tradũt doct. ĩ c. qđ sedẽ. de offi. ord. secus de iure ciuili, ut hac. l. 1. ĩ fi. et ibi dicã lib. 4. in uerb. impiũ.

47 Scire etiam oportet, q̃ nũquam admittendus est sensus, qui uerbis refragratur, l. labeo. ff. de suppell. leg. Ideo recte scribit Bar. in. l. nõ dubiũ, col. 2. uers. secũdũ dubiũ. C. de leg. q̃ tũc demũ uerba uolũtati seruiũt, qñ hñt plures sigñiones, eã. n. accipiẽda ẽ, q̃ cõgruit uolũtati, secus si unã tm̃ habeat sigñionẽ, uel duas, nam nõ põt trahi ad

aliam significationem, quam non habet, & Bal. in l. iuris gentium. §. pactorum, col. 1. ff. de pact. & l. cum uirum, col. 3. uers. deinde nota. C. de fideicom. Ang. in cons. 2. præmitto primo, col. 2. uers. finaliter, & consi. 83. et multa alia quæ cumulaui in meis commẽtarijs, ad l. cum mulier, nu. 1468. fo. 523. ff. sol. mat. ubi materiam mẽtis legis explicui, & late demõstraui, q̃ interpretatio uerborum nõ fit cõtra significationem eorũ: oportet enim saltem, q̃ subsit ĩpropria significatio, ut per Bart. et alios, in d. l. nõ dubiũ, nõ aũt ĩaudita significatio admittẽda ẽ, p tex. in d. l. labeo: Quinimo nec etiã ĩpropria admititur nisi p aliã legẽ, id declaretur, ut trãdit Bar. ĩ d. l. nõ
48 dubiũ & ibi Ias. col. 8. ĩ fi. Iõ ego nõ exponã specialr. i. in priuilegiũ, q̃a nemo ueterũ unq̃ usus est, huiusmodi uerbo in hac significatione, igitur nec nos utemur, quia nostrum non est dare significationes uocabulis. l. labeo. §. sed de his. ibi non enim ex opinionibus singulorum, sed ex communi usu nomina exaudiri debere. ff. de suppell. leg. nec exponam libellum pro delegato, quia eodem morbo laborat hæc interpretatio, nec exponam bonorum possessio detur. i. danda pronuntietur, nec exponam possidere iubeatur. i. in possessione esse, quia eodem morbo laborat hæc interpretatio, maxime q̃a nulla necessitas cogit, cum admisso sensu meo qui uerbis cõuenit, omnia de plano procedant, & nihil contrarium reperiatur in hac materia, admisso autem sensu communi multa insurgant contraria indissolubilia, maxime quia huiusmodi interpretationes etiam irridet Fulg. et fatetur Cagnoll. in libello exerc. cap. 9. magnam esse hanc impropriationem uerborũ, & fatetur Pau. de ca. & Ias. in l. cognitio. §.

fi. q̃

si.q. irrationabilis est restrictio quæ cõmuniter fit per doct. ad illum tex. quod etiam tradit Alcia. in d.c. quod sedem. col. 24. in prin. nu 70. de offic. ordin. & hæc omnia bene nota, & menti fixa teneas, quia hæc erunt fundamenta solida super quibus fere tota hæc materia subsistet, moneo autem ne statim reprehendas nisi toto opere plecto iuxta tex. in l. in ciuile. ff. de legib. desiderabis forte lector charißime, multa ex his, quæ in p̃fationibus tractata sunt diffusius explicari, et ad obiecta respõderi, quod ea ratione factum nõ est, ne in p̃fationibus plus æquo essem uerbosior, sed in reliquo opere, nisi fallor, desiderio tuo satisfactum deprehendes, ideo totum opus perlege, desiderabuntur etiam alia non pauca, quæ oĩa p̃mittenda erãt, q̃ ego ex industria in alium locũ reieci, ad satietatem euitandã, uidebis itaq; oĩno ea q̃ dixi inf. in uer. sp̃alr, nu. 6. 10. 17. et in uers. iure magistratus, nu. 1. usq; ad nu. 16. lib. 2. ubi oĩno uide & ex illis habebis totã legẽ, & materiam hanc lucidißime explicatã.

DECLARATIO.

Impropria

Impropria & inaudita significatio non sunt idē, nu. 75.
Sensus communis non est uerus, nume. 78.
Iudicis dandi licentia an sit iurisdictionis, & an mandari possit, nume. 78.
l. imperium in fi. ff. de iur. om. iud. q̄uo procedat, nu. 78.
Mandari possunt multa quæ non competunt magistratibus & municipalibus, nume. 79.
l. solent. ff. de offic. proconf. q̄uo intelligatur, nume. 78.
§. si uero ignoti. auth. de testib. q̄uo procedat, nume. 80.
Tortura est meri imperij, nume. 80.
Sensus Guid. de suz. numero. 81.
Datio tutoris est mixti imperij, & indelegabilis, numero. 82. secundum communem opinionem.
Imperium mixtum q̄n plus de mero participat quàm de iurisdictione est indelegabile, nume. 83.
Causæ mixti imperij iure magistratus cōpetunt magnis magistratibus secundum Guido. de suz. nu. 84. et delegari possunt. ibid. quando præses est occupatus nō alias secundum Guid. de suz. num. 85.
Imperium merum nullo casu mandari potest, nisi à proficiscente secundum Guido. de suz. nume. 85.
Correctio legum uitanda, nume. 86.
Iurisdictio non semper delegari potest, sed ab occupato tantum, nume. 85. & . 86.
Iurisdictionis proprium est, ut mandari possit, secūdum communem opinionem, nume. 87. in fine.
Tex. noster loquitur de iurisdictione tantum, non de imperio, nume. 88. 90.
Imperiū merū est indelegabile, nu. 88. sed nō oē. nu. 89.
Causæ mixti imperij delegari possunt, nu. 90.

DECLARATIO.

1 Cio ab omnibus iuris interpretibus hactenus hunc morem seruatum fuisse ut in interpretandis legibus primo ponant summarium, Deinde tex. in partes diuidant, mox casum forment, subinde rationem dubitandi & decidendi afferant, quo facto notabilia colligũt, postea glossarũ interpretationem & declarationem assumunt, postremo quæstiones opportunas materiæ cõgruentes proponũt, Qui mos à tot laudatißimis iuris peritis tam religiose hactenus obseruatus, mihi usquequaq; probus uidetur, & quem etiam ego sequutus sum in commentarijs quos ad.l.cum mulier.ff.sol.mat. antea scripsi, tamen in hac lege interpretanda hunc morem non obseruabo, nõ quia cõtemptor sim uetustatis, cui quantum debeatur scio, cũ pro lege haberi soleant ea quæ certam semp habuerunt obseruationem.l.minime.ff.de legib. & mos non minus quã lex scripta uires habere solet.l.omnes populi.ff.de iust.& iur.& inst.de iur.nat.gent. & ciui.§.ius nostrum, & .§.ex non scripto, & plerunq; magnifaciunt homines seruari mores ciuitatum.l.obseruare.§. ingressus.ff.de offic.pcons.& .l.si in aliquã.eo.tit. & ab institutis, & consilijs maiorum nostrorum non est temere recedendũ c.1.& c.ne innitaris, ubi abb.et fel. de cõst. hinc ueneranda dicitur uetustatis auctoritas.§.illud. in auth.de appel.facit tex.in.c.ita dominus.19.dist.ibi qđ accepit à ueteribus nõ sequẽdo, & ibi no.glo. facit tex. in l.testamẽta oĩa.C.de testam.ibi mos nanq; retinẽdus est fidelissime uetustatis, igitur absit, ut qs putet me uetustiorem

tustiorem morem contẽnere, sed qa hæc lex in principio nõ indiget summario, cũ procedat per modũ regulæ, quæ breuis esse debet, & nõ indiget summario, ut inqt Dec. in l. 1. in princ. ff. de reg. iur. & quia prope innumeri iuris consulti & summaria fecerunt, & glo. interpretati sunt, ideo hæc ego omittam tanq̃ uulgatissima, & singula tm̃ uerba q̃ interpretatione digna uidebuntur explicabo & cõmẽtarijs ornabo, quod ẽt fecit Bart. in extrauag. ad reprimendum. in tit. qũo in crimine lese maiestatis proceda. & nostris temporibus idem fecit And. Tiraquel. in l. si unquã. C. de reuoc. donat. quod ẽt ego alias obseruaui in commẽtarijs à me ad. l. gallus. ff. de lib. & posth. editis, illud etiam omnes monitos uolo me nõ admissurum sensus seu intellectus aliorum ad hanc legem, sed nouo sensu me eam explicaturum, ex quo pleraq; hactenus cõiter recepta, falsa esse deprehendetur.

2 Anteaquam aũt ad sensum legis exprimendũ, & explicandũ me conferã, scire oportet uerbũ quæcũq; quod in principio legis positũ est, uniuersale esse, ut fatentur oẽs doct. hoc in loco, in hãc sententiã, est tex. in c. nemo põt. 6. dist. & in c. cũ medicinalis extra de sent. exc. et in l. necessarias. §. si annua. ff. de pign. act. tradit Soc. in cõs. 10. col. 1. in fi. uol. 1. uide ẽt tex. in l. metũ. §. animaduertendũ, & . §. seq. ff. quod met. cau. et ibi A lex. & c. qa plerũq;. de offi. ordin. lib. 6. l. quodcunq;. ff. de uer. obl. l. ait diuus in prĩcipio. ff. de iur. fisc. l. hoc articulo. ff. de here. instit. alb. in suo diction. ĩ uerb. qcunq;. Tiraquel. in tract. de retract. §. 31. in fin. ideo uidetur q̃ oĩa comprehendãtur, qa dictio uniuersalis cõprehendit oĩa quæ possũt excogitari l. iulianus. ff. de leg. 3. l. à pcuratore.

C.mād.l.in fidei cōmiß.§.cum polidius.ff.de usur.l.cū uirum,ubi Bal.in scda oppo.C.de fideicōmiß. facit tex. in l.unius.§.cogniturū, iūctaglo.in uers.quocūq;.ff.de quæstio.nu.3.& 4.cum mult.seq. Alciat.in l.mouētiū. ff.de uer.obl.cū simil.latißime cumulatis,p And.tiraq. in tract.de retract.§.1.in glo.7.nu.20.& 21.cum mul.

seq.et Marsil.in l.unius.§.cogniturū.ff.de quæstion. Nec recipiūt restrictionē sedm multos, per tex.in d.l. Iulianus.ff.de leg.3.traditur p doct.in l.si de certa.C. de transact.et Crauett.in cons.155.nu.10.uol.1.

3 Restringitur tñ dictio uniuersalis ad ea q̄ sunt de natura rei,de qua agitur,ut tradit Bal.in cōs.57.incip.quia ex facto,col.1.post med.uol.3.et Calcan.in cons.1.col. 15.post.med.et Crauett.in cōs.144.nu.7.uol.1. Bal.in c.1.§.donare,col.2.uer.sed dubitari, & ibi doct.titulo qualiter olim feud.alien.pot.Dec.in cons.85.

4 Item restringuntur ad idonea,ut tradit glo.in l.promittendo, in princ.in uerb.conditionis,in fin.ff.de iur.dot. & glo.in l.emācipari,in uerb.quocūq; loco.ff.de adop. & ibi Bart.& glo.in l.2.C.ubi de ratio.agi.oport. & glo.in.l.1.C.de fid.inst.& in l.1.cum cōcor.ibi p mod. adductis.C.de sac.san.eccl.et Alex.et Soc.et.Ias.in d. l.2.§.p̄tor ait.ff.q satisd.cog.Tiraq.ĩ tract.de retract.

5 §.1.in glo.7.nu.26.et nu.29. Item recipiūt restrictionem ab alijs iuribus,ut tradit Mars.in d.l.unius.§.cogniturū.nu.28.ff.de quæst.alleg. Alex.et Aret.hoc dicentes.in l.1.ff.de leg. 1.et Bart.in l.oēs populi.q.5.ff.

6 de iust.et iur. Restringetur ergo iste tex.ad materiā subiectam.i.ad ea, quæ iurisdictionis sunt,hic.n.agitur. de offic.eius cui mād.est iurisdictio,ut patet ex ĩscriptione seu

ne seu rubrica, ideo cū ait tex. q̃ q̃cunq; specialr tribuū tur mādata iurisdictione, nō trāsferuntur, intelligemus hic agi de his quæ ptinent ad iurisdictionē, quia nulla est dispositio tam generalis, quæ nō restringatur scd'm mate riam subiectā. l. proculus. ff. de usufr. l. insulā. ff. de præ scrip. uer. l. si uno. ubi Bart. ff. locat. ideo dixit Bal. in l. data opera. col. 9 q̃ tūc pfecte enunciamus, cū loquimur scd'm subiectā materiā. Talia. n. sunt subiecta qualia pdi cata demonstrant. l. si defensor. ff. de inter. actio. l. 3. ubi Bart. ff. de fund. instruct. l. qui uinum. ff. de uino tritic. oleoq; leg. & q̃ scd'm naturā rei de qua agitur uerba re strīgātur, pbat tex. in l. si stipulatus. §. uerū. ff. de usur. & l. dāni, uers. et q̃ in stipulatione. ff. de dam. infec. & p Ias. in l. nō oīs. col. 2. ff. si cer. pet. et Dec. in c. uenera bilis, col. 4. de exceptio. hæc. n. īterptatio de necessitate inest scd'm Bal. in cōs. 343. examinādasunt, ī prin. lib. 1.

7 *Itaq; regula legis nostre adaptabitur tm̄ ad iurisdictionē p supradicta, ad qđ faciūt, ea q̃ dixi supra ī pfationibus, nu. 9. uers. igitur in primis, de imperio autē agitur infr. ead. l. §. qui mandatam, lib. 4. & ibi dicam.*

Præterea restringetur regula, ut non pcedat in casibus spālibus, q cōtra regulā à lege sunt expße, determinati, fere. n. oīs regula patitur exceptionē, ut inqt glo. ī rub. de reg. iur. lib. 6. et not. Abb. post card. in c. qm̄ frequē ter, in prin. ut lit. nō cōte. facit tex. in l. regulariter. ff. de pet. hered. & in l. regula. ff. de iur. et fac. ign. et in c. pen. de re iud. & Dec. in l. 1. ff. de reg. iur. nu. 18. Et exceptiones sunt, contra regulam, ut est tex. in l. 1. & ibi not. Dec. ff. de reg. iur. & not. Bart. in l. in his. ff. de legib. & Ang. in cons. 290.

8 Et extat alia regula, q. in toto iure generi, p specie dero gatur l. in toto. ff. de reg. iur. no. glo. in c. generi. de reg. iur. in 6. & Bart. & Alex. & Ias. in l. 1. §. hoc edictū, ff. de op. no. nunc. et glos. in l. sciēdū. ff. qui satisda. cogā. Bart. in l. sed & potentiores. ff. de leg. et l. quesitum. §. si quis fundum. ff. de seruit. late Dec. in l. in toto. ff. de
9 reg. iur. Hinc traditum est, q. dispositio generalis nō comprehendit, ea quibus est specialiter prouisum. l. alimē ta. §. basilice, & l. stichus nutricis. in princ. ff. de alimē. & cib. leg. & specialis dispositio semper limitat, & restringit generalem. l. sanctio legum. ubi Bar. ff. de pen. tex. est in l. non est nouum. ff. de legib. tradit Bart. in ex trauag. ad reprimēdum. in uers. nō obstātibus, & in d. l. sciendum, in princ. ff. qui satisd. cog. & in l. omnes popu li. q. 3. ff. de iust. & iur. Bal. & doct. in l. si de certa. C. de transact. Bart. et doct. in l. 2. §. creditū. ff. si cert. pet.
10 Hæc dixi propter tex. in l. solent. in prin. ff. de offic. pro cons. ubi speciale est, scd'm communiter doct. q. talis cognitio rerū criminaliū mādetur legato, & q. ei cōpetat, de quo ēt est tex. in l. 1. C. eo. ti. cū alioqui talis cognitio mādata iurisdictione, nō tranferatur, ut hac l. 1. ī princ. Videtur etiā alius specialis, casus in l. unic. C. ne lic. pot. ubi cognitio, et animaduersio, cōtra potētiores, q litigāti bus auxiliū p̄stāt spāliter cōmissa p̄sidi, potest ēt exerce ri p alium magistratum, ob cōem oīum utilitatem, tñ intelligēdo illum tex. scd'm glo. ī uers. metuas, q. illa cōstitutio ad p̄sidē scribatur, nihil ibi est speciale, q sensus mihi
11 nō displicet, et uerior est. Hæc etiā dixi, qa mihi uidetur īportunū īculcare hoc loco Tabellionū, aut doctorū creationē, & alia hmōi, quæ potius priuilegia sunt, q̄ q.

iuris-

iurisdictionis appellatione, cõtineãtur. Ideo p hãc regulã nõ determinabo aliquid ex eis, sed recurrã ad leges q̃ de priuilegijs loquũtur, cũ de his mẽtio ĩciderit, alioqui, si putamus oẽs et singulas materias iuris ciuilis sub unica regula cõplecti, tot & tãta cõtraria, et ĩcompatibilia oc currẽt, ut tota ætas hoĩum, nõ sit suffectura, ad ea cõci liãda, et cõcordãda, in singulis igitur materijs, certi ter mini, et certæ regulæ cõstituẽdæ sunt, q̃ cũ alijs plerũq; nihil cõe hñt, alioqui oĩno periclitãdum est, et erimus si miles illi medico, qui unico collyrio curabat oẽm morbũ; de quo meminit Nata. in cle. sæpe. col. 75. de uerb. sign. & Io. Neuiz. in sil. nupt. fol. 42. col. 1. Idẽ dico de legũ ferẽdarum potestate, quia nõ est meri imperij, ut tradit Alciat. in c, qđ sedẽ. de of. ordin. et ego infra dicam.

2 Hæc lex multiplicẽ habet sensum, nã tres recitat Alex. in hac l. 1. Cagnoll. quartũ affert. Alciat. quintũ in c. qđ sedem. de offi. ord. ego sextũ adducã, ut de ea merito dici poßit, qđ tradit Bart. s. q; ueritas ignoratur eius quod multipl'r exponitur. refert et seq̃tur Bald. in cõsil. 218. petita uenia, col. 1. post med. lib. 5. et Crauett. in consil. 9. nu. 33. facit glo. ĩ l. ueteribus, ĩ uerb. obscura. ff. de pact. q̃ ait q; multiplex intellectus parit obscuritatem, de his oĩbus, infra uidebimus, dum tñ scias oẽs in aliquo defice re, et sic nemo adhuc iudicio meo (absit uerbo inuidia) ue rum huius legis sensum ad unguẽ expreßit, quod ex his q̃ infra dicẽtur manifestius apparebit, ex quo euenit, ut etiam in modico errãdo more itinerãtiũ, in maximos er rores lapsi sint, iuxta ea q̃ tradit Bal. in l. 1. ff. de iust. et iur. et Barb. in c. 1. col. 4. ut lit. non cont. & dixi supra in præfationib. numer. 7.

13 Primo ego ostēdam quo sensu legem hanc accipiendā puto tem, mox aliorū sensus subijciam, & unūquemq; eorum euidētißimis rationibus in quibusdā falsum esse demonstrabo, & collatis aliorū sensibus cū meo, facile apparebit, quis sit uerior. & ex his quæ in discursu disputabuntur, dum falsitas aliorū ostenditur, fere, tota huius tituli materia remanebit enucleata, & lucidißime excussa, postea qōnes opportunas examinabo locis opportunis.

14 In primis tamē omnes monitos uolo ne decipiantur uerbis Alexā. qui in cōmentarijs huius legis. col. 7. nume. 90. audet dicere, q; sententia Fulgo. non est utilis, nec uera, quod nō alia ratione ab eo dictum est, q̃ ut studiosorum animi quorum maior pars lucri cupiditate, potius quam laudis desiderio, leges addiscit, à perscrutāda ueritate deterrerētur. Ego dico q; cōmunis sentētia est penitus inutilis, patet manifeste, q̄a non est in usu, nec unq̄ fuit, nec erit. iō utilis ualde erit pscrutatio cōtrariæ sententiæ quā cōsuetudo tuetur q̃ est optima legū interps. l. si de interptatione. ff. de legib. solemus. n. dicere q; uera interptatio sumitur à practica, seu ab eo qđ fieri cōsuetū est. l. minime. ff. de leg. c. cū dilectus. de cōsue. Bal. in c. 1. in prin. de feud. sine culpa nō amit. hinc ēt dixit Bal. in l. illud. ff. de excusa. tut. q; ab antiqua pratica nō est recedendum. & Crauet. in cōsi. 91. nu. 7 facit doctrina Bar. in l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. ubi ait q; uolūtas disponētiū debet interptari secundū cōsuetudinem loci. & qđ tradit Alex. in cōsi. 9. lib. 5. & sic cū practica & usus cōis in iurisdictionū materia plerūq; sit contra cōem sensum, et intellectū, et cōtra cōes cōclusiones hic inculcatas, nō uideo quàm sit utilis hæc cōis interpretatio

tatio doctorũ. Illud scio ꝙ salua ratione recti sermonis sustineri non potest, & propterea non est admittenda. l. plautius. in fi. & ibi Bar. ff. de aur. & arg. leg. doct. in l. si de certa. C. de transactio.

15 Alacri igitur animo accingamur omnes ad ueritatẽ inuestigandã ex qua labor fructu et premio nõ carebit, et saltem discemus leges plano sensu interpretari, quæ res aliquando utilitatem afferet, cum aut statuta, aut nouæ leges aliquæ interp̃tandæ occurrerint.

16 Sensus igitur uerißimus & planus iudicio meo is est, ꝙ omnia quæcunq; quæ iurisdictionis sunt, specialiter. i. nominatim & particulariter & in specie, nõ autẽ in generali iurisdictione tributa alicui magistratui, lege uel senatuscõsulto uel cõstitutione principum, mãdata iurisdictione, siue tota, siue in specie, nõ transferũtur; quæ uero competũt iure magistratus, scilicet illius qui uult iurisdictionem mandare, possunt mandari, hoc est ea quæ nõ sunt tributa specialiter, sed competunt iure magistratus. i. ex generali iurisdictione, & ex ipsorum edicto mandari possunt.

17 Specialiter autem tribul intelligo id quod non est datum in generali iurisdictione quando erectus est magistratus, sed quod postea constituto iam magistratu ex lege noua nouiter decisum seu constitutum, nominatim & in specie iniungitur, id dicitur specialiter tribui à le
18 ge: ut est exemplum in l. unic. C. ne lic. pot. & ista non possunt mandari, ut hic ait text. quia per hanc specialem commißionem, intelligitur legislator præcise iniungere neceßitatem, suscipiendæ cognitionis, ut dicam infra, libro secundo, in uerb. specialiter.

& in uersi.iure magistratus. & inuit tex.in l.sæpe, & l.seq.ff.de offi.præst.quomodo autem accipi debeãt, hæc uerba specialiter & iure magistratus, uide supra in pfa tionib.num. 17.& 19.& inf.in uerb.specialiter, & in uersic. iure magistratus, lib.2. quibus in locis oĩno uide pro declaratione huius materiæ.In primis ãt scias q hæc lex usq; ad.§.qui mãdatam. de iurisdictione tm loqtur, nõ autem de imperio, neq; mero, neq; mixto, alioqui superfluus esset.§. fi.in hac l.1.qui eadẽ inculeat de imperio mero quæ doct.inculcant in princ.de qua re uide omnino quæ dixi supra in pfation.nu.10.in fi.Hoc sensu recepto cũ declarationibus traditis in locis allegatis, nulla lex repugnat, sed oĩa mire cõueniunt, nulli legi aut uis, aut cauillatio infertur, nec diuinatione opus est. Accedamus tñ ad aliorum sensus et de his disputemus, ut magis elucescat ueritas. opposita.n. iuxta se posita magis elucescũt: ut inquit Arist.lib.1. Elench.et lib.2. de cœlo & mũd.facit tex.in l.1.et ibi Bal.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur. & Io.fab. & Ang.institu.eo.tit.§.1.

19 Communis est sensus huius legis q causæ meri et mixti imperij, quæ maioribus magistratibus spãliter.i. in priuilegiũ cõpetunt, et minoribus sunt denegatæ, mãdari non possunt, causæ uero simplicis iurisdictionis, q̃ cõpetũt iure magistratus, etiã minimi.i. q̃ minimis magistratibus competũt, mãdari possunt.ita interptatur hunc tex.glo. in hac l.1.in uerb.& ideo, quem probat Bar.Ang.Pau. de cast.& Alexan.Ias.& cõiter antiqui, & recentiores doct.qui sensus secũdum eos probatur in l.placet.in uersi.quod non ita.C.de ped.iudi. & in l.imperium. in fin.ff.de iurisdi.omn.iudi.& in.§.si uero etiã quidam. in auth.

in auth.de exhibē. reis. & in l.nec quicquam.§.ubi decretum.ff.de offic.procons. & l.2.1.respon. hoc tit. & l.solent in prin.ff.de.offi.pcons. & .l.nemo potest.ff.de reg.iur. & in.§.si uero ignoti.in auth.de testib.
20 Item per rōnem quam cōiter allegant doct. quæ est scilicet q̄ ideo talia nō mandātur,quia pp magnitudinem magistratuum quibus talia committūtur censetur esse electa industria persone,quæ rō nō militaret,si nō esset uera hæc opinio,ut tradit Alex.in hac.l.5.nume.31.tū aduerte q̄ hoc est cōtra tex.in c.fi.in princ. de off.deleg. ubi ait tex.q̄ pontifex nō intendit prouidere personis qbus iurisdictio cōmittitur,sed negocijs. & sic magnitudo magistratuum nō sufficit ad hoc,ut electa cēseatur industria persone.Immo contrariū potius dicēdum esset, nā ex quo sunt dignissimi,nō deberēt sic onerari,ut personaliter seruire cogantur.
21 Item sola magnitudo causarū non sufficit ad hoc, ut censeatur electa industria persone, ēt de iure canonico,nisi concurrant uerba,exprimētia hoc,puta si dicat q̄ personaliter exequatur,ut dicit tex.in d.c.fin.§.1.ex uerbis igitur colligitur uolūtas legislatoris uolētis q̄ aliqd personaliter, & p se ipsum, nō per alium magistratus exe-
22 quatur,nō aūt ex qualitate sola negocij. Immo de iure ciuili,ex solis uerbis legis uoluntatē hanc metimur, ut hac.l.1.in prin.fateor ego q̄ hæc mādari nō possunt, qa in his electa est industria psone,sed dico q̄ hmōi electio, & hmōi uolūtas legislatoris ex uerbis legis elicienda est,non aūt ex qualitate negotij, nec personarū, quibus talia cōmittūtur,et si quæras quare princeps elegit industriā persone in hoc negocio potius q̄ in alio,dic q̄ sic

placuit, ut etiã dicit tex. in l. unic. C. ne lic. pot. ubi prin ceps illã cognitionẽ spãliter cõmisit psidi, qa motus ẽ qrl monijs puincialiũ, et sic qa ex mero motu mẽtis et ex placito illud cõstituit, de quo uide etiã aliqd inf. eo. nu. 108.
23 & .109. Subdunt doct. si nõ esset uera cõis cõclusio, sequeretur q delegatus posset exeq sñiam suã, qd' tñ nõ facit, ut p glo. in l. si qs missus. ĩ prin. in uer. siue potestatis. ff. ne uis fiat ei. et ibi not. doct. et not. Bart. ĩ l. à diuo Pio. ĩ prin. et ibid. Imol. et Alex. ff de re iud. et Ang. in l. fi. C. de iudi. q̃ opĩo est magis cõis, ut p Alex. hoc loco. Tu distiguẽdo dic, q iudex datus nõ exeqtur sñiam suã, quia ẽ datus tm̃ ad iudicãdũ, ideo cũ iudicauit functus est officio suo, ita pcedit tex. ĩ d. l. à diuo pio, secus ẽ ĩ eo cui mandata est iurisdictio, nam puto q is sñiam exeq poterit, ut dixi inf. in uer. mãdata iurisdictione. nu. 42 li. 2.
24 Propterea secundũ Doct. iurisconsultis in uers. si uero, non recte dixisset aduersatiue loquẽdo ad pcedentia, p ea quæ cõpetunt iure magistratus. i. secundũ Doct. q̃ minimis magistratibus competunt mandari possunt, sed debuisset dicere, q̃ uero non specialis cõpetunt mãdari possunt, facit ẽt tex in l. cognitio. §. ut bonorũ. inf. hoc tit. & in l. se. c. ubi & apud quem p locũ à speciali. Tu dic q recte locutus est, et q uers. q̃ uero stat aduersatiue ad pcedentia & recte, nam uerba iure magistratus opponuntur uerb. specialiter, ut dicã inf. in uerb. iure magistratus. fallũtur aũt Doct. dũ putãt q iure magistratus exponatur de minimis, nã exponũtur uerius. i. iure officij; nã si de municipalibus hic ageretur, lex dixisset iure magistratuum, non aũt iure magistratus, ut ibid. dicam, cõi tamen sensu recepto plures eliciuntur conclusiones.
Prima

25 Prima est q causae meri iperij delegari non pnt, q conclusio uera est, p tex. i l. solet i prin. ff. de offi. pcons. et tex. i l. nemo pot. ff. de reg. iu. & tex. i hac l. 1. i §. q mãdatã Bar. Bal. Pau. de ca. Ang. Imol. Ale. Soz. Ias. Dec. & oes Doct. i hac. l. i. & cano. in c. qd' sedes de offi. ordin. ubi secus dicũt de iure canonico, de qua cõclusione uide oino q dicã inf. lib. 4. in uer. iperiũ nu. 1. usq; ad nu. 21. et quid de iure canonico uide ibid. nu. 51. usq; ad nu. 72.

26 Secũda cõclusio est q cãe mixti imperij nõ possunt mandari, & ita tenẽt in hac. l. 1. Bar. Bal. Ang. Imol. Paul. de ca. Alex. Ias. Dec. & cõiter doc. cõcordat tex. in l. ea quae. ff. ad municip. & in l. 2. inf. hoc titulo, et i l. nec quicquã. §. 1. ff. de offic. pcons. & in l. tubere. ff. de iur. om. iud. & in l. nec mandante. ff. de tut. & curat. dat. ab his. & in l. placet. uers. quod non ita. C. de ped. iudic. quae conclusio falsa est ut dicam, inf. nu. 69. & lib. 4. in uers. Paulus not. nu. 50. usq; ad nume. 61.

27 Tertia cõclusio est q cãe meri et mixti iperij pp grauitatẽ & excellẽtiã cẽsentur date in priuilegiũ maioribus magistratibus & denegate minoribus, et sic cẽsetur electa idustria psone, magnis. n. magistratibus magna negocia, puis parua cõmittũtur l. fin. C. de ped. iud. et i auth. de defe. ciui. §. & iudicare, & haec ẽ rõ cõiter approbata hic p Bart. Ang. Pau. de cast. Soc. Alex. Ias. Dec. & alios in hac. l. 1. propter quam dicunt non posse mandari imperium merum ac mixtum, sed & haec conclusio falsa est, ut dixi. supra. eod. nume. 20. & 21.

28 Quarta conclusio est q causae omnes simplicis iurisdictionis mandari possunt, ut uidetur probare tex. in l. imperiũ. in fi. secundum communem intellectum. ff. de. iur.

om.iud.& .l.more.ff.eo.tit.unde colligũt omnes Doct. ꝙ quilibet iudex habens ordinariam iurisdictionem etiã minimus põt delegare, ut tradit Bart. & cõiter doct.in hac l.1.& in d.l.imperium, sed & hæc cõclusio nõ est uera, ĩ his q̃ spãliter tributa sunt, ut hæc ait tex.ĩ prin.

29 Quinta cõclusio est, ꝙ ea q̃ denegãtur minoribus magistratibus, nam possunt delegari, et ideo cum ea quæ sunt imperij mixti, nõ cõpetãt magistratibus municipalibus, l.ea quæ.ff. ad municip.per cõsequẽs mãdari nõ poterunt.l.2.infra hoc tit.l.iubere.ff.de iur.om.iud. Bart. Imol.Paul.de ca. Alex.Soc.Ias.& cõiter doct.in hac l.1.& in d.l.imperium, & super hac cõclusione, & in se quẽti fere tota hæc materia fundata est à doct.nostris, q̃ cõclusio falsa est, ut dicam inf.eo. nu.65.

30 Sexta cõclusio est, ꝙ ea omnia quæ competũt minoribus magistratibus possunt ĩdifferẽter delegari, ita enim oẽs sic intelligunt hæc uerba iure magistratus, ut scilicet loquatur de his, quæ competũt minimis, & ita se habet cõmunis opinio, idem tenẽt cõiter doc.in d.l.imperiũ, et ad hoc adducũt illum tex.ĩ fine ibi iurisdictio est iudicis dãdi licẽtia, et exinde colligũt, ꝙ propriũ iurisdictionis simplicis est, ut mãdari poßit, q̃ simplex iurisdictio, compe tit magistratibus municipalibus, d.l.ea quæ.ff.ad municipal.& ita se habet cõis opinio, & ideo cum particulariter quæritur de re aliqua, an mãdari poßit, nec ne, statim eo recurrunt doct.ut uideant an eius rei cognitio cõpetat municipalibus magistratibus, nec ne: & super hoc ingens contentio sæpe uersatur, quæ tamẽ cõclusio falsa est, ut dixi supra in p̃fat.nume.31.&.32. Item secundum doct.specialiter exponitur.i.in priuilegiũ, non aũt parti-

particulariter & nominatim ad differentiam generalis commißionis, & ita se habet cõis opinio; quæ expositio falsa est, ut dixi supra in præfation. nu. 19. & dicã inf. eod. nume. 52. 53. & . 54. Item uerb. iure magistratus exponitur. i. quæ magistratibus ẽt minimis, & municipalibus cõpetunt; quia si cõpetunt illis, cõpetunt multo magis alijs maioribus, secundũ cõem opinionẽ, quæ falsa est ut dixi supra in præfatio. nu. 17. & inf. eo. nu. 55. & in uerb. iure magistratus. lib. 2.

51 Septima conclusio est q̃ ea quæ requirunt plenam causæ cognitionẽ, aut decretum nõ possunt delegari per tex. in. l. nec quicq̃. §. ubi decretum. ff. de offic. procõs. & in l. omnia quæcunq̃. ff. de regu. iur. quia talia non competunt minimis magistratibus d. l. ea quæ. & quia sunt mixti imperij, ita tradunt Doct. cõiter in hac. l. 1. & in l. iubere. & in l. imperiũ. ff. de iur. om. iud. & d. l. nec qcq̃. §. ubi decretũ. & est cõis opinio (tñ falsa est) ut patet ex supradictis, et ex alijs q̃ inf. dicã, nu. 51. & . 60.

52 Octaua conclusio est q̃ ea q̃ sunt meri & mixti imperij in ultimis duobus gradibus possunt delegari, secundũ doctrinã Bartoli cõiter approbatã in. l. imperiũ. ff. de iur. om. iud. qa ista uidẽtur cõpetere iure magistratus. i. magistratibus municipalibus l. magistratibus. ff. de iur. om. iudi. & in auth. de defenso. ciuita. §. audient. & ita se habet communis opinio Doct. in hac. l. 1. & in d. l. imperium, quæ conclusio sic sumpta nõ est uera, ut inf. dicã.

53 Nona conclusio est q̃ ea q̃ sunt in primis altioribus gradibus iurisdictionis nõ pñt delegari, qa non cõpetunt minimis magistratibus d. §. & iudicare. ĩ auth. de defens. ciuita. pro hac opinione adducũt Doct. tex. ĩ d. l. placet,

in fi. ubi ait q causæ libertinitatis et ingenuitatis nõ possunt delegari: et sic cãæ ardue ẽt in simplici iurisdictione scđm cõem opi. non delegãtur, qđ uerũ est qñ spãliter sunt tribute, uel spãliter cõstitutũ ẽ q nõ mãdetur. ut d. l. placet, nõ aliter. ut dixi supra eod. nume. 20. & 21.
34 Decima cõclusio est q ea quæ sunt medie iurisdictiõis .i. à summa tercẽtũ aureorũ supra nõ delegãtur, nisi ab occupato publicis negotijs. p tex. ĩ d. l. placet. uersi. qđ ita. C. de pedan. iud. scđm cõem ĩtellectũ. tu dic q hæc cõclusio uera est in oĩ iurisdictione, siue sit media, siue nõn. d. l. placet, q̃ loquitur indistincte, nisi in leuibus, quæ sine cã mãdari poßũt. l. fi. C. eo. tit. uide oĩno quæ dicã infra lib. 3. in uers. cũ al's, nume. 36. usq; ad nu. 46.
35 Vndecima cõclusio est q ea q̃ requirũt semiplenã cãæ cognitionẽ mãdari põt, licet requirãt decretũ. ita ĩtelligũt tex. ĩ l. cognitio. infr. hoc tit. et est cõis snĩa, et uera est.
36 Duodecima cõclusio est, q ea in qbus electa est industria psonæ nõ põt delegari. et hoc ĩtelligũt, siue expsse, siue tacite, et sic psũptiue fuerit electa ĩdustria. ex quo alia seqtur cõclo, q tacita electio ĩdustriæ psonæ nõ ex alio pt oriri seu psumi q̃ ex magnitudine cãrũ, et ex magnitudĩe magistratuũ. ego ãt nõ soleo admittere hãc tacitã et psũptã electionẽ, sed expssam tm̃, ut postea uidebimus. expßã ãt appello, ẽt si nõ expsse dicatur q eligitur industria, ul' q p se solũ id exequatur. sed sufficit si noĩati ali qđ iniũctũ fuerit. ut hac l. 1. ĩ pri. et sic ex iniunctiõe et cõmißione spãli fatebor electã ĩdustriã psonæ, nõ ãt ex magnitudĩe magistratuũ, nec cãrũ, ut dixi sup eo. nu. 20
37 et 21. De iure canonico, idẽ est, nã ex sola magnitudĩe cãrũ nõ cẽsentur electa industria psonæ, qđ patet ex eo, qa scđm cõem opi. eo iure merũ ĩperiũ delegari põt. ut p

docto.in hac l.1.& canonist.in c.qd sedē.de offi.ordi. Immo nec ēt ex spāli cōmißione,nisi expßū fuerit,q. psonalr exequatur:tūc.n.cēsetur electa īdustria psone,et nō pōt negociū cōmißū delegari.nisi cōsentiāt ptes,c.fi. §.1.de of.deleg.nisi in paucis casibus,ī qbus etiā ptibus cōsentiētibus nō pt fieri delegatio.d.§.1.in fi.et in.§.fi.

38 His cōclonibus sic admißis,q̄ oēs sūt cōiter recepte, nihil ē tā cōtrariū,aut repugnās ī iure,qd cōciliari nō possit,adeo n.sūt cōcinnatæ, ut necesse sit ī aliquā ex suprascriptis cōclonibus īcidere, si qd ē cōtrariū statim dicūt doc.id eē spāle,put ī l.1.et l.4.§.duas.ff.de dā.īfec.et l.cognitio.inf.hoc ti.et ī l.fi.C.ubi et apud quē,et ī l.1.§.damus.ff.de suspec.tu.et ī l.legati.ff.de offi.pcō.et si q̄ sūt siles.rō spālitatis aßignatur,uel celeritas ,put in d.l.1.et 4.§.duas,uel utilitas pupillorū,prout in d.l.cognitio.uel utilitas publica,prout in l.fin.C. ubi et apud quē,uel progatiua legati.prout in d.l.legati.uel progatiua magistratuū hñtiū iurisdictionē,quibus aliqua mandari pñt,quæ alias nō mādantur. prout in l.ius dādi.ff.de tut.et cur.ab his.& insti.de attilian.tut.§.pen.et in d.l.1.et l.4.§.duas.ff.de damno.infec.

39 Sed an sint admittēdæ hæ cōclones cōiter recepte, et an iure pbētur,hoc opus hic labor ē, si fuißet legislatores, hi nostrates doctores q talia cōfinxerūt,ego qcqd ab eis scriptū relictū eēt,sine cōtrouersia admittēdū putarē,p tex.ī l.2.ibi cui oēs obedire decet.ff.de leg.et l.1.ff.de cōst.pri.et l.2.§.nouißime.ff.de ori.iur.sed qa īterptis offō fungūtur,cuius offm ē,ius qd statutū ē īterptari,et declarare,nō ut d nouo aliqd statuē.l.2.§.his legibus.ff.d orig.iu.īst.d iur.na.ge.et ci.§.rñsa,et ibi salamō.l.1.

C.de profeß.qui in urb. Cōstātinop.lib.12.glo.et Bart. in l.1.C.de legib.glo.in l.si de interpretatione.ff.eo.tit. tex.in c.sicut.§.ex his,q.1.tex.& glo.et abb.in c.1.de decim.glo.& Io.fab.et Aret.in d.§.respōsa,ut als,ego latius ostēdi in cōmētarijs,quos edidi ad l.gallus,ĩ uerb.
40 ĩduxit.ff.de lib.et posth.ego puto nihil (nisi qđ lege ꝓbe tur) admittēdū esse l.illā.C.de collatio. ubi late Ias.et.§. optimū,ĩ auth.de nō eligēdo,scđo nuben.l.in ꝑuaricatio nis.§.fi.ff.de ꝑuaricat.l.dißētiētē.C.de diuort.c.illa ne sedeuacāt,cū simil.ut ꝑ old.in cons.202.et Cepol.in cōs. 16.erubescimus.n.cum sine lege loquimur.§.considere mus in auth.de triente et semiße: et qđ nō est exꝑſſe sta tutum nō est supstitiosis adinuētionibus ꝑsumēdum.c.cō suluisti.2.q.5.exꝑxisset.n.lex, si uoluisset.l.unic.§.sin autem ad deficiētis.C.de cadu.tollen.c.inter corporalia de trāslat.prelat.& qui dicit ius ita uelle, debet id ꝓba re.Bal.in cons.341.lib.3.et ĩ cons.340.lib.5.alioqui po test dici qđ non est lex sub celo q̄ hoc dicat,ut facit Bal. in cons.184.municipali,col.1.lib.5.maxime aūt ea puto oīno reijciēda,quæ salua rōne recti sermonis nō possunt ex legibus colligi: ꝑ ea quæ tradit Bar.et Alex.& Ias. & alij in l.si de certa.C.de transact.& ꝑ tex.in l.plau tius,in fi.ff.de aur.et arg.leg.cū simil.ibi adduct. ꝑ glo.
41 Ego ut iura iuribus cōcordentur,in quo ꝑ nos summope re laborandum est,l.1.C.de inof.dotib. et ibi not. glos. & in authen.de exhiben.reis.§.fi. & est tex.in c.cum expediat,de elect.lib.6.& in c.cum dilectus,et ibi glo. in uerb.cōi est.de consuetud.Bart.& doct.in l.2.§.cre ditum.ff.si cert.pet.Cy.Bal.& alij, in l.si de certa.C. transact.doct.in c.interceteros,de fide instrument.

Supplebo

42 *Supplebo legẽ unã p aliam.l.nõ ẽ nouũ.ff.de legib.l.sed et posteriores, et ibi* Bart.*eo. tit.*Idẽ Bart.*in l.1.§.meminisse. ff.de uent.inspic.*Bald.*in l.aduersus.*C.*de furt. qd'in oĩ materia faciẽdũ esse, tradit* Bar.*et* Ias.*et cõiter doct.in l.nõ dubiũ.*C.*de legib.gñalia restringã, et coher cebo p decisiones magis spẽles.l. sanctio.ff.de pen.l.ĩ toto.ff.de reg.iur.c.generi, eo.tit.lib.6.ang.cõs.160.col.1.*Fulg.*cõs.215.*Bar.*in l.sed et posteriores de legib.et ĩ l.qsitũ.§.si quis fundũ.ff.de fundo instru.* Dec.*late ĩ d.*
43 *l.ĩ toto, et q lex gñalis restrĩgatur p spẽlem, ut cõcordẽtur: tradit corn.in cõs.172.col. 2.lib.4.et* Paul.*de cast. in cõs.21.incip.primũ dubiũ oritur ex tribus statut, col. 5.lib.1.et* Crau.*in cõs.2.nu.16.et 17.ad ĩproprias significationes trahã, interdũ uocabula: ut ad concordiã redigãtur. prout faciendum esse docet* Bart.*et doct.in l.2.§. creditum.ff.si cert.pet.* Bart. *& doct.in l.non dubium.* C.*de legi.et alijs hmõi, modis legitimis laborabo ad legũ*
44 *concordiam.ut p* Cy. Bal.*et doc.ib d.l. si de certa.*C.*de trãsac.et ad earũ sensũ eliciẽdũ, et exprimẽdũ, nouas tñ et ĩusitatas, et inauditas sigñones uocabulis afferi nõ pa*
45 *tiar, q a solus usus hoc pt, ut tradit* Hora.*ĩ poeti. ubi ait.*

Multa renascentur, quæ iam cecidere: cadentq;
Quæ nunc sunt in honore uocabula: cum uolet usus.
Quem penes arbitriũ est, & uis, & norma loquendi.

Et tradit Alci.*ĩ trac.de uerb.signi.lib.2.fo.81. ĩ paruis et ẽ tex.clarus, ĩ l.labeo.§. sed his. ibi nõ.n.ex opionibus singulorũ, sedex cõi usu noĩa exaudiri debere.ff.de*
46 *suppel.leg.et oĩs ĩterptationis uis eo reducitur: ut salua rõne recti sermonis fiat.ut p doct.ĩ d.l.si de certa.*C.*de trãsactio.et ẽ tex.in l.plaucius.in fi.ff.de aur.et ar.leg.*

& ut exponat nō perimat.c.cū dilecti, de accusat. quem tex.ad hoc cōmēdat Bal.ī sua marg.in uerb. interptatio et in l.1.in fi.C. de libe. pret.et in l.si de interptatione. ī prin.ff.de leg.et debet ita fieri īterptatio, ut nō merea tur à sapiētibus reprēhēdi.l saluius aristo.ff.de leg.pstan. l.ex facto, in princ.ff.de uulg.et pupill.Bal.in cōs.91.p statutū, col.2.uol.4.et ita fieri debet interptatio, ut uer
47 bis cōueniat, Bart.in l.ab executore, & ibi Imol. Ang. aret.et Alex.ff.de appell.et Bar.in l.duobus.§.ergo si quis.ff.de iure iur.Bal.in l.ea q̄.C. cōminatio uel epist. et in l.uolūtatis.C. de fideicōmiß. col.fi.et in l.certo ge neri.§.1.ff.de serui.rust.pdi. et in rub.C.de uerb.sign. et in l.si quis filium.C.de liber.præter.& Hiero.cucal. in apostill.ad Dec.in l.in ambiguis.ff.de reg.iur.
48 Item attēdi debet ille uerborū sensus, et illa sigñatio, q̄ ui gebat tēpore legis cōdite, non q̄ postea inoleuit.ut tradit Soc.in l.gallus.§.si eius, ī fi. ff.de lib.et postb.et Alcia. in d.tract.de uerb.sign.lib.2.fo.50.et etiā ego latius di xi, ī d.l.gallus.ī prin.in uerb.induxit.ff.de lib.et postb.
49 Et cum latine scripte sint leges, et qdē ornate, ut oēs fa tētur, uerba ea sigñatione accipiēda sunt, qua latini ute bātur.l.labeo.§.1.ff.d suppel. leg.nō rudi aut barbara, q̄ postea forte inoleuerit, ut tradit Alciat.in d.trac.lib.
50 2.fo.88. Item ī claris nō patiar, ut quisquā me suasioni bus, aut fallacibus rōnibus abstrahat, qa ubi uerba sunt clara non est dubitandum.l.ille aut ille.§.cū in uerb.ff. de leg.3 et ubi est casus legis nō est locus questioni.l.an cille, & ibi gl. et Sali.C. de furt.l.cesar, ff.de publ.l.cū pcibus.C.de pba. Bal.in cons.215.col.2.cir. fi. uol.2.et ubi habemus tex, nō īdigemus, glo.scd'm Bal.ī cōs.343.

Incip.

incip. examinãda, col. 2. cir. fi. uol. 1. hic solet dici, q ubi uerba sunt clara cauillationes aduocatorũ locũ non hñt, etiam si lex sit dura, scđm Bal in conſ. 184. caſus ẽ talis quoddã fenile, lib. 2. nã certitudo uerborũ declarat certitudinẽ intell's, ut inquit Bal. in cõſ. 452. duo fratres, lib. 3. deniq; in dubio melius est uerbis deseruire. l. 1. §. si iis qui nauem. ff. de exercito. & Bal. in d. conſ. 215. lib. 2.

51 Itaq; nemo me unq̃ adducet, etiã si celum ruat, ut libellũ p delegato interp̃tandũ putẽ, put faciũt cõiter doct. in l. nec quicq̃. §. ubi decretũ. ff. de offi. pc. et in hac l. 1. quia hæc interp̃tatio nihil aliud est, q̃ exponere cartã p hoĩe, et fenum p asino, q̃ significatio apud latinos auctores, et apud ueteres iuriscõsultos, nõ dico impropria, sed inaudita est. Ideo succedit dispositio de qua in l. labeo. §. sed de his, et ibi glo. cõiter approbata. ff. de supell. leg. et ex hoc patet, q tex. in d. §. ubi decretũ nõ pbat intẽtionẽ doctorum, qui tñ super eo ualde nituntur, sed infeliciter.

52 Nec admittam, q uerb. spãliter exponatur. i. in priuilegiũ, quia insolẽs et inaudita est, hæc sigñatio, ut dictum est de libello, nec uideo, qua affectione motus imperator det tale priuilegiũ: Immo si bene cõsideremus hoc non ẽ priuilegiũ, sed potius onus, seu munus, necessitas. n. iudicãdi munus ẽ, non priuilegiũ nec bñficiũ, l. fi. §. iudicãdi. ff. de mun. et hon. nisi ĩterp̃temur priuilegiũ qcqd est cõtra regulas iuris, ut ĩ l. ius singulare. ff. de leg. et ideo cũ tales causæ tribuãtur, cõtra regulã, de qua ĩ l. more. ff.

53 de iur. om. iud. possunt dici date in priuilegiũ, ita q nõ delegẽtur, sed tunc sufficit, q cuicũq; dentur, nec refert an uni magis q̃ alteri dẽtur, dũmodo spãlr tribuãtur, et inspicitur mẽs dãtis, nõ q̃litas eius cui datur. l. uni. ibi quẽ

palam est in tantum potentiorũ quæstionibns esse cõmotum, ut huius sanctionis rectores, ꝓuinciarũ custodes, et contempte huius rei uindices fecerit. C. ne lice. potẽtio. ut dixi supra eo. nu. 44. deniq;. uerbũ specialiter apud neminem usurpatum est pro eo, quod est in priuilegium, sed accipitur specialiter. i. nominatim. ut etiã tradit Al-
54 ciat. in c. quod sedem. col. 24. nu. 70. de offi. ordin. et di cam inf. in uerb. specialiter; et sic cum uerbũ hoc significationem, in qua à doctoribus accipitur, non habeat, nec ꝓprie nec improprie, nec figurate; sumus in casu de quo loquitur tex. & glo. in d. l. labeo. §. sed de his. ff. de supell. leg. & Bart. & Ias. in. l. non dubium. C. de leg. ex quo enim hoc uocabulum nusq̃ usurpatum reperitur in hac significatione, non debemus super hoc mouere quæstionẽ; ꝑ ea quæ paulo ante dixi. l. ille aut ille. §. cum in uerbis. ff. de leg. 3. l. ancille. C. de fur. cum similibus paulo ante per me adductis.

55 Item nemo unquam me adducet, ut uerba illa iure magistratus exponam. i. iure municipalis & minimi magistratus: & q; ea iure magistratus competere dicantur, quæ sunt cõicata etiam minimis. quia nimium restringerentur huõi uerba, si ad municipales tm̃ referrentur: quod fieri non debet, ut dictum est supra de generali sermone. maxime quia in iure nostro cum de magistratibus fit mentio, plerũq; de romanis intelligimus per excellentiam. argumẽto tex. instit. de iur. natu. gent. & ciui. §. sed ius quidẽ, & ita plerunq; accipi apud ueteres iurisconsultos animaduerti. l. eum qui. ff. de iur. om. iudi. & inf. hac. l. 1. in uers. & Ideo uidentur, & in l. cum prætor. §. 1. ff. de iudic. et in l. Potestatis. ff. de uerb. signif.
56

nisi

nisi adijciatur aliquod uerbum quo ēt municipales conti neri appareat, puta municipalis uel duumuir uel quid simile. ut in l.1. & l.4. §. duas. ff. de dam. infec. & in l.1. in princ. ff. si quis iusdic. non obtemp. deniq; dixisset lex iure magistratuū, non aūt iure magistratus: quia hi erant duo. & cum de his mentionē facit lex semper loquitur numero plurali, ut dicam infra in uerb. iure ma-
57 gistratus. Intelligā igitur iure magistratus. i. iure officij, scilicet illius de cuius iurisdictione mādanda agitur. de quo dic ut supra, in praefationibus nu. 17. & inf. in uerb. iure magistratus, lib. 2.
58 Nec ēt adduci potero, ut uerba illa, ut bonorū possessio detur, interpreter. i. pronuncietur danda. et illa posside re iubeatur. i. in possessione esse, exponam. quae interpre tationes fiunt cōiter à doctoribus in l. cognitio. §. ut bo norū. inf. hoc tit. aliter enim non possunt euadere ex sim plegadibus & ex syrtibus, in quas incidere necesse est, sequendo eorum conclusiones commentitias, & ueteribus iurisconsultis penitus ignotas. sed ego nō admitto hmōi interpretationes & expositiones; non dico impro prias, sed barbaras, & inauditas, & à sermone latino penitus extraneas & abhorrentes, & ab ipsismet exco gitatas, apud neminē alium unq̄ aut lectas aut auditas.
59 et per hoc reijciende sunt omnino, per tex. in l. labeo. §. 1. ff. de suppell. legat. & l. pediculis. §. aurea & §. ar gento. ff. de aur. & ar. le. & l. scribit q̄ntus mutius. eo. tit. & l. ille aut ille. §. cū in uerbis. ff. de leg. 3. l. nepos proculo. ff. de uerb. signif. & l. quidā. ff. de hered. instit. ego exponā tex. in d. l. cognitio fideliter & latine prout uerba sonant, & mens legis suadet. quae ex uerbis de-

60 prehēditur.d.l.labeo,§.si.putabo igitur q̃ pretor mandare poßit,ut detur bonorū poſſeßio,ſiue de primo,ſiue de ſecūdo,decreto loquaris,nō curo,qa non exiſtimo nefas eſſe ut talia mādari poßint à prætore, q̄ ex dicto ipſius ptoris,& ex iure à ſe conſtituto deſcendūt, inſtit.
61 de bon.poſ.ī prin.q̄ eſt eius ꝓpria iuriſdictio.inſt.de per pet.& tēpo.action.in prin.& ꝓpterea dicitur,ius ptoriū.l.ius aūt ciuile.§.1.ff.de iuſt.& iur.& bonorariū ab bonore ptoris.l.2.§.eodē tpe.ff.de orig. iur. putabo ēt q̃ mādari poßit,ut dāni infecti noīe caueatur,exēplū ē in.l.1.& in l.4.§.duas.ff.de dam.infe.et q̃ iubeatur poßidere,ēt ex ſcđo decreto,nā is ꝓprie dicitur iuberi poßidere, ut ē tex.ī.d.l.4.§.ſi intra,uerſ.ſi forte dure tur.ff.de dam.infect.licet duū uiris hæc nō delegauerit ptor,ſed reſeruauerit ſue iuriſdictioni, ut ait text.in d. uerſ.ſi forte,tū ſi nūc uelit poterit mādare,ut expreſſe ait tex.in d.l.cognitio.§.ut bonorū inf.hoc titulo.q̄ uerba cū ſint clara ab eis nō puto recedēdū.l.ille aut ille.§. cū in uerbis.ff.de leg.3.l.nō aliter.eo.tit.& cū habeamus tex.expreßū nō eſt dubitandū.l.ancille,& ibi glo. & ſal.C.de furt.nec ad argumēta,aut ad cōiecturas cō
62 fugere debemus,qa nulla eſt rō nullūq; argumentū & nulla cōiectura q̄ poßit infringere aut tollere textus expreſſos,ut inquit glo.in c.1.tit.de feud.cognit,et ē tex. in.l.ꝓſpexit.ff.q & à qb.Tradit And.tiraquel.doctor egregius ī tract.de iure primoge.q.40.fo.372.nu.177. & q.85.fo.420.nu.15.& ſi nō habeat rōnem, ut inqt Bal.in l.nō oīum ī prin.ff.de legib.hinc dixit inno. in c. irrefragabile in fi.de offi. ordin.ſufficit ſic ſtatutū eſſe, et glo.in.l.1.§.initiū,in uerbo ratus.ff. de poſtulan. ait ſufficere

sufficere q; statuētes putauerunt bonū esse sic statuere, sup quo uide late Tiraquel.ī trac.de retra.ī pfa.fo.31. nu.75.qđ sine dubio pcedit ī materia iuris positiui, ut p
63 fe.late ī c.si qñ nu.9.de rescrip.maxime ī cōsuetudine, ī qua fere tota materia delegatiōis, fundata est, ut pbat tex.in hac l.1.§.fin.ibi uerius est.n.more maiorū et in l.more.ff.de iur.om.iud.& in cōsuetudine, non specta-
64 mus an rōne introducta sit, an p errorē l. quod nō rōne ff.de legib.ideo solet dici q; rō nō est de substātia cōsue tudinis, sed ipsa pendet ex sola auctoritate cōstituentiū. ut ait bal.ī l.de qb.col.10.uers. & primo quo ad primū. ff.de legib.ubi subdit ualere oēm cōsuetudinē cōtra oēm rōnem, mō nō sit cōtra ius diuinū, idē Bal. ī c.1.ī prin. col.2.uers.ibi phibēs titulo, de feudi cognitio.scribit nō sēp exigi q; cōsuetudo sit rōnabilis, sed satis ē q; sit tole rabilis, et usu approbata allegat īno.ī rub.extra de cōs.
65 Nec ēt adduci potero ut putem probari in.§.audient in authen.de defenso.ciuit.et in l.magistratibus.ff.de iur. om.iud.q; cognitio leuiū criminū, & alia hmōi quæ cō= petūt defensoribus, & municipalibus magistratibus pos sint delegari: bñ fateor q; talia cōpetūt hmōi magistrati bus, put unicuiq; lex distribuit, et ita pbatur ex illis iu ribus, sed q; mādari possint, nullū uerbū, ideo qđ lex nō dicit nec nos dicemus.§.optimū, ī auth.de nō elīgē.secū do nuben. & l.illā, C.de collatio. cū cōcor.ibi p Ias.ad= ductis, aliūde igitur q̄rendū est an talia mādari possint, hoc est ex alijs legibus.l.nō est nouū.ff.de legib. qđ ego quæro ex.l.nemo pōt ī uerb.cuiuslibet cohertiōis.ff.de reg.iur. & in.l.solent in prin.ff.de offi.procons. nec pu tabo sacrilegium esse, q; aliquid magistratui etiam mi=

nimo à lege aut ab ĩperatore tributũ fuerit ſpālr ; ita ꝙ mandata iuriſdictione nõ trãsferatur, cũ hæc depẽdeãt ex placito principis, ſunt.n.iuris poſitiui, ut ſæpe dixi.
66 Ideo quicqd ſibi placuit, pro lege obſeruabo. l.1.ff. de cõſti.prin.l.2.§.nouiſsime.ff. de ori.iur. nec ei ſuccẽſebo, ꝙ nõ ad meũ arbitriũ leges fecerit. cũ talia q̃ ſunt iuris poſitiui penitus depẽdeãt à ſuo ipſius arbitrio, nec ab eo rõ exquirenda ſit: ut late tradit Fel.in c.ſi qñ.uerſi. circa reddẽdã, nu.9.et uerſi.ubi uero, et ibid. Dec.nu.9.de reſcr.color.n.quilibet ſufficit pro rõne.l.qa poterat.ff. ad treb.et uolũtas eſt pro rõne, ut ꝑ gl.in l.1.§. initiũ. in uerb.ratus.ff. de poſtul.ꝑ Fel. et Dec. in loco alleg. et Tiraquel.in trac.de retract.in ꝑfa.nu.75.fo. 31.
67 Nec etiã admittã ut in hac l.1.§.fin.uerba illa imperiũ qđ iuriſdictioni cohæret, mãdata iuriſdictione trãſire, intelligamus, de cohertione uerbali tm̃ : qa nimis dura eſt hæc reſtrictio, et nimis inſolens et barbara interꝑtatio. ſed putabo iuriſconſultũ loqui indiſtincte de omni imꝑio mixto.hoc.n.qđ iuriſdictioni cohæret imperiũ, ꝓculdubio mixtũ eſt.l.ĩperiũ.ff.de iuriſ.om.iu. et iõ cũ lex non diſtinguat nec ego diſtinguã.l.de ꝑcio.ff.de publi.et generaliter dictũ generaliter intelligã.l.1.§.generaliter.ff. de legat.ꝑſtan.cũ ſimil.nec me terrebit ꝙ talia denegen
68 tur municipalibus magiſtratibus.l.ea q̃.ff. ad municipa. qa fateor ꝙ talia non ſunt tributa hmõi magiſtratibus, qa principi nõ placuit. & ſic ipſi magiſtratus non exercebũt talia, nec mãdabunt, qa ſibi non cõpetunt. fatebor tñ ꝙ mãdata iuriſdictione à ꝑtore, uel alio ſili magiſtratu cui talia cõpetũt iure magiſtratus, trãſibũt cũ iuriſdictione: et expediri poterũt ꝑ eũ, cui mãdata fuerit iuriſdictio.

ctio, ex quo hoc statutũ est, et sic placuit prĩcipi: uel sic more ĩtroductũ est. ut est tex. expressus, q̃ cauillari nõ potest, in hac l. 1. in. §. fin. et tex. in l. fin. eo. ti. & multa
69 extant exempla in iure nostro, p̃ quæ apparet, q̃ ea quæ sunt mixti imperij regulariter mandari possunt. Idem tenuit Fulgo. in hac l. 1. et Alciat. probat in paradox. lib. 2. c. 1. & in c. qđ sedes, nu. 70. de offic. ord. nec ulla lex dicit contrarium, ergo nõ debemus recedere à proprietate uerborum, per doctrinam Bartoli cõiter approbatam
70 in l. non dubium, col. 2. uers. secundũ dubium. C. de legib. habemus ergo regulam generalem, infr. hac l. 1. §. fin. q̃ dicit, q̃ ea quæ sunt mixti imperij mãdari possunt. idem dicit tex. in l. fi. eo. tit. habemus multa exempla, quæ idẽ suadent & ex quibus regula colligi posset, si non esset expressa. nullã p̃terea habemus legẽ: q̃ repugnet. quamobrem non uideo, cur uelimus, tot & tantis cauillationibus, & barbaris, ac inauditis interpretationibus, et multarum legum duris & asperis restrictionibus, et inuersionibus, & cõtortionibus, contrariam sñiam tueri. quã nec lex probat, nec consuetudo unquam admisit. quæ solet esse optima legum interpres, l. si de ĩterpretatione. ff. de leg. & nihilhominus audet Alex. dicere q̃ sñia cõtra cõem, non est utilis nec uera. sed quæro ab ipso, cum sententia cõis nõ sit in usu, nec unquã fuerit, q̃ utilitas põt ex ea resultare: magis q̃ ex contraria, quam consuetudo inuitis & obstinatißime reclamãtibus omnibus doctoribus approbauit: nec unquam obliterabitur: est igitur uti-
71 lior hæc sñia q̃ cõis, an ãt sit uerior; apparet ex his q̃ iã dixi. apparebit etiam clarius ex his q̃ in utrãq; p̃tem postea adducẽtur. quæro aũt ab ipso Alexãdro, cũ ipse in-

terpretis officio fungatur, & legem hanc discipulis, et tironibus exponendā susceperit, quæ nihil loquatur de dote, dato q̄ multa de dote ex alijs legibus adduci possint, nō recte fecerit si uelit omnino defendere etiam hic de dotibus agi, profecto, si ita dicat omnes eum insanire fatebuntur, sic igitur reprehendendus est, cum redarguit fulgo. qui fatebatur ex alijs legibus probari q̄ merum imperium mandari non poterat, ex hac non colligi, & ex hoc infert q̄ eius expositio, & interpretatio non est utilis, ex quo contrarium secundum eum per alias leges probatur, ego dico quòd satis erit utilis in hoc, quia auditores addiscent leges interpretari, et non debemus peruertere sensus uerborum propterea q̄ aliunde aliquid probetur.

72 Nec etiam adduci potero, ut admittam tot distinctiones totus gradus siue scalas imperij, aut iurisdictionis à Bartolo, & ab alijs excogitatos, & commentos seu confictos in l. imperiū. ff de iur. om. iud. de quibus nulla unq̄ fit mētio in legibus nostris, nec apud historicos, nec apud poetas, nec alicubi de his uestigium ullum apparet, & ideo cum quæretur an imperium, siue merum siue mixtum mandari poßit, nō recurram ad hos gradus, aut ad has distinctiones imperij, à recentioribus confictas, sed ad regulas ueterum iurisconsultorū me conferam. quæ-
73 ram igitur an more inductum fuerit, ut mandari possit an non, ut hac l. 1. §. fin. Item quæram an datum fuerit imperium, an uero competat ex suo proprio edicto magistratuum, item quæram an lex aliquid in hoc specialiter indulgeat, maxime autem precæteris spectanda est con-
74 suetudo in qua fere tota hæc materia fundata est, ut hac l. 1.

l.1.§.finali.& l.more.ff. de iur. om. iudic.not. glo.in titulo.de pace constan.§.1.in uerb. in criminalibus, & alijs huiusmodi regulis utar, quæ note fuerunt antiquis iuris prudentibus, & quibus ipsi usi sunt, nec recedam à propria significatione uerborum, nisi aut altera lex repugnans coegerit, aut communis usus loquendi, aut iniquitas alioqui resultans impulerit, aut ratio
75 *legis suaserit, iuxta doctrinã Bartoli, cõmuniter approbatam in l.non dubium col.2.uers.secundum dubium.C. de legib.tñ inauditas uerborum significationes, & à latinis autboribus nusq̃ receptas, nullo casu admittam.p tex.in l.labeo §.1.ff.de suppell.leg.aliud ẽ enim impropria significatio, aliud ẽ inaudita, et nunq̃ recepta significatio.Itẽ cũ simus in his q̃ sunt iuris positiui, nõ admittam rõnem ullam, nisi q̃ expressa fuerit à legislatoribus p tex.in l.non oĩum, & l.seq.ff.de leg.et p ea quæ late tradit fel.in c.si qñ de rescript.nu.9.& ibi Dec.*
76 *Ex his patet rñsio fere ad omnia quæ addicit Alex.pro opinione cõi, est.n.responsum ad tex.in hac.l.1.in prin. & in uers.quæ uero, item est respõsum ad tex.in.l. nec quicq̃.§.ubi decretũ.ff.de offi.procons.supra eo.nu.51. ad tex.in l.placet, C.de pedan.iudi.respondetur inf.eo. nu.101.102.et inf.lib.4.uers.paul.not.nu.44.&.45. ad tex.in l.fin.C.ubi & apud quem, rñdetur inf. lib.3. uers.& ideo uidentur.nu.13.&.14 potius enim ex illis iuribus probatur opinio mea, ut in dictis locis ostendi*
77 *tur. Ad tex.in auth.de exiben.reis.§.si uero ẽt quidã, respondetur inf.lib.4.in uers.Paul.not.nu.34. usq; ad nume.43.ad tex.in auth.de testib.§.si uero ignoti responde ut inf.lib.4. uers. Paul. not. nu.5.ad tex.in.§.*

nulla .in authē. de defens. ciuit. respōde ut inf. eo. lib. 4. ĩ uers. Paul. not. nu. 3. ad tex. l. imperium uers. fin. ff. de iur. om. iu. rñdetur q̃ ille tex. loq̃tur nō de auctoritate mandandi iurisdictionem, sed de auctoritate dandi iudicē: q̃ inter se differunt, ut dixi supra in præfationibus. sed & admisso sensu cōi q̃ facultas dandi iudicem sit iurisdictionis: tñ non per hoc probatur, q̃ mādari possit. quia nō omnia, quæ sunt de iurisdictione, mādari possūt. ut est tex. in l. placet. C. de pedan. iudic. in fi. & tradit hic tex. in prin. ex regula generali, dato ergo q̃ licentia dandi iudicē sit iurisdictio. d. l. imperium. tñ est de illa iurisdictione, quæ specialiter tribuitur: nemini enim cōpetit nisi cui nominatim data est. l. cum prætor. §. 1. ff. de iudi. ex quo sequitur q̃ nō potest delegari. ut in hac l. 1.
7 8 in princ. reuera tñ communis sensus ad illum textum nō est uerus, sed uerior est ille quem tradit Alciat. lib. paradox. 2. ca. 8. & est uerius q̃ nemo iudicē dare potest, nisi q̃ habet imperiū l. eum qui. ff. de iurisd. om. iud. l. iudicium soluitur. ff. de iudic. l. unic. c. qui pro sua iurisdictione, in uerb. præcepto. ideo cum ait tex. in d. l. imperium. q̃ iurisdictio, est ēt iudicis dandi licētia: uult dicere, q̃ nō est meri imperij, sed ĩ ea est ēt iurisdictio, hoc est una cū imperio est iurisdictio. erit ergo mixti impij, q̃d eo ptinet ut sciamus id municipalibus magistratibus non cōpetere per tex. in l. ea quæ. ff. ad municipal. nō autem eo pertinet ut sciamus, an delegari possit hæc facultas, an nō, sed aliunde hoc quæri debet, uidelicet ex regula textus nostri in prin. cū itaq; hæc facultas nemini cōpetat, q̃ ei cui specialiter data sit. l. cū prætor. §. 1. ff. de iudic. sequitur q̃ mādari non pōt. ut hac hac. l. 1. in prin.

Ad tex.

79 Ad tex.in l.nemo poteſt.ff.de reg.iur. & in l.ſolent.in princ.ff.de offic.proconſ.non nego quin imperium merũ lege datum ſit regulariter indelegabile, de mixto nego, & ſic non probat aliquid de mixto, ille tex.quo ad merum fateor illud regulariter mandari non poſſe, & quidem indiſtincte ẽt in minima ſpecie, licet in hoc Bart.cõtradicat in l.imperiũ.ff.de iur.om.iud.qui ualde abſurdum putauit q magiſtratus municipales aliquid poßint quod mandari non poſsit, quem ſequuntur communiter Docto.ſed falluntur, ut ſæpe dixi, nam multa mandari poſſunt, quæ non competũt magiſtratibus municipalibus l.fin.C.ubi & apud quem iuncta.l.ea quæ.ff. ad muni. & l.cognitio.§.ut bonorum, inf. hoc titulo iuncta d.l. ea quæ & l.1.& l.4.§.duas.ff.de dam.infect. et econuerſo aliqua eis tributa ſunt, quæ mandari non poſſunt. l.magiſtratibus.ff.de iur.om.iud.§.audient.in auth.de defenſor.ciuit. iuncta.l.nemo poteſt.in uerb. cuiuslibet alterius cohertionis.ff.de reg.iur. & l.ius dandi.ff.de tuto.& curat.dat.ab his.iuncta.l.ſed nec mandãte.eo. titul.de hoc imperio, et de cognitione eius dic ut dixi ſu

80 pra eo.uerſ.nu.25.26.27.ad tex.in.§.ſi uero ignoti. in authen.de teſtib.dic q ibi loquitur de duũuiris, & magiſtratibus municipalibus, quod patet quia loquitur de iudicibus qui non habent adminiſtrationem, ideſt q ſunt ſine imperio, & ſic de municipalibus qui non habent imperium.l.ea quæ.ff.ad municip.uel dic q tortura eſt meri imperij, ut tradit Dec.in l. imperium.nume.49.ff.de iuriſdic.om. iudi. cætera ſunt friuola ad quæ reſponde prout infra in.§.qui mandatam, in quæſtione meri imperij, libr.4. Guido de ſuz. in hac.l.1. & in l.1.ff. de

81 iurisdic.om.iud. & in l.imperium. eod.titulo.contendit hanc legem alio sensu accipiendam esse. quem sequitur Io. And.in addi.specu.in titulo,de iur.om.iud. in additio.incip.hic posuit sub merore,ut refert hic Alex. numero.32.uolebat enim q̃ regula, quæ cõiter per Doct. elicitur ex hoc textu.in princ. habeat locum tantum in caußis meri imperij: & sic fatetur Guido q̃ causæ meri imperij sunt indelegabiles. & ita procedit tex. secundũ eum,in hac.l.1.in prin.causæ uero mixti imperij poßunt delegari: & de hoc secundum eum loquitur. tex.in hac l.1.in uers.quæ uero, hunc sensum probat Alciat.in.2. lib.paradox.c.1.& in.c.quod sedem,de offic.ordin.qui tamen non est uerus; ut ostẽdam. maxime quia hæc lex in princ.usq; ad.§.qui mandatam,nunquam loquitur de imperio,ut sæpe dixi. fateor tamen q̃ conclusio Fulgosij est uera,scilicet q̃ mixtum imperiũ mandari potest,me-
82 rum non potest. Hæc regula secundum Fulg.& sequaces fallit in casibus exceptis. Primo in datione tutoris.hæc est enim mixti imperij,ut per Alex. in hac.l.1. numero.32.per tex.in l.muto.§.tutoris.ff.de tutell.ibi tutoris datio, neq; imperij neq; iurisdictionis est: sed ei soli competit,cui nominatim hoc dedit uel lex,uel senatus consultum,uel princeps.d.§. tutoris. & non competit iure magistratus.ut inquit glos.in hac l.1.in uers. mandari, quam sequuntur communiter docto. maxime Alexand.numero.34. & Deci.nume.45. & non potest delegari.l.nec mandante.ff.de tutor.& curat.dat. ab his. nisi habenti iurisdictionem secundum glo.& communem opinionem, de qua attestatur Alexand.in hac l.

prima,

prima,nume.34.& in l.prima.nume. 19.ff. de iurisdictio.omnium iudicum & utrobique docto.cōmuniter:et Deci.in hac l.prima,nume.41.pro qua opinione est tex. institu.de attil.tuto.§.penul.& l.lutius. §.cum testamento.ff.de administra. tutor.ibi ex presidis prouinciæ precepto à magistratibus tutor datus est. & hoc etiam fatetur Guido de suza. de hoc articulo an datio tutoris sit mixti imperij,& an poßit delegari; uide infra libro quarto,in uersi.paul.notat,nume.65.& nume.69.& nume.75.usq; ad nume.87.

83 Secundo secundum eundem excipitur casus quando imperium mixtum plus participat de mero quàm de simplici iurisdictione.ut est exemplum in l.iubere. ff.de iurisdictio.omnium iudic. Alexand.refert in hac l.prima,nume.32.re uera ille tex.nihil probat de delegatione, nec uera est hæc conclusio: ut dicam infra eod.numero.95. Tertio excipitur secundum eum casus quando requiritur decreti interpositio.l.nec quicquam. §. ubi decretum.ff.de officio proconsul.& l.cum hi.§.sed nec mandare. ff.de transactio. Alexand.refert in hac l.prima, numero.32.re uera hæ leges non probant. nam text. in dicto §.ubi decretum. loquitur de libello,non autem de delegatione.tex.autem in §.sed nec mandare. loquitur de casu speciali commisso; secundum regulam de qua in hac l.prima, in princip. dic ut dicam infra eodem nu-

84 mero.96. Dicebat præterea Guido de suza. quòd causæ mixti imperij competunt magistratibus magnis iure magistratus, non specialiter ex lege, uel senatusconsulto, uel constitutione Principis, sed eo ipso

q; sunt tales magistratus, competunt etiam illis talia, nō specialiter, sed iure magistratus, & sic in uers. quæ uero iure magistratus intelligit, ibi de magnis magistratibus agi, quod clarius apparet, ex uers. & ideo uidentur errare magistratus, nam procul dubio, lex ibi de magnis loquitur, qui habent imperium, & tamen eos uocat simpliciter magistratus, & sic ex sequentibus declarantur præcedētia. l. si seruus plurium. ff. de leg. 1. Alex. cons. 169. col. 2. uol. 5. Restringebat ipse Guido regulā huius legis, nam licet ipse dixerit, q; causæ mixti imperij regulariter possunt delegari, hoc inquit uerū est respectu ipsius imperij, & respectu ipsarum causarum: est enim delegabile huiusmodi imperium.

B 5 Sed an quocunq; tempore, & quocunq; loco indistincte delegari debeat, hoc nō dicit tex. noster: uult igitur Guido de suza. q; mandata iurisdictione transeat mixtum imperium, dūmodo delegatio iurisdictionis fiat tempore habili, scilicet quo iurisdictio mandari potest, hoc est quando preses ē impeditus publicis occupationibus, aliter nō. per tex. in l. 2. C. de pedaneis iudic. & ita intelligit tex. in l. 1. C. qui pro sua iurisdict. de quo articulo, dic ut infr. lib. 3. in uers. cum alias iurisdictio. nu. 16. usq; ad nu. 36. causæ autem meri imperij, secundum Guid. de suza. ut refert hic Alex. nu. 35. nullo casu possunt delegari nisi, quando preses proficiscitur. Alexā. tamen impugnat hunc intellectum, quia secundum eum, tex. in d. l. placet in uers. quod non ita. C. de ped. iud. probat q; causæ quæ expediūtur officio iudicis nobili, ut sunt causæ mixti imperij, nō possunt delegari, etiam ab eo qui impeditus est publicis occupationibus, secundum cōem intellectum.

Secundo

86 Secūdo dicit, quod recepto sensu Guidonis oporteret re stringere hunc tex. in uers. quæ uero, ut intelligatur in casu quo preses esset impeditus publicis occupationibus, quod secundum eum nihil aliud est, quàm uiolare textū, uel potius dicere quòd est correctus iste tex. per d.l.2. in uers. ita tamen. C. de pedan. iudic. quod est absurdum, cum sit uitanda legum correctio. l. præcipimus. C. de appella. c. cum expediat, de elect. lib. 6. qui non admittitur, nisi expresse fiat secundum glo. communiter approbat. in c. cupientes. §. si per tex. in uerb. petere, de elect. lib. 6. & maxime quia secundum glo. & doct. in d.l.2. ille uers. ita tamē, non loquitur de causis mixti imperij, & propterea quando loquitur de delegatione fienda tēpore publicarum occupationū, intelligitur de causis medijs, uidelicet ultra tercētum aureos, quæ tamē non sunt mixti imperij, ubi inquit glos. quam cōmuniter sequūtur doct. q; causæ illæ non delegātur nisi tempore occupatiōnum publicarum, ea uero quæ sunt mixti imperij, non delegantur, nisi in casibus, in quibus etiam causæ meri imperij delegantur, ita dicit ibi glo. in uerb. placet, & sequuntur communiter doct. & male, ut dicam infra.

87 Tertio dicit Alexan. quòd non subest ratio, quare magis sint indelegabiles causæ mixti imperij, quæ expediuntur per decretum, quàm aliæ quæ expediūtur per sententiam diffinitiuam, de decreto est tex. in d. §. ubi decretum, de sententia diffinitiua est tex. in l. omnia quæcunque. ff. de regul. iur. uidemus enim, idem ius in utroque casu seruari, quia neutrum ex his per libellum expediri potest, de quo tamen uide quæ dixi infra in uerb. specialiter, numero 17. lib. 2. Respondet etiam Alexand. ad

ta quæ tradit Guido de suza. super text. in l. imperium, in fin. ff. de iur. om. iud. ubi ait finem illius legis loqui de iurisdictione, quæ complectitur mixtum imperium, ut supra uisum est. Alex. autem dicit q; ille tex. in fin. loquitur de simplici iurisdictione. uult dicere q; minimus magistratus ordinarius, qui habet simplicem iurisdictionē; potest delegare: ut ibi per glos. & docto. & ita residet Alex. nu. 33. quia proprium iurisdictionis est, ut delegari posit: secundum communem opinionem.
88 Ego dico, q; nec Alex. bene dicit, nec Guid. de suz. in totum ueritatem aperit. Nam quando dicit; q; tex. noster in princ. loquitur tantum de causis meri imperij, et sic colligit cōclusionem, q; causæ meri imperij sunt indelegabiles. Non nego quin causæ meri imperij sint indelegabiles, nam hoc exprimit tex. in l. nemo potest. ff. de reg. iur. & in l. solent. ff. de offic. procōs. & in hac l. 1. in. § fi. ibi merū imperium, q; lege datur non posse transire, & in hoc nemo contradicit, idem dico de cognitione huiusmodi causarū. Sed dico q; iste tex. in prin. nō loquitur de mero impio. i. de aīaduersione, sed de iurisdictiōe tm: ut dixi sup. nu. 9. et nu. 14. in p̄fationib. et uide oīno inf. lib. 2. in uer. exercitationem: ubi ego teneo, q; cognitio causarum criminalium sit iurisdictionis, non autem imperij. et in uers. cum
89 alias iurisdictio, ubi oīno uide. Item dico, q; non omne imperium merum est indelegabile, sed illud tantum, qđ lege datur. ita loquitur tex. in d. l. nemo potest. ff. de reg. iur. & in d. l. solent. ff. de offic. procons. & in hac l. 1. §. fi. & ibi ego dicam. in uerb. imperium. nu. 1. cum mult.
90 seq. lib. 4. Item dico, q; uerum est quidem causas mixti imperij delegari posse, prout præsupponit Guid. de suz.

& Fulg.hic.& Alciat.in c. quod sedem. numer.10.de offic.ordin. Sed dico quòd iste text. in uers. quæ uero non loquitur de mixto imperio:sed de iurisdictione,propter subiectam materiam. ut dixi supra in præfatio.numer.9.cum multis sequentib.ubi omnino uide.

91 Item dico & fateor, quòd causæ mixti imperij, in casibus exceptis non possunt delegari: prout præsupponit Guid. sed dico,quòd non sic debet concipi conclusio. Sed debemus dicere affirmatiue, quòd causæ mixti imperij, regulariter possunt delegari; dũmodo competãt iure magistratus, ideſt dũmodo nõ sint data specialiter lege, uel senatusconsulto,uel constitutione principis. & ita loquitur tex.noster in princ.iunct.§.fin. Qui autem sint casus expressi specialiter, extant exempla.in d.l.muto.§.tutoris.ff.de tutell.& l.nec mandante.ff.de tuto.& cu.dat.ab his.& in l.cum hi.in princ.&.§.sed nec mãdare.ff.de transact. & in l.2.infra hoc titulo. & in l.placet. uers. quod non ita.C.de pedan.iudic. & in l.1.§. suspecti.et §.abolitio.ff.de suspect.tuto.& in l.unic.C.ne lic. poten. Item dico, & fateor, quòd magistra-

92 tus municipales,ex iussu præsidium,tutores dare possunt.l.lucius.§.cum testamento.ff.admin.tuto. & institu.de attilia.tut.§.penul.& ita procedit tex.in l.iubdandi.ff. de tutorib. & curatorib.dat. ab his. Tamen non est uerum, quòd illud faciunt, ex delegatione, quia re uera hæc delegari non possunt.d.l.sed nec mandante. ff.de tutorib. & curator. dat. ab his. quia memini competit, nisi illis, quibus nominatim, hoc dederit lex,uel senatusconsultum, uel constitutio principis. d.l.muto.§.tutoris datio.ff. de tutell. Competit ergo

93 magistratibus municipalibus, quia lex hoc dedit nominatim. l. ius dandi. ff. de tut. & curat. dat. ab his, et instit. de attilia. tut. §. pen. qui tñ magistratus licet habeant iurisdictionem hanc à lege, ut dictũ est, tamen à seipsis hoc non possunt facere, sed expectare debent iussum præsidis d. l. lucius. §. cum test. ff. de admi. tut. & instit. de attil. tut. §. sed hoc iure, uel cum interuentu episcopi in paruo patrimonio pupillorum. inst. de titulo. de attil. tutor. §.
94 pen. Qui iussus præsidum differt à delegatione, ut inquit glo. in. d. §. pen. in uer. iussu, & iurisdictio nõ trãsfertur ex iussu, secundum glo. in l. 2. in uerb. in possessionem. in fi. ff. de iur. om. iu. & ibi Alex. nu. 18. col. 4. et
95 not. Doct. in l. & quia. eo. titulo. Item quando dicit in secundo casu, q̃ ea quæ participant magis de mero imperio, q̃ de iurisdictione, nõ possunt delegari, per tex. in l. iubere, cauere. ff. de iurisd. om. iud. & l. ea q̃. ff. ad municipa. dico q̃ Guido male sentit, nec est uerum q̃ tex. in d. l. iubere, probet q̃ talia non possint delegari, sed ille tex. tantum nos admonet de illa iussione quam facit prætor, cogendo ut caueatur prætoria stipulatione, & de missione in possessionem, & ait, q̃ sunt magis imperij quàm iurisdictionis, ut per hoc sciamus an competãt magistratibus municipalibus, an non. per tex. in d. l. ea quæ ff. ad munici. an autem mandari possint, nullum uerbũ, ideo quod non dicit lex, nec nos dicemus. l. illam. C. de collatio. cum concordan. ibi per Ias. cumula. maxime q̃a sunt diuersa hæc, q̃ sit mixti imperij, & q̃ non possit delegari, ideo ex diuersis nõ fit illatio. l. papinianus exuli ff. de minor. q̃ si uelimus scire an talia delegari possint, ex alijs legibus id quærendum est, itaq; recurremus ad
hunc

hunc tex. qui magistraliter loquitur, & tradit regulam q; sic, ex quo talia conpetunt iure magistratus. i. ex edicto prætoris, & ex iurisdictione generali, nō autem specialiter nec nominatim ex lege, & recurremus ad tex. in l. cognitio. §. fin. inf. hoc tit. qui iuncta d. l. iubere probat omnino, q; ea quæ sunt magis imperij quàm iurisdi-
96 ctionis, mandari possunt. Item dico falsum esse id quod tradit Guid. in tertio casu, dum ait q; ea quæ expediuntur per decretum non possunt delegari, per tex. in d. l. nec quicquam. §. ubi decretum. ff. de offic. procons. Immo dico ego & concludo omnino, q; talia delegari possunt, ut est exemplum in l. cognitio. inf. hoc titulo, dummodo specialiter non sint tributa lege, uel senatus consulto, uel
97 constitutione principis, ut ait tex. noster. nec est uerum q; tex. in d. §. ubi decretū. probet q; causæ in quibus decretū interponitur, sint indelegabiles, sed dicit ille tex. q; non possunt expediri per libellum, idest per supplicationem, & subsignationem supplicationis, sed necessaria est causæ cognitio, prout recte sentit Bud. in annota. in pandect. in d. l. nec quicquam, & Alciat. in c. quod sedem. de offic. ordi. & dixi supra eod. nume. 51. & forte uult dicere tex. q; præses ipse debet causæ cognitionem adhibere, non autem pati q; assessores hoc faciant quorum officium uersatur circa subscribēdos libellos l. 1. ff. de offic. assesso. prout exponit glo. & Dec. in l. ubicūq;. ff. de reg. iur. & sic concordat, cum tex. in authen. ut defunct. seu fune. §. illud, qui tex. loquitur de consiliarijs, & assessorib. non autem de delegatis, ut infra ostē dam, lib. 3. uersic. & ideo, nume. 42. usq; ad nume. 46. Ista tamen possunt delegari, quia non sunt specialiter tri

98 buta à lege, ut hic ait tex. noster, dum etiā dicebat Guido de suz. q causæ mixti imperij competunt magnis magistratibus, eo ipso q sunt tales, dico aduertendum esse, ne decipiamur, nam dato q competant eo ipso q sunt tales, tamen per hoc non dicuntur competere iure magistratus. nam uidemus etiam q gladij potestas competit omnibus, qui prouincias regunt, eo ipso q sunt tales. l. illicitas. §. qui uniuersas. ff. de offi. præsid. & tamen talia regulariter non competūt iure magistratus. quod patet ab effectu, quia mandari non possunt. l. solent. ff. de offic. procons. & l. nemo potest. ff. de reg. iur. & proprius accedendo ad materiam iurisdictionum, idem dico, de cognitione causarum criminalium: quæ proculdubio competit præsidibus eo ipso q sunt tales, d. l. solent, tamen regulariter ab his non mandatur, ut d. l. solent, &
99 hac. l. 1. Ideo est aduertendum ad significationem horum uerborum iure magistratus, quæ opponuntur præcedenti uersiculo, & significant ea, quæ non specialiter nec nominatim tributa sunt, lege, uel senatus consulto, uel constitutione principis, prout supra latius demonstratum est, in præfationib. numero. 17. & . 19. & di-
100 cam infra in uers. iure magistratus lib. 2. in prin. Dum autem Guido restringit hunc tex. ut potestas delegandi, etiam in causis delegabilibus paßim non detur, sed in casu occupationum tantum. ut per tex. in d. l. placet. C. de ped. iudic. dico ueram esse hanc restrictionem licet Alex. hoc absurdum putet: & licet Doct. communiter contra sentiant. quod tamen intellige, & declara. ut dicam inf. lib. 3. uers. cum alias, nume. 26. & nu. 31. usq;
101 ad nume. 36. nec est uerū per tex. in d. l. placet. in uers. quod

quod nō ita, loquatur de causis q̃ officio nobili expediuntur: licet Alexan. & alij hoc dicant. sed loquitur generaliter de omnibus causis quas ipsi præsides tenentur ex officio suo, idest per se se, cognoscere. nam uerba illa ex officio suo debent exponi, idest per se ipsos, et ex propria sollicitudine: ut scribit Alciat. in c. quod sedem. col. 15. numero. 58. de offic. ordin. allegat. tex. in l. 2. de ser. fugit. & in l. 1. C. qui pet. tut. quæ autem sint illæ causæ non aperit tex. recurremus ergo ad hunc textum. in princip. Nec est absurdum quòd tex. hic, in uersic. quæ uero restringatur per alium text. uidelicet per text. in d. l. placet, immo hoc quotidie contingit, & regulariter fit. l. non est nouum. ff. de legib. tradit Bartol. in l. non est dubium. colum. 2. uersic. secundum dubium. C. de legib. & hæc non dicitur diuinatio: sed uera interpretatio, quam lex ipsa fieri mandat. d. l. non est nouum. & nunquam censetur exclusa huiusmodi suppletio & interpretatio, etiam in taxatiuis: ut per glo. & Docto. in l. ob es. C. de prædi. mino. & in l. his solis. C. de reuocat. donat. & eam, etiam contra proprium sensum uerborum, admittit Barto. & cōmuniter Doct. in l. non dubium. C. de legib. absit aūt, ut credamus correctum esse hunc textum. sed uerius est quòd limitatur, & declaratur per alium tex. in d. l. non est nouum, & l. sequenti, & bene dicit textus hic, quòd ea quæ iure magistratus competunt, mandari possunt. an autem semper, & in omni casu ualeat eorum delegatio: non dicit text. hoc igitur quæremus ex alia l. uidelicet, ex d. l. placet. C. de peda. iudic. sic etiam Paulo infra dicit lex in. §. qui mandatam, quòd more ma-

iorum iurisdictio transfertur, tamen non dicit q semper mādari poss it. et licet Alex. dicat q istud est uiolare hūc tex. tū uerius est non uiolari, quia usitatum est & frequens & legitimū q una lex suppleatur per aliam. d. l. non est nouū. et q restringantur leges simpliciter loquētes est exemplū in l. is qui reus. uers. sed hoc puto. ff. de pub. iud. & in l. 1. §. cum quis latrones. ff. de qōni. Denique nulla alia melior interptatio est in legibus nostris, quàm ut una lex per aliam suppleatur, et declaretur, ut supra dixi. Ideo non oportet dicere q hæc sit diuinatio, sed est uera & necessaria & legitima interptatio, quæ est usitatissima etiā in legibus pcise & taxatiue loquentibus. ut est tex. secundū doc. in d. l. ob es. C. de pred. mi
102 no. Item qn dicit Alex. q tex. in d. l. placet. in uersi. ita tn. loquitur de causis, supra 300. aureos, non autem de mixto impio, uelim scire ab eo quō hoc scit ipse, & unde hausit hanc declaratione, & cur magis uelit ipse restringere illum tex. ex capite suo, quàm per istum text. cum ista restrictio, quæ fit per aliam legem, sit legitima, & admitti debeat. l. non est nouum. ff. de legib. Bartol. in l. non dubium. col. 2. uersi. secundū dubium. C. de leg. & ibi Ias. & alij. dico igitur q text. in d. l. placet. in d. uers. ita tamen. loquitur simpliciter de omnibus causis, quas solebant iudices delegare sub pretextu impedimentorū, & dicit q etiā hodie possunt delegari ab impedito publicis occupationibus. sed in uers. quod non ita, loquitur de causis, quæ ipsi iudices per se cognoscere, non autem per alium tenebantur, etiam impediti publicis occupationibus, quæ autem & quales sint illæ causæ in utroque casu, & an magis sint iurisdictionis, quàm imperij

perij mixti, uel meri, & an magis sint supra 300. aureos, quàm infra, non aperit tex. Ergo nec nos uaticinari debemus, sed ex alijs legibus, quaeremus quae sint hae causae, quas iudices occupati solebãt delegare, & quas ex officio suo. i. per se se, & personaliter, non autem per alium conoscere tenebantur, recurremus igitur ad hanc legem, quae est magistralis, & quae tradit regulã de causis, quae sunt delegabiles, & de his quae sunt indelegabiles, & haec non erit diuinatio, sed legitima interpretatio, & suppletio ex alia lege, quod fieri solet, ut dixi, ex quo sequitur q̃ tex. in d. l. placet. in princ. & in uers. ita tamen, loquitur de causis delegabilibus, hoc ẽ de his q̃ nõ
103 sunt specialiter tributa lege, etc. ut hac l. 1. in princ. Et hoc sensu admisso, sustinebitur conclusio, q̃ ea quae sunt delegabilia, non paßim delegantur, nec omni tempore, sed ex causa, puta si sit impeditus preses publicis occupationibus. d. l. placet. in uers. ita tamẽ. et ex causa aduocationis susceptae ante magistratum. l. pretor. ff. de iurisd. om. iud. & ex alijs causis, de quibus dicam infra lib. 3. uers. cum als iurisdictio. nu. 31. 32. 33. 34. 35. 36. quae uero specialiter tributa sunt etiã ab occupato mandari non poterunt, d. l. placet, uers. quo nõ ita, nisi in casu ꝓfectionis, ut hac l. 1. uers. non aliter. quicq̃d dicant doc. Immo nec etiam forte in casu profectionis, nisi in lege iulia, ut dixi inf. lib. 3. uers. nõ aliter, nu. 6. usq; ad nume. 10.
104 Dum autem tertio loco, dicit Alexand. q̃ non subest ratio quare magis sint indelegabiles causae mixti imperij, quae expediuntur per sententiam diffinitiuam, quàm quae expediuntur per decretum. recte reprehendit Guidonẽ de suza. qui credidit quod causae qua expediuntur per

decretum sint indelegabiles, per tex. in.d.l. nec quicquam.§.ubi decretum.ff. de offic. proconf. & contrarium credidit de alijs. re uera non est ius diuersum inter ista.l.omnia quecunque.ff.de regul.iur. & ideo si prime essent indelegabiles forte idem esset in alijs. nihilominus & ipse Alexan.errat: dum putat q utrunque sit indelegabile.ego puto quòd omnia delegari possint, nisi specialiter tributa sunt lege, uel senatus consulto, uel constitutione principis, per text.in hac.l.1. in prin-
105 ci. & in uersic. quæ uero text. autem in.d. §.ubi decretum, ut sepius dixi, maxime supra eod.num. 51. non loquitur de delegatione, utrum in illis causis poßit fieri nec ne:sed an per libellum, ideſt per supplicationem possint expediri.ita intelligit illum, textum Bud. in annotation.prior.in pandect. & Alciat.in cap.quod sedem. de offic. ordinar. & est adeo clarus ille text. ut cauillari non poßit, nec dubitationem aut quæstionem aliquam admittat, iuxta text. in l. ille aut ille. §. in uerbis. ff. de leg. tertio, & dici potest illud quod dicebat Bald. in cons.174. casus est talis quoddam fenile.lib.2. quòd ubi uerba sunt clara cauillationes aduocatorum locum non habent, etiam si lex sit dura. nec indigemus gloßa, ubi habemus tex.secundum Bald. in cõsil.343. examinanda sunt. colũ. secunda circa finem, lib.primo. & in claris cessat interpretatio.l. continuus.§.cum ita.ff.de uerbor.obligat.l. non aliter.ff. de lega. tertio. & uerbo expreßo standum est, licet
106 alie præsumptiones urgerent in contrarium.oldra. in consilio.159.Dec. in consilio.32. colũ. 2. sane uerbum libellus delegatum non significat: nec proprię, nec im-
proprie

proprie, nec aliter. nec unquam admissa fuit, aut ab aliquo usurpata hæc significatio. Ideo admitti non debet hæc interpretatio. ut est text. expressus. in l. labeo. §. 1. ff. de suppell. legat. & in l. Plautius in fin. & ibi glo. ff. de auro & argent. legat. & Bart. in l. non dubium. col. 2. uers. secundnm dubium. C. de legib. tamen doct. in re tam clara, non cessant tenebras luci offendere, dum obstinatissime defendunt opiniones quasdam communiter receptas. quæ nec uere sunt, nec utiles: cum usu hominum nunquam fuerint comprobatæ. & non dubitant quo iure quoq; iniuria, p fas et nefas, euidentissimis cauillationibus, nouas et inauditas uerborũ significationes p arbitrio excogitare. et tot, ac tãtos textus claros ĩuertere, subuertere, & peruertere. ut iam non interpretes eos dicas, sed augures, & ariolos, & diuinatores, & dum putant hũc tex. nostrum nullo modo restringi posse, nec interpretari ex alijs legibus, audent in alijs legibus mirabilia, prodigiosa, & nunquam lecta, nec audita.

107 Alius fuit sensus Fulgosij ad hanc legem, quem refert hic Alexan. col. 7. nu. 26. existimabat Fulg. quòd etiam causæ, quæ competant maioribus magistratibus possint delegari, per tex. in l. fi. C. ubi, & apud quem. & l. cognitio. §. ut bonorum. infra hoc titulo. & l. 1. & l. 4. §. duas. ff. de damn. infect. & exponit hoc loco specialiter, idest in priuilegium causarum, non autem in priuilegium magistratuum, pro ut faciunt alij doctor. & dicit quòd tales cãæ priuilegiatæ, nõ possunt mãdari. siue sint cõmissæ magnis magistratibus, siue paruis. de hoc enim nõ curat lex, sed sufficit q ipsæ cãæ sint priuilegiatæ, et tũc nõ possũt delegari, ita loquitur tex. ĩ hac l. 1. in prin. p hac

opinione, est tex. in l. cum ita, in prin. ff. de transactio. iunct. §. sed nec mandare ead. l. & in. l. 1. circa prin. ff. de reb. eorum iuncta. l. 2. §. 1. infra hoc titulo. & in. l. 1. & l. ius dandi. ff. de tut. & curat. dat. ab his. iuncta. l. nec mandante, eo. titulo. & l. muto. §. tutoris. ff. de tutell. pro qua opinione uidetur text. in. c. fin. in princ. de offic. deleg. de quo dixi supra eod. num. 20. secus est inquit fulg. si competant ex edicto prætoris, hæc enim delegari possunt l. 1. §. & . l. 4. §. duas. ff. de dam. infect. et l. cognitio. §. ut bonorum, inf. hoc titulo. Alex. tamẽ improbat hunc sensum, & communiter non recipitur, quẽ tamen probat Alciat. in lib. 2. Paradox. ca. 1. ad Alex. obiectiones satis patet responsum, ex his q̃ antea scripsi pro defensione sensus à me dati ad hanc legem, nunc discutiam tantum non nulla quæ Hiero. Cagnol. uir eruditissimus obijcit, in lib. exercitation. ca. 6. quæ ipse magnopere urgere existimat.

108 Primo ait sensum illum nõ debere admitti, quia secundũ eum est diuinatorius, dum uult q̃ tex. noster in princ. loquatur de causis specialiter commissis priuilegio ipsarũ causarum, uult dicere Cagnoll. q̃ lex non aperit an istæ causæ magis ex priuilegio causarum, quã ex priuilegio personarum sint indelegabiles, & recte dicit, & in hoc ego non probo opinionem Fulgosij, quia reuera iurisconsultus non dicit, q̃ talis impossibilitas delegandi procedat ex aliquo priuilegio, nec causarum, nec personarũ, quibus talia committuntur, sed quia specialis commissio uidetur iniungere necessitatem, suscipiẽde cognitionis, ut dicã inf. lib. 2. in uerb. specialiter. num. 10. ea enim q̃ specialiter fiũt maiorem habent efficaciam. l. itẽ apud labeonem.

beonem.§.ait prætor nequid.ff.de iniur.& c.si aduersus,de heret.lib.6.Bal.in c.cum.in col. antepen.de appellat.card.in cle.1.col.10.uer.nō itaq;.de reliq.& ue ne.sant.facit quod tradit abb.in c. unic.nu.2. de sagitt. & sic ceptum est abstineri à delegatione, in his quæ specialiter & nominatim tributa erant. non quia causæ essent ardue, aut honorifice, nec quia magistratus essent magni ac sublimes,sed quia crediderunt ueteres eam esse mentem legis,ut per specialem iniunctionem necessitas suscipiende cognitionis imponeretur.de quo uide omnino quæ dicam inf.in uerb.specialiter,nu.6.& nu.10. lib.2. & sic consuetudo & mos mandandi iurisdictionē qui inoleuerat in generali iurisdictione, et in his quæ iure magistratus competebant, non fuit producta ad ea,
110 quæ deinde specialiter dari cepta sunt,& recte.consuetudo enim est stricti iuris, & non extenditur ad alium casum,secundum cōmunem opinionem: de qua p Alex. in l.quod dicitur.col.2.ff. de uerb.obligat. & Ruin.in cons.9.in prin.lib.3. & And.Tiraquel.uir doctißimus in tract.de iure primogen.quæst.16.in fi.nu.9.fo.293.
111 à terg. Secunda ratio per quam impugnatur à Cagnollo intellectus fulgosij ea est,quia exempla à iureconsulto ꝓposita,sunt de causis minus dubitabilibus: ut sunt adulterium, homicidiū,et uis publica, de quibus(ut ait) nemo dubitat,quin sint indelegabiles, cum sint grauiores.debuerat ergo proponere exempla rerum magis dubitabilium,& sic exempla minorum causarum subijcere debuit:prout sunt datio tutoris, ius dandi iudicem exercitatio seu coactio consilij,potestas interponendi decretum in alienationibus prædij minorum, & alia huius-

modi,quæ leuiora sunt quàm potestas gladij, & quæ facilius solent transire,quàm gladij potestas.ut in authen.
112 de collat.§.ad hæc prohibemus, col.9. Mihi uidetur q. hoc sit ponere os in cœlum. cur enim uolumus reprehendere iurisconsultum,cuius interpretationem probauit legislator? sufficit enim q. exempla sint ad propositum,& nō sint inepta.prout reuera negari non potest, quin exempla hic proposita sint apta, & idonea.si ergo magis unum,quàm aliud exemplum proposuit, hoc non est reprehensibile. nam si exempla minorum causarum proposuisset adhuc litigaretur cū eo. & nullo pacto possemus adduci ad credendum,q. cognitio causarum criminalium ea ratione sit indelegabilis, quia specialiter tributa est:sed aliam comminisceremur. puta magnitudinē & excellentiam causarum. prout etiam nunc facimus, cum tamen lex manifeste dicat huiusmodi causas,nō alia ratione indelegabiles esse, quàm quia specialiter & nominatim lege tribuuntur.q. si in re tā clara & euidenti contendimus, quanto magis digladiaremur si minorum causarum exēpla proposuisset? & per hæc dico q. immo erat magis dubitandum de his exemplis, an scilicet hæc
113 ratio in illis militaret. Item sublatum est aliud dubiū. nam si hæc lex non esset, nemo unquam admitteret ut ullo casu cognitio meri imperij delegari posset. per hanc igitur legem determinatum intelligitur, q. etiam meri imperij cognitio delegari potest: quando scilicet competit iure magistratus,hoc est quādo non est specialiter tributa lege,uel senatus consulto,uel constitutione Principis. & sic apparet consultius fecisse iurisconsultum,qui exempla tam magna proposuit. per hæc enim etiam de-
terminauit

terminauit alia minora negotia, in quibus tñ est eadem ratio. hæc enim determinat omnes casus in quibus militat. l. regula. §. fin. ff. de iur. & fact. igno. l. illud. ff. ad l. aquil. cum simil. Nam si postea appareat, q aliquo casu leuius negotium delegari non poßit, nunquam aliud adduci poterit pro ratione, nisi quia specialiter tributum est. & sic clausit os illis qui impoßibilitatem delegandi ex magnitudine causarum, aut ex priuilegio personarum metiuntur. nam si in maximis causis hæc ratio non consideratur à lege: multo minus considerabitur in paruis. ecce igitur quam optime locutus fuerit iurisconsultus noster. quicquid dicant Doct. maxime quia ista cognitio non est meri imperij, sed iurisdictionis. aliud est enim cognoscere, aliud imperare. sic etiam aliud est imperium. aliud cognitio. l. solent. ff. de offic. procons. & hac. l. 1. §. finali quicquid dicant

114 *Doct.* Tertia ratio per quam improbatur intellectus Fulgosij ea est, quia ut inquit Cagnoll. repugnat mens Vulpiani, & etiam uerba. in uers. quæ uero. quæ uerba sic intelliguntur à glo. & Docto. q delegari non possint ea quæ competunt iure magistratus. idest eo ipso q sunt magistratus, qualescunq; sint: siue parui, siue magni. uult ergo dicere q ea, quæ competũt omnibus magistratibus (ẽt minimis) delegari possunt. ex quo sequitur, q in p̃cedenti uersiculo, locutus est de his, quæ non competunt paßim omnibus: sed aliquibus tantum. & sic magnis: specialiter. i. in priuilegiũ. & per consequens differentia non consistit in causis, sed in magistratibus. ut ea quæ cõpetunt minimis delegẽtur, quæ uero non omnibus sed quibusdã in priuilegiũ, & sic magnis, nõ delegãtur.*

tu dic, q. doct. non intelligūt illa uerba iure magistratus, de quibus sæpe locutus sum. ideo ne toties repetantur, ut de supra eod. lib. in præfationibus. nume. 17. & infra, in
115 uerb. iure magistratus, lib. 2. in princip. Quarta ratio, per quam improbatur sensus Fulgosij, ea est quia sequeretur, q. si causa leuis, & parua specialiter, & nominatim cōmitteretur: ea non posset delegari. quod absurdum uidetur & falsum. nam doct. in c. fin. in. §. 1. de offic. dele. communiter concludunt contrariū, dum dicunt, q. in his quæ sunt modici momenti non censetur esse electa industria persone. ideo potest fieri delegatio. non obstante q. uerba refragari uideantur: ut hic per A quen. Nec est uerum secūdum Cagnoll. q. in minimis non curemus de forma: ut p Bar. in l. leuia. ff. de accusat. et Brun. asten. in tract. de forma chart. 61. in 19. limitat. licet hic doct.
116 contrarium teneat. Tu dic q. causæ leues specialiter à legibus tribui non solent. tamen si causa leuis nominatim à lege tribueretur, mādari nō posset. quia hoc dicit tex. iste qui cauillari non potest, qui loquitur uniuersaliter. quicquid dicāt doct. in d. c. fin. qui non super legibus fun
117 dant has suas conclusiones, sed in rationibus immaginationis: quæ apud me parum ualent. l. si alij. ff. de usufruct. leg. tradit Alexan. in cons. 139. col. 2. lib. 6. Crauett. in cons. 13. uol. 1. Idem tenet Bal. in cons. 452. num. 8. uol. 1. sufficit enim quòd lex ita uelit. l. prospexit. ff. qui et à quibus. & l. non omnium, & l. sequē. ff. de leg. maxime quando non resultat iniquum, nec aliquid contrarium in
118 regētium. ciuilia enim præcepta sunt ad placitum. l. 1. ff. de const. princ. l. 2. §. nouißime. ff. de org. iur. & in his quæ dependent à placito, non debemus quærere ratio-

nem

nem.glo.in l.1.in uerb.ratus.ff.de postulan. cum sufficiat color qualiscũq;.l.quia poterat.ff.ad Trebell. Ideo non debemus excruciari dum quærimus cur magis hoc, quàm illud delegabile esse statuerit, cum talia sint iuris positiui, nec habeant fundamẽtum iurisgentium. Ideo sufficit, quòd lex ita scripta est. ut late concludit Fel. & Dec. in c. si quando, extra de rescript. nam sæpe errant
119 homines in coniecturanda mente legis tacita, propter nimiam subtilitatem. ut inquit Bald. in l. precibus. col. 7. uers. dixi ergo de duob. C. de impub. & alijs substit. & plerunq; fallimur, dum legis rationem, per coniecturas nos assecutas credimus: ut inquit Alciat. in l. nominis, & rei. §. uerbum. ff. de uerb. sign. cum igitur lex sanxerit, q̃ ea quæ specialiter tributa sunt à lege, uel senatusconsulto, uel cõstitutione principis, mãdari non possunt.
120 & clare & lucide loquatur, ego eam obseruabo. et cum ipsa non distinguat, nec ego distinguam. l. de precio. ff. de public. Dicam itaq; q̃ etiam causa leuis, si fuerit specialiter tributa à lege, non erit delegabilis. exemplum est in l. unic. C. ne lic. pot. nã illa dispositio, procul dubio habet locũ in omni cã, etiã leui, in qua quis assumit patrociniũ potentiorum. & nihilominus, committitur specialiter à principe, illa cognitio, ut patet ibi. Item dicã, q̃ etiam in minimis magistratibus, interdũ potest fieri talis cõmissio specialis. quid enim uetat, quominus etiam in minimis, adsit sublime ingenium, et industria singularis, cum
121 non in honoribus, sed in cerebro, & in animo talia consistãt? et interdũ deterior possit meliora sentire, quã alius q̃ honestior habetur. l. 1. §. sed neq;. C. de uet. iur. enuc. alioqui si haberetur rõ tm̃ honorũ, et maior ĩdustria in-

telligeretur in maioribus, sequeretur q pretor posset de legare cognitionem super nece domini, quam ex senatus cõsulto habet, prefecto urbis, aut alteri magistratui; qui in sublimiori gradu sedet, quàm pretor. & nihilominus nemo hoc admittit, nam nec paribus, nec maioribus talia mãdari possunt, p hũc tex. in prin. q autẽ in minimis interdum eligatur industria persone, etiam ex eo patet q hodie magistratus municipales tutorem dare possunt, qa hoc eis permissum est. l. 3. ff. de tut. & cura. dat. ab his, consul non poterit, quia hoc ei non est pmissum, l. muto. §. tutoris. ff. de tutel. Videte ergo quãtum errent doct. nostri qui talia metiuntur ab industria præsumpta, & à magnitudine honorum. de quo dixi supra nu. 20. & 21.
122 Maxime autem certa ratio reddi non potest, quia primũ ex more et ex consuetudine hoc introductum est; ut hac l. 1. §. qui mãdatam. quæ consuetudo plerũque ex errore introduci solet. l. quod non ratione. ff. de legib. & non solet extendi ad alium casum: ut tradit Bart. in auth. qui rẽ. C. de sac. san. eccl. Iaco. bel. in c. i. in prin. tit. q feud. dar. poss. Bal. in auth. si quas ruinas. C. de sacr. san. eccl. & in l. etiam, in princ. ff. sol. mat. & in l. si pupillorum. in fi. ff. de reb. eo. Cald. in cons. 11. de feud. Imol. in c. ex parte. colum. fin. eod. titul, in l. quod dicitur. ff. de uerb. oblig. & Alex. qui dicit hanc esse cõmunem opinionem, & Ruin. in cons. 9. in princ. lib. 3. & Tiraquel. in trac. de iure primogenit. quest. 16. in fin. nu. 9. fo. 243. Ideo cum non debeat extendi, frustra querimus rationẽ. satis est enim q presumitur bona cõsuetudo: ut per Bal. in c. cum unissent col. 3. de eo qui in poss. miss. Quiescamus
123 igitur in his rationibus, quæ à lege exprimuntur, & legum

gum mentem ex uerbis ipsis claris eliciamus, & sequamur. legesq; ipsas, quales late sunt: obseruemus, non autẽ quales nobis ferendas fuisse uidetur. maxime quia disputatur de re, quæ qualitercũq; accipiatur, non repugnat rationi naturali, nec ex eo aliquid iniquũ, aut contra ius gentium resultat. sed sunt quædam quæ ex consuetudine ipsa, & ex moribus inueteratis, ac ex placito principis, penitus dependent sine alicuius iniuria. Quod igitur scriptum est sequamur. l. prospexit. ff. qui & à quib. & Fel. late. in c. si quãdo. nu. 9. de rescript. et ibi Dec. in fi. & doceamus discipulos nostros uerum sensum uerborũ: ut discãt ueros sensus legum non minus latarum, q̃ ferẽ-
124 darum ex uera, & recta ratione latini sermonis exprimere. per tex. in l. plautius. in fi. ff. de aur. & arg. leg. et per ea quæ tradunt doct. in l. si de certa. C. de transact. & equum ab iniquo discernere. non autem uerba cauillationibus ad sensus nostros, & ad placita nostra deflectere, maxime per inauditas & nusquam receptas uerborum significationes: quæ nullo modo admitti debent. l.
125 labeo. §. 1. ff. de supell. leg. hinc ait Quintilia. lib. 5. c. fi. q. iurisconsultorum summus labor circa uerborum uim, & proprietatem uertitur. Quod etiam probat Tiraq. in tract. de nobilitate. c. 31. fo. 188. num. 456. & nu. 458. deniq; ait lex oportere aliquid specialiter tribui ad hoc, ut mandari non possit. uult ergo lex q. exprimatur. quia
126 non potest dici specialiter commissum, quod non est expressum. & sic tacita electio non potest dici specialiter, & nominatim facta: ut etiam dixi supra eodem nume-
127 ro. 36. & 37. Instat Rimi. contra opinion. Fulg. & ait q. modica cohertio specialiter. i. nominatim, committitur

magistratibus municipalibus l.magistratib.ff.de iurisd. om.iud. & in auth.de defensor.ciuit.§.audiēt.ideo hac ratione attēta dicēdum esset delegari non posse, ex quo specialiter tributa est.quæ tamen secundum eum delegatur.ut infra hoc tit.l.fin. Item prætori committitur secundum eum, specialiter officium dandi bon.possessionē l.2.ff.de offic.præto.ideo dicendum esset non posse delegari, tamen delegatur.l.cognitio.§. ut bonorum.infra hoc titulo.dic q ex responsis prudentum non fit specialis cōmißio; nec ex edictis prætoris, nec ex generali cōmißione. ut dicam inf. lib.2.in uerb. specialiter, nu.18.
128 &.20. Deniq; potest responderi falsum esse q modica cohertio de qua loquitur tex.in d.§. audient.poßit mandari.uerius est enim non posse delegari, per tex.in l.nemo potest.ff.de reg.iur.ibi cuiuslibet alterius cohertionis.tex.autem in d.l.fin.loquitur de cohertione, quæ coheret iurisdictioni, ex quo illi coheret, ut hac.l.1.in fin.secus est in illa castigatione, quæ stat per se principaliter, & sic uenit appellatione meri impij.de qua loquitur.tex.in d.§.audiēt.tex.autem in d.l.magistratibus. loquitur de castigatione sine imperio. de qua dic, ut inf.
129 lib.3.in uers.et ideo, nu.34.usq; ad nu.41. Cagnol. ad hanc.l.nouum affert intellectum quem ait germanū eße, & ex eo meram, & puram mentem iurisconsulti elici, & ait q omnia quæ specialiter & in priuilegium à lege, uel senatus cōsulto, uel cōstitutione principis tribuūtur (cuiuscūq; speciei iurisdictionis sint) delegari nō poßunt, quæ uero iure magistratus cōpetunt (cuiuscūq; qualitatis, et gradus iurisdictionis sint) mādari possunt. & sic nullo modo restringit uim illius uniuersalis dictionis

nis quecunq;. q̃ posita est in principio legis, sed generaliter intelligit uerbum, ut iacet, & sumit, ut complectatur quamlibet speciem iurisdictionis, siue sit meri imperij, seu mixti, seu simplicis iurisdictionis. & per consequens hanc regulam, & hanc conclusionem generalem hic à iurisconsulto traditā, generaliter & indistincte intelligendam eßse; ut procedat in omnibus & quibuscūq; causis, siue sint imperij, siue iurisdictionis. dūmodo prædicte causæ specialiter, idest in priuilegium sint tribute & date, ut nequeant mandari. & propterea iurisconsultus uolens ostendere, q; non de solo imperio loquitur in principio legis, sed de qualibet specie iurisdictionis, usus est uerbo iurisdictionis quod latam habet significationem: & comprehendit tam imperium quàm iurisdictionem; secundum Doct. in l. imperium. ff. de iuris. om. iud. & Dec. in hac. l. 1. col. 4. & sic ex hac lege colligitur q; causæ cuiusq; speciei iurisdictionis specialiter, & in priuilegium tradite, & commiße. per delegationem transferri non poßunt, eadem ratione generaliter & indistincte accipi debet, tex. in uers. q̃ uero: ut quecūq; competant iure magistratus, siue sint imperij, siue sint iurisdictionis, mandari poßint; dummodo competant omnibus magistratibus. & secundum hunc intellectum nō restringitur. tex. in d. uers. quæ uero, ad causas simplicis iurisdictionis, ut faciunt glo. & Doct. hic, sed intelligitur generaliter procedere, in omnibus causis meri ac mixti imperij, et simplicis iurisdictionis, quæ iure magistratus competunt. cum hæc omnia sint delegabilia; ut per Bart. & alios, & in d. l. imperium, & in d. l. iubere cauere. ff. de iurisdic. om. iud. ex quib. Cagn. ipse uir

alioqui eruditißimis, gloriatur sensum huius legis à se
130 enucleatum esse, melius, quàm unquam fuerit. Ego fateor quòd uerba uniuersalia habent latißimam significationem, ut dixi supra. eod. numero. 2. tamen dico quòd restringenda sunt ad materiam subiectam: ut ibid. dixi, nume. 5. Itaq; dic non iniquum esse, immo pulchrum q uerb. quæcunq; pertineat tantum ad iurisdictionem quæ mandatur; non autem ad imperium. ut ibi dixi. & uerbum iurisdictio imperium non continebit. per ea, quæ dixi supra, in præfationib. numero. 9. maxime quia lex habet pro indubitato, quòd is cui mandata est iurisdictio non habeat imperium. & quòd imperium nõ poßit transferri, ut in. §. qui mandatam, ibi quare nemo dicit. Ideo istud principium non loquitur de indubitabili. l. quod labeo. ff. de carbo. edict. maxime, quia superfluum esset deinde eadem repetere in d. §. fin. quæ hic in principio dicta sunt. ideò ego puto q hoc tamen loco, ratione subiectæ materiæ, iurisdictio nõ comprehendat imperium. Itẽ dico ineptum esse exponere specialiter, idest in priuilegium. Item uerba illa iure magistratus, scilicet q competant omnibus, etiam minimis, ut dixi supra. in præfatio. numero. 17. & 19. & supra. eod. numero. 52. & 55.

131 Alciat. præceptor alio sensu accipiendam putat hanc legem, qui ueritati proximior est, quàm quisquam alius. tamen nec ipse metam attigit: in quibusdam enim deficit. & ait breuiter in c. quod sedem. col. 24. nume. 30. uers. ista conclusio. de offic. ordin. q ea quæ specialiter, idest nominatim & in specie, lege uel senatus consulto, uel constitutione principis tribuuntur, non poßunt delegari. quæ uero competunt iure magistratus, idest eo

ipso

ipso quòd aliquis est creatus in officialem, puta quia factus est prætor, uel præses; ea possunt delegari. postea connumerat inter ea quæ specialiter tributa sunt, merum imperium. ego probo hunc sensum. intelligendo tamen & declarando, prout ego feci supra in sensu à me dato, & in præfat. numero. 23. & infra dicam, lib. 2. in uerb. specialiter, & in uerb. iure magistratus. tamen non probo id quod dixit de mero imperio. nam illud imperiũ, non ideo non transfertur mandata iurisdictione, quia specialiter sit tributum, nõ enim ulla lex hoc dicit: sed quia more maiorum ita compertum est; ut merum imperium non possit transferri, ut hac. l. 1. §. qui mandatam, & l. nemo potest. ff. de reg. iur. & l. solent. ff. de offic. procons. & sic ego teneo q in principio legis nostre non fiat mentio de imperio, nec exempla subiecta sint imperij, sed iurisdictionis, ut dicam infra, in uerb. exercitationem, lib. 3. & in. §. qui mandatam, lib. 4. Itẽ suo sensu recepto oportet præsupponere q merum imperium in casu profectionis mandari possit, & in casu ualetudinis aduersæ, & debilitatis, prout tenẽt cõmuniter Doct. in hac. l. 1. ego autẽ teneo q de iure ciuili nullo casu mandari possit merum imperium à lege datum. & q ex mandato nunquam transferatur, sed tantum constituendo locum tenentem, in casibus in quibus locum tenens constitui potest: de quibus infra suo loco tractabimus. è contra autem puto q merum imperium descẽdens ex edictis magistratuum transferri possit his casibus quibus ẽt iurisdictio mãdari potest: ut postea demonstrabo, inf. lib. 4. in uerb. imperium, & inf. lib. 5. uers. non aliter nu. 6. & num. 34. cum mult. seq. quod non esset si

ſimpliciter ſequeremus Alciat. præceptorem. Item putat ipſe, quòd in hac lege noſtra iuriſdictionis appellatio, contineat etiam merum imperium. quod mihi non placet, ut dixi ſupra in præfationibus. numero 9. & dicam latius lib. infra, in. §. qui mandatam. Item dum dicit ꝙ eo ipſo, quòd quis eſt magiſtratus talia habet, & hæc ſunt delegabilia, non uidetur bene loqui. quia etiam datio tutoris competit eo ipſo, quòd quis eſt preſes, uel pretor. Idem dico de poteſtate dandi iudicem, & interponendi decretum in alienationibus minorum, & alijs ſimilibus: tamen non delegantur. Ideo ſequere ſenſum, quem ego ſupra tradidi. qui tamen in multis conſonat ſenſui præceptoris mei. à quo tamen hoc non didici, quia uix annum eum audiui, poſtea autem eo defuncto, cum in magiſtratu eſſem commentarios ſuper hac l. cõfeci. quibus fere perfectis, in manibus ſumpſi commentarios quos ille ſcripſit ſuper c. quod ſedem. de offic. ordin. & ex eis multa deprompſi operi meo opportuna. ea præcipue ratione, ne illum debita gloria fraudarem.

FINIS PRIMI LIBRI.

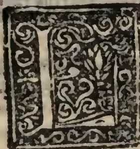
CAMILLI PLAVTII

PÆZONIS IVRECONSVLTI Fontanellatensis Commentariorum ad l.1.ff. de offic.eius cui mand. est iurisdict.

LIBER SECVNDVS.

L.1. Verb. Specialiter.

Vocabulorũ disputatio ptinacibus est relinquenda.nu.1.
Verborum cognitio maxime necessaria est iurisconsulto.numero.1.
Significatio inaudita uerbi nõ est admittenda. nu.2.etiã si magna p̃sumptio urgeat in contrarium.nu.5.
Incõuenienti dato plura sequũtur.nume.2.
Error modicus in principio, maximos in progressu excitat errores.nume.2.
Specialiter multis modis accipitur.nu.5.6.7.8.9.
Ratio quare speciali͠r tributa non poßint mãdari. nu.10.
Neglecta uidẽtur quæ notabiliter fiunt, nisi specialiter notentur.nume.11.& 12.
Plebiscito specialiter tributa, mandari non p̃nt.nu.14.
Plebiscita pro lege obseruantur.nume.14.
Imperare sibi nemo potest.nume.15.
Iurisdictio pretoria mandari potest.nume.15.& quare neceßitas parendi imponitur, q̃n aliquid specialiter cõmittitur.nume.15.
Magistratus municipales non possunt mandare ea, quæ

1

ICET *soleat dici, q; uocabulorũ disputatio pertinacibus sit relinquẽda: ut per glo. et doct. in rub. ff. solut. matr. et Ias. in. §. sic itaq;. inst. de action. tamẽ illud intelligendum est de inutilibus uocabulis, hoc est cum disputatur sup uocabulis, quorũ notitia uno mõ magis quàm alio, ƥfutura nõ est.* At *in cæteris nemo dubitat quin maxime necessaria sit iuriscõsulto uerborum cognitio. l. scire leges. ff. de legib. l. labeo. ff. de supell. leg. l. non aliter. ff. de leg. 3.* Hinc dixit Ang *ignominiosum esse iurisperito ignorare propriã uerborum uocem, & prius determinare q̃ terminos intelligere*

telligere. hinc etiã ait Arist. in 1. elench. q qui uirtutes uocabuolrum ignorant facile decipiuntur, & idem in 1. ethi. ait q nisi nomen sciens cognitio rei perit: Ideo ait Afflict. in probem. constit. regni, col. 2. q iurisperiti sem per debẽt põderare uocabula, quod labeonem fecisse scri bit Gell. lib. 3. c. 10. ubi ait q Antistius labeo latinarũ uo cum origines rationesq; percalluit: eaq; pcipue scientia ad enodãdos plerosq; iuris ciuilis laqueos utebatur. qd' adeo necessariũ putauit And. Tiraq. in tract. de nobilit. c. 31. fol. 438. ut crediderit neminem iuriscõsultum euadere posse nisi eum qui pure, & latine loqui sciat, quã rẽ etiam plurimum cõmendat Ioã. Neuiz. in sua silua nupt.
2 fol. 39. col. 2. Ideo summopere laborãdum puto, in hac materia ut uerba legum ad unguem cognita & pcepta habeamus, et fide interptemur. et general'r in hac materia dãda est oĩno opera, ne patiamur ullo mõ uerba pperam interptari, nec ad inauditas, ac latinis auctoribus, ueteribusq; iurecõsultis ignotas significationes trahi. p tex. in. d. l. labeo. ff. de sup. leg. & per alia supra alleg. maxime aũt hoc obseruãdũ est in his, in quibus cardo rei uertitur. alioqui. n. in maximos errores prolaberemur. qa dato seu admisso uno incõuenienti multa sequũtur, ut in auth. ut iud. sine quoquo suff. §. an certe, et l. ratas. C. de rescin. uẽd. et tradit Barb. in c. edoceri. col. 4. de rescrip. et in c. cũ uenissent. col. fi. nu. 58. de iud. ẽt si sit modicus error. nam in principijs paruus, maximos in progressu excitat errores: ut dixi supra in præfationib. num. 8. ueniamus ergo ad declarationem uerborum, maxime eorũ in quibus totius rei cardo uertitur. & in primis uideamus, quomodo accipi debeat hoc loco uerbũ specialiter.

3 Hoc uerbum non unam habet significationem, sed multis modis accipitur: ut per Soc. in hac l. 1. col. 1. primo enim specialiter commissum dicitur, quod uni tantum, non autem alijs fuit mandatum. exemplum est secũdum Soc. in potestate animaduertendi in caput ciuis Romani, q̃ potestas denegata est consuli, q nihilominus habebat regiã ptãtẽ. l. 2. §. exactis deinde. il scđo. ff. de orig. iu. deinde specialiter data est quæstori paricidiorũ. d. l. 2. §. et qa, ut diximus, Itẽ ut ait Soc. posteaq̃ omnis potestas translata est in principem, ipse princeps potestatem gladij cõcessit soli præfecto urbis, non alteri. l. 1. §. itẽ solent. ff. de offic. præfect. urb. sic etiam secundum eum licet præses & proconsul, & alij qui prouincias regunt habeant gladij potestatem ex generali concessione. l. illicitas. §. qui uniuersas. ff. de offic. præsid. tamen dicuntur eã specialiter habere. quẽadmodum habebant magistratus Romæ: quorum omnium uice funguntur. l. si in aliquam, in fi. ff. de offic. procons. Idem est in præfecto qui in locum omnium magistratuum absentiũ creari solet. l. 2. §. deinde cornelius, uers. quotjes. ff. de orig. iur. ad hoc facit quod uulgo dici solet initium spectari solere, & sic qualis fuit res ab initio, talis durat. c. dudum cũ ibi not. de elect. l. clam possidere, in princ. ubi Ias. not. col. 2. de acqui. possess. licet transeat in aliam personam, quia surrogatũ sapit naturã eius cui subrrogatur. l. 1. §. hæc actio. & ibi Bart. ff. si quis test. lib. esse iuss. fue. l. si eũ qui iniuriarum, & ibi Bart. & Doc. ff. si quis cautio. l. unic. §. 1. & ibi Doc. C. de rei uxo. actio. et. §. fuerat. ubi lo. fab. col. fin. & Ias. col. 2. inst. de action. cum simil. Se-
4 cundo modo dicitur specialiter concessum eo ipso qđ est

aliquid

aliquid maioribus mandatum seu commissum, & minoribus denegatum. ut tradit glo. in hac. l. 1. in uerb. specialiter, quam approbat Bart. Bal. Alex. Soc. Paul. de cast. Ias. Dec. & cõiter doctores tã antiqui q̃ moderni. in hac l. 1. ea enĩ q̃ cãæ cognitionẽ exigunt scdm eos sunt inferioribus denegata. l. ea quæ. §. 1. ff. ad municipal. l. fin. C. de pedan. iud. & quæ sunt inferioribus denegata, dicuntur maioribus specialiter demandata. ut ait Soc. in hac. l. 1. num. 3. allegat. tex. in. l. 1. §. suspect. ff. ad turpill. & in l. 4. §. duas. ff. de dam. infect. & ita se habet cõis opinio, sed ego non soleo admittere hũc sensum, nec hanc significationem, ut dixi in præfationibus, num. 19.
5 quia inaudita est, & nusq̃ lecta hæc significatio apud latinos authores, nec apud ueteres iuris consultos, ex quo sequitur uerissima, & indubitata conclusio, q. qñ uerba dispositionis nõ possunt adaptari ad unum sensum, nunq̃ debemus illum capere, dato etiam q. magna, & urgens præsumptio suaderet, q. disponẽs illum sensum habuerit. tex. est expressus. in l. labeo. §. 1. ff. de suppell. lega. & tradit Paul. de cast. in cons. 152. incip. in Christi nomine pñs dubiũ uidetur formari. uol. 1. in fi. tex. est in l. in ambiguo & ibi Paul. de cast. ff. de reb. dub. Sal. in l. cũ uirum. C. de fideicom. & ibi glo. & tradit Bart. in l. non dubium. C. de legib. col. 2. uers. secundũ dubiũ, & Alex. in cons. 139. col. 2. nu. 5. uol. 6. Nec refert q. ex post inoleuerit hæc significatio, & per recentiores doctores recepta fuerit, nam attendi debet significatio quæ uigebat tẽpore legis latæ, non quæ postea inoleuit. ut dixi supra
6 in declarat. lib. 1. nu. 44. Tertio modo potest dici specialiter, id cuius contrarium est generaliter, & sic id

quod alicui ultra gñalē iurisdictionē magistratus seu of
ficij specialr et noīatim cōcessum est, ut ē. tex. in l. unic.
in fin. C. ne lice. potentio. & ita accipitur in hac. l. 1. in
prin. qcquid dicāt alij Doc. q quo magis ueritatis lumē
aspiciūt, eo magis illos in tenebris ambulare delectat. et
7 hac ē uera & ppria significatio. Specialr. n. & gñali
ter sūt cōtraria, Colu. li. 3. de cura eligēdi malleolū gña
tim pcipimus, nūc illud pprie specialr, ut nō solū ex fera
cissima sed ēt e uitis pte feracissima semina eligātur, idē
significat speciatim, Cicero, in oration. post reditū in se
nat. multa de me. C. Messinius & amicitiæ, & rei pub.
cā dixit, legē spātim in initio de salute mea pmulgauit.
Idē significat noīatim, Cicero. ad atti. nō noīatim sed gña
tim pscriptio ē informata, spāliter. n. dictū, aut factū di
8 citur illud qd' est à gñalitate remotū, & abstractū. l. itē
apud. §. hoc edictū. ff. de iniu. l. uxorē. §. felicissimo. ff.
de leg. 3. l. 1. §. unde q̄ritur, & . §. dixerit aliqs. ff. de pu
blici. l. seruis urbanis. §. fi. ff. de leg. 3. c. q ad agēdū. de
pcur. lib. 6. Alex. in cōs. 44. nu. 3. uol. 4. l. sed & si qs
§. q̄sitū. ff. si qs caut. l. 1. ī fi. ff. si qs in ius uoca. nō ier.
l. ptor ī prin. ff. de iud. & ita se hēt cōis opinio secundū
Alex. ī cōs. 163. uol. 7. ut patet ex not. p Doct. ī locis al
legatis, & p Dyn. ī c. qd' semel de reg. iur. in. 6. et cyn.
et alios ī l. sancimus. C. de test. & Io. an. c. 1. de excess.
plat. lib. 6. ī nouella. Doc. ī c. 1. de cōst. lib. 6. Doc. max.
Ang. ī auth. hoc īter liberos. C. de test. Bart. in l. oēs po
puli ī. 3. q̄st. prin. ff. de iust. et iur. arch. 13. q. 2. c. ultima
Fed. de sen. in cōs. 47. spec. ī tit. de īstr. editio. §. cōpen
diose, uers. qd si testator. et aliud ē demōstrare spāliter
aliud gñaliter, ut p Alex. in cons. 63. nu. 2. et spāliter. i.
nominatim

nominatim significat.l.3. ff.de leg. tut.l.uxorem.§.felicißimo.ff.de leg.3.l.ait ptor.§.apud labeonē.ff.de iniur.& ita etiā ibi accipi ait Alber.de rosat.in suo uocabul. in uerb.specialr. Et exponitur,specialiter.i. ex-
9 preßim.l. negotium.C.de nego.gest.l.fin.& ibi glo.C.eo.l.sed an ultro.ff.eodem titul.l. procurator tutorum. ff. de procur.l.si quis in princip. ff. de legat.3.l.omnes. C.de prescrip.30. anno. Ita etiam exponit Alciat.in.c. quod sedem. col. 24.de offic.ordina. nume.70. licet ni-
10 hil alleget. Si quærimus rōnem quare specialiter tributa mandari nō poßint,dic q licet magistratus generaliter dentur,nec nō et officia ad hoc ut psonaliter exerceantur p ipsos officiales,nō aūt per aliū, ut in auth.ut nulli iudic.§.ad maiorē,et ī authen.ut defunct.seu fune. §.illud.& in auth.de tabellion.§.1. nihilominus qa oīa p se ipsos expedire non pñt.l.placet,C.de pedan.iudi.cōsuetudine obtentū est,ut iurisdictio mādari poßit,& sic p aliū expediri:ut hac.l.1.§.q mādatā,et l.more.ff. de iurisd.om.iud.quasi nō sit pcisa neceßitas iniūcta magistratibus oīa personaliter exequendi.hæc cōsuetudo in iurisdictione sola admissa est;in īperio nō est admissa.d. §.q mandatā,& ibi latius dicā.Item restricta est,ut nō habeat locū in iurisdictione specialiter tributa,qa p hāc specialr cōmißionē et noīatim factā,uisum ē iuris interpretibus q necessitas suscipiēde cognitiōis īponatur magistratibus: & psonalr exequēdi.ex quo seqtur q mandari non potest.hanc rōnem sentit tex. in l. sepe, & l. seq.ff.de offic.præsid. & ad hoc faciunt ea quæ tradit Felyn.in c.fina.§.fina.nume.1. & numero.2.de offic. delegat. solet enim quod specialiter fit magis attendi

hinc dicimus q magis timetur id quod specialiter iniungitur q̃ quod generaliter imperatur c. si aduersus. de heret. & enixior uoluntas iubentis ostenditur ex speciali quàm ex generali praecepto, & ea quae notabiliter
11 fiũt, neglecta uidentur, nisi specialiter notentur. l. item apud labeonẽ. §. hoc edictũ. ff. de iniur. Bal. in c. ex parte. M. col. pen. de appel. Card. in cle. 1. col. 10. uers. nos itaq;. de reli. & uen. san. Nicol. boer. in trac. de potest. leg. fol. 8. in prin. c. 1. quaest. 10. Neuiz. in silua nuptial. fol. 178. col. 1. Abb. in c. si clerici, nume. 24. de iudic. fa
12 cit tex. in c. quamuis. de heret. lib. 6. Et quae specialiter notantur melius memoriae cõmendantur. ut in authen. de hered. & fal. in princ. & magis timetur quod singulariter pollicetur. 23. dist. c. quãquam. & ibi glo. in uerb. plus, et plus ualet specialis cautio, quàm generalis. l. sed & si. §. quaesitum. ff. si quis cautio, & plus ualet specialis cõfirmatio q̃ generalis. c. bone. de cõfirma. & magis attẽditur specialis appellatio quàm generalis c. super eo. de appell. & specialis delegatio quàm genelis. c. ad hoc. de rescript. & specialis subscriptio quàm generalis. l. diuus. 2. respon. ff. ad leg. cor. de fals. & speciale mandatũ c. 1. et c. pastoralis. de rescript. hinc ẽt dixit Abb. c. unic. nu. 2. de sagitt. q Papa specialiter puidit cõtra sagittarios, ut homines sibi magis pcauerent, qa quod specialiter iniungitur magis timetur, quàm qđ general'r ĩperatur. d. c. si aduersus. de heret. & haec sufficiant quo ad significationem huius uerbi, et quo ad ra
13 tionem regulae quã tradit hic tex. in prin. Ait lex quaecunq; specialiter lege, uel senatusconsulto, uel constitutione principis tribuũtur, mãdata iurisdictione, nõ transferuntur,

feruntur. Quid ergo si aliqua, non ex lege, nec ex senatus consulto, nec ex cõstitutione principis, sed ex plebescito specialiter tribuantur, an mandata iurisdictione transibũt. & uidetur q, sic; quia lex de plebescito mentionem nõ facit, ideo illud excludit. l. cũ prætor in prin. ff. de iudic.

14 *Videtur ergo q, ea quæ ex plebiscito tribuuntur mãdari possint, quia cessant uerba legis, igitur cessabit ẽt dispositio. l. 4. §. toties. ff. de dam. infect. & ibi Bart. & Alex. cũ simulib. dic q, iste ẽ casus omissus, & cũ eadem ratio sit in plebiscito, quæ in lege, idem ius obseruabitur. l. illud. ff. ad. l. acquil. cum concordan. ibi in glo. nam plebiscita pro lege obseruabãtur, et habebãt uim legis. l. 2. §. deinde cũ esset. ff. de orig. iur. & sic cũ hæc à lege parificẽtur, de uno ad aliud ualebit argumentũ, p ea q̃ tradit Alex. ĩ cõs. 207. uol. 6. Sed quare nõ sic est in edictis magistratuũ? cum & ipsa habeant iuris autoritatẽ. §. prætorũ. inst. de iure natu. gen. et ciuil. dic q, cessat rõ, quæ est in legẽ & plebiscito, & alijs su*

15 *pradictis, q a illis parendũ est. l. 1. ff. de legibus, p edicta aũt nemo sibi ipsi ĩperat. l. pen. ff. de arbit. & nemo sibi legẽ imponit à qua nõ possit recedere. l. si q s in prĩcipio ff. de leg. 3. & ibi glo. Ideo dicimus q, princeps solutus ẽ legibus. l. princeps. ff. de legib. quas ẽt facit alter par. l. nã & magistratus. ff. de arbit. Ideo licet in edicto suo dicat p̃tor iudiciũ dabo, animaduertam. aut qd aliud si l'e, p quod de seipso loq uidetur, & p qd' uideatur policeri q, ipse id faciet, tñ non ligatur qn per aliũ possit expedire. d. l. pen. idem dico de alijs paribus magistratibus, aut maioribus qbus legẽ imponere non põt. l. nã et magistratus. ff. de arbit. & p hæc apparet q, poterit mandari oĩs*

iurisdictio pretoria, tam ab ipso pretore, quàm ab alijs paribus, aut superioribus, qui iurisdictionem talē habent. quia non possumus dicere, quòd sibi ipsi necessitatem imposuerit suscipiēde cognitionis. quod secus est in lege, ac senatusconsulto, ac constitutione principis, quae hanc necessitatem solent imponere, l. sæpe, & l. seq. ff. de offic. presid. iubent enim leges. l. si quis inter. §. 1 ff. de excusat. tut. & earum uirtus est imperare, l. legis. ff. de leg. & eis obediendum est, l. 2. eod. titul. et ideo quando imponunt necessitatem personaliter exercendi iurisdictionem, obediendum est, d. l. sæpe. tunc autem intelliguntur imponere hanc necessitatem, quādo aliquid tribuunt specialiter, ut hac l. 1. in princ. Ex his sequitur quòd magistratus municipales quibus à pretore data est potestas in causa damni infecti. l. 1. & l. 4. §. duas. ff. de damn. infect. non poterunt id mandare, quia ipsis hoc specialiter iniūctum est, quibus pretor imperare potest. instit. de attilia. tut. §. sed hoc iure, et l. lucius. ff. de admi. tut. & sic potest illis iniungere necessitatem suscipiende cognitionis. quod facere uidetur delegando eis seu cōmittendo specialiter, argumento huius legis in princ. prout
16 etiam diximus de plebiscito. Conclusio est itaq; quòd ea quæ lege uel senatuscōsulto, uel constitutione principis specialiter & nominatim tribuuntur, mandari non possunt, ut hic ait text. Amplia procedere, etiam si causa quæ specialiter cōmittitur sit leuis, ut dixi supra lib. 1. in declarat. nu. 116. 119. Amplia, pcedere etiā si magistratus ille cui aliquid specialiter cōmittitur, sit minimus, ut dixi supra lib. 1 in declarat. nu. 121. & in pfat. nu. 31. Amplia procedere etiam si sit occupatus publicis

eis negocijs, l. placet. C. de pedan. iudicib. & ita se habet cõis opinio, et dicam infr. lib. 3. in uers. non aliter nu. 33. Amplia procedere, etiã si habeat iurisdictionem ordinariam, & à lege, dũmodo specialiter datam, ut hac l. 1. Amplia procedere, etiam in casu aduerse ualetudinis, ut probat tex. in hac l. 1. in uers. non aliter. itaq; & ibi dicam lib. 3. nu. 34. quicquid dicant doct. qui communiter tenent contrarium. Amplia procedere etiam de iure canonico, nam etiam hoc iure ea in quibus electa est industria persone non delegantur, c. fin. et ibi doct. de offi. deleg. quod tamen restringitur, ut dicam infra in sexta limitatione. Amplia procedere etiam si ex plebiscito, aliquid specialiter tribuat, ut dixi supra eod. nu. 13. Amplia procedere siue fiat generalis commißio siue specialis, nam nullo casu hæc trasferuntur, infr. uers. mandata iurisdictione. nume. 1. eod. lib. Amplia procedere in aliena iurisdictione siue sit specialiter data, siue generaliter. nullo enim casu mandari potest. l. more. ff. de iurisd. om. iudic. l. fin. infra hoc titulo. Amplia procedere, in mero imperio, hoc enim mandari non potest, l. nemo potest ff. de reg. iur. l. solent. ff. de offic. procons. & hac l. 1. §. fin. & ibi dicam lib. 4. Et ex his uides q̃
17 ea quæ mandari non possunt reducuntur ad paucas conclusiones. Prima est q̃ ea quæ specialiter tributa sunt, lege, uel senatusconsulto, uel constitutione principis mandari non possunt, ut hac l. 1. in principio. Secunda est quòd ea in quibus electa est industria persone mandari non possunt, c. fin. & ibi doctor. de offic. delegat. Tertia quòd iurisdictio aliena mandari non potest. l. more. ff. de iurisd. om. indic. l. fin. infra hoc titulo.

Quarta est quòd merum imperium mandari non potest. l.nemo potest.ff.de regul.iur. Redeundo ad conclusionem propositam limita eam multis modis.

18 Limitatur primo nõ ꝓcedere in rescript.ad lites l.sæpe. & l seq.ff.de offic. presid. quia ex huiusmodi rescriptis nõ fit noua decisio, sed fiũt rescripta ad iuris obseruãtiã. l.falso, et ibi doct.C.de diuers.rescript. & ideo seruatur ius cõe, hoc est si causa delegabilis ẽ, delegabitur, alioqui cõtra. Scdo limita nõ procedere in ꝓclamationibus et edictis comitũ, et Marchionũ, et aliorum huiusmodi qui equiperantur pretori, & eorum edicta sunt instar iuris pretorij: ut per Bart.in l.quinta, col.2.et ibi doct.ff.de uerb.oblig. & per Ias.in.§. sed iste, Inst.de action. Hæ enim poterunt delegari, sicut facit pretor ea quæ ex edicto suo dependent, l.1. & l.4.§.duas.ff.de dam.infect. etiam si sequamur opinionẽ illorum, qui existimãt hos barones, hodie, cum sint ꝑpetui, potius condere ius ciuile, q̃ pretorium, ut p Math.in notab.189.et Bal.in l.recepticia.col.1.C.de constit. pecun. & Bello.in tract. de offi. eius.nu.47.licet ipsi quo ad delegationem cõtra sentiãt, sed ignoscat mihi preceptor, alioqui doctissimus, potestas mandandi iurisdictionem nõ dependet ex eo, an quis habeat perpetuam iurisdictionem, an temporalem, sed inspicimus tm̃, an qui uult mandare habeat iurisdictionem suo iure, an alieno beneficio.l.more.ff.de iur.om.iudic. & ideo nemo dixerit magistratus municipales quibus delegata est causa damni infecti.ut l.1. & l.4.§.duas.ff.de dam.infect.posse hodie subdelegare, licet edictum p̃toris hodie sit perpetuũ.l.2.ff.de sta.hom. & ibi Bud.in anno tat.priorib.in pãdect. Tertio limita nõ ꝓcedere in edi

ctis & proclamationibus, quæ hodie fiunt per pretores, & gubernatores ciuitatum, puta super blasfemijs, & portationibus armorum, & euntibus nocturno tempore sine lumine, & similibus. hæc enim est propria eorum iurisdictio inst. de perpetu. & tempo. action. in princ. Ideo hæc transferuntur mãdata iurisdictione per ipsos pretores et gubernatores, hi. n. sunt instar p̃sidum prouinciarum, cum hodie plereq; ciuitates habeãt merum imperiũ post pacem cõstãtie, et ex consuetudine, ut est tex. in d. auth. de pace const. §. nos romanorũ, et ibi glo. in. uerb. criminalibus. et Alex. in hac rub. nu. 18. et dicã inf. eod.
19 uers. iure magistratus. nu. 7. Quarto limita procedere dũmodo aliquid noui statuatur super re ipsa, & super facto ipso, seu negotio ipso, quod committitur, tunc. n. si talis cognitio alicui spãliter tribuatur, habet locum hæc regula, secus si cõmißio tm̃ sit noua, dispositio aũt super ipsa re, sit uetus. Et iõ si nouus magistratus erigeretur, cui cõmitteretur iurisdictio pretoria, uel etiã aliquid ex dicta iurisdictione in specie, puto q; illud mandari posset, sicut antea poterat, & per hæc puto q; defensores ciuitatum, quibus in multis nominatim data est iurisdictio, ut in. §. audiẽt. in auth. de defens. poterũt delegare, ea, quæ ante hanc cõmißionem erãt delegabilia. Idem dico de p̃fecto urbis, in cuius iurisdictione multa spãliter enumerãtur. l. i. ff. de of. p̃fect. urbis. et hoc innuit tex. in l. et gñaliter. ff. de of. p̃sid. ibi. n. prĩceps specialr̃ remittit negotium p̃sidi, tñ per hoc nõ imponitur ei neceßitas suscipiẽle cognitionis, sed existimabit utrũ ipse cognoscat, an iudicem dare debeat. Vetera. n. negotia siue specialr̃ siue gñaliter alicui cõmittantur, non mutãt naturã, sed eius

ſunt qualitatis cuius erãt antea, ſolet.n.attẽdi initiũ rei q̃le fuerit, c.dudũ.cũ ibi not.de electio.l.clam poßidere, ĩ prin. ubi Iaſ.not.col.2.ff.de acq.poſſeſſ. late Cagnoll.ĩ l.1.n.40.ff.de orig.iur.ideo dicemus ẽ cõuerſo q̃ cogitio meri ĩperij lege data, & cuiuslibet alterius cobertionis, à p̃ſide ſeu ꝓcõſule mãdari nõ poterit.l.ſolent.ff.de offi.ꝓcõſ.et hac l.1.ex quo antea delegari nõ poterat.l.nemo põt.ff.de reg.iur.licet gñal'r nõ ĩ ſpẽ data ſit hæc poteſtas p̃ſidi, et ꝓcõſuli.l.illicitas.§.q̃ uniuerſas.ff.de offi.p̃ſid.ꝓut ẽt in p̃fecto urbis factũ eſt.l.1.§.in initio, ff.de offi.p̃fect.urb.qđ et de defenſoribus dicẽdũ puto.§.audiẽt.ĩ auth.de defen.ciuit.noui.n.magiſtratus, ſeu hi q̃bus nouiter ſit hæc cõmißio, ĩ ius & locũ ueterũ magiſtratũ ſuccedũt.& ſic eadẽ ptãte, & facultate ius dicũt, qua alij faciebãt.l.ſed licet, ibi, oĩum rome magiſtratuũ uice et offõ fungi.ff.de off.p̃ſi.et l.ſi ĩ aliquã.§.ſi.ff.de offi.ꝓcõſ.ꝑ quo facit id, qđ uulgo dicimus, q̃ ſubrogatus ſapit naturã eius cuius in locũ ſubrogatur.l.1.§.hæc actio et ibi Bar.ff.ſi q̃s teſt.lib.eẽ ius fue.l.ſi eũ.§.q̃ iniuriarũ, & ibi Bart.Bal.Ang.& Doct.ff.ſi q̃s cautio late euerard.in lib.cui.tit.ẽ cẽtũ modi argum.loco.93.latiſsime Tiraquel.ĩ tract.de retract.§.1.glo.10.fo.246.nu.80.& fol.249.nu.87.& Marſil.in ſing.235.incip.ſubrogatus. Quinto limita ẽt nõ procedere in reſponſis & interpretationibus iuriſconſultorũ: nã licet

20 in aliquo rñſo ſpecialiter cõtineatur aliq̃d ad iuriſdictionẽ ſeu officiũ alicuius ꝑtinere, ꝑ hoc tñ nõ eſt dicendũ, q̃ id ſpecial'r fuerit tributũ: niſi adijciat ĩterpres q̃ lege uel ſenatus cõſulto, uel prĩcipis cõſtitutione tributũ ẽ.ꝓut facit.ĩ l.1.ĩ prin.ff.de trãſact.& ĩ hac l.1.uerſ.& ideo

ideo uidetur, ibi, ueluti lege iulia de ui noīatim cauetur, et ī uers. & si à familia ibi cognitionē quā ex senatuscō sulto hēt. & ī l. 1. §. 1. ff. de tut. & cur. dat. ab his. et in l. cū ptor. §. 1. ff. de iudic. & alibi sepe, uel aliqd silr ex primat, p qd appareat iurisc̄ōsultū loq de spāli tributōe. put ī l. ius dādi. ff. de tut. & cur. dat. ab his, iūcta. l. mu to. §. tutoris. ff. de tutel. secus ē si iurisc̄ōsultus simplr enumeret spēs iurisdictiōis, alicuius magistratus, put fa cit in l. 1. ff. de offi. pfect. urb. et ī l. illicitas. §. q uniuer sas. ff. de offi. pconsul. et ī. §. & iudicare, et. §. audiēt. in auth. de defen. ci. et d. l. 1. §. si qs seruū. ff. de off. pfect. urb. sup quo magnope se torquēt Doct. et sic cessāt mul te alioqui inextricabiles qōnes mote à Doctoribus, sup quo uide ēt quæ dixi inf. eo. uers. iure magistratus, nu. 8.

21 Sexto limita nō pcedere de iure canonico, nā licet hoc iure, ea in qbus ē electa īdustria psone nō possint p aliū exerceri d. c. fi. et ibi Doct. de offi. deleg. ut dixi supra ī 6. ampliatiōe, tñ restringitur, ut hēat locū tm qñ cōcur rit ēt magnitudo cāæ: et sic spālis cōmissio p se sola non sufficit, nisi ēt cōcurrat magnitudo negotij, uel dissēsus ptis. ita pcedit tex. ī d. c. fi. de quo dic. ut dixi sup ī li. 1. ī pfat. nu. 46. Septimo limita nō pcedere in oībus casi bus ī qbus pōt delegari merū īperiū, de qbus loquar dif fusius inf. lib. 4. ī §. q mādatā ī uerb. īperiū, de quo ibi oīno uide regulā cū duabus ampliationibus, et. 19. limit. nu. 1. usq; ad nu. 21. Octauo limita nō pcedere ī legato pcōsulis. nā huic multa mādari pñt, q̄ ceteris nō pñt. ut l. solēt ī prin. et l. si qd erit. ff. de off. pcōs. et hēt multa spālia q̄ alij nō hēāt, ut dictū ē supra lib. 1. ī pfat. n. 44.

22 Nono limita procedere in mādata iurisdictiones secus

in iussu, & pcepto, ut. l. lucius. §. cum duo. ff. de admini. tu. et insti. de attilian. tut. §. sed hoc iure, oportet tñ q̃ ille cui iubetur, habeat à lege iurisdictionẽ habitu, ut habẽt magistratus municipales. l. ius dandi. ff. de tut. & curat. dat. ab his & d. §. sed hoc iure & l. ubi absunt ff. de tutor. & curat. dat. ab his, ut dixi supra. lib. 1. in declarat. nu. 92. 93. 94. Decimo limita, nõ pcedere de iure prætorio, ut dixi supra. lib. 1. in præfation. nu. 18. et inf. eo. uers. iure magistratus, nu. 2. Vndecimo limita, non procedere, qñ aliter causa illa, q̃ nunc specialiter datur, solebat competere iure magistratus, ita procedat. tex. in l. sepe. & l. seq. ff. de offic. procons. uide quæ dixi. supra eo. nu. 19. Duodecimo limita nõ procedere in nouis magistratibus quibus datur iurisdictio. quæ alijs solebat competere. nam eo iure utentur, quo utebantur primi magistratus. l si in aliquã §. fin. ff. de offic. pcons. l. de omnibus. & l. omnia. ff. de offic. præsid. ita pcedat. tex. in auth. de defensor. ciuit. §. audiens, & l. 1. ff. de offic. præfect. urb. §. si quis seruũ. cũ simil. ut dixi supra eodem, numero. 19.

L. 1. VERS. MANDATA IVRISDICTIONE.

Indefinita æquipollet uniuersali, nume. 1.
Specialiter tributa non transeunt mãdata iurisdictione, siue generaliter, siue specialiter mandetur, nume. 1.
Præcedentia declarantur, ex sequentibus, nume. 2.
Mandatum generale iurisdictionis an contineat ea, quæ specialr tributa sunt, ẽt dato casu habili, q̃ nõ, nu. 3.

Iussus

MANDATA IVRISDICTIONE NON TRANSFERVNTVR.

1 INTELLIGE hoc siue in genere siue in specie mãdetur iurisdictio, põt. n. utroq; modo mãdari iurisdictio, l. solet, et l. pretor. ff. de iur. om. iud. et ibi glo. & doct. qualitercũq; igitur mãdetur iurisdictio nõ transibunt ea, q̃ specialiter tributa sunt, et sic siue in gñe mandetur iurisdictio tota, p quam totũ offm̃ iurisdicẽdi trãsit, l. 1. §. damus. ff. de suspect. tut. siue specialr super his mãdatũ fiat, hæc non transibũt. uerba. n. ista mandata iurisdictione in utroq; uerificãtur p tex. in d. l. solet, et d. l. pretor. Ideo cum uerba cõueniãt, cõueniet etiã dispositio, l. 4. §. toties. ff. de dam. infect. et oratio indefinita à lege prolata equipollebit uniuersali, l. 1. et ibi Bart. et doct. ff. de reg. iur. Bar. in l. si plures. ff. de leg. 3. et l. si quis ita. ff. de testa. tut. & in l. si seruitus, in princ. ff. de seruit. urba. pred. quod etiam declaratur, ex uers. seq. ibi mandari pñt, nam uult
2 dicere q̃ ĩ cõtrario mãdari nõ poterũt. ex sequẽtibus. n. declarantur pcedẽtia. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. 1. maxime q̃a militat eadẽ rõ in utroq; casu. prohibitio. n. mãdandi in his spãliter à lege datis ex eo facta ẽ, q̃a imperator

perator

perator uult, q cui datũ ē psonalr ĩteruenlat, et l.unic. C.ne lic.pot.arg.l.sæpe,et l.seq.ff.de offi.psi. ut dixi supra in uerb.spãliter,nu.10.qd'non fieret si mãdari alteri posset siue in gñe, siue ĩ specie. nã qualitercũq; in aliũ trãsferatur, sẽp uerũ ẽ, q is q mãdat psonalr nõ ĩteruenit, ergo uterq; casus in lege nostra cõphenditur et uer
3 bis, et mẽte legis. An aũt dato casu habili, puta ĩ casu p fectionis, mãdata gñalr iurisdictione trãseant ea q̃ spãliter tributa sunt; dicã inf.lib.3, in uers.et ideo uidẽtur errare magistratus, nu.3.cũ mult.seq. Interim uide Alcia. in c.quod sedem de offic.ord. qui tenet, q sic, et disputat ad partes, sed ego teneo contrariũ. quia talia requirunt speciale mãdatum: et quia hæc non continentur in sua iurisdictione illius magistratus, cum sit delegata. ideo in du
4 bio de sua actum intelligitur, & de ordinaria, non de extraordinaria, ut ibi dicam. Quid si non mãdetur iurisdictio, sed iubeatur aliquis iudicare, an ea quæ p uiã mãdati transferri non possunt, ex iussu, et ex precepto trãsibunt? uidetur quod sic quia cessant uerba legis, quæ tantum loquuntur de mandato iurisdictionis, non autem de præcepto, ideo uidemus q datio tutoris non potest mãdari. l.nec mandante.ff.de tut. & curat.dat. ab his, tamen potest iuberi, ut detur tutor. l.ubi absunt.ff.eod.titulo, & l.lucius.§.cum duo.ff.de admin.tutor. & institut. de attilia. tutor.§. sed hoc iure, & dixi supra
5 libro primo in declaration.numer.92.93.94. Intellige hæc uera esse dummodo ea super quibus iubetur iudicari, pertineant ad iurisdictionem, delegantis. l.unic. C.qui pro sua iurisdictione, ex quo infero, quod cum ista q̃ specialiter sunt tributa, non sint de ppria iurisdictione

ipſius magiſtratus, ſed delegata, ut dicam infr. lib. 3. in uerb. delegatã, hæc non tranſibunt etiam ex iuſſu. facit etiam tex. per locum à ſpeciali. in d. l. ubi abſunt, et d. §. ſed hoc iure, nam ſi regulariter potuiſſet fieri, non oportuiſſet, ſpecialiter concedere magiſtratibus municipalibus, ut ex iuſſu poſsint dare tutorem, arg. in l. 1. ff. ad
6 municip. & hac l. 1. in uerſ. huius rei. Differunt autem mandatum & pceptum, ut per glo. et Bart. in l. more. ff. de iur. om. iud. & ibi Alex. ſequitur Bart. nu. 4. & dicit eam eſſe magis cõem opiõnẽ, preceptum. n. accipitur p iuſſu quando princeps aliquid mandat, quod pertinet ad iuriſdictionem eius cui id committit, quod importat neceſsitatem ſcdm glo. in d. l. & quia in uerb. antequam. Mandatum autem accipitur, per commiſsione quæ fit de cauſa non pertinente ad iuriſdictionẽ eius cui mandatur,
7 per doct. in locis allegatis. Ex hac differentia, infert glo. in l. ſæpe. ff. de offic. proconſ. q̃ qñ princeps cauſam cõmittit magiſtratui iubendo, ſeu pcipiendo, q̃ cognoſcat de tali cauſa delegatus principis illo caſu, nõ poterit ſub delegare, ſecus ſi dixerit, mandamus uel cõmittimus tibi cauſam talem, quia hoc mandatum non imponit neceſsitatem ſuſcipiendæ cognitionis. per text. in d. l. ſæpe quam glo. dicit eſſe ſingularem, Bal. in d. l. ſæpe. et totus mũdus eam approbat, ut per Bart. ibidem. & in . l. 2. C. cõia delegat. & Bald. in l. 1. C. quomodo & qñ iud. & Roma. in hac. l. 1. quod menti tenẽdum eſſe tradit Alex. in d. l. more. Hæc deciſio non tranſit ſine ſcrupulo, nã datio iudicis, fit imperio. l. unic. C. qui pro ſua iuriſdict. l. eum qui. ff. de iur. om. iud. ut dixi ſupra lib. 1. in pfatio. nu. 41. & nihilominus iudex datus à principe alium iudicem

8 dicem dare potest.l. à iudice.C.de iudic. cogita. Videamus nunc quid si præses non mandauerit iurisdictionem, sed dederit locum tenentem seu uicem gerentem constituerit, an his casibus transibunt ea quæ specialiter sunt tributa. quod uidetur admittendum esse.l.2.C.de offic. eius qui uic.alt.ger.immo etiam imperium ipsum meru, & animaduersio ipsa transit.ut in auth. de collator.§. illud, de quo uidebimus,inf.lib.4.in uerb.imperium. & omissa nūc disputatione an his casibus fieri debeat extensio ex eadem, seu maiori ratione, dico q. de locumtenentibus habemus decisiones expressas, ideo illis herendum est; per ea quæ tradit fel.in c.1.col.4.in fi.de præscrip. & in c.cum ordinem.de rescrip. & Ioan. neuiz.in sua silua nuptia. fol.217.col.1. Si uis scire quid sit locumtenens, & an differat ab eo cui mandata est iurisdictio: ui de supra lib.1.in præfationib.nu.35.37.39. Nunc uideamus quam iurisdictionem habeant, & à quibus constituantur.
9 Dic q. hi uicegerentes seu locumtenentes habent ordinariam iurisdictionem. ut per glos.in l.2.C. de offic.eius qui uic.alt.ger. & ibi Bart. Idem Bart. in l. nec quicquam.§.ubi decretum.ff.de offic. proconf.glo. in.l.omnia.ff.de reg.iur. & tantundem potest, quantum is in cuius locum subrogatur, & idem honor sibi debetur.d.l.2. & constituitur in locum absentis, uel mortui.ut ait glo.in d.l.2. & ibi Paul.de cast. & sequitur Rimin.in rub.huius tituli, at secus est in iurisdictione, quæ etiam à præsente mandatur. ut hac.l.1.in uers.non aliter, ibi cum alias iurisdictio, etiam à præsente mandetur; & q. posit tantumdem quantum potest is cui substituitur, notat Bar.de uice rectore.in.l.filius.ff.de le-

gatio. & Alexā. in d. rub. & alij communiter, & de locumtenente. gubernatoris tradit Guid. pap. decis. 234. & de locumtenente potestatis tradit Corn. in consi. 2.
10 uol. 4. & Bellon. in tract. de officio eius, nu. 100. Item hic locumtenens habet proprium, ut inquit glo. in d. l. 2. C. de offic. eius qui uic. alt. ger. & Bello. in tract. de offic. eius cui mand. est iurisdictio, nu. 99. facit. tex. in l. et quia in uerb. principaliter secundum primam expositio-
11 nem glo. ff. de iur. om. iud. Sciendum est autem q. ordinarij non possunt constituere locumtenētes. §. nulla. in auth. de defenso. ciuit. & in auth. de mand. prin. §. illud uers. eos autem, ubi Bart. sequuntur omnes Doct. in hac
12 rubrica. Primo fallit secundum aliquos quando subest iusta causa puta infirmitatis, uel impedimenti iusti, ut in auth. de collat. §. ad hæc probibemus Bart. in l. obseruare. ff. de offi. proconf. quod ego non admitto, quia nec etiam puto q. iurisdictio specialiter data hoc casu mandari possit. ut infra dicam. lib. 3. uersicu. non aliter. nume. 6. Secundo fallit de iure canonico. c. 2. & fi. de offi. uic. lib. 6. Tertio fallit de consuetudine etiam in terris imperij Bald. in l. aliquando. ff. de offic. proconsul.
13 Secus est in eo cui mandatur iurisdictio, nam secundum communiter Doct. potest constitui à quolibet ordinario, saltem qui habeat imperiū. l. cum qui. ff. de iur. om. iud. immo etiam si non habeat imperium, ut communiter tradunt Doct. in l. more. ff. de iur. om. iud. dummodo sit magistratus, seu dummodo iure magistratus sibi competat iurisdictio, non specialr, ut hac. l. 1. in princ. Fallit quarto in casu de quo in. §. nulla in authen. de defenso. ciuit. Fallit etiam quinto in casu de quo in authen. de

adminift.

adminiſt. §. illud autem. Fallit ſexto in caſu de quo in auth. ut nulli iud. in prin. Fallit ſeptimo in caſu de quo
14 in auth. de coll. §. ad hæc prohibemus. Præfectus prætorio uidetur q̃ poßit conſtituere uicarium. l. à proconſulibus. C. de appell. & eſt expreſſum in l. 2. C. de offic. eius qui uic. alt. ge. quod uerum eſt, ut alijs conſtituere poßit locumtenentem, ita loquitur text. in d. l. 2. C. de offic. eius. at ſibi conſtituere non poteſt: ut in authen. de iudic. in princ. contra eſt in iuriſdictione, nam nemini dubium eſt, q̃ iuriſdictionem mandare poteſt, ut per Doct. in d. l. more. ff. de iur. om. iud. licet autem dixerim quòd ipſe præfectus ſibi non poteſt conſtituere locumtenentem, d. authenti. de iudicib. in principio, tamen à principe ei conſtitui poteſt. l. 1. §. à præfectis. ff. de legat. tertio, ita procedit text. in l. à proconſulibus. C. de appellat.
15 Item lex ipſa conſtituit locumtenentes, ut in archidiacono qui gerit uices epiſcopi abſentis. cap. 1. de offic. archidiac. & in defenſoribus qui ſunt locumtenentes præſidum abſentium. ut in authen. de defenſor. §. nulla, addit Alber. in l. 2. C. de offic. eius qui uic. alt. ge. quòd etiam in locum præſentis impediti conſtitui poteſt uice gerens, quod uerum eſt in lege ipſa, ſed ab ordinario non poteſt conſtitui, item de conſuetudine toleratur, ſed de iure non ſuſtinetur hæc deciſio Alber. Idem dico de principe, quòd ipſe poteſt facere locumtenentes magiſtratuum. l. 1. §. à præfectis. ff. de legat. tertio. l. 2. C. de officio eius qui uicem alterius ger. & in authen. ut nulli iudic. in principio, & hoc munus proprie pertinet ad ipſum principem, ut inquit glo. in. l. 2. C. de offic. eius qui uic. alterius gerit.

16 Aduerte tamen, quia licet dixerim q uicegerens habet omnia, quæ habebat ille in cuius locum substitutus est, tamen contra est tex. in l. à pconsulibus. C. de appellat. ubi non appellatur à prefecto pretorio, tamen appellatur ab eo, qui uice prefecti agit, forte hoc ideo est, quia hoc est priuilegium, ut l. 1. §. pen. & fi. ff. de offic. perfect. ptor. quod priuilegium est personale, l. & quia, & ibi not. ff. sol. mat. l. 1. ff. de constit. princip. Item nõ habet gladij potestatem, ut in auth. de collat. §. ad hæc prohibemus; põt tamẽ deportare, d. l. 1. §. à prefectis. ff. de leg. 3. quia hoc
17 ius ei datum est, ut ibi ait tex. Habet tamen omnem iurisdictionem etiam in his, quæ specialiter sunt tributa, ut l. ij. C. de off. eius q uic. alt. ge. et hæc est differẽtia inter eum qui uicem alterius gerit, & eum cui mandata est iurisdictio. Aduerte etiam, quia multi dicunt, q locumtenens non datur in re particulari, ut sentit Paul. de cast. in d. l. 2. in fi. tamen id non uidetur uerum. & q locũtenens dari poßit in re particulari est tex. in d. §. ad hæc in auth. de collat. ubi loci seruator prefecturæ datur in expeditionibus, qui prouideat militaribus expensis tm.
18 Idem dicit tex. in auth. ut nulli iudic. in princ. Hactenus de locũtenente. Nunc uideamus aliqua de iudice dato, nam ut dixi lib. 1. in præfation. nu. 35. differunt inter se locũtenens, & is cui mandata est iurisdictio, & iudex datus. & licet ibi aliqua dixerim, tamen quia materia iudicis dati est paucis nota, ideo decreui aliquanto diffusius eam tractare. Soc. in l. 1. col. 5. nu. 10. ff. quis et à quo appell. quem sequitur Alciat. in rub. de offic ord. ait iudicem datum esse illum cui causa delegatur cognoscenda, ita quod is qui dat iudicem nõ abdicat à se iurisdictionem

dictionem aliquã. Idẽ Alcia. in lib. 2. parodox. cap. 5. appellat. iudices datos. eos quibus litis cognitio tantum, aut etiam pronunciatio in una causa cõmittitur, ut sunt pedanei iudices. ego puto quod iudex datus differat à pedaneis, patet ex diuersitate titulorum, nam titulus factus est in Cod. de pedan. iudicib alius factus est, qui pro sua iurisdict. iudic. dare dariue poss. puto tamen q; pedaneus iudex parum distet ab eo cui mãdata est iurisdictio, ut patet in l. placet, & l. fin. C. de pedan. iudic. Puto etiã q; tunc mandata iurisdictio dicitur, quando ille cui mandata est, cognoscit nomine mandantis, & forte concipit acta coram se facta nomine mandantis, ut dixi supra in præfationibus, nu. 13. & 14. idest tanquam procurator & mandatarius ius dicit; & hoc est quod ait tex. in hac l. 1. ibi eius qui mandauit iurisdictione utitur, & in l. et si pretor, eod. tit. ibi non pro suo imperio agit, sed pro eo cuius mãdato ius dicit idem cum eo, & propterea recte censeur, tribunal qui mandauit iurisdictionem. c. romana. in princip. de appellat. lib. 6. & ibi Franch. in 2. not. & Bello. preceptor. in quæst. ad quem sit appell. à conseruat. nu. 5.
19 At iudex datus nõ utitur iurisdictione mãdantis, loquor, de iure ciuili, nec uti procurator alterius ius dicit, sed ipse per se ex legis prescripto ius dicit suo nomine, iussu tamen & precepto dantis; quod euenit, in his qui cum sint priuati, uel talem iurisdictionem non habeant, partibus petentibus dantur à iudice, qui iurisdictionem habeat, ut innuit tex. in l. 1. & 2. ff. de iudic. et expreßius, in l. ex consensu. ff. de appellatio. quod etiam sentit Ioan. Coras. in Miscellan. iur. ciuil. lib. 3. cap. 18. nume. 5. tamen etiam dantur altera parte tantum peten-

te, ut infra dicam. Hi iudices dati habent iurisdictionem à lege, tñ iussu magistratus, interueniente, nam iudicandi munus, non est honor, nec beneficiũ merũ; sed est onus & angaria, et necessitas. l. fi. §. iudicandi. ff. de mune. et hon. eligebatur. n. ex ciuibus certus numerus à pretore, qui priuati erant. i. sine magistratu, et in urnam conijcie bantur eorum nomina sic electorũ, postea cum oriebatur controuersia iudicio dirimenda. ptor partibus petentibus dabat aliquem ex his, sorte ex urna extractũ, qui in hac causa iudicaret, et pcipiebat illi, ut iudicaret, hic appellatur iudex datus, qui licet sit ellectus in numerũ iudicum, tñ nisi specialiter datus fuisset iudex in illa causa, nõ potuisset se in ea intromittere, habent. n. hi iudices iurisdi-
20 nem habitu tñ, à lege, postea autem interueniente iussu psidis, seu pretoris, exercitationẽ. & iudicandi potestatem assequũtur. Plerũq; aũt ex consensu partium dari solent, ut tradit Ioan. coras. in miscell. iur. ciui. lib. 3. c. 18. tñ non semper petũt, nec consentiũt ambæ partes, sed altera pars tantum petit iudicem, de his loquetur tex. in l. apertissimi. C. de iudic. sic etiam hodie passim petuntur iudices ab aliquo ex litigantibus. & petentibus per supplicẽ libellum, princeps, uel senatus, uel legatus, uel alius similis magistratus iudicẽ dare solet, prout ego uidi, ex facto sæpissime obseruari; & sic adhuc retinetur ima-
21 go uetustiorum iudicum, sic etiam uidemus hodie multis in locis, q; doctores ex collegio alicuius municipij, sunt iudices appellationũ municipum suorum, tñ opus est iussu pretoris, alioqui sine iussu non iudicarent, nec haberẽt iurisdictionis exercitationem; tamen ptor eam nõ tribuit, sed lex municipalis defert, uel constitutio principis, ita

tamen

tamē si interuenerit electio pretoris, seu distributio, pro ut in magistratibus municipalibus eueniebat olim, quibus datum est ius dandi tutorem, l. ius dandi. ff. de tuto. & curat. dat. ab his, tamen tutores non dabant nisi interueniente iussu presidis. instit. de attilia. tuto. §. sed cum bodie, & in his doctoribus, qui appellantur à multis iudi-
22 ces de collegio, seruatur imago ueterum iudicum. Sic etiam olim lege cauebatur, ut certus ordo ciuium iudicare teneretur, secundum leges puta equester, uel senatorius, tamen non passim omnes iudicabant, nec iudices dari poterāt, sed ex illo ordine certus numerus eligebatur à pretore, & omnes sic electi erant in numero iudicum, tamen per se nihil poterant, sed habebant iurisdictionem habitu tm̄, & ad hoc ut possent & tenerentur iudicare opus erat alia electione p̄toris, quae per sortes fiebat. Iudici autem sic electo tenebatur aduersarius acquiescere, nisi aliquam habuisset iustam causam reijciendi seu recusandi iudicem datum, ut inquit tex. in l. apertissimi. C. de iudic. quae de his iudicibus loquitur, & ita obseruat consuetudo, quae est optima legum interpres. l. si de interp̄ta-
23 tione. ff. de legi. Is ergo iudex datus habet iurisdictionē à lege, d. l. apertissimi, nō aūt ab eo qui iubet iudicare, et hoc forte est quod ait Alciat. in d. rub. nu. 12. de offic. ordin. quòd qui dat iudicem non abdicat à se iurisdictionem aliquam, licet non ita explicet, prout ego facio, nā iussus non trāsfert iurisdictionem, ut est glo. pen. in l. et quia. ff. de iur. om. iud. et ibi not. doct. et glo. in l. nec mādante. ff. de tut. & curat. dat. ab his. text. est in auth. ut nulli iudic. §. et hoc uero iubemus, et ibi glo. in uerb. aut p̄cipiētē et Alex. in l. 1. col. 4. nu. 18. ff. de iur. om. iud. et

ex his patet q̧ longe differt iudex datus ab eo cui mãdata est iurisdictio, qui ꝓpriũ nihil habet: ut hac l. 1. §. qui mãdatã. et l. more. ff. de iur. om. iu. sed aliena iurisdictione utitur. l. et si p̃tor. hoc ti. Est ẽt aduertẽdũ q̧ lex nũq̃
24 dicit delegare iurisdictionẽ, sed delegare cãm uel cognitionẽ, uel iudicij exercitationẽ, quæ in factũ sonãt. et iudex datus et delegatus idẽ sunt. bene aũt dicitur lex mãdare iurisdictionẽ, nõ aũt mãdare cãm; et licet in una cã mãdetur iurisdictio, nõ tñ dicitur mãdari cã, sed iurisdictio. l. p̃tor. ff. de iuris. om. iu. et q̧ differant iudex datus et is cui mãdata est iurisdictio. tenuerũt multi, uidelicet Albertus glossator, et Raph. comẽ. et Io. anan. et Ang. et Aret. et Soc. in d. l. 1. ff. quis et à quo app. et Fulg. ĩ l. solet. ff. de iur. om. iud. et P ip. in l. cũ p̃tor. §. his quoq;. ff. de iudi. et And. sicul. in c. sup q̃nũ. §. porro. extra de offi. deleg. et Alcia. in lib. 2. paradox. cap. 5. et in rub. de of. ord. nu. 12. tñ rem nõ ita explicãt. et ex his satis ꝑcipi põt qui et quales sint iudices dati, q̃d ex nostris nemo recte explicat. Quibus adde q̧ imago horũ iudicũ
25 adhuc subest nostris tpibus multis in locis, maxime ĩ causis appellationũ: nã fere in oĩbus ciuitatibus Gallie Cisalpine, iurisperiti ĩ collegiũ illius ciuitatis, in qua litigatur cooptati et ascripti hñt ꝑtãtem iudicãdi. sed ita demũ si p̃tor iusserit. eligitur. n. ꝑ sortes aliquis à ꝑtibus ex hisce iurisperitis, cui electo, p̃tor cõmittit cãm determinãdã; et sic habent iurisdictionẽ habitu, oẽs illi doc. tñ nõ hñt exercitationẽ iudicij, nisi iussu p̃toris. hi aũt licet sint iudices, tñ non sunt magistratus, nec mandatã habent iurisdictionẽ à p̃tore, sed habẽt à lege municipali, uel à cõstitutione principis, et funguntur munere iudiciario. i. onere

onere iudicandi.l.à iudice.C.de iudi.l.fi.§. iudicādi.ff. de mune.& bono.& possunt cogi à prætore, sicut olim cogebātur iudices sortiti. ex de curijs iudicū, de quibus
26 supra facta est mētio: et ipsi onus detractare nō possunt, quia est munus personale.d.§.iudicandi.secus est si pretor illis mandaret iurisdictionem suam in aliqua alia causa, nam cogi non possunt suscipere mandatum.§.mandatum nō suscipere.insti.de manda. & eo suscepto non habent iurisdictionē à lege, d.l.& quia.ibi nō ipsa lex defert.ff.de iuris.om.iu.sed ab ipso p̄tore.d.l.more.ibi alieno beneficio.& hac l.1.§.qui mandatā. ibi proprium nihil habet, sed eius qui mandauit iurisdictione utitur. & l.& si p̄tor.ibi partibus eius fungitur, inf.hoc tit.& in l.solet ibi fungitur uice eius qui mādauit non sua.ff. de
27 iuris.om.iud. Simile ē et uidemus in auditoribus Rote Romane qui sūt iudices dati, tñ nō habēt exercitationē, nisi prout specialiter cōmittitur causa aliqua, alicui ex ipsis, et hi nō dicūtur habere mandatā iurisdictionē, sed habent à lege, expectato tamen iussu principis, seu distributione causarum per eum fienda, non dico q̄ hi auditores sint per omnia similes iudicibus, qui dabantur à pretoribus, quia non semper uno iure uiuimus: ut inquit Paris in consilio.68.nume.134.& sequen. Ideo inspicienda est constitutio pontificalis, per quam datur quædam auctoritas his auditoribus, uide etiam quæ tradit Fel. in rub.de rescript. column.2. uers. hos quinque casus, & in c.nonnulli.§.sunt, & alij col.12.numer.49.uers. fallit quarto extra de rescript. & Fel.in rubric. de offic.delegat.numer.4.& Alexand.in l.more.ff.de iur.
28 om.iud.numer.18. Ad unum etiam est aduertendum

quòd licet olim iudices à prætoribus selecti ex certo ordine tm eligerentur, seu sortirentur, tamen hodie uidetur auctus numerus eorum, qui iudices dari possunt. ut patet ex l. cum pretor. §. 1. ff. de iudic. cum olim solus pretor daret, & uidetur diminuta potestas iudicū datorum, nam super his tantū dari possunt causis quæ pertinent ad iurisdictionē dantis iudicē. l. unic. C. qui pro sua iurisd. Item omnes ciues dari possunt. d. l. unic. C. qui pro sua iurisd. nisi specialiter lege uel natura sint prohibiti. d. l. cum ptor. §. nō autem omnes. ff. de iudi. de iure canonico oportet q sint in dignitate, c. statutū. de rescr.

29 lib. 6. Hi iudices sic dati non solum causas ciuiles sed & criminales olim cognoscebant & dirimebant, tamen non erant magistratus, nec poterant ex iure scripto aliquid immutare, sed iudicabant ex prescripto legis, in causa sibi commissa, & quatenus sibi commissum fuisset à prætore, uel in uno articulo, uel in tota causa, hoc enim pendebat ex arbitrio prætoris, ut colligere licet

30 ex his quæ tradit Bude. in loco allegato. Hi iudices aliquando ex senatorio ordine dari consueuerunt. postea ex equestri ordine dari ceptum est, aliquando etiam ex utroque ordine, interdum ex publicanis secundum uarietatem temporum; quæ omnia ex Bud. & ex auctoritatibus per eum adductis percipi possunt in d. l. fina. ff. de senato. & in d. l. fina. §. iudicandi. ff. de muneri.

31 & honori. tamen nemo ita clare explicat. Plerunq; autem prætor dabat plures iudices, adeò ut extimauerit Bud. legitimum numerum iudicum in una causa esse. 71. Quod ego non admitto. sed interdum plures, interdum

paucioreś

pauciores dabantur, prout prætori uidebatur, secundum qualitatem negocij & litigatorum, quemadmodum autem plures iudices dabantur, ita & unus tantum dari poterat à prætore. hinc Plinius lib. 14. C n. Domitianus (inquit) iudex pronuntiauit mulierem uideri plus uini bibisse quàm ualetudinis causa, uiro insciente, & eam dote mulctauit, & hoc sepe in iure nostro scriptum
52 est. Differunt autem in multis hi iudices dati ab his quibus est mandata iurisdictio, de quibus uidendum est, quia nullibi inuenies hæc ab aliquo animaduersa, aut ita collecta, licet Soci. in l. 1. ff. quis & à quo, & Alciat. in rubri. de offic. ordina. affirment hæc inter se differre, tñ paucis ptranseunt, & satis obscure. Dic itaq; q primo differunt secundum aliquos, nam iurisdictio mandatur in genere tantũ, uel in specie, idest in genere subalterno, puta ad causas fideicõmissorum, aut uiduarũ, aut pupillorum, aut similium. l. solet. ff. de iurisdict. omnium iudic. l. 1. §. damus. ff. de suspect. tuto. Iudex datur
53 causis particularibus, uni uel pluribus. l. cum pretor, in princ. ff. de iud. Hæc differentia non est simpliciter uera, quia etiam in una causa tantum, mandatur iurisdictio, ut patet ex. l. prætor. ff. de iurisdictio. omnium iudicum, hoc tamen uerum est, quòd iudex non datur ad uniuersitatem causarum, nec in genere; iurisdictio autem mandatur. Secundo differunt, quia iurisdictio mandatur ad causas incertas, & futuras prout est in legato proconsulis, Iudex autem datur ad causas certas præsentes. l. 1. ibi litigantibus. ff. de iur. om. iudic. Hæc differentia non est simpliciter uera, per tex. in d. l. prætor. ff. de iurisd. om. iudic. ubi prætor in una causa

certa & pendente in qua ipse fuerat aduocatus mandat iurisdictionem, uere tamen iudex non datur ad causas incertas & futuras, in quo aduerte quod ibi pretor recte mandat iurisdictionem, in illa causa, ut appellatio ad se nō deuoluatur, sed ad eum qui appellaretur à sententia ipsius prætoris. l. 1. in fi. ff. quis & à quo, quod non fieret si iudicem daret d. l. 1. in princ. Tertio iurisdictio, mādatur
34 regulariter ab eo qui iurisdictionē habet iure suo. l. more. ff. de iur. om. iud. & hoc fatentur omnes Doct. ut etiam minimi magistratus mandare iurisdictionē poßint Bart. & Doct. in d. l. more. Iudex uero non datur nisi ab eo cui hoc specialiter est concessum. l. cum prætor. §. 1. ff. de iudic. ex quo sequitur quod magistratus municipalis defensor'ue, iudicem dare nō poterit, quia hoc non fuit cōcessum; legatus autem poterit, quia sibi fuit cōcessum. d. l. cum prætor. & l. legatus. ff. de offic. proconsul. sequitur etiam aliud quod legatus iurisdictionem mandare non poterit, nec totam, nec in specie una, quia iurisdictionem suo iure non habet d. l. more, magistratus autem municipalis poterit, quia iurisdictionem suo iure habet d. l. more, licet in hoc non aduertant Docto. Quarto appella-
35 tur à iudice dato ad eum qui dedit l. 1. in princip. l. fina. ff. quis & à quo appell. ab eo autem cui mandata est iurisdictio. appellatur is qui mandauit d. l. 1. in fin. ff. quis & à quo & ibi Soc. idem tradit Alciat. in c. quod sedem. de offic. ordin. licet alij Doct. aliter & male intelligant tex. in d. l. 1. Quinto qui dat iudicem oportet quod habeat imperium. l. eum qui. in uerb. iubet. ff. de iur. om.
36 iud. l. cum pretor. §. 1. ibi propter uim imperij. ff. de iudic. l. unic. in uerb. præcepto. C. qui pro sua iurisd. l. imperium

in.fi.ff.de iur.om.iud. mandans iurisdictionem sine im perio esse potest, sed sufficit q; habeat iurisdictionem, suo iure.ff.de iur.om.iud.l.more, & ibi communiter Doc.
37 Sexto iudex datur inuitus, & cogitur.d.l.eum qui.in uerb.iubet. & l.1.in uerb.præcepto.C.qui pro sua iur. clarius.in l.pen.§.duo, uers.qui autem.ff.de uacat. mu ne. & in.l.fi.§.iudicādi.in uerb.necessitas.ff.de mune. et bono.adeo q; inter munera ciuilia numeratur.d.l.fi. §.iudicandi, & l.à iudice.C. de iudic. Iurisdictio autem mandatur uolenti, & sponte suscipitur.ut hac.l.1.§.fi. in uerb.suscepit, ꝑut euenit in alijs mādatis, insti.de mā dato.§.mādatum. quali argumento utitur legislator, in
38 l.et quia.ff.de iur.om.iud. Septimo iudex datur peten tibus, uel saltem altera parte petente.l. ex consensu. in prin.ff.de appellat.l.apertissimi. C. de iudic.iurisdictio mandatur ex arbitrio mandantis.l.solēt.§.1.ff.de offi.
39 procons. Octauo iudex suo nomine ꝓcedit, ut patet ex his quæ dicam inf.nu.44. Is autem cui mandata est iurisdictio.procedit nomine eius qui mādauit.l. & si præ tor, ibi nō pro suo imperio, sed pro eo cuius mandato ius dicit, inf.hoc titulo.ut dixi supra in præfation.num.13.
40 Nono iudex dari non potest nisi aut priuatus, aut q sal tem sit minor magistratus, q̄ ille à quo datur, par autē, aut maior dari non potest, quia par in parem non habet imperium.l.3.§.fi. & l.nam magistratus.ff. de arbit.iu risdictio uero mandatur etiam pari, uel maiori. ut patet ex.l. & si prætor inf.hoc titulo, ubi prætori mandatur iurisdictio, qui tamē est de magnis magistratibus.d.l.3.
41 §.fi.ff.de arbit. Decimo iudicandi necessitas numera tur inter munera ciuilia.l.fin.§.iudicādi.ff.de mun. &

hon.l.à iudice,ibi munere iudiciario fungitur. C. de iudic.& ibi glo.l.pen.§.duo.ff. de uacation.& excusat. mun.mandatum uero iurisdictionis, non muneratur inter munera ciuilia,alioqui non esset uoluntarium,prout est.instit.de mandat.§.mandatum. cum munera ciuilia sint necessaria,& inuitis imponantur.l.3. in princ. & §.1.ff.de mun.& hono.l.si quis.ff.eo.titulo.l.fi.§.iudicandi.eo.tit.l.fin.§.duo.ff.de uacat.mun.nisi uacationē aut excusationē habeat quis ex lege d.tit.de uac.et excusat. mune.per totum. Vndecimo iudex datus cū pri
42 mum iudicauit functus est officio suo.l.si ut proponis.C. quomodo & quando iud.l.iudex.postea q̄.ff. de re iud. is cui mandata est iurisdictio, credo q̄ sententiam suam exequitur,ut tradit Ang.in l.tale pactum.§. qui prouocauit.ff.de pact.Bellon.in tract.de offic.eius cui mand. ē iurisdictio,nu.37.et Alciat.ī rub.de offi.ordin.nu.12. allegat tex.in l.cognitio inf. hoc tit.facit glo.in c.si qs cōtra clericū.in glo.pen.de foro cōpet. & qd̄ not.in c. pastoralis.§.qa uero,extra de offic.deleg. contra tenet glo.in.d.l.à diuo pio.in uerb. à se circa fi.et ibi Bar.& Alex.& cōiter Doct.sed mihi placet opinio Angeli qa tex.in l.à diuo pio loqtur de iudice dato, non aūt de eo cui mādata ē iurisdictio.q iudex datus habet tm̄ iudicandi facultatē.d.l.à iudice.C.de iudi.& lata snīa functus est officio suo.d.l.si ut pponis.C.quō et qn̄ iudex,is aūt cui mandata est iurisdictio, post snīam non est priuatus iurisdictione;quinimmo ab initio totum officium iuris dicendi in eum transiuit.l.1.§.damus.ff.de suspect.tut.in quo officio adest potestas mittendi in possessionē.l.1.ff. de iur.om.iud.igitur etiam potestas exequendi in eum
transit

tanſit, & ita tene, licet cõmunis ſit in contrarium.

43 Duodecimo iudex datus recuſari poteſt, ꝑ tex. in l. aper tiſsimi. C. de iud. et ibi glo. et doct. Is aũt cui mãdata ẽ iu riſdictio recuſari non poteſt, ut tradit glo. 1. in l. fi. C. de iud quem ibi ſequuntur Cy. & Odofred. licet contrariũ teneant cõiter doct. ut patet ex his quæ tradit Iaſ. in d. l. fin. col. fin uerſ. ex ſecunda nota diligenter, & in d. l. apertiſsimi, col. 1. uerſ. 3. limita. C. eod. Decimotertio

44 Is cui mandata eſt iuriſdictio aliena iuriſdictione utitur, ut hac l. 1. §. qui mandatum ibi proprium nihil habet, & ita tenent omnes doct. & in l. more. ff. de iur. om. iud. iu dex datus habet proprium, quia iubetur iudicare, & ex iuſſu non trãsfertur iuriſdictio, ſed excitatur ea quã ha bet, ut tradit Bar. in l. more. ff. de iur. om. iud. et ibi Iaſ. colũ. 16. uerſ. in tertia parte, & Dec. colũ. antepenul. Iſta differentia uidetur tolli per text. in l. fina. C. ubi apud quem cognit. reſtit. in ĩteg. uerſ. ſed ne quis ita, ubi loquitur de iudice dato, & nihilominus ait ꝙ propriam iuriſdictionem non habet, ſed tantum iudicandi faculta tem. Poteſt dici, ꝙ ille tex. loquatur potius de eo cui mã data eſt iuriſdictio, et ſenſus eſt, ꝙ reſtitutio in ĩtegrum apud eum poſtulari non poteſt, ꝗ datus eſt iudex ab illis, ꝗ propriam iuriſdictionẽ non habent. i. ab his qui habẽt mandatam iuriſdictionem, prout eſt legatus, & ſic non poteſt colligi ex illo textu, ꝙ iudex datus non habeat iu riſdictionem ſuo iure, bene colligitur, ꝙ qui mandatã ha bent, nihil ꝓprium hñt, cõcordat cũ tex. in hac l. 1. §. fi. colligitur ẽt aliud ꝙ is cui mãdata ẽ iuriſdictio, iudicẽ dare põt. cõcordat cũ tex. in l. cũ ꝑtor. §. 1. ff. de iudic.

45 Decimoquarto. Qui mãdat iuriſdictionẽ eam trãsfert

ut hac.l.1.§.q mandatã, et l.more ff. de iur.om.iud.q uero iubet iudicem iudicare nihil transfert. quia iussus non transfert iurisdictionẽ, ut concludunt Doct.in d.l.
46 more, & dictum est supra. Quintodecimo is qui habet mandatã iurisdictionem, causas criminales determinare non potest.l.nemo potest.ff.de reg.iur.l. solent. §.1.ff. de offic.procõs. & hac.l.1.§.fi.uers.quare nemo dicit. Sed iudex datus potest ẽt de criminibus saltem priuatis extra ordinem cognoscere, & iudicare, si sibi fuerit cõmissum à p̃tore; ut facile percipi potest, ex his quæ tradit Bud.in l.fi.ff.de senat.fo.51. et in l.fi.§.iudicandi.
47 ff.de mun. & hon. & infra demonstrabitur. Sextodecimo iudex datus alterum iudicẽ dare nõ potest, qa fungitur iudiciario munere.i.onere iudicãdi astringitur.l. à iudice & ibi glo.C.de iudi.uult dicere q̃ munera ciuilia p alium non explicãtur. q uero mandatam habet iurisdictionem, potest dare iudicem.l.cum p̃tor. §.1.ff.de iud.dũmodo habeat talẽ, qualẽ legati proconsulũ habent. l.legatus.ff.de offic.pcons. & d.l.cum p̃tor.d.§.1.& hæc omnia diligenter nota, quia apud neminẽ inuenies, ita animaduersa, aut collecta, aut tractata, & magnopere conferunt ad intelligentiam præsentis materiæ.

L. 1. VERS. QVÆ VERO IVRE MAGISTRATVS.

Iure magistratus, & specialiter opponuntur, nume.1.
Cognito contrario cognoscitur aliud, nume.1.
Iure magistratus quæ competere dicantur, nume.2.usq; ad nume.12.ubi ponuntur octo conclusiones, hæc uerba declarantes.

Iurisdictio

Idem quando adest in rescriptis uerbum debeat, nu. 139.
Secus est quando ministerium sine iurisdictione commissum est, numero. 140.
Reseruata principi subdelegari non possunt, nu. 141.
Delegatus per cõstitutionem principis non subdelegat, numero. 142. & 143.

QVÆ VERO IVRE MAGISTRATVS COMPETVNT MANDARI POSSVNT.

1 ÆC uerba opponũtur illis uerbis, spālr lege b uel senatuscõsulto, uel constitutione pricipũ tribuũtur, cũ igitur antea tractatũ fuerit, et plene discussũ, qd sibi uelint illa uerba specialr etc. facile intelligimus hæc uerba, iure magistratus. nã cognito uno de contrarijs, cognoscitur etiam aliud. l. & si contra. §. fi. ff. de uulga. & pupill. & instit. pro soc. §. illud. & ibi glo. not. & est text. in l. 1. ff. de his qui sunt sui uel alie. iur. & ibi Bal. no. & instit. eo. tit. §. 1. & ibi Io. Fab. et Ang. not. & instit. de tutell. §. 1. & l. pen. & ibi Bald. not. C. de solutio. & Bal. in l. conuẽticulam. C. de episco. & cleri. opposita enim iuxta se posita magis elucescunt, ut inquit Aristot. de cœlo & mundo, lib. 2. et lib. primo Elench. ait q̧ positis iuxta se contrarijs maiora discernũtur, & in scđo de anima, dicit q̧ considerans unũ ex op-
2 positis, aliud quoq; contẽplari debet. Dicemus igitur q̧ quicqd nõ est tributum specialr lege uel senatusconsulto, uel constitutione principum magistratui, dicitur competere iure magistratus, idque mandari potest, ex quo sequitur quòd omnis iurisdictio, quæ proficiscitur.

ex edictis magistratuum, quæ sibi quisq; constituit, quod facere possunt, ut per Bal. & Doc. in rub. C. qui admit. competunt iure magistratus, quia uerum est q. nec lege nec senatus consulto, nec cõstitutione principis data est, & hoc ẽt tenent fulgo. & sequaces, hæc est enim ppria ipsius magistratus iurisdictio, inst. de perpet. et tẽporal. actionib. in prin. & ideo licet forte edicta sint concepta specialiter in personã magistratus q ea proposuit, tñ adhuc uerũ est, q. competunt iure magistratus, quia ad hoc ut aliqd specialiter tributũ mandari non posit, plura requiruntur. s. q. specialiter tributa sint, itẽ q. à lege uel à senatusconsulto, uel à constitutione tributa sint, quæ oĩa debent concurrere, nec sufficit alterutrum p regulam de qua in l. unde etiam illud. §. 1. ff. de itin. actuq; priua. et in l. fulcinius. §. cum hoc & ibi Barto. ff. ex quib. caus. in possess. eatur, & l. habebat. in prin. et ibi not. Doc. ff. de instit. & l. si qs aliud. §. docere, & ibi Paul. de cast. & Ias. not. ff. ne quis eũ qui in ius uoc. est ui exim. facit tex. in l. 2. §. si tñ. cum ibi not. p Bart. ff. si quis cautio. & Bal. in l. conuenticulã. C. de episco. & cleri. specialiter aũt solẽt cõcipi edicta magistratuũ, ut cũ dicit prætor, iudiciũ dabo, animaduertã, uel quid simile cuiusmodi
8 exẽpla multa sunt in iure. Item sequitur q. oĩs iurisdictio quæ generaliter data est in constitutione & erectione alicuius magistratus, dicetur cõpetere iure magistratus, ẽt si data fuerit lege, uel senatusconsulto uel cõstitutione principis, p eãdem rationem, quia uerũ est eã non fuisse datã specialiter. i. noĩatim & in specie, ideo cũ non conueniãt uerba non habebit locũ dispositio. l. 4. §. toties. & ibi Bart. & Alex. ff. de dam. infe. l. 1. §. loquitur.

quitur. ff. de aqua quotidi. et esti. l. si uero. §. de uiro. ff. sol. matrimo. l. si seruū. §. nō dixit ptor. ff. de acqui. hered. cum simil. & sic patet responsum ad tex. in l. 1. ff. de offic. praefect. urb. & ad tex. in auth. de defensor. §.
4 & iudicare, cum simi. Item sequitur q̄ oīs iurisdictio quae descendit ex lege. 12. tab. cōpetit iure magistratus, quia generaliter data est, ab initio magistratibus. l. 2. §. exactis, &. §. cumq; consules auocarentur. ff. de orig. iur. & sic mandari poterit, ut est exemplū. in l. 1. §. damus, iūcto principio illius legis. ff. de suspect. tuto. ubi patet q̄ cognitio suspecti tutoris, mandari pōt. d. §. damus & l. cognitio. inf. hoc titulo, quod crimen descēdit ex lege. 12. tab. d. l. 1. in prin. & inst. eo. titulo. in principio.
5 Itē sequitur q̄ licet ex rescriptis ad lites aliqd noīatim et specialiter cōmittatur, non tn̄ eo minus cōpetere dicetur iure magistratus, si antea cōpetebat, quia hic agitur de cōstitutione prīcipis, q̄ habet uim legis. de qua in l. 1. ff. de constitution. princip. & inst. de iure natu. gent. et ciui. §. sed & quod, & l. 2. §. nouissime. ff. de orig. iur. & sic non comprehendit rescripta ad lites, q̄ nihil definiūt, nec quicq̄ noui statuūt, sed ad iuris obseruātiā traduntur, ut tradit Abb. in rub. de rescript. num. 1. & ibi Bart. col. 2. nu. 7. & Dec. col. 2. nu. 1. uers. q̄rit Abb. et ibi cōiter Doc. et idem Abb. in c. causam q̄. in. 1. no. eo. titulo, & Calde. in cons. 5. de rescript. et uidetur tex. et ibi not. Doc. et pcipue Ias. ī l. falso. C. de diuers. rescrip. de quo tn̄ textu, uidēda sunt oīno ea q̄ ego scripsi in meo tractatu, de rescript. in principio. nu. 3. nūc aūt quod ad ppositū attinet dico q̄ in casu nostro, et in lege ista constitutionis appellatio nō cōtinet rescripta ad lites, magi

ſtratibus trãſmiſſa, & ideo quo ad poteſtatem delegãdi, idem obſeruabitur, qđ obſeruaretur, ſi ſine reſcripto illo magiſtratũ ipſum pars adiuiſſet, et ſic per reſcriptũ hmõi non imponitur neceßitas ſuſcipiẽde cognitionis, niſi alś ex natura cauſæ cõpetebat, ut eſt tex. exp̃ſſus in l. ſepe, et l. ſeq. ff. de offic. p̃ſid. Quod tñ intellige niſi in reſcripto adſint uerba p̃ciſa, q̃ neceßitatem iniũgant, p tex. et ibi doct. in c. fi. §. 1. de offic. delegat. ſuper quo, uide oĩno quæ tradit Alex. in hac l. 1. col. fi. nu. 91. & ibi Curt. in addition. in uerſ. ſi quis tñ. ubi enumerãtur multi caſus, in quibus p reſcripta imponitur neceßitas ſuſcipiẽde co-
6 gnitionis. Intellige etiã hoc p̃cedere in magiſtratibus, quibus aliquid cõmittitur, qđ ad iuriſdictionẽ ſuã ſpectet, ita loquitur tex. ĩ d. l. ſepe, et d. l. gñaliter. ff. de of. p̃ſid. tunc. n. dicitur excitari nõ mãdari iuriſdictio. c. licet undiq;, de of. deleg. c. cũ aliquibus de reſcript. lib. 6. tradũt doct. in l. more. ff. de iur. om. iud. & Fel. in c. relatũ. col. pen. de of. ord. & Bellon. in tract. de of. eius cui mand. ẽ iuriſd. nu. 8. et nu. 77. Secus eſt in his, qui ſunt ſine magiſtratu, quibus tñ delegatur cauſa ex reſcripto, nam hi alia rõne iuriſdictionẽ ſibi cõmiſſam nõ mãdãt. ſ. quia ſuo iure iuriſdictionem non hñt. l. more. ff. de iur. om. iud. l. à iudice. C. de iudic. de quo tñ, quia requirit ampliorẽ tractatum uidebimus inf. eo. nu. 80. cũ mult. ſeq. ubi habebis regulã cum octo ampliationibus, & ſexdecim limitatio-
7 nibus, nunc reuertor ad materiã p̃poſitam. Item ſequitur aliud, q̃ oĩs iuriſdictio, quæ p̃ficiſcitur ex proclamationibus, et edictis comitũ, Marchionũ, & aliorũ hmõi, qui equiparantur pretori, quorũ q; edicta ſunt inſtar iuris p̃torij, ut per Bart. in l. 5. col. 2. et ibi doct. ff. de uerb. oblig.

oblig. et p las. in. §. sed iste. inst. de action. poterit delegari. sicut facit p̃tor, ea q̃ ex edicto suo descẽdunt, l. 1. et l. 4. §. duas. ff. de dam. infe. et erit eorũ ꝓpria iurisdictio, sicut sunt edicta p̃toris, instit. de perpet. et tẽporal. act. in princ. et iure magistratus cõpetere dicetur, ut dictũ ē de edictis p̃torijs, sup̃ eo. nu. 2. Idem dico de ꝓclamationibus q̃ hodie fiunt à gubernatoribus ciuitatũ, et alijs similibus magistratibus, puta sup̃ portationibus armorũ, et de euntibus nocturno tp̃e, sine lumine, aut ut uulgo dicitur in quadrilia, seu in turba, et super blasfemijs, et super lusu, & alijs similibus: hæc est. n. ꝓpria eorũ iurisdictio, p d. tex. instit. de perpet. et tẽporal. actio. in princ. cum hodie hi oẽs sint instar p̃sidum ꝓuinciarum, p tex. instit. de pac. cõstan. §. nos romanorũ. et ibi glo. in uerb. criminalibus, et hæc ipsis competunt iure magistratus, p supradicta, maxiẽ cũ nec ex lege, nec ex senatusconsulto, nec ex cõstitutione principis tributa sit hæc iurisdictio, sed ex suis edictis ꝓficiscatur.
8 Item seq̃tur, q̃ si q̃d ex r̃nsis, ac interp̃tationibus iurisprudẽtũ, alicui magistratui cõpetere dicatur, licet ĩ specie et noĩatim, id exprimatur, attñ iure magistratus cõpetere dicetur, q̃ non lege nõ senatuscõsulto, nõ cõstitutione principis tributũ ē, nisi exp̃sse, iuriscõsultus adiecerit aliq̃d uerbũ, p q̃d appareat id sp̃alr datũ fuisse, à lege, uel à senatuscõsulto, uel à cõstitutione prĩcipis, ꝓut fit. ĩ l. 1. in prin. et. §. sed nec mãdare. ff. de transact. et hac l. 1. uers. huius rei, ibi lege Iulia noĩatim cauetur, et in uers. et si à familia, ibi cognitionem p̃tor quã ex senatuscõsulto habet, & in l. 1. §. legatus. ff. de tut. & curat. dat. ab his. et in l. cũ pretor. §. 1. ff. de iudic. & in l. ius dandi. ff. de tutor. & curator.

dat.ab his.iuncta l.muto.§.tutoris.ff. de tutel. alioquí secus est,quia iuriscousulti non habent auctoritatẽ legis condende,nec transferendi iurisdictionem, sed interpretãdi tñ,et declarandi. ut late dixi in l.gallus. in prin.in
9 uerb.induxit.nu.28.cũ mult.seq.ff.de li.et posth. Deniq; hoc loco fit mẽtio de lege,nõ aũt de rñsis prudentũ, licet hodie habeant uim legis,ut l.2.C.de uete.iur.enuc. tamẽ tunc tpis nõ habebant, & hoc loco legis appellatio stricte accipitur,prout insti.de iure nat.gen. & ciui.§. lex est,quæ differt à respõsis prudentũ.§.respõsa.eo.ti. Si quid igitur dixerit iurisconsultus declarando, et interp̃tando,competere alicui magistratui,etiã si specialiter & nominatim enumeret aliquas species iurisdictionis,dicemus id omne cõpetere iure magistratus, non aũt specialiter tributum, quia nõ uerificãtur uerba legis nostræ in principio,& sic cum nõ poßimus dicere q; id fuerit tributum specialiter lege,uel senatuscõsulto,uel cõstitutione principis,necessario sequitur q; cõpetat iure magistratus; & sic cessant multe alioqui inextricabiles difficultates á doctoribus excitate. & ex his patet rñsum ad tex.in l.1.§.si quis seruũ.ff.de offi.p̃fec.urb.et l.illicitas.§.qui uniuersas.ff.de offi.p̃si.et l.si in aliquã.§.
10 fi.ff.de offi.procons.cũ simil. Ad unum est ẽt aduertẽdum q; licet ex lege aut cõstitutione aliqua in erigendo & constituendo aliquem magistratũ nouũ,dum ei tribuitur iurisdictio, exprimãtur alique species iurisdictionis nominatim,tamẽ per hoc nõ dicuntur ille species sic enumerate, specialiter date, sed potius iure magistratus cõpetere dicentur. ut est exemplum in l.1.ff. de offi.p̃fec. urb.& in §.& iudicare.in auth.de defens. nisi natura

rei

rei refragetur, puta si id quod exprimitur, solebat alijs uti specialiter tributũ competere. Est itaq; concludendũ q̃ eo iure utetur iste nouus magistratus quo uti solebant alij qui habebãt iurisdictionẽ talẽ, ut est tex. in l. si in ali quam. §. fi. ibi omnium partes qui Rome quasi magistratus, uel extra ordinem ius dicunt ad ipsum pertinent. ff. de offic. proconsul. & l. omnia, & l. sed licet. ff. de officio presid. Idem est in prefecto urbis, qui in omnium locum successit. l. 2. §. deinde cornelius. uersi. quoties au-
11 tem. ff. de orig. iur. ex quo sequitur quòd ius dandi tutorem etiam hodie non competit iure magistratus. nec mãdari potest, licet etiam magistratibus municipalibus competat. d. l. ius dandi. ff. de tutor. & curato. dat. ab his. et institu. de attilia. tuto. §. fina. per tex. in l. muto. §. tutoris. ff. de tutel. & in l. nec mandante. ff. de tuto. & curato. dat. ab his. ècontra autem defensoribus dicam competere iure magistratus, ea quæ enumerantur in d. §. et iudicare, & prefecto quæ enumerantur, in d. l. 1. ff. de offic. prefec. urb. utriq; enim illis casibus datur generalis iurisdictio sui magistratus, & expreßio speciei factà post genus non auget nec minuit, ut per Alexan. in consilio. 201. nume. 13. uolu. 7. & in consil. 35. nume. 10. uolu. 6. proponuntur enim hæ species exempli causa, & ideo exinde non sumitur ius. per ea quæ tradit Ias. in l. 1. colũ. 1. uersi. & propterea tu inuenis. C. quando non peten part. & ibidem Dec. colũ. pen. nu. 9. uersi. in ead.
12 glos. Est etiam aduertendum q̃ cum non omnibus magistratibus æqualis sit iurisdictio, ut uisum est supra in p̃fationibus. nu. 24. Immo fere nulla species iurisdictionis inuenitur, quæ omnibus magistratibus competat, ut

dixi, sequitur q̃, nõ, omnia omnibus competunt iure magistratus, licet alicui competant. & sic euenire potest q̃ uni aliquid iure magistratus competet, quod alijs magistratibus nõ competet. hinc puto ego q̃ cautio damni infecti & mißio in poßeßionẽ ex ea causa, prætori competat iure magistratus, i. iure officij, & administrationis, & sic iure preturæ, cum sit eius propria iurisdictio. inst. de perpet. et tempo. actio. in prin. & eã mandare posit. l. 1. & l. 4. §. duas. ff. de dam. infec. quod est ꝑprium
13 iurisdictionis quæ suo iure cõpetit. l. more. ff. de iurisdi. om. iud. et inf. hac l. 1. §. qui mandatã, tñ magistratui municipali hæc non cõpetunt. l. ea q̃. ff. ad muni. nisi delegentur. d. l. 1. et d. l. 4. §. duas. ff. de dã. infec. sic ẽt rei pecuniarie cognitio q̃ paruis magistratibus cõpetit iure officij. d. l. ea q̃. Prefecto uigilũ nõ cõpetit l. 2. § cognoscit ff. offi. ꝑfe. uig. idẽ dico de latrũculatore. l. solemus. §. fi. ff. de iud. et de ꝑcuratore cæsaris, q de re pecuniaria nõ cognoscit inter priuatos l. 1. C. de iur. om. iu. et cõsul hodie de minimis se se nõ intromittit: ut p Dec. in hac l. 1.
14 col. 3. nu. 7. Adeo q̃ si attẽderemus cõem sensum doctorũ, nulla esset spẽs iurisdictionis tã parua, q̃ mãdari posset, q̃a nulla inueniri põt iurisdictio, quæ oĩbus cõpetat. Itaq; cõsul delegabit oĩa q̃ sibi cõpetunt iure cõsulatus, & iure magistratus sui. Idẽ faciet procõsul, mãdabit. n. ea quæ iure ꝑconsulatus cõpetunt, sic ẽt ꝑtor mãdare poterit ea, quæ sibi cõpetũt iure ꝑture. Idẽ dicemus, ut quibusdã placet. de duũuiris, ut ea delegare poßint, quæ iu
15 re illius sui magistratus sibi cõpetunt. hi ergo nõ delegabunt ea, q̃ sunt mixti imꝑij, quia hæc ad eos non ꝑtinent iure magistratus. d. l. ea quæ. ff. ad municip. quæ tñ ꝑtores

res & præsides ipsi delegabūt. l. cognitio. §. ut bonorū. inf. hoc tit. l. 1. et l. 4. §. duas. ff. de dā. infec. de quo late Alci. in c. qđ sedē. col. 23. nu 70. uersi. quare tu pro declaratione, de offi. ord. Itē ediles nō poterūt delegare oīa quæ pōt pconsul, aut p̄ses, cū longe maius impiū habeat proconsul q̄ edilis, l. si in aliquā. §. fin. et l. seq. et l. nec quicq. in prin. ff. de offi. procō. l. 2. §. hisdē tpibus. uersi. itemq; ut essent. ff. de orig. iur. Ex his habes satis superq; declaratū quō accipi debeāt hæc uerba iure magistratus, q̄ nemo hactenus declarauit, nec intellexit, ad q̄ ēt addi possunt, ea quæ dixi supra in p̄fat. nu. 17. & 19. li. 1. ex quorū uerborū intellectu fere tota hæc materia remanet enucleata. Ideo hæc māda memoriæ pro fundamēto totius materiæ, ad quæ ēt adde quæ dixi supra eo.
16 lib. in uerb. spāliter. Cū aūt ex supradictis cognouerimus q̄ cōpetūt iure magistratus, p cōsequēs ēt intelligemus q̄ sint ea, q̄ mādari pn̄t. nam oīa quæ iure magistratus cōpetūt mādari possunt. ut ait hic tex. et sic breuiter repilogādo, mādari pōt iurisdictio oīs descēdēs ex lege 12. tab. l. 1. §. damus. iūcto principio illius legis. ff. de suspec. tuto. Item omnis iurisdictio generaliter data in erectione alicuius magistratus, ēt si in ea aliquę species sint particulariter enumeratę, quia illa non dicitur datio specialis, sed enumeratio, nisi antea alijs magistratibus soleret competere ex speciali concessione, ut dixi supra eodem nume. 3. Item omnis iurisdictio quæ ex commentarijs iurisperitorum alicui competere ostenditur, licet specialiter enumeretur. nam illa non est specialis concessio, sed enumeratio & declaratio, nisi aliter colligi possit, q specialr data est à lege, uel senatus-

cõſulto, uel cõſtitutione principis, ut dixi ſupra eo. nu. 8. Item mixtum imperium mãdari poteſt, hac l. 1. §. fi. et ibi ego dicam in uerſ. paul. not. lib. 4. & ibi firmabitur con clusio contra cõmunem cum 15. limitationibus. Item de iure canonico etiam merum imperium mãdari poteſt, ut per doct. cõmuniter, in c. quod ſedem, de offic. ord. et ego dicam inf. lib. 4. in. §. fi. in uerb. imperium. ubi ponam cõ clusionem negatiuam, & cõmunem cum duabus amplia-
17 tionibus, & 17. limitationibus. Ex his ſatis cõſtat quæ poßint mãdari. Si aũt uis ſcire quæ non poßint mãda- ri, uide ſupra eo. in uerb. ſpecialiter, nu. 17. Nũc uidea mus, qui poßint iuriſdictionem mãdare, ſeu delegationẽ facere, in quo articulo ſuccincte diſcurrã, per capita oſtẽ dendo, à quibus poßit mandari iuriſdictio, ſeu dari iu- riſdictio delegata, & ſi quæ concluſiones occurrerint, quas oporteat ampliationibus, aut limitationibus exorna re, ampliationes ipſas, & limitationes, alio plene exami nandas reſeruabo, cõclusiones ipſas tm̃ perſtringam, & legibus ac rationibus fulciam & comprobabo. Fit autem delegatio à multis, primo à lege, ſecũdo à pretore, tertio à feudatarijs, quarto à prĩcipe, quinto ab ordinario, ſex to ab eo cui mãdata ẽ iuriſdictio. ſeptimo à delegato prin cipis. octauo à delegato procõſulis. nono à delegato lega ti de latere. decimo à delegato cuiuslibet ordinarij. unde cimo ab eo cui mãdata eſt poteſtas ſubdelegandi ab ordi nario. duodecimo à locumtenẽte. decimotertio à uicario epiſcopi. decimoquarto ab inquiſitoribus hereſis. decimo quinto à conſeruatoribus, de quibus omnibus ſingillatim
18 uideamus. Primo itaq; fit delegatio à lege, de qua ha bemus exemplum in hac l. 1. §. 1. in uerb. delegatam, &
in cle.

in cle.1.de heret.sed in dubio censetur ordinaria iurisdi ctio, ut per Doc.in l. à iudice.C.de iudic. et franch.in c. cum causam.de appell. Doct.in rub.ff.de iur. om.iudic. Bello.in tract.de eo cui mand.est iurisdictio, nume.43. nisi appareat de mente legis uolentis facere delegatum, quia tunc erit iurisdictio delegata, per tex.in c.irrefra gabilis.§.certum de offic.ordin. & c. ad abolendam.de heret.ubi Ioan.and. Bart.in l.4.§.intra in fi.ff.de dam. infect. Alex.post Bal.in l.more.ff.de iur.om.iud. & in hac.l.1.in tertio not. & imol.in.l.1.ff.de dam.infect.et ibi Alex.dicit ita se habere communem opinionē. tu dic ꝙ tunc delegata intelligitur quando specialiter est tri buta, nam in hac.l.1.iurisdictio, quæ semel dicitur spe cialiter tributa, postea appellatur delegata. Secundo de
19 legatus à lege potest facere delegationem, quæ appella tur subdelegatio, quia secũdum Alex.in dictis locis, hic delegatus est sicut delegatus à principe c. ab arbitris. de offic.deleg.lib.6. & sicut delegatus principis potest subdelegare l.à iudice.C.de iud.idem poterit delegatus à lege, secundum Doct.communiter. Contrarium est ue rius, nam hic tex.expresse refragatur, qui ait præcise quòd iurisdictio specialiter tributa, & sic delegata à le ge, uel senatusconsulto, uel cõstitutione principum, non potest mandari. quia ad hoc, ut iurisdictio mandari pos sit, non sufficit ꝙ sit data à lege, ut in l.more.ff.de iur. om.iud. sed oportet etiam quòd non sit data specialiter, nec delegata, ut hac.l.1.in principio, & per hæc cessat illa differentia quam inculcãt Doct. dum statuunt aliud in delegato à lege, aliud in delegato à iure prætorio. de quo per Bart.in l.4.§.si intra.ff. de dam.infect. & ibi

Roma. & imol. & communiter sequuntur Doct. ut per Alex. in locis alleg. & Ias. in d. l. à iudice, col. pen. uers. tertio limit. & Dec. in c. cæterum, in primo not. de of-
20 fic. deleg. Tertio delegatio fit à iure prætorio, exemplum ē in l. 1. & in l. 4. §. duas. ff. de dam. infect. & isti delegati non poterunt subdelegare, quia proprium nihil habent, sed alieno beneficio. l. more, & d. l. & quia. ff. de iur. om. iud. uel forte quia habent iurisdictionem delegatam. d. l. 1. in uerb. delegandam, quæ mādari non potest, etiā ab eo cui lex delegauit, ut dixi Paulo supra nu. 19. quod puto hodie etiam uerum esse, licet edicta sint perpetua, & sic in casu de quo in d. l. 1. & l. 4. non fiet sub-
21 delegatio. Quarto fit delegatio ex constitutionibus ducum, comitum Marchionum, & Baronum, qui equiperantur prætoribus, ut per Bart. Alex. & Doct. in l. 5. ff. de uerb. oblig. & hi subdelegare non possunt secundum cōmunem opinionem, ut per Ias. in d. l. à iudice. C. de iudi. quod quidam restringunt non procedere in his baronibus qui sunt perpetuo inuestiti, ut per Math. in not. 189. & Bellon. in tract. de offic. eius cui mand. est iurisd. Quod ultimum ego non admitto ideo dic, ut dixi
22 supra eodem in uerb. specialiter, nume. 18. Quinto fit delegatio à principe. l. unic. C. qui pro sua iurisd. l. à iudice. C. de iudic. c. sane. §. 2. de offic. deleg. c. studuisti. de offic. deleg. l. fin. C. ubi & apud quos rest. in integ. qui delegatus secundum communem cōclusionem, de qua per Alex. in rub. huius tituli, est maior ordinario, sed habet debiliorem iurisdictionem quàm ordinarius, potest etiam subdelegare d. l. à iudice, quod uerum est quando ē delegatus principe p rescriptū ad lites; secus si per constitutionem,

constitutionem.ut hac.l.1.in principio, & dixi supra.
23 *Sexto delegatio fit ab ordinario l.1.C.qui pro sua iurisdictione.l.more.ff.de iur.om.iud. & hoc adeò uerum esse putant* Doct. *cõiter, ut quemlibet minimũ magistratum id facere posse existiment, & et si non sit magistratus, dummodo habeat ordinariã iurisdictionẽ, & ita se habet cõis opinio, & sic concludunt q̃ magistratus municipalis delegare potest.p tex. in.l.imperiũ. in fi.ff. de iur.om.iud. & in d.l.unic. & in d.l.more, de quo articulo uide latius supra eo.nu.35.cum mult.seq.* Idem *concludunt de* Doctore *qui habet iurisdictionem, in scholares, auth.habita.*C.*ne fil.pro patre.§ pen.et glo. in pro*
24 *bem.digest.de qua tñ dic, ut dixi inf.eo.nu.74.* Septimo *delegatio fit à delegato ad uniuersitatem causarum. l.1.§.1.ff.quis et à quo appell.secundũ cõem intellectũ, & hæc est cois opin.* Doct.*in l.more.ff. de iur.om.iud.* Ias.*in l.à iudice.*C.*de iudi. &* Franch. *in c. cũ causam de appel.facit tex in l.cum ptor.§.1.ff.de iud.*Rõ *adducitur quia eqperatur ordinario, ut inqt glo.in d.c.cũ causam, & in d.l.à iudice, et ideo subdelegare põt secundũ eos, q̃ rõ nihil ualet, p ea q̃ dixi supra lib.1.in pfatien. nu.44.tu dic q̃ põt dare iudicem l.cum ptor.§.1.ff.de iud.sed iurisdictionẽ mandare non põt.l.more.ff.de iur. om.iud.l.fi.inf.hoc tit.tñ hæc cõclusio an et qñ delegatus posit subdelegare ĩdiget altiore tractatu, iõ dic, ut dicã latius inf.eo.nu.80.ubi hẽs regulã negatiuã q̃ delegatus nõ subdelegat cũ.8.ampliat.et.16.limit.alibi non*
25 *congestis.* Octauo *delegatio fit à delegato principis.l. à iudice, in fi.*C. *de iudic. l.unic.in fi.*C.*q pro sua iur. l.fi.§.1.*C.*ubi et apud quos, et hoc tenẽt oẽs* Doc. *de quo*

articulo latius tractabitur, infr.eod.nu.120.ubi uidebis regulam affirmatiuam cum quinque ampliationibus, & quindecim limitationibus,num.120.usq; ad num.143. Adducitur per Ias.ĩ d.l.à iudice,duplex ratio,altera est quia hic est maior ordinario.c.pastoralis.§.preterea de offic.deleg.l.minor autem.§.pen.ff.de minor. quae multis non placet,nec mihi. Altera est quia delegatus iste habet iurisdictionem à principe,qui solet tribuere ordinariam,ut inquit glo.in d.l.more, & ideo uidetur quasi ordinarius, & cum gerat uices principis,ut in c. sane el secundo,de offi.delegat.recte ei plus tributum est. quàm alij,sed nec ista est bona ratio,quia ut sepe dixi, non omnis iurisdictio, à lege data mandari potest, ut hac l.1.in princ.Licet autem possit iudicem dare,tamen non potest partem causae delegare retenta sibi sententia,de iure ciuili,ut in auth.ad haec,secundum cõmunem intellectum. C.de iud.& ibi Alex.& Ias.secus est de iure canonico, c.super quaestionum, de offic.delegat.ego puto idem esse de iure ciuili,scilicet ꝙ pars causae possit delegari,ut probat tex.in l.solent,in princ.ff.de offic.procul.ubi de hoc extat exemplum clarissimum,extat aliud in l.1.& l.4. §.duas.ff.de dam.infect.& sic ego non probo cõmunem conclusionem,de qua supra fit mẽtio. Non obstat text. in authen.ut de funct. seu funer.§.illud, quia ille text. loquitur non de his quibus mandata est iurisdictio, sed de consiliarijs & assessoribus, qui iurisdictionem ullam non habent,de quo uide omnino,quae dixi super illo textu infr.lib.3.in uers.& ideo uidentur.nume.42.usq; ad nu. 46.
26 Nono delegatio fit à legato proconsulis l.cũ pretor.§.1.ff.de iudic.l.legatus.ff.de offic. proconsul.ꝙ

tex.

tex. secundum pandectas Florentinas affirmatiue legendus est, sic, legatus mãdata iurisdictione, iudicis dãdi ius habet, licet multi legant, non habet, & male, quia text. est clarus in d.l. cum pretor. §. 1. q. hic legatus iudicẽ dare potest. Ratio secũdum Bart. in d.l. à iudice, & per Bal. in d.l. solent, ea est, quia est delegatus de conscientia legis, quod etiam probat Alex. in d.l. more. quæ tamẽ mihi non placet, ut infra dicam. Aliam adducit Sal. et Alex. in d.l. à iudice, & ibi Iaſ. col. 2. quia (ut inquit) is est delegatus ad uniuersitatem causarum, l. obseruare. §. fin. & l. seq. ff. de offic. pconſ. & ideo sicut mandata iurisdictione uniuersali, transit potestas subdelegandi in alijs (secũdum doct.) Idem erit in legato proconsulis, & hoc etiam sentit Bart. in d.l. legatus, quæ tamen mihi nõ placet, ut dicam. Aliam aßignat Franch. in c. cũ causam, q. 8. de appellat. quia proconsul in prouincia sibi cõmissa, est instar principis, et habet supremam potestatem post principem. l. & ideo. ff. de offic. proconsul. ideo sicut delegatus à principe potest subdelegare, ita & iste. Nulla ex his est bona, tu igitur dicas q. ideo delegare potest, quia lex sibi specialiter hoc conceßit. l. cum pretor. §. 1. ff. de iudic. alioqui si lex non conceßisset expresse, frustra in hoc laboraremus d. §. 1. hoc intellige procedere, quo ad dãdum iudicem, de hoc. n. loquitur tex. in d.l. cum pretor, sed ego credo q. iurisdictionem mandare non poßit, nec etiam in una causa, quia iurisdictionem suo iure nõ habet, quod uidetur necessarium, l. more. ff. de iur. om. iud. l. fi. infr. hoc tit. Decimo delegatio fit p delega
27 tum à cardinali legato de latere, ut per doc. in d.l. cum pretor. §. 1. ff. de iudic. & sic hæc conclusio potius est

2 exemplum sexte cõclusionis. Vndecimo delegatio fit à delegato, cuiuslibet magistratus ordinarij, intelligendo q̃ poßit delegare unum articulum tãtum, ut per Bart. in d.l. more, col. pen. Doct. cõiter tenẽt contrariũ, et recte in d.l. more, & in d.l. à iudice, & in c. cum causam, de appell. & Fel. in c. super quæstionum. §. si uero de off. deleg. qui constituit regulam in contrariũ, scilicet q̃ delegatus non potest subdelegare, nec in totum, nec in partem, nisi articulum non iurisdictionalẽ; puta si committatur receptio, & examinatio testium, post delatum iuramentum testibus, & post admissa capitula, quæ examinatio est nudi facti, ut per glos. in cle. 1. de offic. deleg. de quo late Franch. in d.c. cum causam, q. 4. & 5.

29 Duodecimo fit delegatio à delegato ordinarij, cui specialiter data est potestas subdelegandi, quod fieri posse credidit, Bart. in d.l. more, col. fi. & doct. cõmuniter ibid. & in d.l. à iudice, & in d.c. cum causam, Fel. in d.c. super questionum. Quod restringunt doct. procedere in delegato ordinarij, quia secundum eos ordinarius, hanc potestatem dare potest, secus est, in his qui delegant in re speciali, ut sunt delegati principis, qui non ex ui imperij, aut magistratus, sed ex priuilegio iudicem dare possunt, nam sc'd'm doct. hi non poterunt dare hanc potestatem subdelegãdi, ut per glo. in d.c. super quæstionum. §. porro, in uerb. transfert, & per Alex. in rub. huius tituli, & per Ias. in d.l. à iudice. Ego non admitto hanc conclusionem cõmuniter receptam, quia non est uerum, q̃ magistratus poßit alicui dare potestatem subdelegandi, sed sola lex hoc dat, uel senatusconsultum, uel princeps, d.l. cum prætor. §. 1. ff. de iud. de qua re alias diffusius

30 *fusius est tractatum.* Decimotertio delegatio fieri potest á uicegerente, seu locũtenente rectoris puinciæ, seu pretoris, uel alterius magistratus, qui habeat imperium, & potestatẽ dandi iudicis, nam hic uicegerens habet ordinariam iurisdictionem, et tantũdem potest quantum is cuius in locum substituitur, & idem honor sibi debetur, l.2.C.de offic.eius, qui uic.alt.ger. facit quod de uicerectore tradit Bart.in l.filius.ff.de legat.1. & Alex. & cõmuniter doct.in rubr.huius tituli, & de locũtenente gubernatoris, Guid. Pap.in q.234. & de locumtenente pretoris, Corn.in cons.2.uol.4. Quod intellige de his qui constituũtur à principe, hi enim gaudent hisdem prerogatiuis, quibus magistratus principalis, & de his loquuntur doct.in locis allegatis, secus si ab ipsis magistratibus constituuntur, nam non ualet constitutio, ut in.§. nullam, & in.§.prohibemus, in auth.de defenso. ciuit. & in.§.eos, & ibi Bart.in auth.de mandat.princip. &

31 Alex.et cõiter doct.in rub.huius tituli. Decimoquarto uicarius episcopi potest cãs delegare, ut in c.clericos, de offi.uic. & per glo.in c.1.in uerb.ipsius, eo.tit.lib.6. & in cle.1.in uerb.locum, de reg. & per Bal.in l.aliquãdo.ff.de offic.procons. & per Alex.in l.more.circa fin.

32 ff.de iur.om.iud. Decimoquinto inquisitores hereticæ prauitatis possunt delegare, ut p glo.in cle.2.de here.

33 sequitur Alex.in d.l.more, in fi. Decimosexto cõseruatores scdm aliquos pñt delegare seu cõmittere uices suas, ut not.glo.in c.fin.in.§.uices in uerb.committere, de offic.deleg.lib.6. In contrarium est tex.in d.c.fin. §.uices, & ibi hoc tenent glos. & ibi dicit Ioan. And. quòd consuetudo curie habet, quòd non poßint com-

mittere uices, idem tenet Alex. in d.l. more in fi. Aduerte plures sunt species conseruatorum, alij sunt meri conseruatores, & non habent iudicialem cognitionem, sed dantur, ut uel aliquos defendant à latronibus, uel ad conseruationem priuilegiorum, uel ut defendant ab iniurijs, & offensis, & cognoscunt tantum de manifestis & notorijs, hi non possunt committere uices suas, ut est tex. in c.1. & c. fin. de offic. deleg. lib. 6. & glo. in d.c.1. Alij non remanent in nudo nomine conseruatorũ; sed ex forma rescripti ampliatur eorum potestas, & datur eis iudiciaria cognitio & iurisdictio, & rescripta hoc modo concepta appellantur secundum formam concilij Viennensis, ut inquit Ioan. and. in d.c. fin. col.2. in uerb. dictam & gemini. ibi in uerb. conseruatores, & Ioan. and. in additio. spec. in titu. de offic. deleg. §. fin. col. antepen. hoc casu sunt conseruatores, & delegati, secundum glos. magistram in c.1. de offic. deleg. lib.6. & ibi Ioan. and. & Gemini. notant, & sunt delegati ad uniuersitatem causarum secundum Gemin. in c. fin. §. officium. eo. titulo. & imol. in c. licet undiq; extra de offic. deleg. & Ias. in d.l. more, col.9. & hoc casu forte posset procedere prima opinio, ut scilicet posit delegare, tamen etiam hoc casu Gemin. tenet contrariũ, in d.c. fi. quia licet sit iudex, tamen non desinit esse conseruator, quæ qualitas excludit à potestate delegandi,
34 nisi personis expressis in d.c. fin. in princ. Vidimus supra q̃ magistratus qui habent ordinariam iurisdictionẽ, eam mandare possunt, quod etiam in minimis habere locum tradunt Doct. & ita se habet communis opinio; quã tenent glo. & Doct. in l. more per illum. tex. ff. de iur.

om.

om.iud.& Ang.in l.eum qui. eod.tit.glo. & Doct.in l.1.eo tit.& glo.& Doct. in hac.l.1.in princ. in uers. quæ uero iure magistratus, per istum tex.quæ conclusio licet sit communis, tamen non caret scrupulo p tex. in l.eum qui.ff.de iurisd.om.iud.propter quem crediderũt multi, q̃ hi, qui sunt sine imperio, non possint delegare, ideo pro ueritate habẽda, de hoc aliquanto diffusius
35 tractandum duxi. Hæc quæstio habet duplicem tractatum, uidelicet an iurisdictionem mandare possit, item an iudicem dare possit. quo ad primam communis conclusio est, q̃ iurisdictionem mandare possit. Pro qua communi opinione primo adducitur tex.in d.l.more.ubi ait lex q̃ is iurisdictionem mandare potest qui eam suo iure habet, & tex.in hac.l.1.uers.quæ uero, qui dicit quòd ea quæ competunt iure magistratus mandari possunt, & sic quilibet minimus magistratus iurisdictionem mandare potest, ut tradunt communiter Doct.quia quilibet magistratus etiam minimus habet iurisdictionem
36 suo iure, non alieno beneficio d.l.more. Secundo adducitur tex.in l.imperium, in fine.ff. de iurisd.om.iudic. intelligendo secundum communem opinionem Doct. q̃ iudicis dandi licentia sit iurisdictio, reuera ille text.loquitur de potestate dandi iudicem, non de potestate mandandi iurisdictionem, tamen per hoc non dico, quòd potestas dãdi iudicem, sit delegabilis, nam dato quòd tex. in d.l.imperium dicat quòd illa potestas sit iurisdictionis, tamen non aperit de qua iurisdictione sit, hoc est an sit de ea iurisdictione quæ delegabilis est; an de ea quæ mandari non potest, dicemus ergo quòd est de illa iurisdictione, quæ à lege specialiter est tributa, & ne-

mini competit, nisi ei cui tributa est.l.cum prætor.§.1. ff.de iudic. & per consequens non potest mandari talis potestas, per text. in hac l.1.in principio. quia non ualet consequentia aliquid est iurisdictionis, ergo mandari potest, exemplum est in ingenuitate & libertinitate, l.placet, in fin.C.de pedan.iudic. & sic fateri possumus, quòd iudicis dandi licentia sit iurisdictio, tamen non potest mandari per text. in d.l. cum prætor.§.2.
37 iuncta hac l.1.in princ. Tertio adducitur text.in l.1. ff.de iurisdict.om.iudic.ubi dicitur quòd iusdicentis officium est latißimum, quia multa facere potest, & inter alia litigantibus iudicem dare, sed text.ille non meretur allegari, quia loquitur de iudice dando, non autem de iurisdictione mandanda, quæ inter se differunt, ut dixi supra eod.in uers. mandata iurisdictione, numer.32.
38 cum mult.sequen. Quarto adducitur text.in hac l.1. in uers.quæ uero, ubi secundum communem intellectum est text.quòd ea quæ competunt iure cuiuslibet, etiam minimi, magistratus, possunt delegari, clarum est autem quòd quilibet magistratus municipalis habet iurisdictionem, ergo illam poterit mandare, qui tex.est optimus, & bene probat hanc opinionem. Quinto adducitur
39 text.in d.l.eum qui.ff.de iurisdict.omn.iudic. qui nullo modo probat, quia loquitur de iudice dando, non autem de iurisdictione mãdanda, & loquitur de magistratibus habentibus imperium, non aũt de his qui sunt sine imperio, & sic potius faceret in contrariũ, si de mãdanda iurisdictione loqueretur. Sexto adducitur tex.
40 in authen. de exhibend. reis in.§. si uero coll.5.ibi si uero non administrant. sed datus sit à quodam iudice,

siue

siue ex sacra forma, aut iussione, aut etiā ab aliquo administratore, ponderando. tex. illum ibi ab aliquo administratore, ut intelligatur de omni magistratu, dic ut dixi supra, quòd loquitur de iudice dato, non autem de eo cui mandata est iurisdictio, et ideo non oportet in-
41 sistere in responsionibus. per Soc. datis. Septimo adducitur tex. in l. finali. C. de pedan. iudic. qui reuerà potius probat contrarium, per argumentum à speciali, nam non est dubium, quòd illa negocia, de quibus ait. tex. superfluum esse adire præsidem, sunt humiliora negocia, ut ibi innuit. tex. et ideo si uera esset hæc communis sententia, quòd quilibet magistratus etiam minimus posset iurisdictionem mandare, frustra imperator indulsisset hanc potestatem præsidibus, et sic magnis magistratibus, si talis potestas etiam infimis competebat argu. l. 1. ff. ad municip. cum similibus. dic quòd ibi datur dispensatio ad mandandum iurisdictionem sine causa in leuibus, cum alioqui causa desideraretur. l. placet. C. eodem titulo. de quo articulo an scilicet iurisdictio sine causa iusta mandari possit, dicam infra. lib. 3. in uersic. cum alias iurisd. numero. 16. cum mult. seq.
42 Octauo arguitur sic; cui competit quod est plus, competit etiam quod est minus. authen. multo magis. C. de sacro. sanct. eccle. cum simil. sed magistratui municipali secundum cōmunem opinionem competit cohertio in personam, quæ est imperij. l. magistratibus. ff. de iurisdictione omnium iudic. ergo debet competere delegatio, quæ secundum Docto. est iurisdictionis. l. imperium in fi. eod. tit. potest responderi negando quòd hi magistratus habeant hoc imperium, et hanc cohertionē ut

dicam infra lib.3.in uersi.& ideo.nu.36.cum mult.seq. & sic cessat argumentũ,sed & dato q̃ habeant imperiũ hoc, sc̃dm cõem sensum doct. R n̄de secundũ Soc.q̃ argu mentũ de maiori ad minus nõ procedit in materia iurisdi ctionis,ut patet ex notat.in l.2.ff.de pen. & l.1.§.deportatus.ff.de leg.3.iũcta.l.illicitas.§. qui uniuersitas. ff.de offi.p̃sid.ubi glo.nam præsidibus conceditur dãnatio in metallũ, qđ est plus,& nõ conceditur deportatio quod est minus,per primũ libertas & ciuitas, per secun dum ciuitas tantum amittitur.ꝓpter quod istud argumẽ tum nõ procedit:ut probat manifeste Alex.in d.l.iubere.in 4.col. sicut etiam de pena & mulcta dicitur.nam multis cõpetit pene impositio,etiã corporalis,quibus nõ competit mulcte indicende potestas.l. aliud est fraus.§. fi.ff.de uerb.sig.& dicã inf.latius lib.4.in uersi.paul. not.nu.3.cum mult.seq.et nihilominus certũ est q̃ queli bet pena corporalis ẽ maior quacũq; pecuniaria,et quauis reali,l.in seruorũ.ff.de pen.prout ubiq; no.doct.& q̃ non ualeat hæc cõsequentia dictũ est supra lib.1.in p̃fa.nu.25.& 26. Item negatur q̃ delegatio de qua loq̃tur tex.in d.l.imperium sit iurisdictionis : ut dixi supra

43 eo.nu.36. & sic argumentum hoc nihil ualet. Nono adducitur text. in l.ea quæ.in princ.ff.ad municip. ubi tex.dicit q̃ magistratus municipalis non põt facere ea, quæ sunt magis imperij,quã iurisdictionis, uidetur ergo q̃ poßit facere ea quæ non sunt magis imperij, & sic potest facere ea quæ sunt iurisdictionis, arguendo à cõtrario sensu,quod argumentũ est ualidũ(ut hic tradunt oẽs doct.)delegare aũt est iurisdictionis.d.l.imperium.in fi. ergo põt iurisdictionẽ delegare. Respõdet Soc.negãdo

q̃

q̃ delegatio ſit iuriſdictionis, ſed ait potius imperij eſſe: ut per Alcia. in c. quod ſedem. de offi. ordi. & Soc. in d. l. 1. ff. quis & à quo. quia expeditur officio iudicis nobili ad priuatã utilitatẽ, ergo eſt mixti imperij, ſcd̃m diffinitionẽ Bart. in d. l. imperium, quem omnes ſequũtur in d. l. imperiũ. Deniq; dic q̃ ille tex. loquitur de iudice dã do, non aũt de iuriſdictione mandanda, & ſic nõ facit ad
44 *propoſitum.* Decimo adducitur *tex. in l. fi. ff. qui et à quo app. ibi dato iudice à magiſtratibus cuiuſcunq; ordinis.* Nõ *merebatur ille tex. allegari, quia loquitur expreſſe de magiſtratibus romanis, qui oẽs habẽt imperiũ. l. cum ptor. §. 1. ff. de iudi. Item loquitur de iudice dãdo, ut dixi etiam in proxi. argu. & ſic iſtud argumentum nihil ualet, tamen probatur cõcluſio ex alijs, maxime per tex. in l. more. ff. de iur. om. iud. & in hac l. 1. in uerſi.*
45 *quæ uero. & in. §. fi.* Ex *ſupradictis ergo fac concluſionẽ q̃ omnes qui habent iuriſdictionem, eam mandare*
46 *poſſunt, ſecundũ cõmunem opi. doct. in d. l. more.* Amplia *ẽt ſi ſit minimus magiſtratus, ſecundũ cõem opin. in*
47 *d. l. more.* Amplia *ſecũdo ẽt ſi non habeat magiſtratũ, dũmodo habeat ordinariã iuriſdictionẽ, ſcd̃m cõem opinio. doct. in d. l. more. ex quo concludunt cõiter doct. q̃ doctor iuriſdictionẽ quam in ſcholares habet mãdare poteſt, quod ego non admitto. ut dicam inf. eod. nume. 74.*
48 Amplia *tertio etiam ſi non habeat imperium, ſufficit enim q̃ habeat ſimplicem iuriſdictionem. l. imperiũ, in fin. ff. de iuriſdi. omni. iudic. & eſt cõmunis opin. do-*
49 *cto. in d. l. more. ff. de iuriſdi. omn. iud.* Amplia *quarto etiam in delegato ad uniuerſitatem cauſarum, ſecundum cõmunem opinionẽ docto. in d. l. more. qui dicunt*

q̨ unam causam delegare poterit, licet nō omnem iurisdictionem, quæ conclusio non transit sine scrupulo, ideo de
50 ea uidebimus infra. Amplia quinto etiā antequam adipiscatur exercitium iurisdictionis: ut est casus in l. aliquando. ff. de offic. procons. & in authen. de collator. §. ad hæc prohibemus. & in authē. de administ. §. illud autem. dic tamen q̨ illi sunt casus speciales, regulariter cō
51 tra est. l. obseruare. §. fina. ff. de offic. procons. Amplia sexto et in loco in quo non potest ipse exercere iurisdictionem. exemplum est in l. fin. ff. de offi. p̄fect. urb. ubi præfectus potest iubere iudicare extra urbem. &
52 ibi glos. fina. Amplia septimo procedere, siue totam iurisdictionem mandare uelit, siue speciem unam, siue causam unam. l. solet. & l. pretor. ff. de iurisdi. om. iud.
53 Amplia octauo procedere etiā si is qui mandat iurisdictionē, reseruet sibi sententiam, dūmodo hoc in casu lis corā se contestetur, & in medio reassumat cām, processumq̨; reuideat, & postmodū in fine omnia examinet, et scrutetur, ac sentētiā proferat. de hoc est tex. expressus secundū cōmunem opinionē doc. in auth. ad hæc. C. de iudi. secus est in delegato, nam secundū eos, nullo modo potest subdelegare, reseruata sibi sentētia. uerius dic q̨ ille text. loquitur de consiliarijs & assessoribus qui carent iurisdictione, non autem de his quibus mandata est iurisdictio, ut dicam infr. lib. 3. uersi. & ideo. nume. 42. &
54 sic non probatur ibi hæc opinio. Amplia nono etiam si sine causa iusta uelit iurisdictionem mandare. l. fin. C. de pedan. iud l. prætor. in uerb. maxime, secundū cōmunem opinio. ff. de iurisdictio. omnium iud. quæ tamen non est uera, ut dicam infra lib. 3. in uersi. cum aliàs iurisdictio,

ctio,nu.16. Amplia decimo etiã in mixto imperio,ut hac l.1.§.fin. & l.fi.inf.hoc tit, & Fulg.hic.& Alcia. in c.quod sedem.de offi.ordi. ratio est quia de coherẽtibus & cõnexis eadem est ratio, & idem iudiciũ. ut per Fely.& Dec.in c.trãslato. de consti.ideo & hoc imperiũ quod iurisdictioni coheret.d.l.imperiũ.facile transibit cum ipsa iurisdictione,ut dixi inf.lib.4.§ fin. in uersi paul.no.num. 2. cum mult. seq.

55 Amplia undecimo ẽt in his quæ sunt tributa spãliter,nam & hæc mandari poterunt,eueniente casu habili.l.solent.in prin.ff.de offi.pcon.& hac l.1.§.nõ aliter.hæc est potius limitatio q̃ ampliatio ad hanc regulã, regulariter enim talia non mãdantur,ut hic in princ. quod limitatur nõ pcedere in casu profectionis.d.uersi.nõ aliter.

56 Hæc regula sic ampliata recipit multas limitationes.et primo limitatur ut nõ poßit mãdari iurisdictio, ita ut qs iudicet eo die quo mãdans futurus est priuatus.l.eum qui.in fi.& ibi glo. ff.de iuris.om.iud.

57 Limitatur secũdo ut nõ deleget regulariter antequã ingressus sit prouinciã sibi decretam, & sic requiritur q acquisiuerit iurisdictionẽ actu et habitu.l.obseruare.§.fin.ff.de offi.procon. nisi in casibus specialibus de quibus supra in quinta ampliatione.

58 Limitatur tertio ut ea tantum mandare quis poßit, quæ pertinent ad eius iurisdictionem,l. unica. C. qui pro sua iurisdictio. alioqui nemo dat quod non habet. l. traditio.ff.de acquir. rerum domin. l.si filius. & ibi glos.C. de donatio.Bart.in l.obseruare.ff. de offic. procons.l.si uniuersæ. & ibi Bald. C. de lega.cum similib.

59 Limitatur quarto ut mandari non poßint, ea quæ specialiter tributa sunt,ut hac l.1.in prin.et ibi doct.et ego dixi su

60 *pra eo.in uerb.specialiter.* Limitatur quinto,ut iuris-
dictionem mandare non poßit, is qui magistratum nõ há
bet,licet habeat iurisdictionem à lege.l.more.ff.de iur.
om.iud.iuncta hac l.1.in uers.quæ uero. & ideo doctor
non poterit mandare iurisdictionem quam habet in scho-
lares,ut dicam infr.eo.nu.74.licet doct. cõmuniter sen
61 *tiant contrarium.* Limitatur sexto, ut non mandetur
iurisdictio,sine causa iusta, & sic ab ocioso mandari non
poterit.l.placet.C.de ped.iud nisi quo ad humiliora ne-
gotia,quæ etiam sine causa mandari possunt.l. fi.C.eod.
tit.ut dicam infr.lib.3.in uers.cum alias.nu.16.contra
cõmunem opinionem. Limitatur septimo, dummodo
62 *sit habilis & idoneus ille cui mandatur arg.l.cum p̃tor.*
§.2.ff.de iudic.per ea quæ tradit Fel.*in c.si pro debilita*
te.nu.2.de offic.deleg.facit tex.in c.statutũ,de rescrip.
lib.6.& ibi doct. Limitatur octauo nõ procedere in
63 *mero imperio,nam hoc regulariter mãdari seu transfer*
ri,non potest.l.nemo potest.ff.de reg.iur.l.solent.ff.de
offic.proconś.quod tamen patitur multas limitationes,
ut dicam infr.lib.4.§.fin.in uerb.imperium, nu.1.cum
mult.seq. Limitatur nono, procedere in mandato iu-
64 *risdictionis,secus in datione iudicis,nam in hoc requiri-*
tur,q; quis habeat magistratum cum imperio.l.eum qui.
ff.de iur.om.iud.l.cum pretor.§.1.ff.de iudic. hæc limi
tatio constituit regulam per se. Ideo dic q; regulariter
65 *iudicẽ dare non potest magistratus municipalis,nec alius*
qui caret imperio,licet habeat iurisdictionẽ ordinariã,
quicquid dicant doct.qui cõmuniter tenent contrarium,
per tex.in l.imperium,in fi.ff.de iurisd.om.iud. Pro
qua opinione est tex.expressus in l.eum qui.ff. de iuris.

om.

om.iudic.si non cauilletur. Secundo est tex.in l.cum pretor.§.1.ff.de iudic. Tertio est tex.in l.1.ff.de iur. om.iud.intelligendo secundum communem sensum, q ibi
66 *agatur de magnis magistratibus. Quarto adducitur tex.in authen.de exhib.reis.§.si uero.ubi iudex datur ab administratoribus,et clarum est,quod administrator intelligitur de magnis magistratibus,ut in auth.de iudic. in princ. & ibi glo.in uerb.administratoribus, & in authen.de defensor.ciuit.§.nulla, & in auth.de administ. in rub. & in tex.& in d.§.si uero. Quinto adducitur text.in l.ea quæ.ff. ad municip. iuncta d.l. eum qui ff.de iur.om.iud. Sexto adducitur tex.in l.fi.ff.quis & à quo,ubi loquitur de magistratibus romanis tãtum, & sic excludit alios,arg.d.l.cum pretor,in princ.*
67 *Septimo adduci potest text. in l.unic.in uerb.pcepto.C. qui pro sua iurisdictio. licet à quibusdam pro opinione cõmuni adducatur, ex quo ibi simpliciter dicit imperator ualere delegationes, si pertineant ad iurisdictionem delegantis,nec distinguit unum magistratũ ab alio,ergo*
68 *nec nos distinguemus. Ad hoc rñde q illa lex est facta ad restringendũ text.in l.cũ ptor.§.1.ff.de iud.et tex. in l.eum qui.ff.de iur.om.iu.Quibus in locis dicitur, q magistratus qui habent imperium ,possunt iudices dare, ne ergo quis putet hoc nimis late accipiendum esse,facta est constitutio,de qua in d.l.1.per quam limitatur & restringitur dispositio generalis,de qua in d.l.eum qui, & d.l.cum pretor, & dicit lex,quòd non indistincte ualebunt delegationes,sed ita demum ualebunt, si pertineant ad iurisdictionem delegantis, non aliter, & sic preuidit legislator, ne aliquis magistratus uelit dare iudicem*

ſuper re ad alienam iuriſdictionem pertinēte. Bene ergo
uult tex. q ita demum ualeant delegationes, ſi pertineāt
ad iuriſdictionem delegantis, ſecus ſi pertineant ad alie-
nam iuriſdictionem, ſed q quilibet qui iuriſdictionem ha
bet, poßit delegare, hoc non dicit ille tex. nec ſuper hoc
facta ē lex illa, nec ibi de hoc dubitabatur, igitur nec de
69 terminatio de eo facta eſt, quæ debet eſſe congrua. l. 1.
§. ſi qs ſimpliciter. ff. de uerb. oblig. quæremus igitur ex
alijs legibus de perſonis, quæ poſſunt delegare, quas qua
litates habere debeant, uidelicet ex d.l. eum qui, & ex
d.l. cum prætor, ut una lex ſecūdum aliā ſuppleatur, et
declaretur. l. non eſt nouum. ff. de legib. & cōcordetur
l. unic. C. de inoff. dotib. & ut euitetur legum correctio.
l. præcipimus. C. de appel. in fi. cum ſimilib. & per hæc
redditur ſatis dubia cōis concluſio, ideo multi in contra
riam iuerunt ſentētiam, ſcilicet q immo magiſtratus mu
nicipales qui carent imperio, non poßint iuriſdictionem
mandare, nec iudicem dare, quā opi. tenuit Fulg. in d.l.
eum qui, & d.l. more, ubi ait q illi tantum magiſtratus
70 qui habēt imperium poſſunt delegare, idem tenet Soc. in
l. 1. in 3. quæſt. princ. ff. quis & à quo appell. idem tenet
And. Alciat. in lib. 2. paradox. ca. 8. dū tenet q hæc po-
teſtas ſit mixti imperij, pro qua opin. uidetur tex. ex-
preſſus, in d.l. eum qui. ff. de iur. om. iud. & in l. cū præ
tor. §. 1. ff. de iudic. & in l. imperium. ff. de iur. om. iud.
uerſ. fi. ſecundum intellectum Alciat. iuncta. l. 1. in prin.
& tex. in l. fin. ff. qui & à quo appell. iūcta. l. cum præ
tor in princ. ff. de iudi. ex quibus iuribus apertißime pro
batur; quòd ad hoc, ut quis iudicem dare poßit, oportet
quòd habeat imperium, & per hoc excludūtur munici-
pales

pales magistratus, qui carent imperio. d.l. ea quæ. ff. ad
71 municip. ex quo non habēt imperium. Non obstat tex. in l. imperium. in fi. ff de iur. om. iud. secundum communem intellectum, quia ille intellectus non est uerus, ut sæ
72 pe dixi. Non ob. tex. in l. magistratibus. ff. de iur. om. iudic. quia intelligitur, ut dicā inf. lib. 3. in uers. & ideo, numero. 36. deniq; dato q. habeat imperium, tamen per hoc non habet potestatem dandi iudicem, quia nō omnes qui habent imperium exceptis magistratibus romanis habent hoc ius, sed illi tantum quibus specialiter datum est d. l. cum prætor. §. 1. ff. de iudic. faciunt ea quæ dixi supra lib. 1. in præfationib. numero. 24. & 25. Non ob.
73 tex. in l. 1. C. de emancip. lib. quia ibi uerbum potestas accipitur pro facultate non pro impio, & dato q. significet imperium, tamen per hoc non sequitur q. hi habeant
74 potestatem dandi iudicem, ut proxime dixi. Patet ex supradictis quòd doctor non poterit delegare, tamen in contrarium est communis opinio, ea potißimum ratione, quia habet ordinariam iurisdictionem in scholares, ut in auth. habita. C. ne filius pro patre. quicquid dicat Zas. qui eam appellat innominatam, & male secundum Cagnoll. in l. 2. §. his legibus latis, numero. 91. ubi ait illum errare, & hanc iurisdictionem esse ordinariam, & delegabilem, ut per Doct. in hac. l. 1. in uerb. delegatam, & per Alex. in l. solet col. fin. ff. de iur. om. iud. et Bar. in l. ambitiosa. in fi. ff. de decret. ab ordi. fac. allegat etiā ea quæ scribit Curt. in tract. Feudo. q. 8. in ult. part.
75 Subdit præterea idē Cagnoll. q. dato ēt q. hæc iurisdictio sit delegata, tamen est delegabilis, cum sit à lege data, ut per Alex. in l. more, col. 3. ff. de iur. om. iud. & in

l.1.ff.de dam.infect. & in ppoſito eſt glo.in l. & ſi prætor.inf.hoc titu.et in d.authen.habita.C.ne fil.pro pat. & ita cum opinione cōi reſidet Cagnoll. in d.l.2.§.his legibus.Idem tradit Nicol.Bello.in rub.ff. de offic.eius, nume.19.ubi ait Zaſium decipi, & q̧ Doctor habet iuriſdictionem ordinariam,et q̧ poteſt delegare. Ego nūc non diſputo an ſit ordinaria uel delegata,clarū eſt enim
76 *q̧ à lege datur,ut in d.auth.habita. Sed dico q̧ ſpecialiter & nominatim tribuitur hæc poteſtas à lege docto ri,cui proculdubio non competijſſet, niſi nominatim, & ſpecialiter data fuiſſet,cum doctor ipſe in initio, quando ceptum eſt creari doctores, non haberet iuriſdictionem talem,nominatim igitur,et ſpecialiter data eſt hæc poteſtas doctori ex lege, ſeu ex conſtitutione principis,*
77 *quæ ē in d.auth.habita. Ex quo ſequitur q̧ doctor nō poteſt delegare huiuſmodi iuriſdictionem,per regulam*
78 *de qua in hac l.1.in princ. Item quia doctor non gerit magiſtratum,ergo nō poteſt iuriſdictionem mandare,cū nulla ſibi cōpetat iure magiſtratus,ut hac.l.1.uerſ.quæ uero,ſed nec iudicem dare poterit,quia nemo poteſt iudicem dare,niſi is qui in aliquo eſt magiſtratu.l.eū qui.ff. de iur.om.iud. & quidem oportet q̧ ſit de magnis magi*
79 *ſtratibus qui habeant imperium,ut dicit ille tex. Itē edictum de dando iudicē eſt permiſſorium.i.non poſſunt aliqui iudicē dare niſi illi quibus hoc permiſſum eſt, uel lege,uel ſenatus cōſulto,uel cōſtitutione principis,uel conſuetudine,ut egregie dicit.tex. in l.cum prætor.§.1.ff. de iudic.inter hos autem quibus id conceſſum eſt,non cō numeratur doctor, ex quo ſequitur q̧ iudicem dare non poteſt,quicquid dicant alij, & ita etiam ſeruat conſuetudo.*

80 *tudo. Nunc generaliter uideamus an delegatus possit*
iurisdictionem mandare, aut iudicem dare, doctores con
fundunt has quaestiones, quae sunt due, & faciunt unam
solam conclusionem, quā sic cōcipiunt, q; delegatus non
subdelegat, ita enim appellant eum cui mandata est iuris
dictio, licet non satis proprio uocabulo, nam ego soleo ap
pellare delegatum, iudicē datum, non autem eū cui man
data est iurisdictio, omissa tamen disputatione uocabulo-
rum, quae pertinacibus est relinquenda, ut p glo. in rub.
ff. sol. matrimo. ego pro nunc ponam conclusionem prout
faciunt Doct. *in qua tamen, utraq; examinabitur.* Con-
clusio fit per Doct. *q; delegatus non subdelegat commu-*
niter recepta, p tex. in l. à iudice. C. de iudic. et ibi Doc.
& per tex. in l. more. ff. de iur. om. iudi. & ibi Bart. *&*
communiter Doct. *ratio est secundum* Doct. *in d. l. à iu-*
dice, quia iurisdictionem propriam nō habet, ut hac. l. 1.
§. fi. quam rationem assignat. tex. in d. l. more, & pro-
bant Doct. *in c. cū* Bertoldus. *de re iudic. & haec est ue-*
ra & communis ratio, quae sine dubio procedit in eo qui
habet mandatam iurisdictionem, & eam mandare uult,
secus si uelit dare iudicem, tunc haec ratio nō est bona,
ideo alia ratio allegatur à quibusdam, quam scilicet ex-
primit. tex. in l. à iudice. C. de iudic. quia iudiciario mu-
nere fungitur, quam rationem dupliciter declarat glo.
in d. l. à iudice, ī uerb. munere, primo exponit, munus. i.
honorem, & conuenit cum prima ratione, uult enim di-
81 *cere q; habet iurisdictionē alieno beneficio. Secūdo ex*
ponit munus, idest onus, quod munus necessarium est, et
& sic iudex datus delegationē suscipere cogitur, et ad
implere hoc munus, et hoc ministeriū, seu officiū iudican

ti,tanquã onus,seu angariam,l.fi.§.iudicãdi.ff.de mun. et hono.hanc sequitur Io. an.in c.ẽis cui,de of.deleg.lib. 6.licet ab eo nõ ita bene explicetur, quæ tñ improbatur ab Ias.in d.l.à iudice,quia sc͂dm eũ nõ minus incũbit necessitas iudicãdi magistratibus ordinariis,q̃ iudicibus delegatis,et ita intelligit tex.in d.§.iudicandi,q̃ loquatur de ordinario magistratu,& ppeá sc͂dm eũ,si ratio hmõi esset bona,ordinarius eadẽ rõne non posset delegare,q̃a iudicãdi necessitate astringitur,sed ignoscat Ias.nõ pcipit intẽtionem glo.nec est uerũ,q̃ tex.in d.§.iudcandi loquatur de ordinario magistratu,sed loquitur de priuatis psonis,q̃ tenẽtur ad onera ciuilia,ut suadet ibi titulus et materia subiecta,inter q̃ onera cõnumeratur iudicãdi necessitas,et sic loquitur de iudicibus datis,de qbus facta ẽ longa mentio.supra eo.in uers.mãdata iurisdictione,nu. 18.& lib.1.in p̃fation.nu.35.Nec refert,q̃ etiã ipsi magistratus debeãt officiũ suũ adimplere,tñ ad hoc pcise nõ coguntur,ut dixi supra in uerb.spãliter,nu.10.Item non hñt magistratũ,tanq̃ munus,seu onus,nec cogũtur inuiti suscipere magistratũ,iudices aũt dati coguntur suscipere hoc munus iudicãdi, ita loqtur tex.in d.§.iudicãdi, et ita dicũtur fungi munere iudiciario,d.l.à iudice.Hæc ratio optime cõuenit iudicibus datis,seu delegatis, ideo utrãq; rõnem sequar,diuersis tñ casibus,nã cum de mandanda iurisdictione agetur,tunc utar ea rõne,quã adducit tex ĩ d.l.more,cũ uero de iudicibus dãdis,seu delegãdis tractabitur,utar ea rõne,quã adducit tex. ĩ.d.l.à iu-
82 dice. Alia rõ mihi succurrit,quã adducit tex.in hac l. 1.in uers.et ideo.ĩ uerb.delegatã,q̃a.s.iudex delegatus, habet iurisdictionẽ ex spãli cõmissione,nõ iure magistra

tus

tus, et ppea ab eo iurisdictio mãlari nõ põt, q̃ rõ militat in iudice dato, seu delegato, q uult mãdare iurisdictionẽ, nã cũ negari nõ poßit, qn eã habeat iure suo. i. à lege, et ĩmediate, nõ alieno bñficio, cessat rõ de qua in d.l. more, cessat ẽt rõ, de q̃ in d.l. à iudice, qa hic nõ tentat dare iudicẽ, sed mãlare iurisdictonẽ. Itẽ iudex datus à lege nõ dicitur fungi munere iudiciario, qa tãq̃ munus ciuile hoc ei lex nõ defert, sed extra ordinem, qa sibi placet, et sic cessat ratio, de qua ĩ d.l. à iudice, tñ nõ põt iurisdictionẽ mãdare, ut dicã inf. in 7. limitatione, nu. 101. p hũc tex. et ita hæc ratio interdũ habebit locũ, et ea utar loco suo. nõnulle alie aßignãtur, de qbus meminit Iaf. ĩ d.l. à iudice. col. 1. et 2. q̃s nõ refero, qa sunt imaginarie et cõmẽtitie rõnes, de qbus nõ est curãdũ. l. si alij. ff. de usufruc. leg. tradit Alex. in cõs. 139. nu. 5. col. 2. lib. 6. et Bal. in cons. 452. nu. 8. uol. 1. Crauett. cons. 161. nu. 13. uol. 1.

83 Ampliatur hæc regula multis modis. Primo ut pcedat etiãsi ptes cõsentiãt delegationi factæ, ab eo cui mãdata est iurisdictio, ita tradit Innoc. in c. cum Bertoldus, de re iud. et ibi Bal. col. 4. et Ant. de bu. col. 12. et spec. ĩ ti. de iud. deleg. §. 1. uers. sed nũqd, et pbat Iaf. in d.l. à iudice. col. 2. cõtra uidetur tex. ĩ c. fi. §. is aũt, de of. dele. ibi dũmõ ptes cõsentiãt, ubi cãæ indelegabiles pñt subdelegari ptibus cõsentiẽtibus, q tex. loqtur de delegato, et sic de eo q nõ hẽt ppriã iurisdictionẽ. Item loqtur de eo q uult subdelegare ĩ casu, quo nõ põt regulariter, tñ dicit q ptibus cõsentiẽtibus põt. rñderi posset istud pcedere de iure canonico, scdm qd materia delegationũ hẽt laxiores habenas, ut tradũt doc. ĩ c. qd sedes de of. or. de iure ciu. poterit sustineri hæc ãpliatio cõiter recepta et approbata.

uel dic potius, q. delegatus ille, de quo loquitur tex. in d. c. fin. habet iurisdictionem, quia est delegatus principis, uel legis, l. et quia. ff. de iur. om. iud. tamen habet delegatam, & sic specialiter commissam, ideo subdelegare non potest, ut hac l. 1. in princ. cur ergo partibus consentientibus hoc potest? cum innuat contrarium text. noster, in uers. non aliter itaq;. forte dici potest, quòd tex. noster loquitur de commißione speciali, & noua, quæ fit à lege, uel constitutione principis, secus uidetur, si ex rescripto principis specialiter iniungatur, quòd personaliter exerceat, nam hoc casu cessat dispositio, de qua in hac l. 1. in princ. & tunc militat dispositio, de qua in l. sæpe, & l. seq. ff. de offic. præsid. & sic tex. in d. c. fin. est declaratorius dispositionis, de qua in l. sæpe, & loquitur de causis delegabilibus, & uult tex. quòd quando similes causæ delegabiles, alicui cõmittuntur à principe, per rescriptum, si ex uerbis rescripti appareat, quòd uult illas personaliter explicari, nõ poterit iudex datus, alterũ iudicẽ dare, nisi partes consentiant, si uero causæ sint de sui natura indelegabiles, tũc etiam partibus consentientibus, non potest iudex datus subdelegare, ut d. c. fin. §. fin. & ita etiam de iure canonico sustinetur hæc ampliatio, declarata ut supra, ut scilicet mandari non poßit iurisdictio, etiam partibus consentientibus, siue de iure ciuili, siue de iure canonico loquamur, iudicem autem dare poterit in causis delegabilibus, etiam si expressum fuerit in rescripto, q. personaliter exequatur, dummodo partes consentiant, in causis autem indelegabilibus partium consensus nihil operabitur, & puto q. in hoc concordet ius ciuile cum canonico, et hæc intellige procedere in dele-

gato

gato legis, ac principis, secus in delegato ab alio iudice, quia hic nullo modo poterit subdelegare, etiam si partes consentiant. d. l. à iudice, & hæc diligenter nota, quia nō
84 inuenies apud aliquem ita declarata. Secundo amplia hanc conclusionem, ut procedat etiam in casibus, in quibus alias mandari potest iurisdictio indelegabilis, ab eo qui proprio iure eam habet, puta quando quis profecturus est, quo casu etiam cognitio meri imperij mādari potest, ut hac l. 1. uers. huius rei, & uers. non aliter, & ibi omnes doct. tradunt, tamen hoc casu, is qui mandatam habet iurisdictionem alteri mandare seu subdelegare nō poterit, ita tenet notab. Bart. in l. legatus circa fin. ff. de offic. pcons. & probat Ias. in d. l. à iudice, col. 2. C. de iud. quod uerum est, in eo qui habet mandatam iurisdictionē, per tex. in l. fin. hoc titulo, & d. l. more. secus uidetur in iudice dato à lege, uel cōstitutione principis, ita loquitur tex. noster, in hac l. 1. in uers. huius rei, nam hic agitur sine dubio, de eo qui habet iurisdictionem delegatam à lege, uers. & ideo, in uerb. delegatam. Item procedit quo ad mandandam iurisdictionem, nō aūt quo ad dandū iudicem, quia in casu profectionis iudex dari poterit, ab eo scilicet qui aliter habet hanc potestatem, d. l. à iudice.
85 Tertio amplia procedere, etiam si in isto delegato cōcurreret aliquid potestatis date à principe, ut patet in cap. super quæstionum, in d. §. si uero. in principio. & ibi Felyn. not. de offic. delegat. Quarto amplia, procedere etiam si hic delegatus datus fuerit ex iussu principis, etiam iudicem ipsum nominatim declarantis, nam ille iudex sic datus censetur datus non a principe, sed ab eo, à quo datur, l. fi. ff. quis & à quo appellat. licet doct.

contrarium cõmuniter sentiant & male, ut inf. eod. nu. 104. Quinto amplia conclusionem istam ut procedat etiam post litem cõtestatam. ut not. glos. in c. 1. in uerb. procurator. de procur. lib. 6. & ibi Franch. col. 2. nu. 6. uersi. in ea glo. in fi. tex. est & ibi glos. in c. cum causam. in uerb. delegatus. de appella. & glo. in c. cũ bertoldus. in uerb. cõmittentibus. de sent. & re iudi. & Fely. in c. super questionũ. col. fi. uersi. ult. fallit, de offi. delega. ubi ait ita se habere cõmunem opinionem. & Ias. in d. l. à iudice. col. 2. & Doct. cõiter in l. more. ff. de iur. om. iud. contrariũ tenet glo. in l. legatus. ff. de offi. procons. & glo. in l. & quia. in uerb. nec ipsa lex. in fi. ff. de iurisd. om. iud. & glo. in l. fin. in uerb. non habent. C. ubi & apud quem. Sed cõiter reprobãtur, ut ait Fel. in d. c.
86 super qõnum. §. si uero. col. fi. uersi. ulti. fallit. Sexto amplia procedere etiam in delegato à iure ꝑtorio, ideo magistratus municipales non poterunt delegare iurisdictionem sibi delegatam à prætore, in l. 1. & l. 4. §. duas. ff. de dam. infec. & de hoc est cõmunis opinio, ut p Barto. in l. 4. § si intra. ff. de dam. infect. & ibi Roma. & Imol. dicunt illud dictum esse singulare, & communiter sequũtur doct. ut per Alex. in d. l. more. & Ias. in d. l. à iudice. & Dec. in c. cæterum. in fi. primi not. de iud. et Bello. in trac. de offi. eius. nume. 45. quod etiam procedere aiunt. in delegato ex constitutionibus baronum uide Bellon. ubi supra, numero. 46. Septimo amplia procedere etiam in delegato à lege, ut est exemplum in hac l. 1. in princip. & in uersi. & ideo, quicquid dicãt alij docto. qui tenent contrarium, dum putant quòd equiparetur delegato principis. alleg. text. in c. ab arbitris.

de offic.deleg.lib.6.& Io.and.in c.ad abolendam.de heret.& Alex.in l.more.ff.de iurisd.om.iudi. Bellon.in tract.de offi.eius, nume.45. & propterea poßit delegare.ut per Alex.in d.l.more per l.à iudice.C.de iudi.& Bar.in d.l.4.§.si intra.ff.de dam.infec.& ibi Roma. & Imol.& Iaf.in d.l.à iudice.& Dec.in c.ceterum.in fi.primi not.de iudi.super quo uide quæ dixi inf. eo.nu. 101.102.& 103. Octauo amplia cõclusionẽ hanc ut non solũ iurisdictionẽ, mandare nõ poßit, sed nec iudicẽ dare poterit, d.l.à iudice.C.de iudi.& ibi doc.qui tamẽ confundũt utrũq; casum, q̃ ampliatio procedit in eo, qui est iudex datus ab magistratu aliquo secus in eo, qui datus est, à principe, d.l.à iudice. Idem puto in delegato à lege, ita procedat id quod tradit Alex.ĩ d.l.more. col. 3.ff.de iurisf.om.iud.& in hac l.1.in 3.not.& in l.1.ff. de dam.infec.& Bar.in l.4.§.si intra.eo.ti. & ibi Roma.& Imol.& Iaf.in d.l.à iudice.& Dec.in c.ceterũ. in 1.not.in fi.de iudi.& cõiter doc.ut per Alex. in locis alleg.quia equiparatur delegato principis.c.ab arbitris.de offi deleg.lib.6.et p Io.and.in c.ad abolendũ. de heret.et Alex.in d.l.more.& Bellon.in tract. de offic. eius nu.45.de quo delegato principis faciemus cõclusionẽ separatã, inf.eo. nu.120.
87 Limitatur hæc conclusio multis modis. Primo ut non procedat in delegato principis.tex.est in d.l. à iudice, C.de iudi.& ibi tradunt cõmuniter doc.et tradit Alex.in hac l.1.nu.19. Sed hæc limitatio facit per se unam conclusionem quæ recipit multas restrictiones, ideo de hac separatim tractabo, infra eo.nu.120 cũ mul.seq. Scdo limita nõ pcedere hanc
88 cõclusionẽ in legato prõcõsulis.ipse.n.subdelegare põtt ut inquit glo.in l.à iudice.C.de iudi.in uerb. non habet.

& est tex.in l.legatus.ff.de offic. proconſ.& in l.cum ꝑtor.§.1.ff.de iudi.glo.ibi putat ſpeciale eſſe,& meo iudicio recte loquitur,nam lex ipſa hoc exprimit, regula eſt.n.ꝙ iudicis dādi licētia nemini cōpetit niſi ei,cui lex hoc noīatim dederit,uł ſenatuſcōſultū,uel cōſtitutio prī cipis.deinde ſubdens exempla legis proponit legatum.d. l.cū ꝑtor.§.1. & ſic nemo dubitare poteſt quin lex hoc nominatim & ſpecialiter dederit legato, Bar.tñ in d.l. à iudice.rationē aßignat,quia inquit eſt delegatus de cō ſcientia legis, fit enim titulus ſpecialis de eo. l.1.ff. de offic.proconſ.& legat.quod non fit de alijs, quibus mandata eſt iuriſdictio, & habet etiam alia ſpecialia, ut ait gloſ.in d.l.à iudice.quæ ratio placet Iaſ. in d.l.à iudice.& Fely.in c.ſuper queſtionum.§.ſi uero.col.penul. Si attendimus hanc rationem,omnes omnino quibus mā data eſt iuriſdictio habebūt ius dandi iudicem,quia nemo dubitat ꝙ omnis mādata iuriſdictio, de cōſciētia.i. de cō ſenſu legis,emanat.ut eſt tex.in l. & quia.ff.de iuriſdi. om.iud.tamē iſta ratio nō eſt bona, quia oporteret ꝓbare,ꝙ ea quæ fiunt de cōſcientia legis,habeāt hanc ꝓrogatiuam,qđ nullibi probatur,ergo ratio nō ſatisfacit.l. illam.cum ibi cumulat.per Iaſ.C.de collation.Secunda rō de qua etiam meminit Fely.in d.§.ſuper qōnum, ea eſt, quia maioris eſt auctoritatis,q̄ alij,patet, quia reuocari nō poteſt principe incōſulto.l.ſolent.§.1.ff.de offi.proconſ.ſecus eſt in alijs.l. iudicium.ff.de iudi. oportet ꝓbare ꝙ hmōi auctoritas & poteſtas haberet hanc ꝓrogatiuam,quod nullibi probatur.ergo ratio nō ſatisfacit, ꝑterea non caret ſcrupulo, qđ dicitur alios delegatos poſſe
89 reuocari incōſulto principe,ut poſtea oſtendam. Alia
ratio

ratio est, quia proconsul in sua prouincia est instar prin cipis. l. nec quicquã. ff. de offi. procon. ergo & c. hæc rõ militat etiam in præside. l. omnia. ff. de offi. p̃si. & in p̃fe cto urbis. l. 1. in prin. & . §. in initio. ff. de offi. p̃fec. urb. Ideo par iuris effectus in omnibus esse debet, q̃d negant doct. Saly. dicit in d. l. à iudice. hoc ideo statutum fuisse, quia legatus proconsulis, dicitur delegatus ad uniuersitatem causarũ, l. obseruare. §. fi. & l. seq. ff. de offi. pro cons. & hoc modo non erit speciale in legato proconsulis. d. l. cum p̃tor. §. 1. quod reprobat Alexã. in l. more. col. 2. ff. de iurisd. om. iud. licet postea ibid. col. 10. mutet sententiã. Et idem tenet Ias. in d. l. à iudice. col. 2. & est cõis sentẽtia. Subdit Ias. q̃ si causa una specialr̃ cõmitteretur legato à proconsule, legatus non posset eam subdelegare, quod ẽt tenet glo. & Bart. in d. l. legatus. ff. de offic. procons. & glo. in c. super quæstionum. §. si uero. in uerb. delegare. de offic. deleg. Sal. & Ias. in d. l. à iudice glo. in d. l. cum p̃tor. §. 1. & Fulgo. in d. l. more, & ita se habet cõis opinio, & uera est. p tex. in d. l. cũ prætor. §. 1. ubi cũ ait datam potestatẽ dandi iudicẽ, his quibus mandata est iurisdictio, exemplificãdo restringit regulam ad eos, quibus tota iurisdictio mandata est, ibi, hi quoq; quibus mandata est iurisdictio iudicem dare possunt, ut sunt legati proconsulũ, & sic oportet q̃ sint tales quales sunt legati, alioqui non poterunt iudicẽ dare, ut innuit ille tex. Tu dic q̃ iurisdictionẽ mandare nullo modo poterit, per tex. in l. fi. inf. hoc titulo, & in l. more. ff. de iurisd. om. iud. & hoc sine dubio uerum est in iurisdictione generali sibi mandata à proconsule, sed an erit idem in his quæ sibi ex lege ipsa competunt; ut sunt

potestas dandi tutorem.l.1.ff.de tuto. & curat.dat.ab his.l.penul.ff.de offic.procõs. & ibi glo. & iudicis dandi potestas.l.legatus. eodem titulo.l. cum prætor.§.1. ff.de iudic. & potestas mulctandi.l.2.ff.quis & à quo & l.1.C. de offic.procons. hæc enim habent iure proprio, & ex lege, ut innuit tex. in l. legati.ff. eodem titulo, dic quòd idem erit etiam his casibus, scilicet quòd mandare non poterit, quia militat ratio de qua in hac l.1.in principio, hæc tñ in casu profectionis poterit mãdare, ut hac.l.1.uersic.huius rei.item iudicem dare poterit hic legatus, etiam in his, in quibus sibi mandata est iurisdictio, quia hoc habet ex lege.d.l. cum prætor §.1.ff. de iudic. & hoc casu procedit hæc limitatio,
90 *quam tamen non ita declarant* Docto. Tertio *limita generaliter in oĩbus qui habent iurisdictionẽ, mandatam ex consciẽtia legis, hæc.n.est ratio quã allegat glo.in.l. legatus.ff.de offic.procons. &* Pet.Cyn. & Bart. & Alex.*in d.l.à iudice, &* Alex.*in d.l.more, quare legatus proconsulis habeat potestatẽ dandi iudicem, quæ rõ cum sit generalior dicto debet cõprehendere alios casus in qbus militat eadẽ ratio.l.regula.§.fi.et ibi not.* Bar. & Bal.*ff.de iur. & facti igno.l.2.§.si mater.in uers. quod si curatores, et in uers.qd si decesserint.ff.ad* Tertulli.*l.nomen debitoris.§.fi.ff.de leg.3. cum similib.tñ quia ego non admitto hanc rõnem, ut dixi non pbo hanc limitationem.* Et *est aduertendũ q. ista uerba ex cõsciẽtia legis in hoc casu nihil aliud important, nisi q. ex consensu legis et ex cõfirmatione legis habet iurisdictionẽ, ut habet legatus de quo exemplũ proponitur, tñ non habet immediate à lege sed à pconsule.l.legat.ff.de offic. procons.*

proconſ.ſed clarũ eſt q̃ oẽs, quibus mandata eſt iuriſdictio, habẽt iuriſdictionẽ ex conſenſu & ex cõfirmatione legis, ut eſt tex. in l. et quia. ff. de iur. om. iud. ex hoc ſequitur q̃ admiſſa hac limitatione, oẽs oĩno quibus mandata eſt iuriſdictio eã ſubmãdare poterũt, et ſic fruſtra facta eſt. l. fin. inf. hoc titulo, nõ eſt igitur uera hæc limi
91 tatio, niſi prout dicam inf. in. 5. limitatione. Quarto limita nõ procedere in delegato legati de latere, hic enim poterit ſubdelegare, ut p Alex. in l. more col. 2. nu. 7. ff. de iur. om. iud. idem tenet Bal. & Iaſ. in d. l. à iudice, et Ang. in d. l. cum p̃tor. ff. de iudi. & abb. in c. cũ Bertoldus, de re iud. ant. de but. et Fel. in c. ſup quæſtionũ. col. pen. uerſ. ſecũdo fallit, & Frãch. in c. cũ cauſam. q. 8. de appell. & ita ſe hẽt cõis opinio, et ita in facto obſeruari uidit Alber. in d. l. à iudice. Rõ eſt quia legatus de latere equiperatur pconſuli c. 2. de offic. leg. lib. 6. ſpec. in titulo de legat. §. 4. uerſ. facit. Secunda rõ eſt quia in prouincia maior eſt oĩbus poſt principem c. ſi abbatem, de electio. lib. 6. Fel. in d. c. ſup quæſtionum. §. ſi uero, nu. 16. in fi. de offic. deleg. Tertia rõ eſt qa legatus equiperatur profecto p̃torio, ut inquit glo. in l. 1. ff. de offic. p̃fect. prӕto. Frãch. in d. c. cũ cauſam, Fel. in d. c. ſuper
92 quæſtionũ. Cõtra hanc limitationẽ tenet Io. an. Anch. & Gemin. in d. c. 2. de offi. deleg. lib. 6. et Roma. in d. l. more, & hoc putat uerius Alb. ĩ d. l. à iudice. tñ Fel. ſuſtinet cõem opiõnẽ. p tex. ĩ d. c. cũ Bertoldus, et meo iudicĩo pro cõi opinione ẽ tex. ĩeuitabilis ĩ. d. l. cũ p̃tor. §. 1. ff. de iudi. ubi gñal'r loq̃tur de oĩbus q̃bus mãdata ẽ iuriſdictio, talis, qualis legato pconſulis mãdari ſolet. Hanc limitationẽ cõi ſuffragio cõprobatã, reſtringe nõ pcedere

in delegato simplicis legati. sed oportet q; sic delegatus à legato de latere, alioqui iudicem dare nõ poterit, ita tenet Franch. in d.c. cum causam. de app. & probat Fel. in d.c. super quæstionum. §. si uero. col. fi. nu. 6. in fi. de offi. deleg. Mihi uidetur idem esse quod in alio quocũq; cui sit mãdata iurisd. generalis, per tex. in d.l. cũ ꝑtor. facit etiã tex. in d.c. cũ Bertoldus, de re iud. et tex. ĩ l. 1. §. damus. ff. de supec. tu. et sic nõ sustinetur hæc restrictio. Secundo restringe dũmodo ad unam causam tãtũ iudicẽ dare uelit, secus si uniuersam iurisdictionẽ mãdet ꝓut dicã de legato ad uniuersitatẽ cãrum, in sequẽti limitatione, et ita tenẽt cõiter doct. Tertio restrĩge ꝓcedere ĩ datione iudicis, ita loqtur tex. ĩ d.l. cũ ꝑtor. secus si is uelit iurisdictionẽ mãdare, nã hoc nõ poterit, qa ĩdistĩcte oĩbus probibitũ est, qui alieno beneficio iurisdictionẽ habent, eam mandare. l. more. ff. de iur. om. iudi. l. fi. inf. hoc titulo, ad hoc faciunt ea quæ dixi in secunda limitatione, & hæc bene nota, quia Doct. non ita distinguunt, & per hæc ego dico q; talis delegatus alteri pari uel maiori non poterit causam subdelegare, arg. l. nã magistratus. ff. de arbit. ut dixi supra. eo. in uers. mandata iurisdictione, nu. 40.
53 Quinto limita non procedere in delegato ad uniuersitatem causarum, & sic etiam in eo cui mandata est iurisdictio à prætore, per tex. in d.l. cũ prætor. §. 1. ff. de iudic. qui generaliter, & indiffinite loquitur de eo, cui mandata est iurisdictio, & licet exemplificet in legato proconsulis, tamen nõ tollit quo minus etiã idem obseruetur in alijs similibus, quia exempla non restringunt regulam. l. 1. §. quod uulgo. ff. de ui & ui armat. l. damni infecti stipulatio ꝑtinet. ff. de dam. infect.
& non

& non potest negari, quin eodem iure censeatur is, cui prætor mandauit iurisdictionem, & legatus. ut est tex. in l. 1. §. damus. ff. de suspect. tutor. nisi in specialiter da tis soli legato, uel pōt dici q̄ gratia frequentioris usus, de legato loquuta est lex, ideo idem ius in alijs similibus obseruandum est, glo. in l. 2. in uerb. filio precedente post princ. ibi sed hoc frequentius contingit, & ibi Ias. not. col. 4. ff. de uulg. et pupill. glo. in l. is q. §. quod dicitur. in uerb. per partes ff. de iure dot. & in l. non impossibi le. ff. de pact. cum similib. cumulat. p Tiraquell. in tract. de retrac. §. 20. glo. unic. fo. 567. nu. 4. Hanc limitatio nem tenet glo. in d. l. à iudice. per tex. in l. 1. §. fi. ff. qs & à quo. secundum communem intellectum, idem tenet glo. in. d. c. super quæstionum. §. si uero. de offic. deleg. & Bart. Bal. & Salic. & Ias. et communiter Doct. in d. l. à iudice Bart. et Alex. in d. l. more, nu. 8. et. nu. 25. & nu. 28. & ibi cōiter Doct. ff. de iur. om. iudi. & glo. in c. cum causam. in uerb. delegatus. in fin. de appell. & Bart. in d. l. 1. ff. quis & à quo Fel. in d. c. super quæstio num. §. si uero. col. pen. nu. 17. ff. de offi. dele. exemplifi cat in uicario foraneo epī, hoc est dato in una p̄te dioce

94 sis, de quo in cle. 2. in uerb. foraneo. de rescrip. Rō est q̄a cēsetur quasi ordinarius, ut est glo. in. d. c. cū cām, et glo. ī hac. l. 1. §. fi. & not. Fel. in d. c. sup qōnum, & Ias. in d. l. à iudice, & Bal. in l. si ut proponis. C. qūo & qn̄ iud. dicitur aūt delegatus ad uniuersitatē causarū secun dum Doct. qn̄ fit delegatio sub noīe territorij, puta dele go oēs causas illius castri, ut est glo. in d. l. 1. ff. qs & à quo, & ibi Bart. Bal. et Sal. Restringe hoc p̄cedere dū modo unā cām tm̄ delegaret, secus si uniuersam iurisdi

ctionem mandaret id.n.nõ potest,secundũ Host. in sum ma in titulo.de iudi.deleg.§. qs poßit, et Ant. de But. et imol.in d.c.sup quæstionũ in.§.si uero.de offi. deleg. & ibi Fel.nu.18.& Alex.& Iaſ.in d.l.à iudice,sic ui demus in ordinario,q licet poßit delegare.l.more.ff.de iur.om.iud. tñ totã iurisdictionẽ à se abdicare non põt.l. pen.ff.de offi.c.p̃ ũ.ita dicit Iaſ.in d.l.à iudice,et Fel.in
95 c.sup qõnum.§.si uero,nu.17.de offi.deleg. Ego puto limitationẽ non posse sustineri qa iure non pbatur,et ne mo põt iudicem dare,nisi is cui nominatim concessum est d.l.cũ prætor.ff.de iudi. inter eos aũt qbus datũ est,nõ numeratur iste,ergo &c. nã licet dicat lex q is cui mã data ẽ iurisdictio,iudicẽ dare poßit.d.l.cum p̃tor, tñ id pcedit in his qui habẽt uniuersam iurisdictionẽ eius, qui mandat,put sunt legati proconsulũ, & sic in tota puincia,nõ in parte,Itaq; sustineri põt conclusio, in eo cui to ta iurisdictio mãdata est,nõ pars.p tex. in d.l. cũ p̃tor. §.1.de quo dicetur in pxima limitatione,sustineri ẽt põt ex cõsuetudine,nã consuetudo plurimũ põt in hmõi ma teriis iurisdictionũ.l.more.ff.de iur.om.iud.& hac.l.1. §.fi.Nõ illa q iste eqperetur ordinario,est uana,qa nul la est lex quæ p modũ regulæ hos eqperet,ideo non ualet argumentũ,nisi in casibus expreßis p ea q̃ tradit Alex. in cõſ.207. uol.6.Præterea sumus in materia in qua nõ est licita extensio,sed opus est expressa & speciali con-
96 cessione,ut ait tex.in d.l.cũ prætor.§.1. Maxime qa sumus in exorbitãtibus,& in materia stricti iuris,in qua nõ fit extẽsio ẽt ex identitate rõnis.q simus in materia stricti iuris nemo dubitat,& tradit Alexan.in l.more. col.1.nu.5.ff.de iur.om.iud.est tex.in c.cũ olim Abbas

& in c.de causis.de offic.deleg.& tradit Bal.in l.non fine.C.de bon.q̃ li & Pau.de ca.in cõs.3.uo.1.q. aũt si mus in materia exorbitãti ẽt patet,q̃a regulariter q iurisdictionẽ non habet propriã,& suo iure,eã mãdare nõ põt.l.fi.hoc titulo.l.more.ff.de iur.om.iud. itẽ nemo iudicẽ dare põt,nisi is cui id specialiter cõcessum ẽ,d.l.cũ p̃tor.§.1.ff.de iud.cũ igitur tractamus de facultate dandi iudicẽ,aut mãdandi iurisdictionẽ contra regulas p̃dictas,sumus in exorbitãtibus,et nõ fit extẽsio ẽt ex idẽtitate rõnis,nisi rõ sit expressa,ut inqt glo.in uerb. curatione,in auth.ut hi qui oblig.res mino.hab.& in cle.1. in uerb.obligatur.de electio. & p Alex.in l.si ita stipulatus.§.chrisogonus col pen.ff.de uerb. oblig.cũ simi-
97 lib. Restrictio illa q̃ fit à doctoribus,ut quidẽ iudex dari possit in una causa tm̃,secus ad uniuersam iurisdictionem,sano mõ intelligenda est,nã quo ad mandandã iurisdictionẽ ego teneo indistincte, q. is cui mãdata est iurisdictio,in nihilo mãdare possit. p tex.quẽ nõ inuenio pati aliquã exceptionẽ,in d.l.more.ff.de iur.om. iud.& in l.fi.hoc titulo. & ideo siue mandet iurisdictionẽ in una causa tm̃,prout cõtingit in l.p̃tor.ff.de iur.om.iud.siue totã mãdet,ut ĩ.l.solet.eo.tit puto q. nihil p̃ficiat is cui mãdata est iurisdictio.Poterit tñ iudicẽ dare.d.l.cũ praetor.§.1.prout facit delegatus principis,q̃ datio iudicis nõ cõsistit in uniuersa iurisdictione,sed in causis certis, ut alias ostẽdi,in uers.mandata iurisd.nu.33.supra eo.et haec bene nota quia Doc.nõ aduertũt ad hãc differẽtiã, sed cõfundũt terminos,et p̃pea ĩ maximos errores sepe labũtur. Sexto limita nõ p̃cedere ĩ eo cui mãdata ẽ iu-
98 risdictio.p tex.in l.cũ p̃tor.§.1.ff.de iud.q cauillari uq̃

poteſt, & ſimpliciter, & loquitur indefinite, ideo debet ille tex. intelligi ſimpliciter, & indiſtincte de quocunq;, cui mādata eſt iuriſdictio, quia indefinita à lege prolata equipollet uniuerſali, ut not. Bart. in l. ſi pluribus. ff. de leg. 2. & glo. in c. ut circa in princ. de electıon. lib. 6. & Dyn. in rub. de reg. iur. & Franch. in rub. eo. ti. li. 6. et doct. in l. ſi ita. ff. de leg. 2. et Alex. in conſ. 7. uol. 1. & conſ. 110. eo. uol. & Dec. in l. 1. nu. 16. ff. de regul. iur. Nec refert, q ibi ſubijciatur exemplum legati proconſulis, quia quod dicitur exempli cauſa, non reſtringit regulam. l. 1. §. quod uulgo. ff. de ui et ui arm. l. damni infecti ſtipulatio pertinet. ff. de damn. infec. & in c. ſi papa, de priuileg. lib. 6. §. hactenus. inſt. de gradib. Soc. in cōſ.
99 17. col. 4. uol. 1. Dec. conſ. 310. col. 1. Reſtringe hoc dūmodo is, à quo mandata eſt iuriſdictio habeat imperiū, alioqui enim cum ipſe magiſtratus, qui iuriſdictionē mandauit, careat imperio, non poterit ipſe iudicem dare. l. cū qui. ff. de iur. om. iud. & l. cum pretor. §. 1. in fin. ibi pp uim imperij. ff. de iud. & l. unic. in uerb. pcepto. C. qui p ſua iuriſ. multo minus, id poterit ille, ab q eo iuriſdictionē habet, arg. l. nemo plus iuris. ff. de reg. iur. et qd ibi not. Dec. & nemo dat quod non dabat, l. ſi filius. C. de donat. pcipue in hac materia, l. unic. C. q p ſua iuriſd. Reſtringe ſcdo, ut procedat quo ad dandum iudicē, poterit enim dare iudicem is, cui mādata eſt iuriſdictio, d. l. cum ptor. §. 1. tñ non poterit, etiam in una cauſa tm, iuriſdictionem mādare. l. more. ff. de iur. om. iud. ut ſepe dixi, licet doc.
100 iſta confundāt. Reſtringe tertio, ut pcedat in his qbus tota iuriſdictio mādata ē, ita loquitur tex. in d. l. cū pretor. cū dat exēplum legati, oportet ergo q habeat iuriſ-
dictionem

dictionem, qualẽ habet legatus, ideo is qui à p̃tore habebit iurisdictionẽ mandatam, totam. s. non ptem, poterit dare iudicem, tantam. n. habet iurisdictionem, quantã habet legatus. l. 1. §. damus. ff. de suspe. tut. non loquor de priuilegiis, sed de iurisdictione mã data, ut in d. §. damus, secus erit in eo, cui pars iurisdictionis mãdata est, nã licet exẽpla nõ restringant regulam. tñ declarãt in quibus terminis loquatur regula glo. not. in c. quod dei timorẽ, extra de stat. monach. et ut dicit Bal. in cons. 357. incip. nulla mulier se nubat. col. pen. uers. sed qd est si ista, uol. 1. exẽpla, sicut digitus, rem ostẽdunt. & tactui quodãmõ subiiciunt, p tex. in l. 1. ff. de p̃script. uerb. et in. §. sed eum magis, inst. de gradib. tex. est, et ibi Bar. et Alex. qui alleg. concord. in l. nam qd liquide. §. fi. ff. de penu legat. tex. est in l. ut responsum. C. de transact. & in l. regula. ff. de iur. & facti igno. Paris in cons. 110. nu. 62. uol. 1. aduerte tñ q, he quatuor limitationes, uidelicet 2. 4. 5. 6 possunt ad unam solam redigi, cum restrictionibus, et declarationibus opportunis, tñ quia separatim tractantur à doct. Ideo & ego de singulis separatim tractandũ duxi, ad faciliorem doctrinã Tyronum.

101 *Septimo limita nõ pcedere in delegato legis, nam scdm Alex. in hac l. 1. nu. 13. lex scripta defert ĩterdũ delegatã iurisdictionẽ. s. quã do hoc exprimitur, et ita ait tenere Bal. ĩ hac l. 1. p tex. in c. ad abolendã. §. fi. de heret. et qd not. Io. an. in c. 1. de maio. et obed. in 6. in nouell. et in d. c. ad abolendã, et est tex. in c. irrefragabili. §. ceterũ, et ibi doc. de of. ordin. Bart. in l. 4. §. si intra, in fin. ff. de dam. infe. Alex. post Bal. in d. l. more. ff. de iur. om. iud. et ĩ hac l. 1. in 3. not. et Imol. in l. 1. ff. de dam. infect. ubi Alex. dicit cõmunem*

Angelus th tenet contrariũ, et male, posito igitur, q̃ iurisdictio delegata detur à lege, ut se habet cõis & uera opinio, dicit Alex. in d. l. more, nu. 14. q̃ hmõi delegatus poterit subdelegare, quẽadmodũ delegatus principis, d. l. à iudice. C. de iudic. quia delegatus à lege cẽsetur delegatus à principe. l. apertissimi. C. de iud. c. ab arbitris et ibi not. glo. 2. de off. deleg. lib. 6. Restringit Alex. hoc ĩ d. l. more. procedere in delegato à lege ciuili, secus in delegato à iure p̃torio, cuius exẽplum ẽ in l. 1. et l. 4. §. duas. ff. de dam. infect. is. n. non potest subdelegare, ut not. glo. in d. §. duas, et ibi Bar. et Imol. Idem erit in delegato, ex cõstitutione baronũ et comitum. q̃ p̃torio iuri cõparatur, p ea q̃ tradit Bart. et Alex. & alij, in l. stipulationũ aliæ
102 in princ. ff. de uerb. oblig. Ego nõ soleo probare hanc limitationẽ, immo dico q̃ is, qui habet iurisdictionẽ delegatam à lege, non põt eã mãdare, exẽplum est in hac l. 1. in uers. & ideo, in uerb. delegatam, talis. n. iurisdictio, dicitur spãliter data à lege, ut facile dep̃hẽdi põt, ex hac l. 1. Ideo mãdari non potest, nisi in casu pfectionis, p hũc tex. an aũt iudicem dare possit? si est magistratus cũ imperio, puto q̃ sic, per tex. in d. l. cum p̃tor. §. 1. ff. de iud. iuncta l. eum qui. ff. de iur. om. iud. si uero nõ sit magistratus, et nihil aliud habeat, nisi hmõi delegatam iurisdictionem, puto nec dabit iudicẽ, quia hoc sibi nominatim datũ non est d. l. cum p̃tor, p hac opĩone faciũt, ea q̃ dicã inf. nu. 142. et 143. et quæ dixi de doctore, supra eo. nu. 74.
103 77. 79. Nec refert q̃ equiperetur delegato principis, quia ut sepe dixi, in hac materia, nõ ualent hmõi argumẽta, et spãlia nõ sunt trahẽda ad cõsequẽtias, nec ad silia, p tex. in l. ius singulare, et l. q̃d uero. ff. de leg. et l. 1. ff. de con-

constit.princ. deniq; habemus text. exp̄ssum in hac l.is in princ.ubi primo dixerat sp̄alr tributa mādari nō posse, deinde huius regule subijcit exēplum cognitionis legis iulie delegate, et infert eam mādari nō posse, satis ergo ōndit, q̄ cognitio, q̄ delegatā appellauit, est sp̄aliter tributa, et q̄ talia mādari non p̄t, cum itaq; habeamus casum legis exp̄ssum, non ē dubitan dū l.cum p̄cib.C.de proba.l. cesar.ff.de publ.l.ancille, et ibi glo.et Salic.C.de furt.l. ille aut ille.§.cū in uerbis.ff.de leg.3.et bal.in cons.215. incip.p̄ponitur q̄ inuestiture, col.2.circa fi.lib.2.nec idi gemus glossa ubi habemus textū, ut ait bal.in cons.343. incip.examinanda sunt, col.2.circa fi.uol.1.et ubi uerba sunt clara, cauillationes doctorū non sunt admittēde, ut ait bal.in cons.174.incip.casus ē talis quoddā fenile lib. 2.Idem tradunt doct.de delegatione p̄toris, ut.s.talis delegatus non possit iurisdictionē mādare, scdm Bart.in d. l.4.§.duas.ff.de dam.infect.dic ut dixi supra, in 6.am-
109 pliatione. Octauo limita non p̄cedere, in his q̄bus specialiter et nominatim data est potestas subdelegandi à p̄tore, uel procōsule, uel ab alio magistratu, ita tenet glo. in l.solet.ff.de iur.om.iud. et glo.in c.is cui in glo.fi.de offic.deleg.lib.6. & doct.cōiter in d.l.à iudice, et p̄cipue Ias.col.2.C.de iud.Bar. & Bal.in d.l.more, Alex. in hac l.1.nu.27.bart.in d.l.solet Alber.ī d.l.more, col. 6.Fulg.qui hanc opinionem intrepide tenendam esse, ait Abb.in c.cum Bertoldus, col.11. de re iud.glo.in l.apertissimi.C.de iudic. & Imol.in cle.1.de offi.deleg.ubi ait hanc esse cōem opinionem, & Alex.in cons.157.uiso instrumēto donationis, col.2.nu.12.uol.2.fel.ī c.sup qōnū. §.si uero, nu.18.in uers.fallit quarto, Abb.in d.c.super,

In prin. & in.§.porro, Rot.decis.368.in nouis. & Bal. in.l.non distinguemus.§.quæsitum.ff.de arbit. & ita se habet cōis opinio, ut per Alexā. in d.consi.157.lib.2. nume.3. Ratio est quia, ut ait Fel.in d.c.super.§.si uero nu.18.non uidetur ipse delegatus subdelegare, sed ordinarius ipse, qui hoc commisit, arg. l. unū ex familia.§.1. ff.de legat.1. & c.1.de procur.lib.6.hæc ratio est contra tex.expressum, in l.fi.ff.quis et à quo, ubi index da tur à præside iussu principis, nominatim iudicē ipsum de clarantis, & tñ, non princeps ipse, sed p̄ses iudicē dedisse intelligitur, ut ibi ait expresse, tex.qui cauillari nō po
105 test. Preterea hæc limitatio ē contra tex. exp̄ssum in l.more.ff.de iur.om.iudi. ubi indistincte dicitur, q̧ qui iurisdictionē suo iure non habet, mandare causam nō po test, & contra tex.in l.fi.inf.hoc titulo.ergo &c. Nec adiuuat cōem sententiam q̧ iudicis dandi licentia sit iurisdictio.d.l.imperium.ff.de iur.om.iud. & q̧ mandari poßit, nam uerius est q̧ hmōi potestas, est mixti imperij, ita ītelligitur tex.in l.imperiū uers.fi.ff.de iur.om.iud. ut p̄ Alciat.lib.paradox.2.ca.1. & dato q̧ sit iurisdictionis, est tñ talis iurisdictionis, quæ nemini cōpetit, nisi specialiter & nominatim detur.non dico à magistratu, sed à lege ipsa, aut senatus cōsulto, aut cōstitutione prin cipis.l.cum p̄tor.§.1.ff.de iudi.ergo talis facultas à ma
106 gistratu dari non potest, & in hanc opinionē multi incli nant uidelicet Pet.de bella. & Cyn. in d.l.à iudice, & specul.in titulo de iudi.deleg. §.2.uers. sed nuqnuid de legatus Archid.in c.quāuis.de offic.deleg.lib.6. & Hostien.in c.sup quæstionū.§.porro.de offic.deleg. & ibi glo. & pro ea adducit plures rōnes Io.an.in d.c.is cui,
& ibi

& ibi Franch. dicit hanc opinionẽ esse veriorẽ, licet contraria seruetur in practica, eandem opinionem. s. q̃ delegatus nõ poßit subdelegare, ẽt si habeat expressam licentiam à magistratu, late defendit Cardi. in cle. 1. 12. q. de offic. deleg. imol. in c. sup quæstionũ. §. porro, & §. si uero. de offic. deleg. Alex. in d. l. à iudice, & ibid. Ang. et per hæc uidetur q̃ non poßit sustineri hæc limitatio cõmuniter recepta, nisi distinguas inter dare iudicẽ, et mãdare iurisdictionẽ, ut scilicet delegatus iste nõ poßit ullo modo iudicem dare, quia hæc potestas dependet nõ à magistratu, sed à lege, ideo magistratus non potest trãsferre hanc potestatem. d. l. cum prætor. ita procedit tex. in d. l. à iudice, secus uidetur in mandato iurisdictionis, q̃a hoc non uidetur probibitum, quin poßit transferre potestatem substituendi, & sic transferendi in alterũ iurisdictionem sibi mandatã, prout in alijs mandatis euenit, c. 1. §. licet, et ibi Frãch. de procu. lib. 6. nu. 2. licet alias in negotio specialiter commisso substituere non posset. ut
107 per Fel. in c. fi. §. cæterũ, nu. 7. de offic. deleg. Cogita, q̃a potestas mãdandi iurisdictionẽ, introducta est ex cõsuetudine. d. l. more, et hac l. 1. §. fi. quæ cõsuetudo nõ reperitur admissa in casu isto, ideo nõ uidetur extẽdenda. l. 3. §. fi. ff. de itin. actuq; priua. Bart. in auth. q̃ rem in fi. C. de sac. san. eccle. cuius opinio est cõis, ut ait Tiraquel. in tract. de iure primogen. quæst. 16. in fi. num. 9. fo. 293. à terg. maxime q̃a expressum uidetur q̃ nemo q̃ alieno beneficio hẽt iurisdictionẽ, eã mãdare poßit. d. l. more. ideo cogita, et nõ uidetur ꝓcedere argumentũ, de ꝓcuratore ad iudicẽ delegatũ, p glo. in c. 1. in uerb. ꝓcurator. de ꝓcur. lib. 6. et ibi not. Frãch. nu. 6. alleg. Rot.

decisio.413.incip.item fuit dubitatum. & not. in l.iudicium soluitur. ff. de iudic. tamen mihi placet distinctio supra facta, & quòd ualeat argumentum à mandato procuratoris ad mandatum iurisdictionis est text. in l. & quia.ff.de iurisdictio.omni. iudic. & ibi Docto. & not. in c.cum olim.de offic. delega. & Alexand.in hac l.1. & in l.more. nume.5. ff. de iurisdict. omnium
108 iudi. & Innoc.in c. in nostra.de procur. Hanc communem limitationē casu quo admittenda sit, prout uere admittenda est, cum sit cōis, & in practica obseruetur. ut ait Imol.in c.sup.§.porro.de offic.deleg. & Franch. in c.is cui.in fi.de offi.deleg.lib.6. restringit Ang.in d.l. & quia.ff.de iurisd.om.iud. non procedere, quādo magistratus daret potestatē subdelegādi, nomine ipsius delegati, quia impossibile est fundare iurisdictionē, & potentiam hanc subdelegandi in persona eius, cui mandata est iurisdictio, puta si diceret subdelega tuo nomine, pprio. hoc enim nō potest, per tex. in d.l.more. quod etiā pbat Fely.in c.super quæstionū.§.si uero, nu.18. et Franch. in c.cum causam, nu.10.extra de appellatio. Restringe secūdo ut non procedat in delegato principis, is enim non potest transferre hanc potestatem subdelegandi, qa hoc ei permissum non reperitur. l.cum prætor. §.1.ff.de iudi.hanc opinionem tenet glo. per aliam rationem quæ mihi non satisfacit, in d.c.super quæstionum.§.porro.in uerb.transfert totam. & Abb. in c.cum bertoldus. de re iudi. & Alber.in d.l.more.col.6. & Alex.in d.l.à iudice.licet Ias.in d.l.à iudice. col.3. conetur impugnare. sed uerius est delegato principis non esse datam hanc potestatem. Ideo sumus in regula de qua in d.l. cum prætor.

109 tor. & in d.l. more. Restringitur tertio ut procedat in primo delegato, secus est in subdelegato, & sic subdelegandi, potestas non potest dari subdelegato, secundum Ioan.and.in d.c.is cui. de offic.deleg.lib.6. & ibi Franch. Restringitur quarto procedere dũmodo detur expresse hæc potestas ab homine, alioqui delegati non habent à lege ipsa potestatem subdelegandi, secundum Ioan. andre.in dicto cap. is cui, & ibi Franch. quæ opinio approbatur à Rot. decisio.318. quæ incipit. item si episcopus. Restringitur quinto procedere in ordinario, is enim potest dare potestatem subdelegandi, secus est, in delegato etiam à principe, nam is non poterit subdelegandi potestatem dare, ne procedatur in infinitum, ut tenet Archidiac. in dicto cap. quamuis. de officio delega. libro sexto, & sequitur Ioannes Andre. in dicto capi. is cui, de offic. delegāt. & probatur in cap. causam, de appellatio. & tenet Franch. in dicto c. is cui, tamen ordinarius, bene potest delegare cum potestate subdelegandi, facit gloss. in in l. more, & l. sequen. ff. de iurisdictione omnium iudicum. & ibi per Bartol. idem tenentem, & idem tenet Cyn. in dicta. l. à iudice, & sic de mandato expresse dato ab ordinario delegatus subdelegare poterit, sequitur Bald. in .l. non distinguemus. §. quæsitum. ff. de arbitr. Restringitur sexto procedere in mandato iurisdictionis, potest enim dari potestas à magistratibus illi, cui mandant iurisdictionem, illam alteri mandandi, prout etiam uidemus in procuratoribus obseruari, & ita procedunt rationes pro communi opinione adiuncta, & argumentum de quo in

l. & quia. ff. de iur. om. iud. Secus est quo ad potestatē dandi iudicē. nam hæc transferri non pōt etiā ab ordinario, ex quo lex dicit expresse q̄ nemini cōpetit, nisi cui lex specialiter dederit, l. cum prætor. §. 1. ff. de iudic. & per consequens mandari non potest. ut hac l. 1. in princ. & ita procedit id quod ait Franch. in d. c. 1. de procur. lib. 6. de quo supra nume. 107. & ita concordantur opi-
110 niones. Nono limita non pcedere hanc conclusionē, in eo, qui sciente et patiente ordinario subdelegat, ualet. n. eo casu, id quod agitur. ut inquit Guliel. de cun. in l. 1. §. magistrum. el 2. ff. de exerci. sequitur Alb. ibid. Idem tenet Bal. in l. more. ff. de iur. om. iud. & Alex. in consil. 157. nu. 12. uolu. 2. & Fely. in d. c. super quæstionū. §. si uero. col. pen. in fi. de offi. deleg. uidetur enim hoc casu facta de mandato ipsius ordinarij, qui cum sciat delegationem hanc fieri & patiatur, censebitur tacite dedisse hāc potestatē delegato, ut possit subdelegare, & ualebit subdelegatio, quēadmodū si expresse dedisset. Probat Ias. hanc limitationē in d. l. à iudice. col. 3. uersi. quarto not. limita. adducit simile quia inquit si dn̄s scit & patitur causam suam agi à procuratore falso, ualet perinde ac si dn̄s mandasset, scd̄m Inn. in c. ex parte decani. de rescri. & in c. inter alios. in c. in nostra, in glo. pe. de procu. et in c. cum in iure. in glo. magna, de offi. deleg. Arch. & Io. an. in c. ad agendū. de procu. lib. 6. bal. in l. licet. col. fi. C. de procu. & late Alex. in repe. l. sæpe. ff. de re iud.
111 Hanc limitationē improbat Spec. in tit. de delega. §. 2. uersi. quid si in delegatione, & uersi. seq. & Archid. in c. quāuis. de offi. deleg. lib. 6. & Card. in cle. 1. 12. q. de offi. deleg. & Imol. in §. quem uero ex eo. & Fulgo. in d. l.

in d.l. à iudice, et Gemin. in d.c. is cui, eo. tit. lib. 6. Aduerte, si uis dicere, q̃ hmõi subdelegatio facta intelligitur à delegato ipso, ex tacita potestate sibi data à magistratu ordinario, qui scit et patitur, ut p̃supponit Alex. in d. cons. 157. non potest sustineri hæc limitatio cõiter recepta, quia ut dixi in p̃cedenti limitatione, exp̃sse non põt dari talis facultas subdelegãdi, multominus tacite, quia tacitum non operatur potentius q̃ exp̃ssum l. qui ad certum. ff. locat. bal. in l. certi conditio, in princi. ff. si cert. pet. bal. in c. fi. de iur. calum. Si uero ĩtelligas, q̃ iurisdictio censeatur translata in subdelegatum, nõ ab ipso delegato, sed ab ipso magistratu ordinario, ex illa patiẽtia, & ex illo tacito consensu, put uidetur p̃supponere, Ias. in d. l. à iudice, qñ allegat simile, de quo supra, tunc difficultas stat in hoc; an iurisdictio trãsferatur etiam ex mãdato tacito, & puto q̃ non, sed requiritur exp̃ssum, d. l. more. quod ex consuetudine introductum, ĩ materia stricti iuris, non puto debere trahi ad alios casus, etiam similes, per ea quæ tradit bart. in d. authen. qui rem in fi. C. de sacro sanct. eccles. & per hoc uidetur, quòd non ualeant commißiones facte ab episcopis sub hac forma expedias per te, uel per alium, licet contra sentiant, Fel. in d. c. super. §. si uero, col. final. potest tamen saluari uno casu, quando ordinario suo ita rescribit episcopus, arg. text. in l. sæpe, & l. sequen. ff. de offic. presid. cogita, quia hæc sunt noua.
112 Decimo limita non procedere quando partes ipse nil opposuissent delegationi, sed consensissent in iudicem datum, contestando litem coram eo, ualebunt enim gesta, ut ait glos. in l. legatus. ff. de offic. proconsf. & glos. in l. & quia. ff. de iur. om. iud.

& glo.in c.cum bertoldus.de re iudic.idem tenet Iaſ.in d.l.à iudice,col.3.uerſ.quinto limita, quia ſecundũ eum hæc eſt exceptio dilatoria, ideo non poteſt opponi poſt litem conteſtatam.l.pomponius.§. ratihabitionis. ff. de
113 pcur. & l.ita demũ.C.eo.titulo. Contrariũ tenet glo. in c.cũ cauſam.de appell.et glo.in c.1.de procur. lib.6. & ita ſe habet cõis opinio,ut ſcribit Fel.in d.c.ſup §.ſi uero, circa fi.de offi.deleg. & uere puto nõ poſſe ſuſtineri hanc limitationẽ,quia conſenſus partiũ ſolus nõ dat iuriſdictionẽ,ut patet in arbitris, & compromiſſarijs.l. ait prætor ubi Bart.ff.de re iud.l.notionem, ubi glo.ff. de uerb.ſignif.& ibi Alciat.tradit, & ſententia ab eo qui caret iuriſdictione lata nulla eſt.c.1.cũ glo.in uerb. canones, & ibi Doc.de re iudic.ſpecul.in titulo.de ſenten.§. uiſa, uerſic. item eſt, & exceptio incompetentie iudicis & defectus iuriſdictionis ſemper poteſt opponi Bart.in l.2.§.prætor.ff.qui ſatiſd. cogan. Abb.in c.ſignificaſti.de for.compet.Doct.in l.1.C. quando pro uoc.non eſt neceſs.& in l.ſi ut proponis.C.quomodo et quando iud.Bal.in l.1.C.ſi à non compet.iud. Fel. late in c.ex parte.de offic.deleg.col.5.nume.16.in.18.fal. Nec obſtat q interdũ fieri poſsit prorogatio iuriſdictionis ex conſenſu partium. l.1.ff.de iudic. quia illud uerum eſt in magiſtratibus,ſecus in priuatis, ita loquitur tex. in d.l.1. & ibi glo. idem forte eſt in delegato principis, ſed quando ſubeſt defectus, & impotentia ex parte mandantis, tunc puto quòd non ſufficit
114 conſenſus partium, per ſupradicta. Vndecimo limita non procedere quando delegatus uult ſubdelegare unum articulum tantum, hoc enim poteſt facere,

ut

ut tradit Bart. in d. l. more. ff. de iur. om. iudic. Contrarium tenet Gul. de cun. Cyn. Bal. Salic. Fulg. & Iaſ. in d. l. à iudice. C. de iudic. & Ioan. and. & cõiter canoniſt. in c. ſuper quæſtionum. §. 1. et §. quem uero, de of. deleg. & ibi Fel. in. § ſi uero, circa fi. & doct. in c. cum cãm, de appell. & Rot. in deciſ. 159. incip. Item q̃ delegatus, & Cyn. et bal. in l. ſolet. ff. de iur. om. iud. et ſpecul. in tit. de iud. de leg. §. 1. uerſ. ſed nunquid delegatus, & Alex. in d. l. à iudice, & in d. l. more, col. 5. nu. 26. ſemp̃ enim militat ratio, de qua in d. l. more. ſ. q̃ non habet iuriſdictionem ſuo iure, quæ ratio ita militat in uno articulo, ſicut in tota cauſa. argumen. l. quæ de tota, in princ. ff de rei uendic. et ita ſe habet cõis opinio, ut tradit Iaſ. in d. l. à iudice. C. de iud. Fel. in c. ſup q̃õnũ, col. 3. nu. 4. de of. deleg. ſuſtinetur tñ limitatio, ut p̃cedat in articulo nõ iuriſdictionali, et ita ſe hẽt cõis opĩo, ut p̃ Alex. in d. l. more, nu. 26. et Iaſ. ĩ d. l. à iudice, col. 4. in prin. et fel. in d. c. ſuper queſtionum. §. ſi uero, circa fin. de offic. delegat. & hoc caſu ceſſat regula, de qua in d. l. more.

115 Duodecimo limita non procedere in uicario epiſcopi, hic enim poteſt cauſas delegare, ut tradit glo. in c. 1. in uer. ipſius, de offi. uic. lib. 6. & ibi doct. & Alex. in hac l. 1. in fin. Immo etiam poteſt interdum uicarium alterum ſubſtituere, ut inquit Alex. ĩ hac l. 1. regulariter cõtra, per tex. in c. clericos, ubi Abb. & doct. de offic. uic. dic ergo q̃ profecturus ex magna cauſa, poteſt uicariũ ſubſtituere, quãdo ſcilicet raro proficiſcitur, & cito reuerſurus, ut per gloſ. & docto. in clemen. 1. in uerb. locum aliorum. de regular. et Io. and. et Gemin. in c. cũ ex eo. §. porro. de elect. lib. 6. et Abb. in d. c. clericos. de offi.

uic. et Fel. in c. G. perpetuus, de fid. inst. uide Bal. in l. aliquando. ff. de offic. proconf. et in c. fi. col. 1. de offic. deleg. et Card. in cle. 1. de offic. uic. et in cle. et si principalis. q. 2. de rescr. Subdit Franch. in d. c. 1. de offic. uic. lib. 6. nu. 4. q̃ de consensu epi, ex iusta causa, potest uicarius alterum substituere, nec per hoc abdicat à se iurisdictionem, et q̃ ita seruatur ex consuetudine approbata, secundum Io. and. in. d. c. 1. et not. idem Io. an. in d. c. clericos. de offic. uic. & not. in d. cle. 1. eo. tit. & Lap. in allegation. 5. & rot. in decis. 378. incip. item fuit dubitatum utrum uicarius. ubi etiam concluditur q̃ uicarius indistincte hoc possit facere, q̃n habuit in mandatis ab epo potestatem constituendi alium uicarium, facit qđ not. Rot. in decis. 368. incip. item si episcopus. quod ex iure canonico, & ex consuetudine admittendum est.

116 Tertiodecimo limita non procedere in cõseruatoribus datis puta in causis uiduarum, uel pupillorum, uel locorum piorum, aut similib. qui ad hoc dantur, ut defendãt à manifestis iniurijs, & uiolentijs c. 1. de offic. delega. lib. 6. hi enim possunt delegare, ut ait glo. in c. fi. in. §. uices. in uerb. nulli. de offic. deleg. lib. 6. & Alex. in hac l. 1. in fi. Contrarium est uerius, & expressum est q̃ conseruatores non possint subdelegare in d. c. fi. in. §. uices, & ibi Doct. & tex. expressus in c. 1. eo. tit. de quo uide quæ dixi supra eo. nu. 33. & qđ tradit Nicol. bellon. præceptor meus doctissimus, nũc cæsareus Senator in dominio Mediolani, et præses in ducatu lorene, quẽ semper honoris causa nomino, ĩ sua elegãti quæst. ad quẽ sit appellan. à conseruat. num. 6. qui imprimitur post tract.

117 eiusdem. de offic. eius cui mand. est iurisd. Quartodecimo

cimo

cimo limita, non procedere in inquisitoribus heretice prauitatis, hi. n. possunt subdelegare, ut inqt glo. in cle. 2. in uerb. ipsorũ, de heret. & ꝓbat Alex. in hac. l. 1. in fi. et ibi Imol. nu. 6. & ita se habet cõis opinio, maxime quia sunt delegati principis. Cõtrariũ mihi uidetur uerius, loquendo de his inquisitoribus qui sunt dati à constitutione pontificia, de quibus in cle. 1. de heret. rõ est quia hi sunt iudices specialiter delegati à lege, & sic illa commißio est specialiter tributa. p tex. in hac. l. 1. in prin. et est electa industria ꝑsone. p tex. in c. fi. de offi. dele. ideo ego puto q non poßint subdelegare. p tex. in hac. l. 1. & in d. c. fi. ad hoc faciũt ea quæ dixi supra, in. 7. limitatione, ubi loquutus sum de delegato legis, tñ ex iure speciali, poterit delegare collegæ suo, ita loquitur tex. ĩ d. cle. 1. §. 1. uers. uerum, de heret. & ibi est argumentũ, q alteri non potest, quia incluso uno, alij excluduntur. l. cum p̃tor. in prin. ff. de iudi. & hac. l. 1. §. huius rei. Itẽ poterit delegare inquisitor spãliter datus ex rescripto põtificio, hic. n. est delegatus põtificis, & sic principis. ideo delegare poterit. l. à iudice. C. de iudic. secus in delegato
118 ex constitutione sua, ut dixi. Quintodecimo limita nõ ꝓcedere qñ cõsuetudo aliter disponit, ut tradit Alex. in hac. l. 1. nu. 28. tex. est & ibi not. Ang. in d. l. cũ prætor §. 1. de iudic. & facit tex. in d. l. more, & in hac. l. 1. §. fi. quia in hac materia delegationis plurimũ potest cõsuetudo. d. l. more, & in oĩbus. l. de quib. ff. de leg. adeo ut etiã priuatæ personæ, ex cõsuetudine iurisdictio cõpetere possit. c. cum cõtingat, de for. cõpet. hanc limitationẽ ꝓbat Ias. in d. l. à iudice. col. 4. uers. septimo, et Fel. in d. c. sup quæstionũ. §. si uero, col. fi. nu. 19. de offic. deleg.

ſubdit Iaſ.in d.l.à iudice,col.4.uerſ.ſeptimo, ꝙ in caſibus ꝓdictis,ēt inuitis partibus, pōt fieri delegatio, glo. eſt.ordin.in d.c.ſup quæſtionū in.§.pen.in glo.magna, in uerb.ambo. & Inno.& Hoſtien.in c. qm̄ contra, de probat.& Ancha.in c.ſi à ſubdelegato, de offic. deleg. lib.6.quia nemini iniuriā facit qui utitur iure ſuo c.cū eccleſia uulterana, de electio.l.iniuriarum.§.1.&.§.ſi quis.ff.de iniur. Niſi malitioſe ſe exoneraret, ut tradit ſpecul.in titulo, de iudi.deleg.§.2.uerſ.in caſibus autē.
119 Sextodecimo & ultimo limita,ꝓcedere qn̄ alicui eſt cā cōmiſſa,ſeu cognitio cauſæ,is.n.non pōt delegare,et ita ꝓcedit regula,de qua in d.l.à iudice ſecundum Raſa.cu ma.in.l.1.col.2.ff.quis & à quo,quē refert Iaſ.in d.l. à indice,col.4.uerſ.octauo,licet nō ꝓbet, ſecus ſi alicui cōmiſſa eſt iuriſdictio,quia tūc poſſet alteri delegare,ſecundum cuma.uult dicere,licet ipſe non explicet, ꝙ iudex datus non pōt alium iudicē dare, nec mādare iuriſdictionem,is aūt cui mandata eſt iuriſdictio, poteſt alium iudicē dare.per tex.in l.cū prætor.§.1.ff. de iudic. Iaſ. tn̄ in d.l.à iudice improbat hanc limitationē,ſed uera ē, quam tn̄ intellige procedere,ita demū ſi tota iuriſdictio ei mandata eſt,qualis legato proconſulis dari ſolet.d.l. cū prætor.§.1.ff.de iudic. & qualis eſt illa de qua loquitur.tex.in l.1.§.damus.ff.de ſuſpec.tuto. ergo is cui in una cauſa tm̄ mādata fuerit iuriſdictio,prout in l. ſolet. ff.de iur.om.iud.iudicē dare nō poterit.per tex. in d.l. cum prætor.Item oportet ꝙ is à quo mādata eſt,habeat imperium.per tex.in l.eum qui.ff.de iur.om.iudic.alioqui iudicem dare non poterit is cui mandata eſt iuriſdictio arg.l.nemo plus iuris.ff.de reg.iur. Intellige etiam
ꝙ

q. iudicem dare poterit, non tamen poterit iurisdictionẽ mandare etiam in una causa tm̃, quia iurisdictionem propriã non habet. l. more. ff. de iur. om. iud. sic intelligendo uera est hæc limitatio, sed tunc eadem est cum sexta limitatione, ibi uide alioqui non est uera si simpliciter intelligatur, prout eam recitat Ias. *in d. l. à iudice, super quo*

120 *uide quæ dixi supra. to. nu. 98. 99. & 100.* Vidimus *supra in regula præcedenti, in limitationibus ad eam traditis, q. delegatus principis potest alium iudicem dare, per tex. in l. à iudice.* C. *de iudic. diximus etiam q. illa conclusio recipit multas declarationes & restrictiones, uideamus itaq; de ea:* Fac regulam *q. delegatus principis alium iudicem dare seu subdelegare potest. l. à iudice.* C. *de iudic. & ibi tenent omnes* Docto. *& est opinio indubitabilis, cum habeat legis decisionem claram, ut per glo. in l. ancillæ. & ibi salic.* C. *de furt. principem autem intelligo* Imperatorem, *& summum* Pontificem, *huius rei duplex allegatur ratio, prima est q. in causa delegata censetur maior quocunq; ordinario. l. minor autem. §. penul. in fine. ff. de mino. c. pastoralis. §. 1. & c. sane, de offic. deleg. cum itaq; possit ordinarius delegare, multo magis secundum* Doct. *hoc poterit delegatus principis, secũda ratio est quia iurisdictio huius delegati uim quandam ordinariæ iurisdictionis obtinet, cum habeat immediate iurisdictionem à* Principe, *qui dat ordinariam secundum* Bart. *in l. legatus, in. 2. lect. circa fin. ff. de offic. procons. et leg. nulla ex his est bona, quia etiã qui habet iurisdictionem à lege, non potest dare iudicem nisi sibi specialiter hoc concessum fuerit. l. cum prætor. §. 1. ff. de iudic. dic ergo quòd sic placuit principi.* L.

à iudice. C. de iudic. quod placitum uim legis obtinet. l. 1. ff. de constit. princip. maxime in his quæ non repugnant iurigentium, l. prospexit. ff. qui & à quibus, per ea quæ tradit Fel. & Dec. in c. si quãdo, de rescript. et uere nulla ratio certa aßignari potest nisi impulsiua, aut colorata, de qua non est curãdum, per ea quæ tradit glo. in l. 1. §. sexum, in uerb. ratus. ff. de postulan. Amplia primo hanc regulã, ut procedat siue princeps ex officio, & motu proprio, siue etiam de cõsensu utriusq; partis dederit delegatum, utroq; enim casu datus iudex poterit aliũ iudicem dare, tex. est not. in c. si. in princ. & ibi Abb. in 1. not. de offic. deleg. & tradit Ias. in d. l. à iudice. Secũdo amplia, ut procedat non solum quãdo impeditus, ex iusta causa dat iudicem, ut in c. si pro debilitate, de offic. de leg. sed etiã si nulla subsit causa, potest iudicẽ dare, tex. est no. in c. pastoralis, in princ. in uerb. exonerare, & ibi clarius panor: de offic. deleg. limitando, ut ibi per eum.
122 Tertio amplia, ut poßit alium iudicem dare, etiam inuitis ptibus, ut tradit Ias. in d. l. à iudice. Quarto no. amplia hoc procedere non solum quando unus tantum est à principe delegatus, sed etiam si habeat colegã, qui uelit per se procedere, nam hoc non obstãte potest alter subdelegare tex. est in c. quãuis, quem ibi ad hoc no. Panor. de offic. deleg. Quinto amplia, ut non solum unum, sed etiam plures poßit iudices dare in una causa tantum, dato q; sibi soli fuerit delegata, secundum d. Anto. de But. in c. cum te & in c. super quæstionum, in princ. de offic.
123 delegat. Limitatur hæc regula sic ampliata multis modis. Primo ut procedat in iudice dato à prĩcipe, secus est in eo qui datus est à delegato principis, & sic subdelega

tus principis nō poterit alium iudicem dare.tex.est in c. super quæstionum.§.si uero duo, & ibi cano.ff.de offic.
114 deleg. & ita se habet cōmunis opinio. Secundo limitatur & declaratur, ut procedat in delegatione.i.in iudicis datione, ita loquitur tex.in d.l. à iudice.C.de iud. secus est in mandato iurisdictionis, quia non potest negari, quin hæc delegatio sit particularis & specialis cōmissio.quo p̄suppositio, sequitur q̄ is iurisdictionem mādare non potest, per regulam, de qua in hac l.1.in princ.poterit ergo iudicem dare, iurisdictionem mandare non pote-
125 rit, quod not.quia nemo ita declarat. Terto limita hāc regulam, scd̄m multos, ut procedat, quando iudex à principe datus, uult delegare totam cām, tunc potest, secus si uult delegare solam audientiam, & processum causæ, reseruata sibi snīa, hoc enim de iure ciuili non potest scd̄m cōem opinionem doct.per tex.in auth.ad hæc.C.de iud. secus est de iure canonico, d.c.super quæstionum, et tradit Ias.in d.auth.ad hæc, hæc limitatio non potest sustineri, etiam de iure ciuili, quia tex.in auth. ut defunct. seu fune.eo.nō iniu.§.illud, unde sumpta est d.auth.ad hæc. non loquitur de delegatis, sed de cōsiliarijs et assoribus, qui carent iurisdictione, quiq; nomine presidū cognoscebant cās, et acta corā eis facta, cōcipiebātur in p̄sona p̄sidum, qđ fieri uetat ibi imperator, de ptāte delegādi nihil loquitur, qcquid dicat Ias.in d.l.à iudice, et qcquid dicāt alij, uide oīno q̄ dixi sup hoc inf.lib.3.in uers. & ideo,
126 nu.42.cū mul.seq. Quarto limita et intellige hoc, pcedere in iudice dato à summo principe, puta imperatore, uel summo pōtifice, uel ab alio simili nō recognoscēte superiorē de iure, uel de facto, secus ē in delegatis ep̄orum,

comitum, baronũ, marchionũ, uel ducum. Nã isti nõ possent subdelegare, cuius rei ea ratio adducitur p doct. qa eorũ leges uel cõstitutiões cẽsetur ius ptoriũ, nõ aũt ius ciuile, ut p bar. et doc. in l. 5. in prin. ff. de uer. ob. cũ concor. ibi traditis, sed ad hoc ut delegatus à principe possit subdelegare, et sic ad hoc ut habeat locum regula, de qua in d. l. à iudice. C. de iudi. est necesse q delegatio fiat à tali prĩcipe, cuius cõstitutio cẽseatur ius ciuile, non aũt ius ptoriũ. ut tradit bar. in l. 4. §. 1. circa fi. ff. de dã. infec. et ibi Io. de imo. multũ notat, seqtur ẽt Alex. in hac l. 1. in 3. col. et in l. more. ĩ 6. col. ff. de iurisd. om. iu.
127 Quinto limita hãc regulã ut pcedat quo ad cãs, q̃ als sui natura sunt delegabiles, secus si reglariter sint ĩdelegabiles, put sunt cãe meri ĩperij, scdm doc. in d. l. 1. in prin. tunc enim delegatus principis nõ põt eas subdelegare, ne duo spãlia circa idẽ cõcurrãt scdm Iac. but. & Alex. in d. l. à iudice. et Cy. et Saly. et Fulg. in l. 1. C. qui pro sua iurisdi. Io. an. in addi. Spec. in ti. de iudi. deleg. §. si uero uers. itẽ si est delegatus. & late Alex. hic.
128 Cõtrariũ tenet Ias. ĩ d. l. à iudice. p tex. suo iudicio ineuitabilẽ in d. l. unica. in fi. ibi nullo causarũ habito tractatu. C. q pro sua iurisd. et ibi glo. Bar. Bal. Ang. idẽ tenent. et Ang. in d. l. à iudice. et bart. in hac l. 1. et late Ias. defendit istã partẽ multiplr inducendo tex. in d. l. unica. mihi uidetur q ille tex. nõ pbet intentionẽ Iasonis, qa illa uerba, nullo cãrũ habito tractatu, nõ referũtur ad potestatẽ delegãdi, sed ad appellationes, q̃ ad ipm delegatũ principis deuoluuntur à iudice p eũ dato, nullo habito tractatu causarũ. i. nõ refert, quales causæ sint, hæ quarũ appellationes tractãtur, nam semp deuoluũtur ad delegantẽ, nullo habito tra-

tractatu cāru̅,an au̅t oēs causæ subdelegari poßint,et an in delegationibus faciendis, habēdus sit tractatus cāru̅, & an facienda sit aliqua distinctio inter unā et aliā causam,hoc ibi non q̄ritur, nec determinat ille tex. ex alijs igitur legibus hoc q̄rēdu̅ erit, & sic ex hac l. 1. in prin. q̄ indistincte loq̄tur, & sic cōprehendit etiā delegatum subdelegantē,et dato q̄ uerba huius legis hunc casum nō cōprehēdant.rō tn̄ subest eadē, & sic sustinetur limitatio,maxime quia tex.in l.nemo pōt.ff.de reg. iu.oēs indistincte cōprehendit,caue tn̄ ne credas q̄ iste delegatus principis,nō poßit subdelegare cās mixti īperij,quia hæ sunt delegabiles,ut sæpe dixi, sed sustinetur limitatio in causis,q̄ spāl'r tribute sunt lege, uel senatuscōsulto,uel cōstitutione prīcipis,q̄cu̅q; sint ,ꝓut cantat hæc lex in prin. nō distinguēdo,an sint meri,an mixti īperij,an simplicis iurisdictionis ,ꝓut faciu̅t alij cōiter.Sed distinguē do,an sint spāl'r tribute,an uero cōpetāt iure magistra-
119 tus. Sexto limita nō ꝓcedere qn̄ est electa īdustria ꝑsonæ dati iudicis scd'm doc.in d.c.fi.qd'ꝓcedit qn̄ hoc apparet ex uerbis delegationis , uel ex q̄litate ꝑsonæ, uel ex q̄litate facti,tex.ī d.c.fi.de of.del.et ibi plenius decla ratur p gl.et doc.qn̄ dicatur electa īdustria ꝑsonæ.et ita tenet Ias.ī d.l.à iudice. Quod adeo uerū ē,ut et cōsen tiētibus ptibus n̄ poßit isto casu fieri dlegatio scd'm doc. ibi,ad qd' faciu̅t ea q̄ dixi sup eo.nu.112.et.113.an āt et qn̄ censeatur electa industria ꝑsonæ,uide q̄ dixi sup lib. 1.in declarati.nu.20.et 21.et nu.36.et.37.et nu.116.et 120. Infert Imol.et Panor. qd̄ p illa uerba cōsciētiā tuā oneramus,q̄ quotidie opponu̅tur in rescriptis pontificijs cēsetur electa īdustria ꝑsone,adeo q̄ tu̅c subdelegare nō

posset quod multũ exclamat Alex.in d.l.à iudice, sequitur ẽt Alex.in d.l.more, Ang. tenet cõtrariũ, in auth. ad hæc.C.de iudic.ubi dicit ex facto quæsitum fuisse,cũ in rescripto pontificio apposita essent illa uerba, cõscientiam tuam oneramus,an posit subdelegare, et dicit fuisse obtentum q, sic,eo quia summus Pontifex committendo causam alicui,censetur eius conscientiam onerare,er
130 go expressio eorum quæ tacite insunt nihil operatur.l. non recte,C. de fideiuss.l.3.ff.de leg.1. & pro hac opinione dicit esse tex.apertũ in cle.1,de uerb.sig. ubi summus Pontifex multum grauat guardianos, & generales fratrum minorum circa eorum conscientias, & tamen quotidie, ut uidemus delegant & substituunt, sequitur Pau.de cast.in d.l.à iudice,hæc rõ Angeli non est bona, nam immo ex speciali & expressa commissione cẽsetur electa industria persone,potiusq; ex generali, & ex tacita,ut dixi supra lib.1.in declaratio.nu.36.& lib.2.in uerb.specialiter,nu.10.ideo Ias.in d.l.à iudice tenet primam opinionem,q per talia uerba tuã conscientiam oneramus,intelligatur sublata potestas dandi iudicem,idem tenet Bal.in c.si pro debilitate.in.4.col.de offi.dele.Panor.in c.cum in ueteri.per illũ tex.de cle. & hoc cõfirmat Ias.per duo similia,nam executor testamenti cuius conscientie commissum est non potest alteri subdelegare l.nulli.in uers.pro sua conscientia, & ibi clarius Bal.in 2.col.C.de epi. & cle. Bald.in l.& in epistola circa fi. C.de fideicom.secũdo facit q uult glo.fi.in c. statutum.
131 §.assessorem.de rescrip.in.6.quæ ait, q qñ aliquid cõmittitur conscientiæ alicuius, adeo censetur personale, q ẽt ab eius sñia appellari non potest, & ibi no. & sequuntur

quitur Imol. & Gemi. & illã glo. ad hoc reputat sing. P au. de ca. in l. de pupillo. §. qui opus. ff. de op. no. nun. & Ang. Aret. in. §. sed iste insti. de act. idẽ tenet Bal. in. c. si sacerdos, de offic. ord. late Io. de ana. in cõs. 34. quod incipit uisis & diligenter consideratis, & p hæc concludit Ias. q. si in rescripto adsint uerba hmõi, quæ cõiter apponuntur, uidelicet, conscientiã tuã oneramus, intelligitur sublata potestas subdelegandi. Quam conclu
132 sionem sic firmatã, & cõem, restringit Panor. in d. c. si. §. 1. in fi. de offic. deleg. procedere, qñ decisio causæ fuit cõmissa conscientiæ alicuius, quia tunc sumus in casu, de quo loquitur glo. in d. §. assessorẽ, secus (inquit) obseruabitur, si adesset tm̃ clausula generalis, uidelicet, cõscientiam tuã oneramus, nõ exprimẽdo, an hæc cõscientia magis in uno, q̃ in alio, oneretur, sed simplr, tunc. n. opinatur q. possit subdelegare, quia satisfactũ uidetur rescripto, si delegãdo non faciat cõtra conscientiã suam, et refert se ita ex facto consultũ, rñdisse Florentiæ de archiepõ florentino, cui fuerat à summo Pontifice cõmissa causa, Ias. in d. l. à iudice dicit se credere q. hæc non sit bona limitatio, quia contra iura, & oẽs auctoritates p̃alleg. subdit tñ magnam esse auctoritatẽ Abb. mihi uidetur et hoc sepe dixi q. in rescriptis ad lites non habet locum regula, de qua loquitur tex. noster in principio p tex. in l. sepe, & l. seq. ff. de offi. p̃sid. et ꝑpterea puto distinguendum esse, an causa sit delegabilis, an nõ. primo casu poterit subdelegare, secũdo casu hoc nõ poterit, ita loquitur tex. in d. l. sepe, et d. l. seq. nisi expresse appareat q. tollitur ptãs dãdi iudicẽ, ut dixi supra ĩ uerb. spãliter, nu. 18.
133 Septimo limita secundũ Doc. ut non ꝑcedat qñ indele

gatione iniunctum esset, q̃ personaliter exequatur, uel p̃ haec uerba, per teipsum cognoscas, tunc.n. etiam si cōsentirent partes, nō posset alteri subdelegare, quasi tunc electa sit eius īdustria, per d.c.fi. ubi Panor. uel potius dic, hoc admittēdum esse, quia per hmōi uerba, imponitur necessitas suscipiende cognitionis, arg. tex. in d.l. saepe, & l. seq. ff. de of. p̃sid. tñ omnes doct. loquūtur de industria persone electa, ego nō me fundo in īdustria p̃sone electe, nam fieri potest, q̃ alius magis īdustrius inueniatur, cui tñ meo iudicio nō poterit fieri subdelegatio, uis ergo stat
134 in p̃cepto delegantis, ut tūc nō posit fieri subdelegatio, quādo p̃ delegātem imponitur necessitas suscipiende cognitionis, p̃ tex in d.l. saepe, et l. seq. ff. de of. p̃sid. ut dixi supra eo. lib. in uerb. spāliter, nu. 10. eādem limitationē, p̃bat idem Ang. in d.l. more, et Pau. de ca. in d.l. à iudice, cui opīoni arridet, id q̃d tradit specul. in tit. de iudice delegato. §. iam nūc dicēdum uer. pe. ubi ait q̃ si summus Pontifex deleget examinationem testiū tribus cum clausula q̃d per se examinēt, illi nō p̃nt alteri id committere, alia uide per Fel. in c. si. col. 3. nu. 3. de of. deleg. ubi tractat de his quae cōmittuntur, ut p̃sonaliter fiant, ibi oīno
135 uide. Octauo limitatur, ut nō p̃cedat regula q̃ñ princeps in rescripto delegatorio monet iudicē q̃ ipse, et nullus alius cognoscat, de hoc est tex. ī l. 1. §. de his. cū glo. ff. de separat. quē ita allegat Benedi. de plumb. in l. imperator. ff. de fideicōm. lib. ī hac l. 1. in ult. col. post mediū, et in d.l. more, ī 6. col. q̃d ego admitto, quia hmōi uerba, uidētur īponere necessitatē suscipiēdae cognitionis, iux-
136 ta tex. ī d.l. sepe, et l. seq. Nono limitatur scd̃m Ias. ī. d. l. à iudice, ut nō p̃cedat q̃ñ in rescripto delegatorio scriptum

ptum ẽ, auctoritate nostra cognoscas, tũc. n. iudex à prin cipe datus nõ poterit aliũ dare, qa quod fit p alterum. s. p personã mediatã, non ꝑprie dicitur auctoritate nostra fieri, ar. l. q liberis. §. fi. ff. de uulg. et pupill. ita in ſili te net Bal. in c. fi. in pe. col. dolo & cõtu. subdit Iaſ. ꝙ hæc est ualde solẽnis limitatio, si uera est, qa frequẽter hmõi uerba apponũtur ĩ rescriptis põtificijs, postea ait se id ñ ponere, p cõſtãti, tñ mihi placeet ꝙ nõ sit adẽpta facultas subdelegãdi, qa nõ uideo cur magis sit ĩposita necessitas suscipiẽde cognitionis p hmõi uerba, q̃ p uerba de qbus ĩ
137 d. l. sepe, et ĩ d. l. seq. Decimo limita scd̃m Iaſ. in d. l. à iu dice, ut nõ ꝑcedat qñ ĩ rescripto eẽnt posita uerba gemi nata tu tu, uel p te te, nã ex hoc cognoscitur enixa uolũ tas principis uolẽtis, ꝙ ille ipse exequatur, pp geminatã uirtutẽ. l. balista. ff. ad Treb. scd̃m Bal. ĩ d. c. fi. in. 2. col. de off. deleg. et ibi sequũtur Imo. et d. car. et idẽ Bal. ĩ d. c. corã dilecto. in. 2. col. de off. deleg. Hoc tñ ipse idẽ Iaſ. reprobat ĩ l. si qs ĩ cõscribẽdo. C. de pact. p tex. ĩ uerba se se, et p alia plura q̃ ibi cumulauit, nihilominus ego cre
138 do ꝙ posset sustineri hæc limitatio. cogita. Vndecimo li mitatur hæc regula, ut ꝑcedat, qñ delegatio fit p uerbũ mandamus, secus est si fieret p uerbũ iubemus, uel ꝑcipi mus, uel aliud sĩle, qa hec uerba necessitatẽ suscipiẽde co gnitiõis ĩponere uidẽtur, p glo. in l. sepe. ff. de offi. ꝑcõs. quã totus mundus approbat, ut p Alex. in d. l. more, & Iaſ. in d. l. à iudice. C. de iudic. contrarium puto uerius p ea q̃ dixi supra eo. in uers. mandata iurisdictione, nu. 7.
139 Duodecimo limitatur nõ ꝑcedere qñ in rescripto adsunt hæc uerba, possit & debeat, qa ista duo uerba simul iun cta suscipiẽde cognitiõis necessitatẽ importãt. c. 1. ĩ uer.

possumus & debemus, ut eccle. benefi. l. pstor. in prin. ff. de eden. ele. 2. cum gloss. in uerbo debent. de stat. mona. Alex. in consil. 223. in 2. uol. quod incipit uisis uerbis di
140 cti testaměti. in fi. Decimotertio limitatur regula ut nō procedat, quādo princeps delegauit officium, seu ministerium sine iurisdictione, & sic actū nudi ministerij, puta nuncium, seu legatū, quem uulgo ambasciatorem appellamus, constituit, proculdubio ille aliū substituere non poterit, ut uidetur probari in d. c. fi. ubi plenius doct. de offi. deleg. & ibi Bal. in 1. col. dicit q̧ ille tex. est ad hoc singularis not. in cle. 1. eo. tit. facit l. 1. §. sciendum. ff. de legatio. Bar. in l. imperiū. in 7. opp. ff. de iurisd. om. iud. & ita residet Ias. in d. l. à iudice. in quo ego non insisto,
141 quia hoc nō pertinet ad materiā iurisdictionis. Decimoquarto limita ut non procedat regula in his, quæ sunt reseruata principi in signū supmæ potestatis, quæ numerat bal. in l. 1. C. de iure aureo. anul. et in l. rescripta, ubi Ias. C. de preci. impe. of. hæc enim si fuerint à principe delegata, non poterunt subdelegari, quia ex grauitate negocij psumitur electa industria persone, ut per Ias. in d. l. à iudice, qui dicit q̧ ita singulariter tenent Ant. & Imol. in c. q̧ sedes, de offi. ord. & sequitur Alex. in hac l. 1. in ult. col. & in d. l. more, super quo ego nō insisto, quia mi bi magis uidetur, q̧ hoc casu detur priuilegiū, quod sine dubio personale est, l. & quia. ff. sol. mat. q̄ q̧ delegetur iurisdictio, de qua sermo est. Decimoquinto limitatur
142 hæc regula, ut procedat quādo delegatio fit per principē simpliciter, & sic per rescriptum, secus est inquit Ias. in d. l. à iudice, quando per constitutionem cōmittit alicui iurisdictionem, in una causa, tunc enim dat iurisdictionē ordina-

ordinariam, & specialem glos. est multum solẽnis. C. ne lic. poten. in glo. fi. in uerb. specialiter fecerint, in prin. ubi Pau. de ca. & Ias. & non potest talis iudex à princi pe datus dare alium iudicem, per regulam, de qua in l. 1.
143 in prin. Vera est hæc limitatio, si loquimur de mandanda iurisdictione, nam is cui specialiter tributa est iurisdi ctio, eam mandare non potest, ut sepe dixi, & ita loquitur tex. noster, an autem iudicem dare possit, de hoc non loquitur tex. iste, sed recurrendum est ad tex. in d. l. à iudice, & ad l. cum pretor. §. 1. ff. de iud. cogita, & per hæc cõfunditur illa cõmunis cõclusio, qua dicitur q̃ delegatus à lege potest subdelegare, de qua uide supra eo. nũ. 19. et altera qua dicitur quod doctor potest delegare, de qua uide supra eo. numer. 74. & ex his remanet expedita hæc conclusio, ad laudem Dei.

FINIS SECVNDI LIBRI.

CAMILLI PLAVTII

PAZONIS IVRECONSVLTI

Fontanellatensis Commentariorum ad l. 1. ff. de offic. eius cui mand. est iurisdict.

LIBER TERTIVS.

L. 1. Vers. Et ideo uidentur errare magistratus.

Error iste de quo lex loquitur in quo uersetur, nume. 1. & nume. 17.

Iurisdictione data an transeat omnis iurisdictio, & imperium, nume. 3. cum mult. seq.

Cognitio causarum criminalium an sit imperij, nu. 2. & an transeat in generali mandato, nu. 3. q. sic. imo nõ, nu. 17. usq; ad nu. 32.

Castigatio modica, an sit meri imperij, nu. 8. & an possit delegari, num. 9.

Legatus uerberandi ius habet, nu. 11.

L. fin. C. ubi & apud quem rest. quo procedat, nu. 13.

Reseruata principi non delegantur, nu. 16.

Confiscatio bonorum non delegatur, nu. 16.

Mãdatũ pcuratoris, et iurisdictionis eqparãtur, nu. 17.

L. si priuatus. ff. qui & à quib. quo procedat, nu. 35.

L. magistratibus. ff. de iur. om. iud. quo procedat, nu. 36.

Supplicium quomodo accipiatur, nu. 36.

Castigatio proprie in quibus consistat, & an cõpetat municipalibus magistratibus, & cõtra quos, nu. 36. 37.

Seruos

Seruos damnare non licet magistratibus, licet obiurgare possint, & in uincula conijcere, nu. 38. & an liberos castigandi ius habeant. nu. 40.

Magistratus municipales imperiũ non habẽt. nu. 38. 40.

Auth. ad hæc. C. de iudic. quõ procedat. nu. 42.

Authen. ut defuncti, seu func. § illud quomodo procedat. numer. 42.

Consiliarij nõ possunt hodie causas audire per se, nu. 42. & 43. & an differant à pedaneis, nu. 46.

Falsitas pro iniquitate exponitur à glo. et male. nu. 45.

1 Vero in quo uersetur iste error, potest dici q; uersatur in uerb. suam, nam hæc exercitatio, quæ sibi data est specialiter à lege iulia super crimine adulterij, non pertinet ad iurisdictionem illius magistratus, & sic non est de sua iurisdictione, nec ad ipsum hoc competit iure magistratus sui, sed specialiter ex beneficio legis iuliæ, & sic extra uim magistratus, errat ergo magistratus iste, qui uolens mãdare hmõi cognitionem et exercitationem. s. in casu habili, puta qñ proficiscitur, mandat iurisdictionem suam, nam sic dicendo, errat dum putat, q; p tale mãdatũ transferatur hmõi exercitatio, quæ nõ comprehẽditur in iurisdictione sui magistratus, & per hoc soluitur illa q̃stio, an in generali mãdato transeant, ea quæ specialiter tributa sunt à lege, de qua infra tractabitur.
2 Quid si omittatur, uerbum suum, & simpliciter mandet iurisdictionem. uidetur q; tunc hæc transeãt, nam mandata iurisdictione to-

tam officiũ iurisdicẽdi transit l.1.§.damus.ff.de suspec. tut. Contrarium est uerius, ut expresse ait tex. in hac l.1.ibi, mandata iurisdictione nõ transferuntur, quod puto, uerum etiam in casu profectionis, tex.enim simpliciter & indistincte loquitur ergo etc.l.de precio.ff.de publiс.cum similibus. Aliqui putant q̃ ideo non continetur, q̃a cognitio cãrum criminaliũ ẽ meri imperij scd̃m communem opinionem, non autem iurisdictionis, & ideo recte dicitur, q̃ errat magistratus mandãdo iurisdictionẽ suã, dum uult mandare imperiũ. Tu dic q̃ cognitio nõ est meri imperij, sed iurisdictionis, nã imperiũ ip̃m nõ in cognitione, sed in animaduersione cõsistit, ut hac.l.1.§. qui mandatam, et l.imperium.ff.de iur.om.iud.& in l. solent.in prin.ff.de offi.proconf. tamen ẽt cognitio ipsa non transit in generali mandato, ut hic ait tex.quod nõ
3 transit sine scrupulo, nam multi tenent contrariũ. Hic articulus est ualde utilis in practica, an scilicet data iurisdictione transeat omnis iurisdictio.duplex autem est tractatus, & duplex quæstio, altera est an omnis iurisdictio sine imperio transeat, altera est an ẽt imperiũ ipsum merum transferatur, quæ tñ à doctoribus cõfundũtur, & ideo licet quæstio meri imperij melius caderet infra lib.4.in.§.fi.ubi materia meri imperij tractatur, tñ quia utraq; quæstio mixtim à doctoribus discutitur; idẽ ego faciam.opinionem illam q̃ omnis iurisdictio transeat & omne imperiũ in generali mandato tenet glo. in hac l.1.in uers.non aliter, et Alciat.qui multa allegat. in c. quod sedem, de offic.ord. amplius tenent Doct. q̃ etiam animaduersio ipsa transibit.hãc opi.tenet Guid. de suz. in l.solet.ff.de iur. om.iud. dum ait q̃ mandata iurisdictione

ctione uniuersali, quam habet quis in castro, transibit me rum imperiũ per. l. quædam ff. de acqui. rer. domi. idem tenet Rai. hic in addit. idem tenet Ang. in d. l. cognitio, & Io. de Imol. in l. à diuo Pio ff. de re iudic. & Abb. in c. si quis contra clericũ, de for. compet. & Alex. in hac l. 1. nu. 75. Idem sentit Abb. dum ait q, excommunicatio transit in delegatum absq; speciali mandato, hoc est potestas excõmunicandi, c. ex literis de offic. deleg. q̃ potestas est meri imperij secundum Inno. in c. trãsmissa in fi. de elec. et spec. in tit. de iur. om. iud. in uers. scd̃m omnes & ibi Ioan. & Alex. hic nu. 73. & sic apparet q, in ta
4 libus non est opus speciali mandato. eãdem opinionem te net glo. in auth. de defenso. ciuit. §. iurisiurandi in uerb. iurisdictione, idem tenet Bart. & Doct. in l. imperium. ff. de iur. om. iud. et Bald. in c. 1. §. ad hæc. in tit. de pace constan. & ibid. Bart. in. §. 1. in uerb. criminalibus, & Doct. in hac. l. 1. & in l. 1. ff. de iur. om. iud hoc idem te net glo. in cle. 1. de for. comp. & latißime Paul. de cast. in cons. 187. incip. notandum est q, hæc imperialis cõcessio, uol. 2. & Bal. in l. beneficium. 2. col. uers. itẽ not. ff. de const. prin. ubi ait q, si princeps donet iurisdictionem castri, intelligitur donare etiam merum imperium, et sic habebit oẽs fructus iurisdictionis tam in ciuilibus q̃ in criminalibus. Not. pulchre Io. an. in addit. spec. in ti. de iur. om. iud. uers. quæ autem, nu. 15. in addition. magna incip. pastoralis ibi, habeo cõs. Dyn. ubi refert Dyn. consuluisse q, concesio facta ab Imperatore ecclesiæ de omni iurisdictione castri, includit etiam merum imperium, quod est secũdum eum species iurisdictionis, idem ait cõsuluisse oldrad. in cons. 252. ad quæstionem, sic etiam in

donatione facta Pape Siluestro, nil dictum fuit de mero imperio, tamen comprehenditur imperiũ, ut in c. fundamentum, de elect. lib. 6. Abb. in c. quod sedem, de offi. 5 ordin. Paris late in cons. 9. in princ. uol. 1. Quæ cõclusio sine dubio uidetur procedere, quãdo adiectum est uerbum omnimoda, per glo. in cle. 1. in uerb. omnimodam, de fo. comp. et ibi card. col. 20. q. 6. & ibi Io. de Imol. col. 8. & Paul. de cast. in d. cons. 187. et Rom. in l. si duo. ff. de acqui. here. Fel. in c. quod sedem, col. pen. & fin. & in c. graue, col. fin. de offic. ordin. & Riminal. in l. imperium & ibi Ias. col. 7. uers. 3. ff. de iur. om. iud. & Paris in cons. 9. nu. 6. uol. 1. Idem uidetur quãdo concessa est plena seu plenissima iurisdictio, ut tradit glo. in l. si in aliquam. §. finali. ff. de offic. procons. & ibi Fulg. & Fel. in d. c. graue circa fin. & Paris in. d. cons. 9. nume. 7. 6 uol. 1. Idem uidetur & si simpliciter facta sit mẽtio iurisdictionis, qñ sumus in casu habili, ideo scribit Alex. in hac. l. 1. col. 18. in fi. nu. 66. uers. in eadẽ, ibi generali concessione & nu. 73. & sequuntur communiter Doct. q in generali delegatione iurisdictionis transeunt, ea, quæ sunt meri imperij, quando sumus in casu, in quo merum imperiũ specialiter delegari potest, & probat Pet. Paul. Paris in d. cons. 9. num. 21. uol. primo, & Alciat. late in c. quod sedem, de offi. ordin. pro hac opinione quæ uidetur communis, adducitur tex. in c. cum uenissent de eo qui mit. in poss. causa re. seruan. ubi absq; speciali mãdato in delegatum transit potestas mittendi in possessionem ex primo decreto. quod est mixti imperij. l. iubere. ff. de iurisd. om. iudi. hic tex. loquitur de mixto imperio, quod secundum ueriorem opinionem delegari potest, ideo

non

non meretur allegari in hac quæstione, quæ de mero imperio loquitur. Itē adducitur tex. in l. cognitio. in principio, inf. eod. ubi causa remotionis suspecti tutoris, quæ secundum Doct. est mixti imperij, uenit in generali delegatione facta legato proconsulis, dic hoc ideo euenire q̄a cognitio suspecti tutoris comprehenditur in generali iurisdictione, ita innuit ille tex. & uidetur probari in l. 1. in prin. ff. de suspect. tutor. & instit. eo. in prin. descendit enim ex lege. 12. tab. ut ibi dicitur, & sic non competit speciali iure, item responde. ut dixi supra in proximo argumento. Item facit nā idem operatur genus quo ad genus, quod oparetur species quo ad spēm. l. si duo, in fi. ff. de admi. tut. l. oēs. C. de p̄scrip. 30. an. uerum est argumentū, sed negatur q̄ in generali iurisdictione cōprehendantur ea q̄ specialiter tribuūtur, ut hic innuit text. uel melius dic q̄ multa sunt q̄ speciale mandatū exigūt, nec sufficit gn̄alis loquutio, ut infra ostēditur, nu. 17. et. 18.

7 Itē facit tex. in. §. prohibemus in auth. de collator. qui secundū Alex. multū urget. tu dic q̄ loquitur qn̄ constituitur locūtenens, seu uicegerēs, qui in totū representat personā eius, cuius uices gerit, tā in generali iurisdictione, q̄ in speciali. l. 2. C. de offic. eius q uic. alte. ger. secus est in eo cui mādatur iurisdictio, nā tunc non ueniūt nisi ea q̄ cōpetāt iure magistratus, et in iurisdictione gn̄ali, q̄ uero spāli iure sibi cōpetunt, extra iurisdictionē sunt, et hoc innuit tex. hic ī uers. et ideo uidētur errare magistratus, q determinat hūc casū; nā dū uellet magistratus mādare cognitionē legis Iulie de adulterijs, iurisdictionē suā mādabāt, et dicit tex. illos errare, q̄a talia nō sūt

8 ī sua iurisd. ctiōe. Itē facit nā modica corpis castigatio

quando loco pene delicti infertur est meri imperij, quia expeditur officio iudic. nobili ad publicam utilitatem, & sic est animaduersio in facinorosos homines, & cõsequẽter meri imperij, ut per Bart. & doct. in l. imperium. ff. de iur. om. iud. tamen, quia cõpetit quibuslibet magistratibus, etiam inferioribus, ut l. magistratibus, eo. tit. & in §. audient. in auth. de defenso. ciuit. potest delegari, per regulam huius legis, in uer. quæ uero, secundum Bar. in l. ne quicquam. §. ubi decretum. ff. de offic. procons. et in l. imperium. ff. de iurrisdi. om. iud. et ibi Alex. sicut causæ iurisdictionis simplicis ueniunt in generali delegatione iuxta. l. solet. eo. ti. quia competũt iure magistratus, & ita uidetur esse mens huius. l. in uerb. quæ uero iuncto princ. ibi mandata iurisdictione, bene facit tex. in hac l. §. qui mandata, in fi. & l. fin. in fi. inf. hoc tit. nõ uiolando tex. secũdum Alex.
9 In hoc fundamento p̃supponuntur multa quæ sunt falsa, p̃supponitur enim q̃ modica castigatio possit delegari, ego presuppono contrariũ, per tex. expressum in l. nemo potest ĩ uerb. cuiuslibet alterius cohertionis. ff. de reg. iur. presupponitur etiam q̃ oĩa quæ competunt magistratibus municipalibus possunt delegari ego presuppono contrarium, q̃ immo aliqua cõpetunt his magistratibus quæ non delegantur, ut est datio tutoris. l. ius dandi. ff. de tuto. et curat. dat. ab his, ut dixi lib. 1. in p̃fatio. nu. 31. ea enim quæ specialiter data sunt his magistratibus, non mandantur per hunc tex. qui generaliter loquitur, & licet de magnis magistratibus loquatur, tamen multo magis habet locum in minoribus, maxime retenta illa opinione, quod hi magistratus non possunt, nec hæc, nec alia delegare, ut quibusdam

10 dam uisum est. Item non bene infertur causæ simplicis iurisdictionis transeunt cum iurisdictione generali, ergo idem est in alijs causis quãdo possunt delegari, quia ratio quare trãseãt, nõ eã est, quia possunt delegari, sed quia in iurisdictione comprehẽduntur, alioqui si non cõphende rentur nõ trãsirent, licet essent delegabilia, potest etiam dici, q̃ magistratibus his nõ competat hæc cohertio, quatenus ẽ imperij, ut dicã infra, nu. 36. et quatenus compe tat, dico q̃ mandari nõ potest, nisi qñ constituitur locum tenẽs, ut dicam infra lib. 4. qñ loquar de mero imperio.

11 Item adducitur tex. in l. si quid erit supra, de offi. pcons. ubi uerberare nõ acriter uidetur trãsire in legatum pro consulis, reliqua uero ab inde supra debet remittere legatus ad procõsulem, et sic innuit q̃, absq; alia spãli delegatione, possit aliqualiter castigare, & ita per illum tex. te net Ful. in d. l. magistratibus. Ille tex. potest intelligi de mixto imperio quod iurisdictioni cohæret, hoc enim trã sit cum iurisdictione, ut hac l. 1. in fi. & l. fi. hoc tit. Item potest dici q̃ talis cohertio modica, seu castigatio nõ est de his quæ specialiter tribuuntur, ut patet in d. l. si quid erit, & in d. l. magistratibus, igitur nõ est mirũ si transit cum iurisdictione mandata, denique potest dici q̃ hoc sibi commissum est specialiter, & sic non ex mandato iurisdictionis, sed ex lege speciali competit, l. 1. C. de offic.

12 procons. & leg. l. solent. ff. eod. Item adducitur text. in l. 1. §. à præfectis. ff. de leg. 3. in uer. uice præfecti, dic quod ibi loquitur de uice gerente constituto à princi pe, de quo nemo dubitat quin habeat imperium, ut ĩ auth. de collato. §. ad hæc. Item adducitur tex. in l. 1. C. de offic. procons. iuncta l. legati. ff. eo. tit. responde ut supra,

lex enim id specialiter indulsit alioqui non erat opus con cessione impiali, si ex iurisdictione procõsulis sibi cõpe-
13 tebat.l.1.ff.ad munici.l.1.C.de thesau.lib.10. Itẽ adducitur tex.no.in l.fi.C.ubi & apud quem in integ.restit.nõ est neces.ad fi.qui tex.sc̃dm Alexã.hic est melior de iure, ubi in generali delegatione uenit causa restit. in integ.quæ sine dubio est mixti imperij, & ppter eius fauorem permittitur delegari, ergo eadem ratione uidetur idem dicẽdũ de cognitione meri imperij, cum pariter ꝓhi
14 bite sint delegari regulariter sc̃dm doct. Respõdetur ad hoc, negando ꝙ causa restitutionis in integrum esset indelegabilis, imo erat delegabilis, ut ibi ꝑsupponit text. sed dubium erat an speciale mandatũ exigeretur, prout etiam requiritur speciale ad petendam restitutionẽ, tamẽ quia iure magistratus cõpetit ex generali iurisdictione, declaratum est quod comprehendatur in mandato generalis iurisditionis non ullo fauore, sed mero iure, alioqui si super fauore fundata esset illa permissio, fatui fuissent illi ueteres iurisconsulti qui disputando conabantur defendere, quòd de iure hæc restitutio transibat cum generali iurisdictione ante sanctionem Iustiniani, cum non super fauoribus, sed super regulis iuris interpretationes prudentum debeant inniti.l.nam ut ait Pedius.& l.sequen.ff.de legib. & dato ꝙ subsit aliqua specialitas ibi, illa non est in eo an delegari possit, nam hoc pro comperto habetur, sed an transeat in generali mandato, ut etiã
15 tradit Alciat.in c.quod sedem.de offic.ordina. Item adducitur pro hac opinione tex.in l.2.in princip. iuncta gloss. prima & secũda, infra eod.ubi mandata specialiter uel generaliter iurisditione transit illa causa mixti

imperij, quæ non poterat delegari, & sic innuit quòd non refert an generaliter uel specialiter delegatur, sed an poßit delegari, dic quòd utrunq; spectatur. primo an poßit delegari. secundo quo iure poßit delegari, uidelicet an iure speciali, an ex generali mandato. non enim omnia quæ delegari possunt, transeunt cum generali mãdato. hoc innuit text. in dicta l. fi. C. ubi & apud quem. ueteres enim conueniebant quòd causa restitutionis in integrum erat delegabilis, & quòd ex speciali mandato transiret nemo dubitabat, sed dubitabat an ex generali mandato transiret, presupponit ergo tex. quòd sunt aliqua delegabilia quæ tamen posibile est non transferri ex generali mandato. alioqui illi ueteres iurisconsulti fatui fuissent qui admittebant restitutionem specialiter delegari posse, sed in generali mandato non comprehendi putabant. ut presupponit text. in d. l. fina. & sic ille text. retorquetur in contrarium, ratio dubitãti pro his qui putabãt nõ comprehẽdi ea erat, quia idem est in mandato procuratorio. non enim continetur nisi specialiter mãdetur. Ratio cõtrarie partis erat, quia restitutio comprehẽditur in generali iurisdictione, ergo trãsit ea mãdata, & sic statuit Iustinianus dirimẽdo cõtrouersias ue-
e 6 *terum Iuriscõsultorum in d. l. fina.* Limitat Alexã. *hãc opi. quam ipse tenet ut nõ procedat in reseruatis prĩcipi. p tex. in c. qđ trãslationẽ. et no.* Ant. de bu. *in c. qđ sedes. ff. de offi. ord.* Alex. *hic. nu. 74.* Scdo limitat *nõ pcedere ĩ uicario, in quo spãle est, q. nõ poßit mãdare talia ex gñali mãdato. c. 2. de offi. uic. lib. 6.* Alex. *hic nu. 74.* Tertio limitat *ut nõ procedat in cõfiscatione bonorũ, talis. n. ptãs nõ trãsit nisi spãliter mãdetur. l. 1. C. ne*

ſine iuſſ.prin.lice.cert.iud.cõfiſc.ita not.Bar.in l.fi.ff. de offic. præfe.uigi. Alex. hic, nume.75. Contrariam
17 opin.multi tenuerunt, & mihi uidetur uerior. pro qua facit q, mandatum procuratoris, & mandatũ delegatorium iuriſdictionis equiperantur.l. & quia infra tit. 2.c.cum olim Abbas ibi no.imo.de offic.deleg. ubi inno. arguit de uno mandato ad aliud,et ita dicit etiam Inno. in c.in noſtra,de procur. ſed in mandato generali dato procuratori ad cauſas,non uenit q, poſsit tractare cauſas criminales, & ſic meri imperij,ut in cle. non poteſt, de procur.l.non ſolum.§.fi.ff.de procur.l.3.§.ſi procurator, & ibi ad hoc illũ.tex.ponderat Bald.in lect. antiqua.ff.quod quiſq; iur.no.ſpec.in tit.de pcu.§.1. uerſ. ſed nunquid media & uerſ. ſed nunquid ſufficit habere mandatum, & no.Bald.in l.reos.C. de accu in.12.col. et Io.de imo.ĩ l.pen.§.ad crimẽ,ff.de pub.iud.in.6.car. ergo dato q, aliquo caſu cauſæ meri imperij mãdari poſſint, non tranſibunt in generali mãdato,opinio eſt uera, & probatur in hac,l.1.in uerſ. & ideo uidentur,ubi eſt tex.clarus, quòd talia non comprehenduntur in iuriſdictione,alioqui non errarent, qui uolendo mandare talia,mandant iuriſdictionem ſuam,cũ ergo non contineantur hæc in ſua iuriſdictione, & ſic iure magiſtratus ea non habeant, ſed iure ſpeciali, quis dubitat q, mandata ſua iuriſdictione quiſquam transferat iſta; profecto nemo, & ſi quis alias ſentit,errat,prout hic manifeſte dicit tex.dum dicit errare eos qui dum uolunt talia mandare,mandant iuriſdictionem ſuam,alioqui non bene diceret lex,q, errant mandando ea quæ mandari non poſſunt,quia in hoc non eſt error, quando ideo non tranſit,

quia

quia non potest delegari, sed impossibilitas subest, tunc autem error subest, quando euenit casus delegandi, & sic quando possunt delegare, & uolunt id facere, sed errant in delegatione mandando iurisdictionem suam, hoc enim casu subest uoluntas, subest potestas delegandi, sed nesciunt delegare, & sic errant delegando iurisdictionem, ex quo haec non continentur in iurisdictione sua, idest iure magistratus non competunt, sed speciali iure.

18 Secundo dicitur quod quando aliquid specialiter in signũ prerogatiue & priuilegij est alicui reseruatum, illud nõ uenit in generali mandato, c. quod translationem. de offic. lega. sed ea quae specialiter data sunt, uidentur data in priuilegium, si uera est communis opinio Docto. ergo haec non ueniunt in generali mandato. Tertio facit regula de qua in l. nihil tam naturale. ff. de reg. iur. cum enim haec specialiter dentur à lege magistratui, specialiter etiam ab ipso transferenda sunt, arg. l. nihil tam

19 naturale. ff. de reg. iur. Quarto uidetur casus in c. 2. de offic. ui. in. 6. ubi si episcopus constituit uicarium, non ueniet in generali mandato, quod possit inquirere & puni re excessus, nisi id specialiter committatur. Quinto uidetur probari in d. l. solent, in principio tenendo quod ille

20 tex. habeat locum in speciali mandato. Sexto secundũ Soc. facit glo. in l. 2. supra de offic. procons. quae uoluit quòd facultas interponendi auctoritatem manumissioni non transeat in legatum proconsulis ex generali mandato, sed requiratur speciale, hanc opin. sentit Guil. de cun. hic, idem tenet Sali. in d. l. placet, ubi dicit quod causae imperij non transeunt in generali mandato, quamuis spe

21 cialiter possent in aliquo casu delegari. Idẽ tenẽt Ant.

de but. & Io. de Imol. in c. si quis cōtra clericum, de foro comp. & in c. auditor de rescript. & Ioan. de Imol. in c. ex literis, de of. deleg. qui aiunt q mandata iurisdictione in genere, non transeunt ea, quæ sunt imperij, in d. c. qđ translationem, & per d. c. 2. de offic. uic. in 6. & per no. per spec. in titu. de execut. senten. §. nunc dicendum. in princ. & alleg. d. c. 2.

22 *Aduerte tamen quia exempla ab his proposita non sunt bona, quia loquuntur de mixto imperio, in quo teneo ego q transeat cum iurisdictione, ut hac l. 1. in fi. tamen auctores allegati, cū teneāt hoc in mixto imperio, multo magis idem tenent in mero, ut etiam sentit spec. in titu. de iurisdict. om. iud. uer. quæ autem meri, & Ioā. And. in addit. spec. in tit. de sindico. in rub. in fi. facit id quod tradit Bart. in l. 1. §. cum urbem. ff. de offic. prefect. urb. ubi ait quod mandatum generale factum uicario non comprehendit, ut de crimine cognoscere possit, quod etiam tenet Card. in clement. 2. q. 3. de procur. per not. in cap. 2. de offic. uicar. & ita se habet magis communis opinio, quæ uera est, pro quā est text. in l. solent. ff. de offic. proconsul. ubi cognitio custodiarum potest mandari legato, tamen mandatur interdum, & sic specialiter, & per mandatum extraordinarium, ut ibi ait tex. ex quo apparet quod nō trāsit ī mandato generale.*

23 *Pro eadem opinione uidetur etiam casus in terminis, in l. solet, in uerb. uniuersam, & in l. pretor. in uerb. omnem. ff. de iurisdict. omnium iudic. iuncta hac l. prima in princip. nam ibi mandatur à pretore uniuersa iurisdictio, & omnis iurisdictio, d. l. solet, & d. l. pretor, tamē non transfertur iurisdictio specialiter tributa, ut hac l. 1. ī pric. nec imperium, ut inf. §. fi. & in*

l. nemo

l.nemo poteſt.ff.de reg. iur. & in l.ſolent in princ. ff.
24 *de offic.proconſ. Videtur etiã tex.in l.1.§. damus.ff.de ſuſpect.tut.ubi mandata iuriſdictione tranſit totum officium iuriſdicendi, tamen non tranſit merum imperium d.l.nemo, & ſic ſiue totam dixerit, ſiue omnem iuriſdictionem, ſiue uniuerſam, non tranſibit imperium merum, et nemo dicet quòd plus ſit dare omnino iam quàm uniuerſam iuriſdictionem, uidetur etiam tex. in c.2. de*
25 *pen. & remiſſ. lib.6. facit etiam pro hac opinione id quod tradit* Bald. *in c.quanto, col.fin. de iudic. ubi ait quòd ſi epiſcopus committat omnem iuriſdictionem, non uenit merum imperium, quia illud uerbum omnem, intelligitur de pluribus differentibus ſpecie, ſeu numero, & iſta ſuprema requirunt ſupremum uel ſpeciale mandatum , idem dicit ſi princeps daret iuriſdictionem*
26 *omnem talis caſtri , quia licet illud caſtrum habeat ex priuilegio merum imperium, tamẽ non tranſit in hac conceßione, id, quod eſt ſpecialißimum & abſtractum & ſeparatum à natura generis, ad idem facit quod tradit* Bald. *in l.2.col.4.C. de pedan. iudic. ubi ait quòd ſi princeps concedat omnia quæ ſunt mixti imperij, & iu-*
27 *riſdictionis in tali caſtro, non indulgentur niſi cauſæ ciuiles, facit id quod tradit* Bart. *in l.2.ff. de iuriſd. om.iudic. ubi ait ꝙ mandata iuriſdictione ueniunt quidẽ ea ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt, ẽt ſi ſint maiora expreßis, dummodo ſint de eadem iuriſdictionis ſpecie, ſecus ſi eſſent alterius ſpeciei, quia illa non uidentur mãdata, ideo dicit* Fel. *in d.c.qđ ſedem, col.fi. de of. ord.ꝙ nõ repit hac cõtrarietates ab aliquo cõcordatas,*
28 *poſtea ipſe diſtinguit, ut prima opinio ꝓcedat in materia*

fauorabili, puta in donatione seu beneficio principis., qđ latißime delet interptari. ut l. beneficiũ. ff. de cõst. prin. et Parif. in consi. 9. uol. 1.
29 Secus est si sumus in mã re stringibili, proũt est delegatio, quæ odiosa est et restringibilis, p ea quæ tradit Alex. in l. more. nu. 5. ff. de iurisdi. om. iud. ita loqtur text. in d. l. solet. et in d. l. ptor. ff. eo. tit. & in d. l. 1. §. damus. ff. de suspec. tu. & in hac l. §. qui mãdatã. uersi. quare nemo, quicqd dicat glo. in d. cle. 1. in uerb. omnimodã. de foro cõpe. quã sequitur abb. & Fely. in d. c. qđ sedem. & Roma. in d. l. si duo. ff. de acqui. her. qui putãt q qñ est adiectũ uerb. omnis uel omnimoda, q tunc transit etiã imperium merũ, qđ mihi non placet, per tex. in d. l. solet. ff. de iur. om. iu. in uerb. uniuersam, & d. l. ptor. in uerb. oẽm. forte de iure canonico
30 cõtrariũ obseruabitur in terris suis. per tex. in d. cle. 1. & ibi glo. nisi dicas q ille tex. loqtur de ciuilibus causis, nõ aũt de mero imperio, cum ius dicat in absentes in quos nõ fertur snĩa capitalis. l. absentem. & ibi Bar. ff. de pen. uel dic q tex. ĩ d. cle. 1. loquitur de beneficio principis qđ est late interptandum. d. l. fi. ff. de consti. princi.
31 Vel dic q ibi loquitur lex seu cõstitutio, & tunc ẽt in materia iurisdictionali uidetur q iurisdictionis appellatio adiuncto uerb. omnimoda uel plenißima, uel aliquo alio simili, cõtinebit etiã ea quæ specialiter tribui solent, & imperiũ, ita pcedit tex. in d. cle. 1. cum glo. in uerb. omnimodã. de foro cõpe. ita etiã potest intelligi tex. in l. si in aliquam. in fi. ff. de offi. proconf. casu quo admittendum sit q ibi agatur etiã de mero imperio, tamẽ ego alś defendi q illi tex. loquitur tantũ de iurisdictione & de mixto imperio, ut demonstrant exẽpla subiecta, nec credas

das q in d.cle.1.aliquid delegetur, sed tollitur obstaculum per quod impediebatur ius dicere in aliena diocesi,
82 quo sublato omnia potest, quæ poterat in sua. Secus ergo erit in magistratibus, et alijs inferioribus à principe, hi enim delegãdo oẽm, seu totam, seu uniuersam iurisdictionẽ nõ transferrent iurisdictionẽ specialiter tributã, nec imperium. per tex. in d.l. solet, & d.l. prætor, iuncta l. nemo põt. ff. de reg. iu. et hac l.1. §. q mandatã. Idẽ forte erit in rescriptis prĩcipũ, quibus delegatur iurisdictio, q̃ a m̃a est stricti iuris, et restringibilis. ut dcm̃ est.
83 Ex prædictis fac conclusionem q iurisdictione generaliter data non transit iurisdictio specialiter tributa lege uel senatusconsulto &c. ut dixi supra, nu.27. & ita se habet magis cõis opin. Amplia procedere ẽt si sit leuis momenti, ut dixi supra lib.2. in uerb. specialiter, nu.16. & in declarat. lib. primo, nu.16. Amplia procedere ẽt dato casu habili, & sic in casu profectionis, p hunc tex. in uers. & iõ uidentur errare. Amplia procedere ẽt si dixerit oẽm. l. solet. ff. de iur. om. iud. & dixi supra. nume.25. Amplia procedere etiã si dixerit uniuersam. l. prætor, eod. titulo. iuncta hac. l. 1. quicquid dicãt Doct. Amplia procedere ẽt si dixerit plenissimam, uel omnimodam, ut dixi supra numero.23. facit tex. in l. si in aliquam, in fine. ff. de offic. procons. iuncta hac l. 1. in principio. multo minus uenit imperium merum, ut dixi supra numero.25. & .26. maxime per ea quæ dixi lib. primo. in præfation. nume.9. Limita procedere in materia delegationis, & in quacunq; materia stricti iuris. l. solet l. prætor. ff. de iurisd. om. iud. ut dixi supra, numero.29.

Limita non procedere quando constituitur locumtenens, l.2.C.de offic.eius qui uic.alt.ger. Limita non procedere in principe, quando adijcit uerb.plenissimam, uel omnimodã, uel quid simile, idẽ est in lege, & cõstitutione. p glo.in cle.1.in uerb.omnimodã, de fo.compe.l.1. ff.de offic.prefe.urb.ut dixi supra, nu.31.secus si simpliciter iurisdictionem dixerit, ut supra, num.25.& 26. Limita non procedere in beneficio principis, ut per Fel. in c.quod sedem, col.fin de offic.ordin.quod ego non admitto, nisi adiecerit uerb.omnimodam, uel uniuersam, uel quid simile, per ea quae supra dixi, num.25.& 26. Limita non procedere, in his q̃ ex iure pretorio descendunt, nam qualiacunq; sint, transeunt ex generali mandato, l.1.§.damus.ff.de suspect.tut. Limita non procedere de iure canonico, ut dixi supra nu.30.quae omnia
34 nota, quia non ita declarant doct. Saepe facta est mentio de magistratibus municipalibus, semperq; inculcatũ est hos magistratus non habere imperium, de qua re precipue loquuti sumus lib.1.in praefationib.nu.36.quae cõclusio uidetur probari per tex.in l.ea quae.ff.ad munici. Tamen non uidetur transire sine scrupulo, per text.in l.magistratibus.ff.de iurisd.om.iud.ubi communiter concludunt docto.quod modica castigatio corporis afflictiua competit, hisce magistratibus, saltem in seruos. Immo etiam in liberos homines secundũ gloss. & Alex.hic. Pro qua opinione, uidetur etiam tex. in.§.audient, in auth.de defenso.ciuit.& in l.si priuatus.ff.qui & à q̃bus.de quibus uide per Dec. in d.l.magistratibus, col.2. num.5.& 6.mihi tamen adhuc placet opinio prima, per

tex.

text.in d.l.ea quæ,qui tex.est adeo clarus, ut cauillari non poßit. Non obstat tex.in d.§.audient.quia loquitur de defensoribus,qui longe discrepāt à municipalibus magistratibus, ut tradit Dec.in d.l.magistratibus, & ego

35 dixi supra in præfationibus,nu.32. Non obstat text. in d.l.si priuatus,quia si quærimus de seruis,respōdetur q̃ uerbum castigaretur non cōprehendit merū imperiū, prout dicam,infra cum respondebitur ad tex.in d.l.magistratibus, si de liberis hominibus quærimus dicendum est,q̃ nil probat ille tex. immo expresse probat q̃ liberi homines non poterant castigari à magistratibus, alioqui frustra finxisset dominus seruum esse liberū,ut euitaret castigationem magistratuum,si illa simulatio nihil erat p

36 futura. Non obstat tex.in d.l.magistratibus,in uerb. supplicium, & in uerb.castigatio, licet ibi utrūq; uerbū pro corporali pena accipiatur sc̄dm cōem opīonem quæ est meri imperij saltē in aliquo ex infimis gradibus sc̄d'm Bart. & cōiter doct.in l.imperium.ff.de iurisd.om.iud. Ego dico q̃ supplicij appellatio in lege illa gñaliter p pena quacūq; accipi debet, & sic est sensus,q̃ magistratus municippales nō possunt aliqua pena afficere seruum,nā supplicij appellatio oēm penam cōtinet.Hinc ait Cicero ī orat.ī L.Piso.suppliciū ē pena peccati,et ita tenet Cale. in suo uocab.in uerb.suppliciū.Ideo recte Fulg.et quidā alij,putāt uerbū hoc nō semp signāre ultimū suppliciū,nisi qñ adijcitur uerb.ultimū,aut qd simile,sic pcedit tex. in l.ultimū et in l.capitaliū,in prin.et in l.qui ultimo.ff. de pen. & q̃ pro omni pena accipiatur est tex.in l.milites.ff.de custod.reo.et ibi glo.in uerb. supplicio.et in l.a

procõſulis, in fi. C. de appellat. ibi digno ſupplicio. & in l. fi. C. de exact. & execut. lib. 12. ibi perpetui exilij ſupplicium, & in l. qui cum maior. §. is demum. ff. de bon. liberto. ibi ſupplicium, aut exilium, et ita etiã ſentit Luc. de penn. in l. ſi quando la ſecunda. C. de bon. uacant. lib. 10. credo tamẽ q̃ in d. l. magiſtratibus accipi debeat pro pena corporali tamẽ qualicunq; propter cõditionem ſeruorum, qui pecunia mulctari non ſolent, l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de accuſation. & ſic omnis animaduerſio
37 in ſeruum magiſtratibus interdicitur. Caſtigatio tamen modica permiſſa eſt, ut ait tex. in d. l. magiſtratibus, Scire autem oportet quod caſtigatio proprie in uerbis conſiſtit, & ideo caſtigare, nihil aliud eſt quàm corripere, iuxta illud Virgilianum.

Hic grauis Entellum dictis caſtigat Aceſtes,

Sic etiam Marius Nizol. in annotatio. in Cicero. ait hoc uerbum ſignificare, id q̃d eſt obiurgare, qua ſignificatione uſus eſt Cice. in lib. de orato. ubi ait, q̃m de impudẽtia dixi caſtigemus etiam ſegnitiẽ hominum, & in lib. offic. ait, qui punit aliquem aut uerbis caſtigat. & in Tuſcul. uides ne inquit ut obmutuit nõ ſedatus corporis, ſed caſtigatus animi dolor? ex his ſatis cõſtat q̃ caſtigatio in uerbis conſiſtit. Trahitur tñ etiã interdum ad uerbera & ad carcerem. Hinc ait Cic. in Tuſcul. pueros matres & magiſtri caſtigare ſolent nec uerbis ſolum, ſed etiam uerberibus, & alibi in Tuſcul. ait qui nõ uerbis ſunt & diſputatione philoſophorũ, ſed uinculis & carcere caſtigandi. Puto etiã aduertendũ q̃ caſtigatio nõ eſt ſupplicium, quia matres & magiſtri qui caſtigant, ut ſupra uiſum eſt

sum est non puniũt, nec supplicium de pueris sumũt, sed emendãt, & castigant. i. castum agunt, & honestum ac emendatum efficiunt, uerbis & minis, & leuibus uerbe
58 *ribus, nõ in formam iudicij aut supplicij.* Iccirco ten*tari potest* ꝙ *his magistratibus non licet cõdemnare ser uos, & sic nõ licet supplicium. i. penam sumere, quia nõ habẽt ius puniendi, & animaduertendi, ut patet ex d. l. ea quæ. ff. ad municip. iuncta hac. l. 1. §. qui mãdatam, in uerb. animaduersionẽ, possunt tñ modice castigare, pro ut possunt magistri, & matres. i. uerbis obiurgare, & minis terrores incutere, & forte etiam uinculis & uer beribus leuiter cohercere, nõ puniendo, idest nõ per mo dum sentẽtiæ diffinitiue, sed per modum castigationis et emẽdationis, ut castigati. idest casti & honesti & melio res fiãt, & sic nõ puniũt seruos, quia non habent impe rium nec ius animaduertendi. d. l. ea quæ, sed habent ius castigãdi, idest emẽdandi seruos modice & leuiter, more magistrorum, ac dominorum, & propinquorum, & hæc non est species imperij meri, quicquid dicat* Bart. *in d. l. imperium. ff. de iurisd. om. iudi. &* Doct. *communiter in d. l. magistratibus, sed est castigatio quasi dominica, & castigatio non illicita, sine tamẽ imperio, prout in paren tibus, & propinquis, & dominis obseruatur. l. unic.* C. *de emend. seruo. l. unic.* C. *de emenda. propinquo. nemo enim dixerit dominos in seruos, nec parentes in liberos habere merum imperium. i. ius & potestatem animaduer tendi ius dicẽdo & per sentẽtiam, tamẽ habẽt potestatẽ castigãdi, idest emẽdandi, aut uerbis aut uerberibus, aut carcere, leuiter tñ. idẽ poterũt magistratus municipales*
59 *in seruos, in quos sibi cõcessa ĩ modica castigatio. i. emen*

*datio quasi paterna, seu dñica. iperiũ uero et animaduer
sio & punitio non est permissa, & sic nõ poterũt ferre
sñiam dffinitiuam cõtra seruũ, ut ictibus fustiũ subijcia
tur, poterant tñ de facto, more castigatoris & emẽdato
ris illũ increpare, obiurgare, aut ĩ uincula et in carcerẽ
conijcere. l. si qs uxori. §. si fugitiuũ. ff. de fur. et ẽt for
tè uerberibus leuiter tñ et modice afficere, et ppea fasci
bus utebãtur. l. duumuirũ. C. de decurion. lib. 10. quæ tñ
castigatio iuris effectũ non sortitur, qualẽm res iudicata
parere solet. Ita ẽt intellige tex. in l. si priuatus, in uerb.
castigaretur. ff. qui & à quib. ex his apparet falsam esse
opinionem glo. in d. l. magistratibus, in glo. fi. ff. de iur.*
40 *om. iudi. quæ dicit q̃ magistratus municipales habẽt ius
et potestatem modice castigationis etiam in liberos ho-
mines, quam opinionem sequitur ibi* Alex. & Dec. &
cõiter Doct. *sed mihi uidetur falsa, quia hoc genus casti-
gationis nõ præsupponit imperiũ in istis magistratibus,
sed potestatẽ quãdam qualem habẽt dñi in seruos, nullũ
enim habẽt imperiũ hi magistratus. d. l. ea quæ. ff. ad mu
nicipal. & l. 1. in prin. ff. si qs iusdi. nõ obtempe. ex quo
textu, & melius ex. d. l. si priuatus, euidenter pbatur q̃
hi nullã habent cohercendi potestatẽ in liberos homines,
maxime q̃a nulla lex his dat imperiũ, ergo nec nos datũ
esse dicere debemus. l. illã.* C. *de collation. ubi* Ias. *late,
& §. optimũ, in auth. de non eligen. secundo nuben. &
erubescimus cũ sine lege loquimur, authen. de triente et
semiss. §. consideremus, maxime q̃a imperiũ merum est
de reseruatis principi. c. 1. titulo que sint regal. in usib.
feudo. et nemini cõpetit nisi specialiter cõcessum fuerit,
ut tradit* Alciat. *in c. q̃d sedẽ, de offi. ordi. idẽ tñ* Alciat.

in

in l. de cubili. C. de priuil. eo. q ĩ sacro pall. mil. lib. 12. addet amplius dicere q hi magistratus habebãt gladij potestatẽ, et allegat nõnullas historias. q̃ loquũtur de duũuiris Romane urbis, nos aũt loqmur de municipalibus, denique quicqd olim esset, hodie nõ habẽt hoc imperiũ p supradicta. ait ẽt q carceribus ꝑerant, p tex. in l. si qs uxori. §. si fugitiuũ. ff. de furt. tu dic q ille tex. ponit exẽplũ ad regulã de qua in d. l. magistratibus. ff. de iur. om. iud. et sic fateor q habẽt potestatẽ mittẽdi seruũ in carcerẽ, & dimittẽdi. d. §. si fugitiuũ, qa modica castigatio in seruos eis est pmissa ut dixi, et fascibus utebãtur, ut tradit Alciat. ĩ lib. 2. paradox. c. 13. et lib. 3. dispũctio. c. 5. emãcipatio uero p eos nõ celebratur. l. 1. C. de emãcip. quæ oĩa nota, qa apud aliquẽ ita plene cumulata et discussa
42 nõ inuenies. Quia aũt ĩ materia delegatiõis sepe occurrit mẽtio, de tex. ĩ auth. ad hæc. C. de iudi. q̃ sumpta ẽ ex corpe, ĩ auth. ut defunct. seu fune. §. illud ẽt col. 5. uisum ẽ hoc loco eius intellectũ ponere, ne admisso sensu cõi errare cõtingat, caue itaque ne credas q ĩ d. §. illud, agatur de his qbus mãdata est iurisdictio, put oẽs existimãt, sed agitur ibi de cõsiliarijs seu assessoribus nõ adhibẽdis ad cognitionẽ cãrum pertinẽtiũ, uel ad iudices ordinarios, uel ad delegatos, ordinarij tñ q habẽt administrationẽ et nimis sunt occupati publicis negocijs pñt admittere cõsiliarios et assessores, ita tñ q litis cõtestatio corã se fiat et in medio litis introducatur ad eos res et negotiũ, et in fine ipsi oĩa reuideant acta, et sñiam proferãt ipsi, in delegatis aũt hoc obseruatur, ut ipsi p se omnia gerant, & oĩno intellige q tex. ille non prohibet causas delegari, nec tractat de delegatione prohibenda uel admittenda,

sed de consiliarijs, tm̃ ut dixi, qui non habent iurisdictionem, ut per Bart. in l. 1. in fi. ff. de offic. asseßo. & ideo iudex ipse, nõ assessor debet ferre sentẽtiam, ut ait Bal. in c. 2. col. 2. de iudic. & Ias. in d. l. 1. col. fi. & Bellon. in d. tract. de officio eius, nu. 106. est autem præsupponendum q̃ coram istis consiliarijs, seu assessoribus, olim qua si coram preside, & administratore, & sic sub nomine p̃sidis acta omnia conficiebantur, licet ipse re uera nõ interueniret in huiusmodi processu, prout etiam nostris tẽporibus fit plerũq;, & ideo dixit Bal. in l. metum. §. sed quod. ff. quod met. cau. q̃ assessor debet proferre sñiam sub nomine pretoris, quod forte potest tolerari de consue dine, sed de iure non sustinetur per hũc tex. & ꝓpterea rectius sentit Alexã. in rub. ff. de of. assessor. ubi refert Ant. dixisse in c. cum ab uno, de offic. deleg. q̃ aliquis nõ potest ferre sñiam per assessorem, per hũc tex. & sic ex eius uerbis colligitur uerus sensus huius cõstitutionis, à quo nõ recedas spreto cõmuni, ideo recte ait tex. in d. §. illud, q̃ qui cõtrafecerit legi nõ effugiet penam illius fal sitatis, alioqui non esset falsitas si consiliarij sub nomine proprio conciperent acta, & idem tex. in uers. non per se audiant, ĩnuit q̃ ipsi presides nõ per se, sed per alium cau
43 sas solebant audire, & sic apparet q̃ causæ illæ non erãt delegatæ, quod manifestius apparet in text. ibi ipsi cum suis consiliarijs causas audiãt, apparet enim q̃ debet delegatus principis cum cõsiliarijs causam audire, ergo cõ siliarij nõ sunt subdelegati, sed assessores, alioqui posset & deberet delegatus sine subdelegati p̃sentiã causas audire, sic etiam hodie ex consuetudine multis in locis obseruatur, nam à tabellionibus acta corã assessoribus gesta,

sta, concipiūtur sub nomine pretoris, tacito nomine consiliarij, cum tamen ipse pretor abest. Caue etiam ne credas q. hæc constitutio probibeat subdelegari partem causæ à delegato quando reseruauit sibi sententiam, nam de tali probibitione delegationis nullum uerbum, nec dicit lex q. qui reseruauit sibi sententiam non poßit reliquum delegare. Immo oīno dicit q. delegatus principis, qui sine administratione est, debet per se totam causam audire, et interuenire in omnibus actis & toti processui nec distinguit, an hoc sit uerum qñ reseruauit sibi sniām, an aliter sed simpliciter & indistincte dicit q. totam causam audire debet, ergo indistincte & simpliciter est intelligēdus ille tex. l. de precio. ff. de public. cū similibus. In administratore autem hoc est in eo qui habet magistratum indulget q. per alium audiat, dummodo litis cōtestationē ipse audiat, et in medio litis processum reuideat, et ī fine omnia intueatur, ac sententiam proferat, & sic de cōsiliarijs loquitur non de delegatis ille text. ut dixi, & ad
44 *hunc intellectum quadrāt omnia uerba in illo textu posita si bene cōsiderentur, in princ. ibi, cōsiliarios iudicum causas per se audire. quæ apud administratores, aut à nobis iudices datos, agitātur, patet enim q. de cōsiliarijs loquitur, patet etiam q. ibi causæ ille agitabātur apud iudices administratores, aut apud delegatos principis, & tñ ipsi cōsiliarij soli illas audiebāt, intelligit ergo cōsiliarios id est assessores, ut in l. pen. ff. de offic. assesso. & l. 3. & l. in cōsiliarijs. & l. nō minus. C. eo. tit. alioqui si cōsiliarios pro subdelegatis accipias, nō recte diceret lex q. ille causæ, quas audiūt cōsiliarij agitantur coram iudicibus administratoribus, sed potius deberet dicere q. agitātur*

coram ipsis cõsiliarijs, item ibi, nullo mõ presumere cõsi liarios absq; administratoribus audire, uult.n.q̃ cõsilia rij nõ audiãt sine p̃sidibus, audiẽt ergo cũ ipsis, l.cum p̃tor, in princ. ff. de iud. ergo nulla interuenit delegatio, nã si interuenisset, possent audire sine delegãte, & si nõ ualeret delegatio nõ oporteret, q̃ consiliarij quorũ delegatio non ualuit, audiãt una cum p̃sidibus, quod etiã patet ex tex. ibi apud eos semel moti negotij res. nã si eẽt delegata nõ moueretur apud eos, sed apud delegatũ, ut dixi. Item ex mõ pene iniũcte cõsiliarijs pcipitur iste sensus, nã si de iurisdictione mãdata ageretur, nõ essent puniẽdi de falso, hi qbus fiũt delegationes, sed sufficeret nullitas actorũ, ut l. 1. C. qui p sua iurisdi. nec essẽt puniẽdi de falso, cũ aũt lex dicat eos de falso eẽ puniẽdos, iam apparet q̃ ĩteruenit falsitas, q̃ nõ põt interuenire nisi eo mõ quo supra dixi, quia. s. gesta corã cõsiliarijs cõcipiũtur nomine p̃sidis, et p hoc errauit glo. in d. § illud, in uerb. falsi-
45 tatis, exponẽs illud uerbũ p iniquitate, q̃ etiam simili errore lapsa est, in. §. semel, inst. quib. ex cau. manumit. nõ lic. pbatur etiam hic sensus ex. §. fi. d. tit. ut defunct. seu fune. in uers. ueniã cõcedũt, et melius in uers. nisi p oẽm ubi ait q̃ ipsi delegati debẽt cũ suis consiliarijs totã cãm audire, apparet ergo q̃ illi cõsiliarij nõ sunt delegati, sed assessores, alioqui nõ imponeretur necessitas p̃sidibus audiendi totas causas una cũ suis delegatis, maxime qñ delegatio est nulla, sed ipsi p̃sides per se audire cãs possent & deberent nõ adhibitis aliquibus delegatis inutilibus, sed cum illi sint consiliarij & assessores recte ait tex. q̃ iudices ipsi debeant una cum ipsis totam causam audire, & nisi hoc fecerint penam cõminatur, duo ergo iniungit

lex,

lex, scilicet q ipsi iudices per se audiant causas, & q audiant una cum consiliarijs, & sic cum interuentu consiliariorum & assessorum, non ergo loquitur de delegationibus, nam quando fit delegatio, si ualet, delegans se non intromittit, l. placet uers. ita tamen. & l. fin. C. de pedan. iudicib. si non ualet, delegatus cessat, et solus delegans cognoscit, l. unic. C. qui pro sua iurisdictione. Idem sensus elicitur ex rubr. in d. authen. ubi talis imponitur inscriptio, ut consiliarij non suscipiant cognitiones, absq; iudicibus, & est etiam aduertendum quod ille tex. loquitur de omnibus causis, tam paruis quam magnis, ut patet in. §. sancimus, ibi siue maiores sint siue minores. d. authen. ut defunct. siue fune. & per hæc satis superq; defensus est sensus iste, quē tradit Ant. in d. c. cum ab uno de offic. deleg. ut refert Alexan. in d. rub. de offic. asses-
46 so. & reprobatur sensus communis. Obstare tñ aliqualiter uidetur text. in d. auth. in uers. in nullo, ubi lex dicit quòd officium consiliariorum in nullo distat à pedaneis iudicibus, uidetur ergo sentire q consiliarij sunt iudices. Aduertendum est q lex utitur uerbo officium. & sic loquitur de exercitatione, & ministerio, iuxta ea q̄ tradit Alex. & Dec. in rub. huius tituli, & Fel. in rub. de offic. delegat. non autem de iurisdictione, nam clarum est quod consiliarij & assessores non habent iurisdictionem, ut per Bart. in d. l. 1. ff. de offic. assesso. officiū ergo & exercitatio ipsa ac ministerium assessoris non differt ab officio pedaneorum, sed bene differt quo ad iurisdictionem, sunt autem similes in hoc, quia pedanei humiliora disceptant l. fi. C. de pedan. iudic. sic & consiliarij humiliora audiunt, l. 1. ff. de offic. assesso.

L. 1. VERB. EXERCITATIONEM.

Exercitatio iudicij idem est quod cognitio, nume.1.
Cognitio ab animaduersione differt, numero.2. & est minus q̃ iurisdictio, numero.6.
Animaduersio est merum imperium, nume.2.
Cognitionis appellatõe diffinitio cõprehenditur, nu.3.5.
Fallit in materia indelegabili, nume.4.
Pronunciatio & executio an differant, nume.7.
Executio est maioris iurisdictionis q̃ pronũciatio, nu.9.
Mittere in possessionem & pronũciare mittendum esse differũt, numero.11.
Superflua remedia introducenda nõ sunt. nume.13.
Missio, et iussus de mittẽdo ĩ possessionẽ idẽ sũt, nu.14.

1 *Publici iudicij habeant exercitationem, nõ dicit exercitationem nec executionẽ pene aut supplicij, sed exercitationem iudicij, q̃d nihil aliud significat q̃ cognitionem causæ, tũc enim dicitur exerceri iudicium, q̃ñ cõficitur processus, & sic cognitio ipsa, dicitur exercitatio iudicij, ut uidetur probari ex hoc textu, iuncto uers. & si à familia, inf. ea. l. quod enim hoc loco uocat exercitationẽ iudicij, ibi appellat cognitionem, & sic ex sequentibus declarantur præcedentia. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. 1. l. heredes palam. §. sed & si notam. ff. de testa. l. qui filiabus. ff. de leg. 1. l. utrum. ff. de petit. hered. Alex. in cõs. 2. uol. 4.*
2 *Quæ cognitio differt ab ipsa animaduersione, & ab ipsa gladij potestate, ut patet expresse ex. l. solet, in princ. ff. de offic. procons. & ex. l. 1. C. eod. tit. iuncto*

tex.

tex. in hac. l. 1. in. §. qui mandatam, in uerb. animaduersionem, legatus enim non habet animaduersionem mandata iurisdictione. d. §. qui mandatã, quæ animaduersio. nil aliud est quàm merum imperium. l. imperium. ff. de iur. om. iud. & d. §. qui mãdatam, tamẽ habet cognitionẽ
3 d. l. solent, & d. l. 1. C. de offic. procons. Doct. tamẽ putant quod in cognitione etiam ipsa sentẽtia diffinitiua comprehẽdatur. ideo dicit Alex. in hac. l. 1. col. 14. nu. 51. quod in dispositione legis diffinitio continetur cognitionis appellatione, per tex. in l. 2. §. cognoscit. ff. de offic. præfect. uigil. l. 1. C. si cõtra ius uel util. pub. l. fi. ĩ uerb. sacro cognitori. C. ubi senat. uel clariss. c. pastoralis. in princ. de rescrip. c. prudẽtiã, in prin. de off. deleg. c. cũ speciali, de appel. c. ab arbitris, de offi. deleg. lib. 6. tradit Inno. ĩ c. ad hæc, de offi. deleg. & Archid. in c. fi. de offic. archid. et specul. & Io. an. in tit. de iudice deleg. §. seqtur uers. & no. quod simpliciter, & Bal. in titulo de pace cõstan. in uerb. ad cognitionẽ, & ibi est tex. idẽ Bal. in cons. 322. uol. 1. & Ang. in l. de qua re. ff. de iudi. et Imol. in l. à diuo pio, ĩ prin. ff. de re iudica. & Ang. in l. qui procuratorẽ. ff. de procurat. & ibi Iaco. Butrig. & Dec. in hac l. 1. col. 20. uers. uenio ad secũdum, nu 62. & late Fel. in
4 c. sup quæstionũ, col. 2. nu. 3. de of. deleg. Distinguẽdo possunt cõcordari opiniones, ut scilicet in materia ĩdelegabili, cognitionis appellatio nõ cõtineat diffinitionem, ideo, cum procõsul mãdat cognitionem custodiarum legato nõ intelligitur mãdare, ut possit absoluere innocentem. l. solẽt. ff. de offic. procons. & cum lex indulget quod legatus audiat causas criminales, non intelligitur ei indulgere, quod repertos nocentes condemnet. l. 1. C. eodem

titul. sic & mandata iurisdictione legato, à proconsule, non habebit legatus animaduersionem. ut hac l.1.§. qui mandatam, in uersi. quare nemo dicit. habet tamen cognitionem. d.l. solent. in princip. si uero materia non sit indelegabilis forte procedit contraria opinio, per tex. in l. 1. C. si contra ius uel utili. publ. cum alijs adduct. per alexan. in hac. l. 1. nume. 51. de quibus supra facta est mentio. & ideo si princeps ordinario dederit cognitionem, etiam decernendi auctoritatem concessisse uidetur l. 1. C. si contra ius uel util. pub. l. fin. C. ubi senten. tradit Al
5 ciat. in l. notionem, in princip. ff. de uerbo. signifi. Bart. aliter distinguit, ut scilicet cognitione data à lege transeat etiam diffiniendi potestas, secus si ab homine tribuatur, quia aliud est cognoscere aliud diffinire. l. ubi. C. de fals. hinc dicimus q̃ si alicui mandetur ut causam audiat, uidetur mandatum, ut referat, nõ ut iudicet. clemẽ. auditor. de rescrip. tradit Alcia. in l. notionem. in princip. ff. de uerbo. signifi. pro hac opinione uidetur tex. in d. l. solent. in princip. ff. de offic. procons. ubi procõsul mandat cognitionem custodiarum, & nihilominus legatus cui id mandatum est, absoluere non potest, facit etiam text. in d. l. 1. C. si contra ius uel util publ. Sed confunditur hæc distinctio per text. in d. l. 1. C. de offic. procons. ubi constitutio principis indulget legato ut causas criminales audiat, tamen condẽnandi potestatem non habet. & text. in dicta l. solent. qui facit differentiam inter cognitionem & diffinitionem, non se fundat in lege aut homine, sed dicit ius absoluendi non transire, quia indelegabile
6 est, & sic probatur mea distinctio. Non omitto etiam quòd cognitio minus est quàm iurisdictio, ut expresse ait

tex.

tex.in l.notionem.ff.de uerbo.signific. ubi uide Alciat. uide etiam text.in l.ait prætor.ff.de re iudi. Ex quo sequitur q cognitionis appellatio multo minus continebit imperium & sic animaduersionem, probatur hoc in d.l. solent. & in hac l.1.in princip. iuncto.§.qui mandatam.
7 Maius dubium est an differant pronunciatio ipsa & executio, cõmunis opinio est q sic.de qua per Alexã.in l.1.nu.16.& ibi Dec.nu.20.ff.de iur.om.iud. et idem Alex.in l.iubere.nu.10.et nu.16.& late Tiraql. in tract.de retract.in fi.fo.934.nu.51.& ibi etiã traditur an differãt diffinire, & pronũtiare diffiniẽdum esse, super quibus magnam faciũt differẽtiam nostrates doctores, adeo ut putent licere iudici pronunciare exequẽdum aut absoluendũ, aut in possessionem mittẽdũ esse, quãuis absoluere nõ posit nec exequi, nec in possessionem mittere, super quo laborant omnes doct.in d.l.iubere.ff.de iurisd.omn.iudi.
8 Ex his cõcludunt doct.q cognitio & pronunciatio quo ad primum decretum potest delegari, quia licet sint mixti imperij, tamen cõtinentur in ultimis gradibus mixti imperij, ideo possunt delegari, secundum doctrinã Bart.in l.imperium.ff.de iurisdict.om.iudi. ita scribit Alex.in l.iubere.num.16.col.fina.ff.de iurisd. om.iud. ipsa autem missio nõ potest delegari scd̃m cõem opinio.ut per Alexã. in d.l.iubere, quæ tamen falsa est.
9 Glo.in l.1.ff.de iur.om.iud. tenet q maioris iurisdictionis ẽ executio q̃ pñũciatio.et hoc ibi not.Iac.de are. & Cyn.& Bal.& Alexã.col.3.in fi.nu.16.& Dec. num.20. ex quo inferunt q iudex qui non potest facere executionẽ ultimo mẽse officij, poterit pñũtiare exequẽdum esse & successor exequetur, quia aliud est exequi,

aliud pronunciare exequēdum. Idem not. Bal. in l. solemus. in fi. ff. de offi. procō. & Bal. in l. 1. C. si aduer. lib. Hinc dicit Alex. q statutū prohibens officialem ultimo mense officij absoluere nō intelligitur prohibere, quominus iudex poßit pronūciare absoluēdum esse. ut not. bar. in l. si quis filio exheredato. §. eius. ff. de iniust. rup. & irrit. testa. Bar. in l. 1. ff. de iurisd. om. iud. Ang. in §. fi. in fi. in auth. de exhi. reis. & Bart. in l. solent. ff. de officio procons. & Cyn. & Bal. in l. 1. C. si aduer. libert. & ibi Alber. & Franc. Aret. in c. 1. §. 1. de accus. & ibi abb. qui allegat gl. in c. frater noster. 16. q. 1. & tenet Abb.
10 in d. c. 1. q primas cum cōsilio poßit pronūciare epm deponēdum, licet nō poßit deponere, quia aliud est deponere, aliud pronūciare deponendū, glo. in c. sup eo. in uerb. ordinet. de offi. deleg. Io. an. in c. transmissa. de elec. bar. in l. solent. in prin. ff. de offi. procons. & ideo dixit bald. in l. si quis filio. §. eius. ff. de iniust. rup. & irrit. testa. p illum tex. q licet preses non poßit deportare, tñ potest pnunciare deportādum esse, idem tenet Ang. in auth. de exhibend. reis. §. fi. in fi. per id quod not. glo. in. §. si uero, etiam quidā in uerb. iudex. eo. tit. Idem tenēt, & Io. de Imol. & Rom. in l. 1. §. si quis ita. ff. de uerb. obligat.
11 hinc dicimus, q aliud est quē efficere liberū, aliud pronūciare liberādum. l. qui se dicit. ff. de iudic. not. glos. in l. 1. in uerb. admittit, in fi. & ibi Bal. C. si aduers. libertat. & aliud est mittere in poßeßionem, aliud pronunciare mittendum esse. l. cognitio. §. 1. in glo. fi. & ibi doct. inf. hoc tit. & aliud est quem restituere in ītegrum per sententiam, & pronūciare restituendum esse, ut not. glo. in l. fi. in uerb. cōpromissarios. C. ubi et apud quem in ītegr. restit.

resti.postul.et glo.in c.super eo.in uerb.ordinet.de offi. deleg. & aliud est cōdemnare, aliud pronūciare cōdemnādum, ut per Alex.in d.l.1.§ si quis ita.ff.de uerb.ob lig.not.Io.and.in additio.ad specu. tit.de exceptio.§.ui ro.uersi porro.in addi.incip.dat intelligere.Bar.in.l.1. C.si aduer.libert.Imol.& Rom.in d.§.si quis ita.Ant.

12 in c.cum uenerabilis.de excep. Effectus huius pronunciationis q̃n quis pronūciat absoluēdum esse, is est, quia secundū Alex.in hac l.1.nu.17.successor sequetur hanc

13 sentētiam, & absoluet, & Dec.nu.20. Subdit postea Alex. ꝙ non cogitur successor sequi hanc sententiā, sed eam reuocare potest, quia est interlocutoria, per ea quae no.Bal.in l.cū iudex.C.de sent.& in d.l.solent.ex quo apparet ꝙ hoc remedium est superfluum, & ideo nō admittendū, quia superflua remedia nō sunt introducenda. ut ait apostill.ad Alex.in d.l.2.ff.de iurisd. om.iud. & Dec.l.haec stipulatio.§.diuus.ut leg.no.cau. et Curt.in apostill.ad Alex.in d.l.1.ff.de iur.om.iud. et ideo dicit Aret.in d.c.2.§.1.de accus. in fi.ꝙ iudex taliter ꝓnunciare non potest, & idem tenet Ant.& abb. in d.c.2.

14 Non omitto ꝙ iussus de mittendo in possessionem, & mißio ipsa idem sunt quo ad ipsum iudicē, nam qui iussit mitti dicitur misisse.l.si finita.§.itē q̃ritur.et.§.si quis metu.ff.de dam.infec.et l.si quis missum, eo.titu.ꝑterea utrūq; est mixti impij.s.pronūciatio et missio.l.iubere. ff.de iur.om.iud.Ideo ego credo, ꝙ qui nō potest mittere in possessionē nō possit pronūciare mittendum esse.Item nō differūt, cōdemnare et pronūciare cōdemnādum esse, ut scribit Ang.in cōsil.250.incip. dn̄a liberina.col.pen. & glo.in.d.l.diē ꝓferre.§.si plures.ff.de arbit.in uerb.

cōſenſerint quod ipſe Angel.in d. conſ.250. putat uerum in eo qui poteſt condemnare,ſecus eſt in eo qui non poteſt condemnare,ſed Curt. ait q. glo. uidetur firmare pedes,per tex.in l.quid tamen.§.ſi arbiter.ff. de arbit. de hoc uide Bart. & Bal.in l.fundus.ff.de reſcind.uen. & Imol. & Alex. & Aret. & Galliaul. in d.l.1.§.ſi quis ita.ff.de uerb.oblig. & ibi Barb. col.9. uerſ. item dico, & Fel. & Dec.in c.cū uenerabilis.col.pen.de except.et Ang.in d.conſ.250.et Stephan.Bertrand. conſ. 312.ex proceſſu,nume.4.lib.2.Tiraquel. in tract.de re tract.in fine,numero.31. fol.984. Fel.in c. non poteſt, col.2.de ſenten.et re iudic.

L. 1. VERB. DELEGATAM.

Sportulas

1 DElegatam. i. cõmissam, & specialiter tributam à lege, quod. n. in principio legis specialiter tributum appellauit, id nunc uocat delegatũ, ita etiã potest accipi, in l. 1. in uerb. delegãdũ iũcta l. 4. §. duas. in uerb. iniunxit. ff. de dam. infec. & hunc puto uerũ sensum esse huius uerbi delegare, et uerã significationem, scilicet q̃ significet iniũgere

& specialiter tribuere, ex praecedētibus enim declarantur sequētia & è cōtrà. l. si seruus plurium. ff. de leg. 1. l. pen. ff. de alim. leg. Alex. cons. 169. col. 2. uol. 5. Cra uett. cōs. 86. nu. 9.
2 Alij putāt q̃ delegare idem sit quod mādare & propterea sepe usurpāt delegare iurisdictionem quod tñ in iure ciuili nusq̃ reperies, tñ post ius ciuile cōstitutum, usu cōi receptum est, ut delegare idem significet quod mādare, & passim apud oēs Doctores inuenies inculcatum, iurisdictionem delegare, & iurisdictionem delegatam, quem usum cōem tot seculis comprobatum, & nos admittere debemus, per tex. in l. librorū. §. quod tñ cassius. ff. de legat. 3. & in l. labeo. ff. de supell. legat. et per not. per Doc. in rub. ff. oper. no. nūciadum tamen scias q̃ hoc in loco accipi debet in ea significatione, quae ueteribus Iuriscōsultis nota erat, non quae postea inoleuit, per ea quae dixi supra, lib. 1. in declarat. nume. 48. An autē delegatus à lege possit mandare iurisdictionem communis opinio est q̃ sic, ego contrarium uerius puto per hūc tex. ut dixi supra, lib. 2. in uers. iure magistratus, nu 101. ubi omnino uide, pro qua opinione faciūt ea quae tradit glo. in l. unic. in uerb. specialiter fecerint, in prin. C. ne licea. potētio. et ibi Paul. de cast. & Ias. not. & idem Ias. in l. à iudice, col. fi. in ult. limitatione, C. de iudic. quid autem de principis delegato, uide supra eod. lib. 2. in uers. iure magistratus, numero 120.
3 In quibus autem differat delegatus ab ordinario, dic q̃ in multis, ut per Ias. in l. & si praetor, inf. hoc titulo. & in l. ius aūt ciuile. ff. de iust. & iur. & Doct. in l. more. ff. de iur. om. iud. Primo ordinarius habet iurisdictionem propriam. i. fundatam & radicatā in persona sua.
d. l.

d.l.more, ubi Bart. & omnes Doct. & hac.l.1.§. qui mandatam. Delegatus autem habet usum tantum & exercitium iurisdictionis, ut hac.l.1.§.qui mādatam, & d.l.& si prætor, & d.l.more, & ubiq; Doct. Tu dic melius q̃ ordinarius habet iurisdictionem suo iure, non alieno beneficio.d.l.more.i.habet immediate non alicuius ministerio, à principe uel à lege ipsa.l.& quia.ff.de iur.om.iud.ut dixi supra, in præfat. nu.12.lib.1. Delegatus aūt habet alieno beneficio.d.l. more, idest ab altero, puta à proconsule, uel ab alio magistratu, ut in l.1.et l.4.§.duas.ff.de dam.inf. & in l.1.§. damus.ff. de suspect.tuto.& mediante magistratu à lege, ut ibid.dixi.
4 Secundo delegatus fungitur iudiciario munere.l.à iudice.C.de iudic.i.onere & angaria quadam ciuili fungitur, ut dixi supra, in uers.iure magistratus, lib.2.nu.81. ordinarius autem non habet suum magistratum tāquam
5 onus, sed tanquam beneficium, ut ibi dixi. Tertio ordinarius delegat.l.more.ff.de iur.om.iudi. & ibi Doct.l. cum prætor.§.1.ff.de iudic.l. à iudice, & ibi Doct.C. de iudic.l.eum qui, in princ.ff.de iur.om.iudic. secus est in delegato d.l.more, & d.l.à iudice qui non potest iudicem dare.d.l.eum qui, & d.l.à iudice, nec iurisdictionē mandare.d.l.more, fallit tñ in multis casibus, in quibus delegatus iure speciali potest iudicē dare, ut dixi supra, lib.2.in uerb.iure magistratus, nume.87.cum mult.seq. quæ autem requirantur ad hoc ut ordinarius, iudicē dare, aut iurisdictionē mandare poßit, uide quæ dixi, lib.2. in uers.iure magistratus, nume.45.& .65. & nu.101.
6 & supra, eod.nume.2. Quarto iurisdictio ordinarij non extinguitur morte concedentis, ut tradūt Doct.in

d.l.more,secus est indelegato, cuius iurisdictio expirat morte delegantis re integra d.l.& quia, & not.Doct. in d.l.more,ēt si esset delegatus principis c.relatum,& ibi not.Doct.extra de offic.deleg.& ēt si esset delegatus ad uniuersitatem causarum.i. si haberet mandatā iurisdictionem.c.fi.§.officiū, de offic.deleg.lib.6.c.ne aliqui,de heret.eo.lib.& p Bart. & cōiter Doct. in d.l. more.ēt si esset ordinarius ille, cui causa delegatur non pertinēs ad iurisdictionē suam,p tex. in l. & si prætor infr.hoc titulo,ut tradit Fely.in c.licet. de offic. deleg.

Quinto delegatus q semel tulit sn̄iam nullā, nō potest iterū iudicare in eadē causa,quia cū primū tulit sn̄iam, siue bene,siue male,dicitur functus officio suo, secus ē in iudice ordinario.l.si ut ppōnis.C.quō et qñ iudex Bar. et cæteri in l.iudex posteaq̄. ff.de re iudic. Sexto à de

7 legato appellatur ad delegantē.l.1.& l.fi.ff. quis & à quo,et cōiter Doct.in d.l.1.in prin. secus est in ordinario magistratu, nā ab eo appellatur immediate ad principem,ut p Bart.in d.l.1.& in l. unic.C. qui pro sua iur. ubi Salic.not.uel potius seruabitur ordo, de quo in.l.pcipimus.C.de appellat. quod pcedit ēt in p̄tore,uel alio simili magistratu,cui delegata est cā,nam tūc non suo,sed delegantis imperio,& uice fungitur.d.l.& si p̄tor, & ideo ēt hoc casu appellatur ad delegantē,ut tradūt Doc. in d.l.& si p̄tor, & maxime Dec. in secundo not.ēt si epō delegaret p̄tor, ut per Bal.in auth.si quis litigantiū C.de episco.audi.et Fel.in rub.de appell.col.4. ēt si hic ordinarius, cui causa est delegata, esset priuilegiatus,ita q. ab eo appellari nō posset,nānihilominus hoc casu appellabitur ad delegantē,ut tradit Ange. in l.pcipimus.

in

in fi.C.de appella.quod ēt procedit in subdelegato eo casu quo quis subdelegare pōt, ut in delegato principis, nā ēt tunc ad subdelegantē appellatur.l.unic.in fi.C.q pro sua iurisdi.Hoc tñ quod dictū est à delegato, ad delegantem appellari, intellige in iudice dato.ita loquitur, tex. in d.l.1.in prin.& ibi Soc.& l.fi.ff.quis & à quo appel.et Alciat.in rub.de offi.ordin.secus est in eo cui mādata est iurisdictio,quia ab eo nō appellatur ad mandantem,sed ad eū qui prouocaretur ab eo qui mādauit iurisdictionē.ita loquitur tex.in d.l.1.in fi.ff. quis & à quo nec pōt cauillari licet Doct.cōiter subuertant illū tex. & aliter ac peßime intelligant. Septimo delegatus pōt

8 recusari.l.fi.cū auth.ibi posita.C.de iudi. & ibi Doct. quod procedit ēt in delegato ad uniuersitatē causarum, secundū Ias.& cōiter Doct.in d.l.fi.col.pen.secus est in ordinario,q non recusatur,sed illi datur adiūctus,aduerte ēt ad illud qd dictū est de delegato ad uniuersitatē causarū,qa ego nō puto id esse uerū,et tex.in d.l.fi.loqtur tm̄ de iudice dato,nō aūt de eo cui mādata est iurisdictio,inter quos magna est differentia,ut p Soc.in d.l.1.ff.qs et à quo,et dixi supra,in uer. mādata iurisdictione,nu.52.cū mult.seq.et ī pfationibus,nu.33.34.et.35.

9 Octauo ordinarius non capit sportulas nec salariū pro sententia ferenda, quia illud habet ex publico.§.illud, in authen. de mand. princip. Barto. in l. 1. ff. de fals. Ias.in l.nec quicquā.§.ubi decretum,colū.1.ff.de offic. proconsul. Secus est in iudice delegato cui sunt taxate sportule, in. §. ne autem, in authen. de iudicib. tradit gloss.& Barto. in authen. offeratur.C. de litis contestat. & Arctin. & Ias. in.§.tripli.institu.de actioni.

An autem etiam ordinarius, quando efficitur delegatus possit capere sportulas, uide Alex. hic in q. incip. rex. ara gonum, & Albe. de rosa. in l. diē functo. ff. de of. assesso. & canon. in c. cum ab omni, extra de uita et honest. cle.
10 Nono delegatus non exequitur suam sententiam. l. à diuo pio. ff. de iudic. cum ibi not. per glo. & doct. secus est in ordinario l. properādum. §. fin autē reus. C. de iudic. c. si quis contra, de foro compet. c. quisquis. 2. q. 6. & d. l. à diuo pio, primo rñ. & §. sniam, & spec. in tit. de execu. sentent. §. 2. in princ. quod tamen dictum est de iudice delegato, fallit in delegato principis c. significasti, extra de of. delegat. quod procedit de iure canonico. Item fallit in eo cui mandata est iurisdictio & sic in delegato ad uniuersitatem causarum, ut tradit Alciat. in d. rub. de offic.
11 ordin. Decimo delegatus utitur in procedendo consuetudine fori delegantis, secundū aliquos, quando est diuersa consuetudo, ut tradit Ang. in d. l. et si pretor. inf. hoc tit. Contrariū tenet Io. And. & Ant. de but. & Imol. & And. sicul. in rub. extra de cōsuetu. et Roch. de cur. in c. fi. eo. tit. & Alex. in l. solet. ff. de iur. om. iud. et ita se habet cōmunis opinio, quia in ꝓcedendo seruatur consuetudo & statutum loci, c. quod clericus extra de for.
12 compet. Vndecimo plures delegati ad aliquā causam, non censentur habere iurisdictionem singuli in solidum, nec potest unus sine alio cognoscere c. cūm matrimonij, extra de offi. deleg. Secus ē in ordinarijs. l. 1. ff. de offi. ꝓconf. & leg. l. si uni, ubi Bart. et alij doct. ff. de re iud.
13 Duodecimo coram delegato non potest prorogari iurisdictio de persona ad personam, licet possit fieri quo ad rē locum, & tempus, in ordinarijs autem potest indistincte fieri

fieri prorogatio, ut tradit Bar. in l. 1. ff. de iudic. et abb.
14 & alij in c. P & G. extra de offic. deleg. Decimotertio ordinarius potest dare potestatem subdelegandi, ut p Bart. in d. l. more, col. fin. ff. de iur. om. iud. & Franch. in c. cum causam. col. 2. q. 1. de appellat. & Seuer. in d. l. more. q. 5. & Fel. in c. super quaestionum. §. si uero in 4. fall. de offi. deleg. & est cōmunis opinio, secus est in delegato, qui hoc facere non potest, etiam si esset delegatus principis, aut legatus procōsulis, ut per glo. in d. c. super questionum. §. porro, in uerb. transfert, & Alex. in hac rub. & Ias. in d. l. à iudice, et Franch. in d. c. cū causam, ego tamen puto idem esse in ordinario, ut nec ipse poßit dare potestatem subdelegandi quod ad legem ipsam pertinet, de quo dic ut dixi supra lib. 2. in uers. iure magistratus, nu. 104. usq; ad nu. 109.
15 Videamus nunc aliqua de potestate delegati à principe, dic q delegatus principis non potest delegare causas meri imperij, & hanc opionē cōem esse tradit Dec. in c. si pro debilitate, col. 3. uers. 3. pro ista de of. dele. alij cōtra sentiūt, uide quae in utrāq; partem adduxi inf. lib. 4. in uerb. imperium, nu. 48. cum mult. seq. Item si tulit sniam nullam non potest iterū de causa cognoscere. l. si ut proponis. C. qūo & quando iud. secus in ordinario. l. si preses eo. tit. & ita se habet cōis opinio doct. in l. iudex postea quā. ff. de re iud. Item de isto delegato iudicatur idem, quod de alio simplici delegato, quia nō equiparatur ordinario nisi in casibus expressis, ut inqt glo. 1. in l. à diuo pio. ff. de re iud.
16 Item nullam habet iurisdictionē propriam, Bart. in l. 1. q. pen. ff. de iud. et cōiter doct. cauę quia habet à principe, et sic uidetur habere ppriam, l. et quia. ff. de iur. om. iud. ī uerb.

principaliter, qđ ibi exponit glo. i. à principe, tñ doct. non approbāt illam expōnem, sed uerũ est q̃ hēt iurisdictionē ꝓpriam, q̃a habet īmediate à principe, ut dixi sup̃ lib. 1 in ꝓfat. nu. 11. et uide q̃ dixi lib. 2. in uer. iure magistratus, nu. 120. Itē iurisdictio eius expirat morte cōcedētis, ci relatũ de of. deleg. caue, quia de iure ciuili, hoc nõ uidetur tutũ, q̃a hēt à prīcipe, ideo nõ uidetur expirare morte principis d. l. et q̃a. intellige illum tex. de cōstitutione principis, q̃ dat iurisdictionē ipso iure, sicut lex, secus in rescripto, qđ ante p̄sentationē non tribuit iurisdictionē, ut tradit spec. in tit. de cōpet. iudi. aditio. §. pen. uer. fini.

17 Item pōt subdelegare qđ alijs delegatis ē interdictũ. l. à iudice. C. de iudic. et ibi doct. c. si ꝓ debilitate, extra de of. deleg. Non mirum q̃a uidetur hēre iure ꝓprio nõ alieno beneficio, cum habeat à prīcipe, d. l. et quia iūcta l. more. dic ut dixi lib. 2. ī uers. iure magistratus, nu. 25. et n. 120.

18 Itē pōt exeq̃ sñiam suã. l. fi. C. de iud. Bart. et cōiter doc. in d. l. à diuo pio, et in d. l. fi. c. significasti, de of. deleg. ubi est exp̄ssum, et ibi abb. Fel. et cōiter doc. q̃ p̄tãs exequendi anno terminatur c. querēti eo. tit. Bar. et doct. in d. l. à diuo pio, p̄terea nõ p̄t exequi sñiam suã manu militari, et est cōis opīo scđm fel. in c. sign̄asti, nu. 3. de of. deleg. col. pen. uers. utrũ delegatus possit, sed nec ēt dat possessionē in rebus laicorũ, sed mãdat iudici laico, ut exequatur, et est cōis opīo. Intellige tñ prout dicit Fel. in d. c. significasti. col. fi. uers. utrũ delegatus pape.

19 Item pōt citare ꝑ edicta glo. et doc. in d. l. fi. C. de iud. Ias. in l. 2. ff. de iur. om. iud. Item pōt citare realr. i. capere ꝑsonã inuitã, et ante, et post litē cōtestatã, ut tradit bar. ī d. l. 2. ff. de iur. om. iud. cuius opīo ē cōiter recepta, ut ibi ꝑ Alex. et Ias.

licet Fulg. et Salic. ibi teneãt cõtrarium, quorũ opiõnem
20 puto ueriorẽ tñ nũc nõ disputo. Item põt mittere ĩ pos
sessionẽ scđm cõem opi. in l. iubere. ff. de iur. om. iud. si tñ
reperiret resistẽtẽ, nõ posset eũ manu armata expellere,
sed debet recurrere ad ordinarium. specu. in tit. de of. de
leg. §. seqtur uers. põt Fel. ĩ c. decetero. col. 5. de re iud.
Item delegatus principis est maior ordinario, scđm cõem
opinionem, & est casus in c. pastoralis. §. praeterea, de
offic. ordin. scilicet respectu illius cãe, in alijs secus, scđm
cõem opinionem, de qua per doct. in rub. extra de offic.
deleg. Item habet debiliorem iurisdictionem q̃ habeat or
dinarius, ut p Alexan. in rub. huius tituli q̃ opĩo est cõis
& haec sufficiãt, cetera per te quere, & pro regula ha
beas, q̃ idẽ iudicatur de isto delegato, quod de alijs dele
gatis, ut inquit glo. 1. in l. à diuo pio. ff. de re iudic.

L. 1 VERS. HVIVS REI.

Fortitudo argumẽti à cõtrario sensu, nu. 3. et nu. 5. 12.
Cognitio an sit meri imperij. nu. 7. 10.
Imperium lege datum non mandatur, secus si non sit datum. numer. 7.
Specialiter tributa mandari non possunt. nu. 8.

1 Euertitur ad principiũ legis, & sic ad regulam quam tradiderat in principio legis, ut etiam hic ait glos. in uerb. huius rei, & probat eam esse ueram per argumẽtum. simili argumento usus est iurisconsultus, in l. qui testamen to. §. mulier. ff. de testament. & l. ex eo. ff. de testibus.

2 *Regula autem est ꝙ ea quæ sunt specialiter tributa lege uel senatus consulto, uel constitutione principis non transeunt mandata iurisdictione, ꝙ autem hoc sit uerũ, probatur fortißimo argumento. Nam lege Iulia de ui nominatim cauetur, ꝙ ille, cui contigerit exercitatio, poßit*
3 *eam si proficiscatur mandare. Sed in quo consistit hæc fortitudo argumenti? nam legis Iuliæ exercitatio alia ratione uidetur ꝙ non transeat mãdata iurisdictione, quia scilicet potestas gladij & alterius cuiuslibet cohertionis mandari non potest. l. nemo potest. ff. de reg. iur. l. solent. ff. de offic. procons. & inf. hac eadem. l. qui mandatam, & ideo licet talia quæ sunt imperij, non posſint mãdari, nisi à proficiscente, non tamen sequitur ꝙ idem sit obseruandum, in alijs quibuscunq;, quæ specialiter tribuuntur à lege, si forte sint diuersi generis, nam ex diuersis non fit illatio. l. papinianus. ff. de minorib. Item*
4 *casu quo exemplum sit bonum, tamen non sequitur, lex dixit ꝙ hoc poßit fieri in tali casu, ergo nõ poterit fieri in alio, nisi reperiatur esse de genere prohibitorum, & sic nisi ex alia lege ostendatur ꝙ talia mandari sunt prohibita, non uidetur bonum argumentum à iureconsulto*
5 *hic propositum. Tamen sustinendo iuriscõsultum, dico ꝙ recte loquutus est, & ꝙ argumentum istud est fortißimum, præsuppone autem ꝙ exempla hic proposita non sunt imperij, sed iurisdictionis, ut suadet materia subiecta. l. si uno, & ibi Bart. ff. locat. cognitio enim quarumcunq; etiam criminalium causarum iurisdictionis est nõ imperij, ut sepe dixi, sed præsupposito ẽt ꝙ exempla hæc essent meri imperij, tamen posset sustineri iurisconsultus*
6 *& tunc oporteret præsupponere ꝙ iurisdictio est genus*

continens ẽt sub se imperium, prout omnes pro certo tenent, & tũc dicendum est q. exemplum hic à lege propositum est bonum, & est de contẽtis in regula, & sic exercitatio legis Iuliæ de ũpublica est unũ de his quæ specialiter tribuuntur à lege, ut hic expresse præsupponit
7 tex. Ratio autem quare non poßit delegari, secundum Doct. ea est quia est causa merij imperij. l. nemo potest. ff. de reg. iur. sed dato q. hæc cognitio sit de mero imperio, tñ hæc ratio per se simpliciter sumpta, non uidetur uera, sed ita demum uera uidetur qñ illud imperium merum est datum à lege, secus si cõpetat iure magistratus, & ita loquitur tex. in d. l. nemo, ibi gladij potestatẽ sibi datam, ex quo apparet q. si non sit data hæc cognitio, sed competat iure magistratus, cessabit illa regula, quæ cum sit limitata, limitatũ producit effectum. l. in agris. ff. de
8 acqui. re. domi. Igitur uera ratio ea ẽ, quia à lege specialiter & nominatim tributa est hmõi exercitatio, & sic regula, de qua in d. l. nemo potest, pficiscitur ex ista, quæ hic in textu nostro ponitur, sit enim regula q. ea q̃ specialiter tributa sunt lege uel senatus consulto, uel cõstitutione principis non delegantur, hac. l. in princ. cum aũt fere omnia quæ gladij potestatem continent aut quælibet aliam cohertionẽ, ex legibus particularibus specialiter tribuantur, ut sentit Alciat. in c. quod sedem. de of
9 fic. ordin. licet ego idem non probem, constituitur alia regula subalterna q. nemo potest gladij potestatẽ sibi datam aut cuiuslibet alterius cohertionis, in aliũ transferre, & p hæc probatur q. exemplũ iurisconsulti de lege Iulia est bonũ, et licet expresse nõ dicatur q. cohertio legis Iuliæ sit de illis casibus, qui specialiter tribuũtur, tñ

satis cōstat ex eo, quia lex post propositā regulam subij eit exēplū legis Iuliæ, ideo licet nō habeamus aliam legē quæ magis expresse hoc dicat, tamē colligitur manifeste ex ista, nec possumus contradicere ex quo lex est quæ dat hmōi exemplū, & p̄supponit q̧ sit de cōtentis in regula, potest etiam dici, & uerius, quicquid alij dicant, q̧
10 cognitio de qua hic agitur pertinet ad iurisdictionē, non aūt ad imperium, quod potius in animaduersione q̄ in cognitione consistit, ut ait tex. in hac l. 1. §. fin. in uerb. animaduersionem. & in l. imperiū. ff. de iurisdi. om. iud. & in l. nemo potest. ff. de regu. iur. quæ animaduersio ualde differt à cognitione l. solent. ff. de offi. procons. de quo ul
11 de supra eo. in uerb. exercitationē, nu. 2. Præsupposito aūt q̧ exēplū sit bonū & congruū, & q̧ cōueniat regulæ, et sit de cōtētis in ea, prout negari nō pōt, ex quo
12 lex ipsa ponit pro bono & congruo exēplo. Videndū est de alio. s. an hoc sit fortißimū argumētū. in quo proculdubio dicendū est q̧ sic, & licet deberemus esse contēti legis auctoritate quæ hoc exprimit. Tn̄ nō est ab re inuestigare rationem huius argumenti, ut ea inuenta in
13 alijs pari modo argumentari poßimus. Dic igitur q̧ lex nō debet esse superflua, nec debet fieri super eo quod iam statutū est, nec debet priuilegij noīe concedi q̄d ex iure cōi competit l. 1. C. de thesau. lib. x. Ideo priuilegiū q̄d datum est à Pompeio magno ponticis, ut qui matre pōtica natus esset, ponticus esset, intelligitur eis datū qui ex legitimo matrimonio nati ponticā habeāt matrē tm̄, licet pater non sit ponticus, nam si de uulgo quæsitis tm̄ hoc intelligeretur frustra datum esset hoc priuilegium. l. 1. §. fin. ff. ad municip. & de incol. Item dicit lex q̧

quando

quando lex indulget aliquid in preteritum, uetat in futu-
14 rum, l. cum lex, ff. de leg. Item cum pretor unum ex pluribus iudicare uetat, cæteris id permittere uide-
15 tur. l. cum prætor. in princip. ff. de iudic. Item cum quid speciale in uno casu introducitur, præsupponitur quòd in contrarium sit ius commune, ut ait gloss. in c. præsenti. §. loca. in uerb. specialiter. de præben. lib. 6. & gloss. in l. eos. C. de fabricen. lib. 11. & Abb. in c. inter alia. colu. 6. numero 21. de immuni. ecclesia. & Bald. in l. 1. C. de eden. & Paul. de cast. & alij in l. si tutor. C. in quibus caus. in integ. restitu. non est necess. facit text. in l. quod uero contra, & l. ius singulare. ff. de legib. & c. quæ à iure, de regul. iur. lib. sexto.
16 In proposito cum lex Iulia nominatim cauet quòd ille cui contigerit illius criminis cognitio possit eam si proficiscatur mandare, necessario infertur quòd in cæteris casibus id uetitum intelligatur, nam si passim talia indistincte mandari possent, frustra lex permitteret et indulgeret quòd in casu profectionis id mandari possit, cum ille casus sit omnino indubitabilis, permissio ergo legis in uno casu specialiter facta, arguit quòd in alijs casibus id uetitum sit, & hoc est fortissimum argumentum, & recte appellatur fortissimum, quod prouenit non à contrario sensu, sed à speciali, quo argumento etiam alij sæpe utuntur iurisconsulti, maxime in l. qui testamento §. mulier. ff. de testamen. & in l. ex eo. ff. de testibus.
17 Hic optime cadit materia argumenti à contrario sensu, quã oẽs Doct. hic tractant, tu uide aliq̃d p Alci. in c. quĩ sedẽ. de offi. ord. & latissime p Nicol. euerard. in suo eleganti tracta. de centum modis. argu. cap. 4. ubi omnia

cumulat. & dat ipse nouā doctrinam, nō discendendo tñ ab aliorum doctrinis cōiter approbatis. ego credo q̃ hoc genus argumenti parum ualeat, nisi per locum à speciali seu à priuilegio cōcesso, seu indulgentia, nam in cōtrario sine dubio p̃supponimus regulam contrariā, ut hic. & in l.1.ff.ad municip.cum simil. in alijs ego puto locū esse argumēto de casu omisso.de quibus omnibus late disputaui in calce cōmentariorū quos edidi ad l.cū mulier. ff.solu.matri.ubi de ratione & mente legis late tractatur.Ideo nō repeto,ibi omnino uide. & dicam uers.seq.

L. 1. VERS. NON ALITER.

Legibus obediendum est.
Responsa prudentum ueterum uim legibus obtinēt,nu.2.
Frustra cōceditur quod iure cōmuni competit,nu.5.
Lex indulgens uno casu,uetat in alijs,nu.6.
Delegatio est stricti iuris,nume.6.& 49.
Indulgentia in uno casu presupponit probibitionem in alijs,numero.6.
Verba ubi cessant,dispositio cessat,nume.7.
Priuilegia nō extendūtur,nume.8.
Exceptio firmat regulam,nume.8.& 40.
Lex quod nō dicit,nec nos dicemus,nume.9.
Exceptio in uno casu porrigitur ad similes, numero 10. Intellige quando sunt expreßi,ibidem. Item intellige quando non sumus in materia stricti iuris, nisi ratio sit expressa.
Profecturus ex nulla cā an poßit mādare ea quæ specialiter competunt,nume.11.q. non,nu.12.

Legato

Extensio non fit ubi subest maior ratio etiam in materia extendibili, numero. 49.

Ratio nisi appareat clare, puta si ea de ea dubitatur non fit extensio, numero. 50.

Expreßisset si uoluisset, nume. 51.

Potentia omnis delegandi sublata est per illa uerba non aliter mandare poterit, nume. 52.

Negatiua ante posita uerbo potest tollit omnem potentiam, numero. 52.

Occupatus publicis negocijs an poßit delegare ea q̃ specialiter sunt tributa, nu. 53. 55. q. non. 58.

Absentis appellatione non cõtinetur occupatus, nu. 60

Occupatus & absens non habent eandem rationem, numero. 61. 62.

Verba ubi conueniunt, conuenit ẽt dispositio, nu. 64.

Expresso uerbo legis standum est, nume. 65.

Lex clara cauillationibus non indiget, numero. 66.

Indubitabilis est quæstio, de qua habemus casum legis, numero. 67.

1 C Oncludit argumentum supra scriptum, & ait q. cum lege iulia nominatim cautũ sit, ut ille cui eius criminis cognitio contigerit eam mandare poßit in casu profectionis, sequitur neceßario q. non aliter mandari poterit huiusmodi cohertio, quàm in casu profectionis. Sed aduertẽdum est quòd hæc dispositio legis iuliæ loquitur de exercitatione iudicij legis iuliæ de ui publica, & in hoc casu, ex quo lex ita statuit, non poßumus contradicere. l. prospexit. ff. qui & à quib. l. 1. ibi quod principi placuit. ff. de

ff.de const. princ. iunct.l. quia poterat.ff. ad Trebell. & l.2.ibi lex est cui omnes obedire decet.ff.de legibus.
2 Certum est etiam q. ex quo papiniani respõsum in pandectas redactũ est, uim legis obtinet.l.2.C.de uete.iur.enucle. & hodie nõ possumus negare quin uerũ sit hoc q. talia, qualis est cognitio legis iuliæ de ui publica, & alia q̃ specialiter tributa sunt, mandari non possunt nisi in casu
3 pfectionis. Tamen possumus q̃rere an papinianus non tanquam legislator, sed tanquam interpres legum recte argumentatus fuerit, & dicendum est q. sic, nam ex quo indulget lex in uno casu, in ceteris uetare creditur, l.cũ pretor in princ.ff.de iudi.uel saltem p̃supponere q. sit uetitum, ut supra dixi. In quo tamen aduertendum est quod lex non prohibet expresse quod non poßit mandari eius exercitatio in alijs casibus, quàm in casu profectionis, sed indulgendo & dispensando quod huiusmodi cognitio mandari poßit in casu profectionis, innuit & presupponit quod antea talis cognitio mandari non poterat, arg. text.in l.qui testamento, la secunda.§.mulier.ff.de testam. & l.ex eo.ff.de testib. & l.1.ff.ad municip. & l. cum pretor, in princ.ff.de iudic. & innuit quod nisi expresse cauisset eam mandari posse in casu profectionis, non potuisset mandari, & sic necessaria erat expressa cautio & dispensatio quod in illo casu mandari posset.
4 Hæc autem probititio ob quam lex iulia fecit dispensationem in uno casu, non descendebat ex ipsa lege iulia, sed ex prioribus regulis, seu legibus, seu moribus, ut dictum est, quæ regulæ colliguntur ex dispensatione & ex indulgentia facta in uno casu particulari dicta.l.ex eo.ff.de testibus. Timebat ergo legis-

lator q. cognitio legis iuliæ de ui publica, etiam à profici scente mandari non potuisset, nisi expresse id permissum fuisset, & ideo nominatim hoc cauit. Quæ leges seu mores priores proculdubio non loquebantur exp̃sse de lege iulia quæ nõdum lata erat, & quam preuidere non poterant, sed credẽdum q. in similibus causis ita obseruaretur, ideo lex iulia hanc obseruantiam sustulit in uno casu
5 *tãtum. Itaq; fateri oportet q. ante legem iuliam de ui ita obseruabatur, ut causæ similes, qualis est exercitatio legis iuliæ de ui publica, nullo casu mandabãtur, & ideo lex iulia uolens q. aliquo casu mãdari possent, expresse cauit q. id fieri posset in casu profectionis, alioqui si in alijs similibus causis hoc nõ fuisset probibitum saltẽ ex consuetudine, frustra fecisset illam dispensationẽ in illo casu l. 1. C. de thesau. lib. 10. l. 1. ff. ad municip. Hoc modo uult inducere Papinianus legis iuliæ dispensationem, q. antea in similibus causis non admittebatur mãdatum iurisdictionis, & ideo recte argumentatur de lege iulia ad alias causas similes, ut scilicet nõ poßint mandari, et iurisdictione mandata non transeant, nisi q. in casu profectionis cognitio legis iuliæ mãdari potest, quod est priuilegium & dispensatio, cum alias iurisdictio etiã à præ*
6 *sente mandetur, ut hic ait tex. Sed quæremus ex quo hmõi indulgentia & dispẽsatio facta est in uno casu tantum, & in cognitione unius criminis tãtum, uidelicet in crimine legis iuliæ de ui publica, an hoc erit extẽdendũ ad alia crimina publica, ut scilicet eadem ratione cognitio cæterorum criminum à proficiscente mandari poßit, de quo nemo dubitat, omnes enim nemine discrepante hoc admittũt, immo nec ullus unquam hoc in cõtrouer-*

siam

stam uocauit, sed pro certa & indubitata cõclusione ponitur q. omnium cognitio, mandari potest à proficiscente, tñ meo iudicio non transit sine scrupulo, nam uerius uidetur q. in cæteris casibus cesset lex, cessant enim uer
7 ba. Ideo & dispositio cessabit. l. 4. §. toties & ibi Bar. & Alex. ff. de dam. infect. cum simil. et erit casus omissus. l. cõmodissime. ff. de lib. & posthu. l. si uero. §. de uiro. ff. solut. matrimo. cũ simil. nec erit facienda extẽsio, cũ simus ĩ exorbitãtibus et ĩ materia stricti iuris, ut inf. nu. 47. negari. n. non põt, qn hæc materia iurisdictionis delegatæ sit stricti iuris, p ea q̃ tradit Alex. in l. more, nu. 5. ff. de iur. om. iudi. & quin simus in exorbitantibus à iure cõi, quia regulariter mãdari põt iurisdictio, ut hic ait tex. in uers. cũ alias, & p text. in d. l. more, & hac l. 1. §. fi. ex quo seqtur conclusio q. extensio fieri nõ de-
8 bet. l. 2. §. hoc capite. ff. de ritu nupt. & c. fi. de trãslat. plato. cum similib. & priuilegia non extenduntur. l. & qa. ff. solut. matrimo. & ibi Bart. & l. 1. uers. plane. ff. de cõstit. prin. facit qđ not. Ant. de but. in c. sane, de priuileg. ubi ait q. in priuilegio nõ pceditur de similibus ad similia, idẽ tradit Bal. in l. 1. C. de legib. dicẽs q. priuilegium nõ extenditur ad aliã personã nec ad alium locum, qa est stricti iuris, ideo priuilegiũ quod loquitur de uno cõtractu nõ habet locũ in alio, ut tradit Ang. ĩ cõs. 272. incip. quod priuilegiũ. faciunt ea quæ tradit Dec. in l. in oĩbus causis nu. 6. & 7. ff. de regul. iur. & ibi Hier. cucal. in addit. pro hac opinione ẽt facit id qđ uulgo traditur, q. exceptio facta ĩ uno casu firmat regulã in cæteris nõ exceptis, ut not. Bart. ĩ l. quæsitũ. §. deniq; ff. de fundo instruct. et in. §. ut aũt, ubi glo. et Bar. in auth. de nõ

alie.col.2.facit tex.in l.tribunus.§.fi.ff. de test.mil. & in c.nōne.de p̄sump.& Dec.in l.1.nu.27.ff. de reg.iu. & bal.in l.1.§.sed excipiūtur,in fi.ff.de fer. et dilat.et in l.ita nobis pudor.C.de adul.et bar. in l.1 ff.qđ ui aut
9 clam. Nō obst.tex.noster in uers.nō aliter,q̄a loqtur de cognitione legis iulie,de qua lex expresse cauerat, in alijs igitur seruabitur regula p supradicta, maxīe q̄a nō īuenitur ulla alia lex,q̄ dicat q̄ ea q̄ spālr tributa fuerūt in casu pfectionis mādari possint.ergo quod lex nō dicit nec nos dicemus,auth.de nō elig.scdo nub.§.optimū. et in l.illā.cū ibi cumulatis p las.C. de collat.maxime cum habeamus legē exp̄ssam,q̄ uniuersaliter loqtur, & sic oīa oīno cōprehēdit,ut dixi supra lib.1. in declar. nu.2. Nō obstat tex.in l.1.§.à p̄fectis.ff.de leg.3. et in auth. ut nulli iud.in prī.et.§.ad maiorē,et in auth.de collato. §.ad hec,et in auth.de admini.§.illud.cū simi.q̄a loquūtur illi textus de locūtenēte, nō aūt de eo cui mādata est iurisdictio,et sic in locūtenentē,in casibus in q̄bus p̄t cōstitui ex legis dispōne,trāsferri poterūt hæc oīa,quæ tñ
10 mādari nō p̄nt.ut hac l.1.in prin. Nō obstat q̄ uulgo dicitur exceptionē uno casu facta porrigi ad siles,ut no. glo.in l.1.C.de cōdi.inde.et not. bar.et doct. in hac l.1. dū loquūtur de īpedimēto infirmitatis,et tex. in c.cū di lecta,et ibi not.abb.de cōfir.util.uel inut.et glo.no. in l. si.in uerb.uoluerit.C.de reuo.dona.et Alexā.in l.certi cōditio.§.si nūmos.ff.si cer.pet. & Ang.et Io.de imo. et doct.in l.1.§.si is qui.ff.ad treb. Nam ad hoc rūdetur q̄ hæc cōis conclusio pcedit in alijs casibus qui ex alijs legibus includūtur,tūc clarū est q̄ alij casus nō excludūtur, secus est si nō sint exp̄ssi in alijs legibus.nā tūc intelliguntur

telligũtur exclusi, & militant quæ ego adduxi, per ea q̃ notabiliter tradit Dec. in l. 1. in fi. uersi. et pro ulteriori, nu. 44. ff. de reg. iur. et in l. 1. ff. de cõtratab. & sic põt defendi stricto iure hæc opinio, tamẽ cõtraria opinio cõi oĩum suffragio recepta est, nec habet cõtradicẽtẽ aliquẽ. Ideo ab illa nõ recedamus. l. minime. ff. de legib. cũ simil. dũtñ sciamus nõ debere nos ita prõptos esse ad faciendã extensionẽ in exorbitãtibus in materia stricti iuris, put est delegatio, prout latius dicã inf. nu. 47. ubi oĩno uide.

11 Sed an in omni casu pfectionis mandari poterit hmõi exercitatio. puta qñ proficiscitur uoluptatis cã? uidetur q̃ sic, quia nõ distinguit lex unam cãm pfectionis ab altera, ergo &c. l. 3. ff. de offi. p̃si. l. de p̃cio. ff. de pub. l. 1. §. gñalr. ff. de leg. p̃stã. Cõtrarium est uerius, nã lex debet intelligi dũmõ proficiscatur p̃ses ex causa iusta. ita tenet gl. hic enim uerb. pficiscatur, p tex. in auth. de iudi §. 1. & in. §. illud. in auth. ut defun. seu fune. & ita se habet

12 cõis opinio. Vlterius q̃ri põt, an quilibet magistratus qualis est pcõsul, poßit mãdare cognitionẽ cãrũ crimina liũ ẽt sine causa, prout facit pcõsul suo legato, multi putãt q̃ sic, quia is qui mandatã habet iurisdictionẽ à p̃side equipatur legato à lege. l. 1. §. damus. ff. de suspect. tuto. sane legatus habet hãc ptãtẽ. l. solent. in prin. ff. de offi. procons. & l. 1. C. eo. ti. ergo idem ius obseruandũ uidetur ĩ eo cui p̃ses mãdauit iurisdictionẽ. d. §. damus. maxime quia præses et procõsul par imperium habere uiden-

13 tur in prouincia. Vtriq; enim habẽt post principem imperium maius cæteris, de proconsule est text. in l. & ideo. ff. de officio proconsul. de præside est tex. in l. 4. ff. de offi. p̃si. & equiperantur in imperio. l. illicitas. §. qui.

uniuersas.ff.de of.pres. & equiperatur etiam quo ad po testatē delegandi.l.1.§.damus.ff.de suspec.tut.procōsul autem indistincte oēm causam criminalem, quo ad cognitionem delegare potest, etiam nō subsistēte causa iusta d. l.solent, in princ. & in l.1.C.de of.proconf.ergo idem in pside locū hēre uidetur.dic q; legatus multa habet specialia, quæ alij nō habēt, et hoc est unum ex priuilegijs legati d.l.solent, ideo nō competit alijs.
14 Adducitur etiam p hac opinione tex. in l.1.§.suspecti.ff.ad turpill.iuncta l. cognitio inf.hoc tit.est enim crimen publicū hoc, quod impingitur suspecto tutori, d.§.suspecti, nihilominus eius cognitio scdm doct.mādari potest d.l.cognitio, & quidem à quocūq; magistratu mādari potest, lex enim loquitur simpliciter, & indistincte, in d.l.cognitio. Potest rñderi q, ille tex.procedit in procōsule tm, & ita loquitur rescriptum principis, in quo fundatur illa decisio, de quo nō est dubium q talia mādare potest legato d.l. solēt, & d.l.1. C.de of.proconf.tñ quia dubitari poterat, an hmōi cognitio transiret in generali mādato, iurisconsultus determinat q sic ppter utilitatem pupillorum, prout etiam est in restitutione in integrū, de qua loquitur tex.in l.fi.C.ubi & apud quem, ibi.n.non dubitatur an causa sit delegabilis, sed an transeat cum generali mādato.
15 Secūdo pōt rñderi q tex.in d.l.cognitio loqtur de cognitione huius criminis ciuiliter intētati, quæ nō est tributa specialiter, sed in generali iurisdictione competit ex lege xij.tab.d.l. 1.§.1.ff.de supec.tut.et insti.eo.tit.§.1.et sic cū iure magistratus cōpetat, mirum nō est si mādari potest, secus est qñ criminaliter agitur, tunc.n.mādari nō pōt, d.§. suspecti, & ita se habet cōis opio.
16 Præterea uidetur casus in.l.

In l.1.C.de of.eius qui uicem alt.ger.dum ibi dicitur oĩa q̃ ad iurisdictionẽ rectoris puinciæ ptinẽt, Itẽ in simili in auth.de collato.§.ad hæc phibemus, ibi, damus ei licentiam ad oĩa usq; ad mẽbri abscisionẽ, & ultimi supplicij, et exequutionẽ; ergo uidetur q; delegatus à pside habeat merũ imperiũ, excepto ultimo supplicio et mẽbri abscisione, dic q; ibi loquitur de locũtenẽte facto à principe, et sic sumus extra casum iurisdictionis mãdate. Itẽ nõ dicitur ibi q; paßim talia fiãt, debemus ergo intelligere etiã in locũtenẽte q; talia trãseunt, in casu habili, et ita loquuntur

17 illi textus. Item q; cãrum capitaliũ cognitio poßit delegari, uidetur casus in l.2.C.ubi sena.uel claris.et faciũt not.in l.1.C.qui p sua iurisdi.ille tex.nihil facit q̃ loq-

18 tur de principe delegãte. Facit etiã pro hac parte rõ, nam ea q̃ sunt meri imperij, in minimo gradu, scd̃m doct. possunt delegari, sicut punitio leuiũ criminũ, modica cohertio et similia, ut in auth.de defen.ciuit.§.audient, & not.Bar.& doct.in l.imperiũ.ff.de iur.om.iud.maxime & Bar.in l.fi.inf.hoc tit.sed cãrũ quãtũcunq; capitaliũ cognitio uidetur esse hmõi gradus minimi, ideo uidetur q; poßit delegari, omissa nunc disputatione an hmõi cognitio sit parui uel minimi gradus imperij, dic q; scd̃m uerã opinionem falsum est illa quæ sunt meri imperij delegari posse, etiam si sint gradus minimi. l.nemo potest, in uerb. cuiuslibet cohertionis.ff.de reg.iur. licet competant municipalibus magistratibus, quia non ualet consequẽtia cõpetũt minimis magistratibus, ergo delegari possunt, ut dixi in præfationib. lib.1.nu.31.& 32. præterea cognitio huiusmodi est de his q̃ specialiter tributa sunt, ideo indelegabilis, ut hac l.1.nisi aliquo casu contrarium expresse

19 caueatur speciale iure.d.l.solent. Adducitur etiam tex.in hac.l.1.in fine:ubi dicitur mandata iurisdic.transire imperium quod iurisdic. cohæret.q intelligit Alex. loqui de cognitione meri imperij tu dic quòd potius loquitur de mixto imperio, de quo nunc nõ est disputatio,
20 & sic non facit ad propositum. Adducitur etiam l. solet cum l.seq.ff.de iurisdic.om.iudic.ubi dicitur prætorem mandare omnem iurisdic. potest intelligi in casu habili secundum alias leges.l. non est nouum.ff. de legib. uel potius dic quòd ibi iurisdictio non continet imperium ut etiam alias dixi supra, in præfation.nume.9. lib.1, & supra eod.in uersic. & ideo nume.17. & numero.32. Vltimo adducitur.l.magistratibus.ff. de iu
21 risd.om.iudic.ubi magistratibus municipalibus permittũtur ea quæ sunt meri imperij,ergo delegabilia sunt,ut tradunt Doct.in hac.l.1.ad idẽ facit tex.in auth.de defen.ciui.§.audient,&.§.leuia,item in auth.de test.§.si uero ignoti,ubi defensor ciuitatis potest torquere testẽ, quod est meri imperij,item potest carcerare,ut d.§.audient,ergo &c.dic,q consequentia est falsa,ut supra dixi in alio fundamento, quomodo autem intelligatur tex. in d.l.magistratibus.uide supra eo.lib.uers.& ideo, nume.34.usq; ad nu.42. adducũtur præterea quædã alia satis leuia quæ omitto,quia sunt impertinentia, ea tñ cumulat Alex.in d. quæst. incip.rex aragonum, quæ per te uidere poteris. In contrarium est communis opin.
22 q sit speciale in legato proconsulis, ut poßit cognoscere de causis capitalibus, & pro ista sententia uidetur primo casus, in d. l. solent, in principio, ibi hoc genus mandati extra ordinarium est &c. & sequitur nemo

enim

enim ius gladij, & c. ergo non est trahendum ad cõsequen. extra casum. l. q. uero contra. ff. de leg. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. dic quod quando lex ait illud mandatum esse extraordinarium loquitur de potestate absoluendi, & sic de mero imperio, non autem de cognitione, quæ
23 est iurisdictionis, ut sæpe dixi. Secũdo adducitur tex. in hac l. 1. §. 1. et in uers. huius rei, ibi publici iudicij exercitationem et in uers. & si à familia in uers. cognitionem, ubi expressum est q. cognitio criminũ nõ mãdatur,
24 nisi in casu absentiæ. Tertio adducitur l. si quid erit. ff. de offic. proconf. ubi uidetur casus, quod ea quæ sunt meri imperij nec quidem geri possunt à legato proconsulis, ergo nec alius delegatus poterit; dic quod ibi non
25 loquitur de cognitione, sed de executione. Quarto adducitur tex. in l. 2. uers. quod non ita. C. de pedan. iudic. ubi secundum docto. loquitur de cognitione criminũ, et eam prohibet mandari, etiam in casu occupationum pu
26 blicarum. Quinto uidetur casus in. §. iubemus, in authen. de colla. 9. col. qui sequitur. §. ad hoc prohibemus, ubi apertißime Imperator prohibet inquisitiones latronum, aut examinationes aliquorum reorum per alium fie
27 ri, nisi per prouinciæ presidem, ergo etc. Sexto adducitur l. 1. §. suspecti, ibi & nullus alius, et in. §. abolitio.
28 ff. ad Turpill. ubi de cognitione loquitur. Septimo adducitur tex. in l. nec quicquam. §. ubi decretum. ff. de offic. proconf. secundum communem intellectum, sed dic q. ille sensus cõis est falsus, & tex. ille nihil probat et ni
29 hil loquitur de delegatione. Octauo facit ratio, quia in his causis arduis, ubi tractatur de cognitione ultimi supplicij uidetur princeps ellegisse eorum singularem in-

dustriam & fidem exploratam pp rei magnitudinē, quā rōnem hic probant cōiter Doct. et est argumentū in l. 1. cū ibi not. ff. de offic. pfect. praeto. ergo praeses alteri mādare non poterit quod sibi specialiter iniunctū est, ut hac l. 1. in prin. facit tex. l. iter artifices, de sol. iunc. l. unic. §. ne aūt. C. de cad. tol. cum simi. uera quidē est regula, q merū imperiū nō delegatur. l. nemo potest. ff. de reg. iur. sed ratio à doctoribus excogitata non est uera, ut di
30 xi, lib. 1. in declaration. nu. 131. Nono quidam argumētantur q non ualeat argumentum, de legato procōsulis ad delegatum alterius magistratus, cum in eo multa alia reperiantur singularia, ut in l. legati, & in l. legatus. ff. de offic. procons. & in l. cum praetor. §. 1. ff. de iudic. & in l. 1. ff. de tuto. & curato. dat ab his, dic q immo regulariter equiparantur legatus & is cui mandata est iurisdictio à praeside. l. 1. §. damus. ff. de suspect. tuto. & licet habeat aliqua priuilegia, tamen non sunt multiplicanda. l. 1. C. de dot. promiss. & ibi glo. & Doct. et late eue rard. in opere cui titulus ē centū moli argum. 92. loco.
31 fo. 250. Decimo adducitur, q magistratus municipalis non potest cognoscere de criminibus, ergo non potest delegari hmōi cognitio, ualet enim consequentia haec secundum Doct. in hac. l. 1. §. quae uero, dic omnino q consequentia est falsa, multa enim nō potest magistratus municipalis. l. eā quae. ff. ad municip. quae tñ delegari possunt l. cognitio. §. ut bonorum, infr. hoc titulo, ut dixi supra,
32 lib. 1. in pfat. nu. 31. & 32. Vndecimo adducitur auct. ad haec. C. de iud. tunc. §. illud, in auth. ut defun. seu fune, unde sumitur, ubi non potest mandari cognitio, nisi pses ter audiat causam. dic q ille tex. loquitur de cōsiliarijs,

llarijs, non aūt de iudicibus de legatis, ut ostendi, supra eod. in uers. et ideo. nu. 42. & sic nil facit ad propositū.

33 Tene cōem conclusionem. s. q̃ speciale sit in legato pro consulis, q̃ ei mandari poßit cognitio criminum, p tex. in. l. 1. C. de offic. procons. idq; ueniini alij potest, ideo recte ait, tex. in l. solent. ff. eo. titulo, illud mandatū esse extraordinarium. i. insolitum & speciale, in alijs ergo erit firma cōclusio, q̃ cognitio causarum criminaliū non possit mandari, quam tñ multipliciter restringe, ut dixi inf. lib. 4. in uerb. imperium, nu. 4. cum mult. seq. Videamus

34 mus nunc an præses ualetudine aduersa detentus cognitionem hmõi mandare poßit, ut potest quando proficiscitur, Pet. Cyn. And. de pisis Gul. de cun. Rayn. Barto. Albe. de rosa, & Alex. in hac. l. 1. nu. 56. tenet q̃ sic, idem tenet Bal. in l. imperium. ff. de iur. om. iud. & Sal. in l. placet, Inf. C. de pedan. iudi. & Abb. in c. q̃d sedes, de offic. ordin. & ita se habet cōis opinio, quæ multis ra

35 tionis fulcitur. Primo quia eadem est ratio in egrotante, quæ est in proficiscēte, ergo idem ius. l. milites agrū, in princ. ff. de re milit. c. inter incorporalia, de translat. prælat. Secundo per tex. in l. 1. ff. de offi. consul. Tertio quia equiperantur absentia, & egritudo corporis. l. si longius, in princ. ff. de indic. l. aut si ualetudinem. ff. de procur. & c. 2. eod. titulo. lib. 6. Quarto adducitur tex. in l. quæstū. ff. de re iud. ubi sententia lata cōtra laborantem aduersa ualetudine, non ualet, quemadmodum si esset lata contra absentem non citatum. l. ea quæ. C.

36 qūo & qñ iud. Quinto adducitur q̃ in casibus exceptis à regula fit extensio ex identitate rationis, secundum Doct. c. cū dilecta. uers. nos igitur, de confirm. util.

uel inutil. & ibi not. Docto. Sexto facit id quod not. Gul. & Ang. in l. prætor. ff. de iur. om. iud. de qua ta-
37 men decisione uide ibi Alex. Septimo bene facit quod not. Bal. in l. fi. de excusatio. tut. dum dixit q ratione aduersæ ualetudinis quis posset seruire per substitutũ, ubi alias non admitteretur, et ita dicit etiam ipse in c. si qs decesserit, in tit. si de feu. fue. cõtro. inter domi. et agna. ubi dicit q in casu necessitatis officialis potest seruire p substitutum alleg. d. §. probibemus, in authen. de collato. & ad hoc est bonus tex. in l. agentes, uers. quod si more bo. C. de agen. in reb. lib. 12. qui proprie loquitur de impedimento infirmitatis, & not. And. de Baru. in l.
38 comperimus. C. de proxi. sacro scrin. lib. 12. Contrariam opinionem tenuit Fulg. qui in hac. l. 1. dicit quosdam tenere q propter aduersam ualetudinem non posit mandari iurisdictio specialiter tributa per hunc tex. & ideo secundum eos distinguẽdum uidetur q si aduersa ualetudo est breui duratura, expectandum est argum. d. l. longius, & l. pen. in fin. ff. de uaca. mune. sin autem longo tempore duratura uidetur tunc debet alius dari per principem argum. l. fi. C. de offic. præfect. urb. facit. l. penul. C. de pedan. iudic. & expreßius, in d. l. longius facit tex. in authen. de coll. §. ad hæc probibemus, & in authen. ut nulli iudic. in princ. & §. ad maiorem, & in authen. de mand. princ. §. illud uersic. eos autem, & sic excipitur unus casus tantum, secundum hanc opinionem quam uidetur probare tex. in c. si pro debilitate, in fine. de offic. deleg. idem tenet Ioan. and. in addit. specul. in titu. de iurisdic. om. iudic. super uers. ad huius, ubi etiam refert dominum suum, scilicet Marti. Sili. ita

tenuisse

tenuisse per istum tex. pro hoc etiam alleg. gloss. in d. l. placet, in uerb. ex officio ut per Alex. hic nume. 38. & hæc opin. uerior uidetur. quicquid dicant alij qui
39 communiter tenent contrarium. Maxime quia illa uerba, non aliter, posita in hoc textu inducunt formam & solennitatem, ut per Bartol. in l. de his. ff. de transactio. & in l. fin. C. de uend. reb. ciuit. lib. 11. & Rom. in consil. 66. uir eximie, uersic: his tamen non obst. & consil. 400. in proposita consultatione Alexan. in consil. 27. uiso T hemate, col. 1. lib. 6. Felyn. in c. cum dilecta, colū. 9. uersic. sextum signum, de rescript. Dec. in consil. 28. pro resolutione antesi. Ias. in l. de pupillo, in principio, col. 1. uersic. tertio pondera. ff. de oper. no. nunc. & in consil. 167. motiuis, col. fin. lib. secundo. Tiraquel. in tract. de retract. conuentio §. 4. in glo. 7.
40 fol. 934. numero. 14. Item exceptio in uno casu facta, & sic in casu profectionis, firmat regulam in alijs non exceptis, ut per Bart. in l. quæsitum. §. denique. ff. de fund. instru. Dec. in l. 1. ff. de reg. iur. facit etiā pro hac opinione id quod uulgo dicitur q̃ dispositio legis expres
41 sa facit cessare tacitam. l. cum ex filio. §. 1. ff. de uulg. et pup. trauet. in cōs. 35. nu. 5. uol. 1. cū ergo expressum sit hic q̃ nullo alio casu mandari pōt cognitio legis iulie, q̃ si p̄ses p̄ficiscatur, sine dubio nō est locus cōiecturis, & sic tacite dispōni, et interp̄tationi. l. cōtinuus. §. cum ita.
42 ff. de uer obl. Obstat cōtra hoc, quia ēt dictio taxatiua non excludit casus similes, uel hn̄tes eandē aut similē rōnē. l. 1. §. 1. cū glo. ff. si mēsor fal. mod. dix. l. ob es. cū glo. 1. & ibi Bar. C. de p̄d. min. l. his solis. C. de reuo. donat. l. argētarius. in prin. ff. de eden. l. cū qui. §. si petenti,

cum glo. 1. in uer. dũtaxat. ff. de publ. & l. serui noĩe, cũ glo. in uerb. possidere. & ibi Bart. ff. de usucap. & cle. exiui. uers. cũ aũt. de uerb. sig. & glo. in l. cum ptor. in uerb. uidetur. ff. de iudi. & in l. illud. in uer. aliã cãm. C. de sac. san. ec. & in l. fi. C. de reuo. dona. & in l. cõtractus. ff. de reg. iur. Bart. in l. si constante. in. 9. q. primæ part. prin. ff. sol. matri. Bal. in l. nullus. C. ad leg. iul. maiest. Tiraquel. in trac. de retract. cõuentional. glo. 1. fo.
43 842. nu. 6. Aduerte ad tex. in l. ob es. C. de pd. mino. nõ potest inde colligi hæc cõclusio, quia punctus faciendus est statim post uerbũ minorũ, & erit sensus q ob es minorum pdia uendi possunt tm causa cognita. i. non aliter q̃ cum causæ cognitione, et sic ille tex. hoc modo intellectus de plano procedit, prout ego latius scripsi in li-
44 bro primo uariarũ lectionũ. Ad tex. in l. his solis. dic ut ego scripsi in cõmentarijs ad l. cum mulier. ff. sol. mat.
45 nu. 1552. ubi oĩno uide. Deniq; dic q dictio taxatiua semp excludit oẽs casus, pter expressos Bar. in l. 1. ff. si quis iusdi. non obtẽp. facit tex. in l. non solum. §. tale. ff. de lib. lega. & Bar. in l. si sic stipulatus. la secũda. col. 2. uers. fallit si esset. & ibi Ang. ff. de uerb. oblig. & Bar
46 to. & Ang. in l. qui in futurum. §. 1. ff. de pac. Intel lige autem expressos uel in illa eademq; lege, uel in alia. per tex. in l. non est nouũ. ff. de legib. & hoc est quod dicunt docto. etiam casus similes comprehendi, ut supra dictum est, nam hoc uerum est dummodo sint in aliqua alia lege expressi, hi enim sunt casus similes, quos dictio taxatiua non excludit, & ita loquuntur omnes leges taxatiuæ, nam quando ostendere uolunt Doct. q alij casus non excludũtur, id probant per aliquem alium casum spe
cialiter

cialiter in aliquã alia lege expressum, nõ per aliquam legem quæ per uiam regulæ loquatur. regulariter ergo excluduntur omnes casus etiam similes, nisi aliquã lege specialiter sint expreßi, quod etiam probat Dec. in l. 1. in fi. ff. de reg. iur. & doctrine aliorum doctorum, qui uidentur simpliciter loqui de casibus similibus, sic debẽt intelligi, ut intelligantur secundũ leges quas ipsi allegãt, iuxta doctrinam Bart. in l. non solum. §. si liberationis.
47 ff. de libe. legã. Deniq; in materia exorbitãti nõ fit extensio etiam ex identitate rationis, nisi ratio sit expressa secundum glo. in. §. 1. in uerb. curationem, in auct. ubi q oblig. res mino. hab. cle. 1. in uerb. eligatur, de elect. Alexan. tradit in l. si ita stipulatus. §. chrisogonus col. pen. ff. de uerb. oblig. & in l. si constante, in princ. ff. sol. mat. Dec. in l. qui se patris, col. 7. ad fi. C. unde lib. l. quod uero. ff. de leg. l. aduersus. C. de nupt. c. 1. & . 2. de fil. præsbit. arch. in c. hoc. 17. q. 2. Abb. in cons. 1. col. 2. circa fi. lib. 1. crauett. cõsil. 173. nu. 3. & . 4. maxime
48 quando materia est etiam stricti iuris. Immo nec etiam ex maioritate rationis fiet extensio in materia exorbitanti nisi simus ĩ materia fauorabili, ut tradit Ias. ĩ rub. ff. de re iud. col. 3. uers. secundo quia, et crauett. in cons.
49 173. nu. 11. uol. 1. Omnes autem fatentur q; iurisdictio delegata est odiosa & restringibilis, c. cũ olim abbas. et c. de causis. de offic. deleg. Paul. de cast. cons. 3. nume. 7. lib. 2. Bald. in l. non sine. C. de bon. que lib. Alexã. in l. more, col. 1. numer. 5. ff. de iurisdic. om. iudic. & numer. 13. in fin. per not. in c. 1. de rescript. lib. 6. Multo magis hoc obseruabitur in casu in quo minor ratio subsit, tunc enim non fit extensio etiam in materia extendibili, l.

lege iulia.§.hoc capite.ff.de rit.nup.cap. fin. de transf-
lat.prælat. ubi dispensatio concessa ob publicam utilita-
tem, quæ solet extendi, non extenditur ad casum, in quo
minor sit ratio. facit text. in cap. super quæstionum.§.
si uero.ff.de offic.deleg. Bald. in simili.in cap.1.§. na-
turales iuxta fin. si de feud.fue. controuer. inter dom.
& agnat.tradit Alexand. in cons.29.col.2.uers. præ-
terea si redeuntibus, uolum.6.Dec.cons.261.col.5.&
cons.684.col.1.ad fin. Soc.in cons.9.col.2. in fin. lib.
2.quod autem non subsit eadem ratio in egrotante, quæ
est in absente, patet ad sensum, quia absens nullo modo po
test ius dicere. Infirmus & egrotans, licet cum difficul-
tate & forte cum periculo ius dicat, tamen potest ius di-
cere, & sic non est penitus omnimoda, & eadem ratio
in utroque casu, & sic potest sustineri, quod ualetudine
aduersa detentus, etiam graui, non potest mandare iuris-
50 dictionem specialiter tributam. Amplius dico quod li
cet diuersitas rationis non appareat expresse, tamen nō
fit extensio, quando solum dubitatur, an eadem ratio sit
in utroque casu, maxime in his quæ sunt contra ius com
mune, tradit Salic.in l.2.col.8.C. de noxal. & Alex.
in cons. 207.col. 4.lib.6.hinc dixit Corn. in cons.253.
col.2.post medium lib.4. quod ubi in aliqua dispositione
plures rationes aßignari possunt, non potest fieri exten-
sio de uno casu ad alterum. Crauett.in cons.67.nume.6.
51 & 7.uolu. primo. Ideo cum constitutio stricti iuris
hoc non dicat, nec nos dicere debemus l.quicquid astrin-
gende.ff.de uerb.obligat.l. si seruum.§.non dixit præ-
tor.ff.de acq.hered.Crauett.in cons.140.numer.6. Si
enim id uoluisset expreßisset l.unic.§. sin autem ad de-
ficientis.

ficientis. C. de caduc. tollend. c. ad audientiam, de decim. c. maiores de baptism. talis enim expreßio modicam car tam occupasset. Ioan. And. in c. inter, de re iudic. & in c. super eo. de appellat. Oldra. in cons. 266. & negligi non debet quod non est modicum, arg. l. cum de indebito,
52 *ff. de probat. Crauett. cons. 175. numer. 5.* Denique *res caret omni scrupulo, cum lex expresse dicat quod nō alias mandari poterit, quàm si proficiscatur, quæ uerba tollunt penitus omnem potentiam delegandi in quocunque alio casu, ut per* Bart. *in l. gallus in princ. ff. de liber. & posthum. ibi Ias. col. 1. & alij per glos. in c. 1. de reg. iur. lib. 6. Ias. in l. pacta quæ cōtra, nu. 4. uers. in ea. C. de pact. & bar. in l. de his. ff. de trāsact. et bal. in l. 1. col. fi. C. de fideic. et in l. 1. ff. de iniust. rup. et irr. test. et Ias. in d. l. gallus, ubi dat sex exēpla ad hoc ppositū, q̄ uide omnino, col. 4. quod sine dubio procedit in casu nostro, cum lex usa fuerit uerbo futuri temporis, ait enim non poterit, & sic tollitur difficultas mota, per Ias. in dicta l. Gallus, col. 4. uers. contra istam per ea quæ tradit* Bart. *in l. cum lex. col. penult. ff. de fideiusso. ubi ait hanc conclusionem omnino esse ueram, ut scilicet tollatur omnis potentia, quando negatiua præcedit uerbum potest futuri temporis, & per hæc patet quod aduersa ualetudine detentus non delegat ea quæ specialiter sunt tributa, licet communis opinio sit in contrarium.*
53 *An aūt occupatus publicis negocijs poßit mandare cognitionē cārum criminaliū, et alia spāliter tributa quēadmodū posset si pficisceretur, satis uidetur determinata q̄stio ex supradictis, & est cōis conclusio q̄ nō, ut per* A lex. *hic col. 17. nu. 60. tñ aduertēdum est q̄ doct.*

putãt hãc cognitionem esse meri imperij, & ppea ponunt conclusionẽ de mero impio, ego cõtra puto, s.q. nõ sit meri imperij, sed iurisdictionis, ut dixi supra, in uers. huius rei, nu. 10. tñ q. nõ possit delegari, in hoc teneo cõem opi
54 nionem. Primo adducitur p hac opiõne tex. in l. placet C. de pedan. iud. in uers. quod nõ ita. Secũdo adducitur in hac l. 1. uers. nõ aliter itaq; et hic adduci possunt ea q̃ dixi in pxima cõclusione, q̃ nõ repeto, sed mirũ in modũ
55 conueniunt. Limitatur hæc cõclusio, p Gul. de cun. & Bart. et Ang. ut nõ pcedat qñ impedimẽtum & occupatio pcedat ex multitudine similium cãrum criminaliũ arg. l. 2. post princ. C. de his qui à latro, sed rñdet Alex. nu. 62. q. ibi talia nõ delegãtur p modum trãsferẽdi iurisdictionis & cõiter nõ tenetur hæc limitatio, p qua tñ adducitur tex. in l. sed et milites circa princ. ff. de excus. tut. ubi quis nõ utitur priuilegio cõtra sibi parem, l. non solũ. § de uno. ff. de rit. nup. rñde ut hic p Alex. nu. 62.
56 Tertio quia uidetur esse eadem rõ quæ est in absentia, ergo idem ius l. illud. ff. ad l. acquil. immo nõ, ut infra uidebimus. Quarto pro hac limitatione põt adduci tex. in c. fin. de offic. deleg. ubi si cõmittitur officium cum iurisdictione non potest delegatus subdelegare, quia uidetur electa industria personæ secundum Doct. Quod fallit in legato sedis apostolicæ cui hoc cõmissum est, potest enim subdelegare ea ratione, ut ibi tradunt Doct. quia præsumitur occupatus uarijs negotijs publicis, & sic occupatio publicorum negotiorum uidetur prodesse ad hoc ut fieri possit delegatio, dic potius secundũ Doct. q. ex prærogatiua dignitatis hoc est concessum est legato apostolico, ut inqt Alex. nu. 63. obiter nota q. hæc decisio admissa

57 *missa in legato apostolico destruit illam conclusionem, quam cõiter tradunt* Doct. *q. propter excellentiam & magnitudinẽ magistratuũ p̄sumatur eẽ electa industria persone, nã potius dicendum esset q. pp dignitatẽ & magnitudinem magistratus non debeant cogi personaliter*
58 *seruire, ut dixi lib. 1. in declaratio. nu. 20.* Cõtrariam *sñiam in hac limitatione tenet* Fulg. & Rom. *in hac. l.* & Alex. *col. 17. nu. 61. per hunc tex. qui tm̃ excipit ca*
59 *sum profectionis.* Maxime *quia facienda non est extensio de absente ad occupatum publicis negotijs, nã ut inquit* Alex. *absentis appellatione non continetur occupatus, nec large nec stricte, nec eqperantur in hac mate*
60 *ria, absentia & occupatio, ideo nõ ualet argumentum, p*
61 *ea q̃ tradit* Alex. *in cõs. 207. uol. 6.* Nec *subest eadem*
62 *rõ penitus in utroq; ut dixi de infirmo.* Itẽ *hoc probatur euidenter secundũ* Alex. *in l. placet in uers. quod nõ ita. C. de pedan. iudic. ubi paria nõ sunt q. qs sit ĩpeditus occupationibus publicis, et q. sit absens, deniq; habemus legẽ expresse dicentẽ q. in nullo casu nisi ĩ casu absentiæ talia mãdari possunt, & sic uerbo expresso standũ est et dispositioni expresse, ut de contractu tradit* Oldrad. *in cons. 159. ex p̄senti themate, et* Dec. *in cons. 32. col. 2. et* Crauett. *in cons. 20. nu. 4. postremo huc aggregãda sunt oĩa quæ supra adduxi in p̄xima questione, q̃ breuitatis causa nõ repeto, & ex his patet euidenter, q. occupatus ẽt publicis negocijs, nõ põt mãdare ea quæ ex suo officio tenetur cognoscere, ẽt si occupatio et impedimẽtum proueniat ex paribus, uel ẽt maioribus negocijs, per supra dicta, per tex. in l. placet. C. de peda. iudic. & in hac l. 1. in uers. non alr, & ita se habet cõis opinio, & uera.*

L. 1. VERS. CVM ALIAS IVRISDICTIO.

Probibitio in specie præsupponit licitum in genere & è contra, numero.1.
Aliàs quomodo exponitur, numero.2.&.3.
Cognitio criminum est iurisdictionis non imperij, nu.3.
L.solent in princ.ff.de offic.pcons.quõ procedat, nu.4.
Componens sarcinulas an delegare poßit, nu.6.
Debilis an poßit mandare specialiter tributa, nu.7.
Infirmitas suorum an sit iusta causa delegãdi specialiter tributa, numero.8.
Iurisdictio sine causa an mandari poßit, numero.9.& sic usq; ad nume.11.immo non, nume.12.
Maxime quomodo accipiatur, nume.13.
L.prætor in uerb.maxime.ff.de iur.om.iudic.quomodo procedat, numero.13.
L.placet.C.de pedan.iudic.quomodo procdat, nu.14.
L.eulora sine causa mandari possunt, nume.15.
Causæ propter quas iurisdictio mandari potest, nu.16.
Mixtum imperium an mandari poßit à præsente, & an transeat cum generali mandato, nu.17.&.18.19.

1 IVrisconsultus concludit argumentum per locum à speciali, cum enim lex ĩdulserit q̃ in casu profectionis mandari poßit cognitio huiusmodi, euidens est argumentum q̃ antea mandari nõ poterat, nã si talia mãdari potuissent, non fuisset necesse nominatim & specialiter cauere q̃ à proficiscente

proficiscente mandari posset, & ex hoc demonstratur q. cognitio huiusmodi est species iurisdictionis, non autem imperij, aliqui non recte argumentaretur iurisconsultus; nam si cognitio hæc, est meri imperij, nõ est forte argumentum dicere, cognitio hæc ex eo mandari non posse ostenditur, quia nominatim cauetur q. à proficiscente mandari posit, cum alias iurisdictio mandetur etiam à præsente. Quid enim attinet hic inculcare iurisdictionem cum de mero imperio loquamur? nam dato millies quòd iurisdictio mandari poßit, non per hoc fortificatur argumentum, quòd merum imperium mandari non poßit, sed erit casus omissus qui relinquitur in dispositione iuris communis. l. si uero. §. de uiro. ff. solut. mat. l. commodißime. ff. de lib. & posthum. cum simil. tamen hic uersic. adiectus est ad fortificandum & concludendum argumentum, quod supra dixit esse fortißimum, cum enim lex probibet aliquid in aliqua specie præsupponit licitum esse in genere l. qui testamento. §. mulier. ff. de testamen. l. ex eo. ff. de testib. & è contra quando lex indulget aliquid in aliquo casu seu aliqua
2 *specie, præsupponit quod in genere sit probibitũ.* Expone *igitur alias idest extra hos casus speciales, ita etiam ponitur in l. qui testamento. la secunda. §. mulier. ff. de testa. & sic præsupponitur quòd illi casus speciales sunt excepti ab hac regula generali, quæ est quòd iurisdictio mandari potest à p̃sente, fallit in his q̃ specialiter tributa sunt, hæc. n. non nisi à pficiscente mãdari pñt.* Et q. *hæc dictio alias ponatur exceptiue tradit* Albe. *in suo dictionario, in uerb. alias & allegat tex. in. d. §. mulier cui.*

consimilis omnino est text. noster. Ponitur ergo exceptio ad regulam, ex quo sequitur quod cognitio est iurisdictionis non imperij, alioqui non esset bona exceptio, ut esse debet secundum Dyn. in rub. de regul. iur. lib. 6. & Bart. in l. in his. ff. de legibus. & Dec. in d. l. 1. num. 26. praeterea uerb. alias importat conditionem, & exponitur si ita factum non fuerit, l. diuortio. post princip. & ibi glo. in uerb. alias. ff. de neg. gest. & in l. alias, & ibi glos. ff. de iure iurand. & Bart. in l. 1. col. 4. uer. quinto, quaero. ff. de cond. & demonst. & in tract. tiberiad. de alueo. in uerb. alias, & Soc. in consil. 51. col. 3. nume. 9. uers. unde nota, uol. 1. qui sensus in idem recidit, nam erit sensus quod iurisdictio aliàs, id est si non fuerit tributa specialiter, mandari poterit à praesente, & sic etiam hoc sensu recepto clare apparet quod haec exempla hic proposita sunt iurisdictionis species non imperij, ut saepe dixi, nec cuiquam mirum uideatur q. in criminalibus iurisdictio adsit, nam hoc exprimit text. in cap. primo. §. 1. in tit. de pace const. ā. ibi in iurisdictione tam in caussis criminalibus, &c. quae iurisdictio non potest consistere nisi in cognitione, cum ipsa animaduersio non sit iurisdictio, sed merum imperium, ut hac l. 1. §. fin. quod etiam ex alio probatur, quia mandata iurisdictione in legatum transit cognitio custodiarū. l. 1. C. de offi. proconf. et d. l. solent. in princ. imperium autem non transit, ut hac l. 1. §. fin. & nemo est qui nesciat quod manifesta sit differentia inter merum imperium et cognitionē criminum, in d. l. solent, nam ibi dicitur q. legatus habet cognitionem ex mandato speciali, tamen non habet potestatem liberandi,

aut condemnandi, quia inquit merum imperium non potest transferri, sequitur ergo q. cognitio non est meri imperij, alioqui non bene argumentatur iurisconsultus dum dicit liberandi ius huic non competere, quia merum imperium nō potest transferri, si cognitio quæ transfertur est meri imperij, & sic aperte sentit tex. q. cognitio non
4 *est meri imperij.* Non obstat quod dicit tex. in d. l. *solent. ff. de offic. procons. dum ait quod illud genus mandati extraordinarium est, nam id refertur ad potestatem liberādi reos, nō ad cognitionem, qd' patet ex sequentibus, nam reddit rationem quare illud mandatum liberandi reos sit extraordinarium, quia inquit nemo potest gladij potestatem, aut cuiuslibet cohertionis in alium transferre, subdit postea & ideo legatus non habebit ius liberandi, & sic se inuicem declarāt illa uerba. patet etiam quia in legato cognitio criminum non est res extraordinaria, immo ordinaria est. l. 1. C. de offic. proconf. Ideo cum ibi loquatur de legato, non debuit dicere q. illud manda-*
5 *tum sit extraordinarium.* Quid erit si nondum profe*ctus fuerit præses, sed est in pcinctu abeundi, puta componit sarcinulas, an interim causæ alias indelegabiles poterunt mandari, ita q. adhuc presente magistratu delegatus possit incipere exercere iurisdictionem hanc? doct. communiter tenent q. sic, per tex. in l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ff. quibus ex cau. maio. quod* Alexan. *hic numer. 54. ait diligenter esse notandum pro limitatione huius legis, de qua ut ipse ait, alij mentionem non faciunt, post eum tamen idem tenuerunt communiter doct. ego puto quod nō aliter se intromittet is cui mandata est*

iurisdictio, q̃ si preses abesse ceperit, ut expresse ait tex. noster in uers. non aliter, cui standum est. l. prospexit. ff. qui & à quib. non. n. potest dici q̀ abesse cõperit, is qui cõponit sarcinas, nec est congruum q̀ tantus magistratus suis manibus componat sarcinas, Ideo cum cessent uerba legis, cessabit dispositio. l. 4. §. toties. ff. de dam. infect. cũ simil. facunt ea quæ paulo ante adduxi in alia quæstione, in qua tractatũ est de infirmitate detento, dicāt alij quicquid uelint.
6 Amplius tenet Alex. q̀ reuerso presidẽ durabit delegatio intra illud modicum tempus, quo explicat sarcinulas, quia interim reputatur absens per text. in d. §. sed quod simpliciter, quod ante eum scribit Cyn. in hac l. 1. ego contrarium teneo per hunc tex. in d. uers. non aliter. Idemq; ait obseruandum si rediijt statim recessurus, interim enim non expirabit delegatio, arg. tex. in l. cum alijs. C. de curat. furio. quod etiam ante eum tenuit Cyn. et Albe. hic arg. l. 3. ff. de diuort. quod ego intelligo, dum tamen interim presente magistratu, is cui mãdata est iurisdictio se se non intromittat, per hunc tex. in
7 uers. non aliter. Dec. ausus est in hac l. 1. col. 22. nu. 73. dicere magistratui competere potestatem mandandi ea, quæ specialiter tributa sunt, etiam in casu debilitatis, quãquàm enim hæc sunt diuersa, ut colligitur in rub. de cleri. egrot. tamen secundum eum equiparantur. c. si qui testium de testib. cum simil. tradit Dec. in c. si pro debilitate, in princ. de offic. deleg. Ego idem concludo q̀ in detento aduersa ualetudine concludendum duxi, suprà eo. in uers. non aliter. num. 38. cum mult. seq. ibi omnino
8 uide, quia ex eis patebit responsio, ad argumenta Decij,

qui

qui etiam audet hoc producere ad eum qui suorum infirmitate occupatus est, per tex. in c. communis filius, ubi glo. 23. dist. facit text. in c. sciant cuncti. de elect. lib. 6. & in c. quoniam. de immunit. eccle. eo. lib. & in c. quicunq; de senten. excom. eo. lib. In cōtrarium *facit tex. in l. fin. C. qui morbo se excu. lib. 10. ubi filius non excusatur à muneribus publicis propter infirmitatem patris, & hoc uerius est, maxime quia lex quæ aliquando indulget facultatem talia delegandi non se fundat in occupatione aliqua, nec in impedimento, tunc enim credo q̄ quālibet iusta causa occupationis & impedimenti sufficeret, prout absentia, sed loquitur de impoßibilitate per rerum naturam, ideo non debet trahi ad causatiuam, aut ad incommoditatem, aliud est enim impoßibile, aliud incommodum, maxime in materia stricti iuris, faciunt ea quæ dixi supra in uers. non aliter, numer. 38. cum mult. seq.*

9 *Ait lex q̄ iurisdictio à præsente mandari potest, an autē paßim & pro arbitrio ab otioso, & delicato sine causa mādari poterit? tex. noster non aperit, an semper, et sine causa poßit mandari, ait tamen simpliciter, q̄ à præsente mādari potest, ideo fere oēs* Doct. *per comperto habēt, q̄ ēt sine causa iusta, iurisdictio mandari pōt, differt autem hæc questio ab altera quæ supra disputata fuit in uers. nō aliter. nu. 5. ibi enim agitur de cognitione causarū criminalium, quæ regulariter est indelegabilis, quia specialiter tributa est, in hac autem tractabitur de iurisdictione ipsa quæ competit iure magistratus, & quæ mandari potest regulariter.*

10 Pro communi opinione, *quod etiam sine causa iusta mandari poßit iurisdictio, à docto-*

adducitur tex. in hac. l. 1. in hoc uers. cum alias, qui tex. simpliciter loquitur, & ait q iurisdictio etiam à præsente mandari potest, nec distinguit unum casum ab altero, ergo nec nos distinguemus. l. de precio. ff. de public. cum uulgarib. adducitur etiam tex. in l. solent. §. 1. ff. de offi. proconf. ibi sicut autem mandare iurisdictionem, uel non mandare est in arbitrio proconsulis, item tex. in hac. l. 1. §. fin. uers. uerius. Item tex. in hac. l. 1. in prin. uers. quæ uero, ubi ait q ea quæ iure magistratus competunt mandari possunt. Item tex. in l. more. ff. de iurisdic. om. iudic. ubi ait lex simpliciter quòd qui iurisdictionem habet suo iure, non alieno beneficio, eam mandare potest. Item tex. in l. solet. ff. de iurisdic. om. iudic. & in l. prætor. eod. titul. & in l. unic. C. qui pro sua iurisdictio. iudi. dar. quæ leges omnes simpliciter aiunt q mandari potest iurisdictio, nec distinguunt an cum causa an sine, ergo nec nos distinguemus. l. de precio. ff. de publican. cum simil.

11 Pro eadem opinione adduci potest tex. in d. l. prætor, in fin. ff. de iurisdic. om. iudic. ubi ait q prætor etiam unam causam delegare potest, maxime cum iustam causam suscepte ante magistratum aduocationis alterius partis habuerit, sentit ergo q etiam si non habuerit hanc iustam causam, poterit delegare, quod innuit uerb. maxime ibi positum, quæ dictio includit utrunq; casum, & idem ius statuit, ut ait glo. in l. illud. ff. ad l. aql.

12 Contrarium mihi uidetur uerius scilicet q nemo possit sine causa iusta mandare iurisdictionem, nam expresse statuit imperator q præsides ipsi & administratores per se causas omnes expediant, tam ciuiles quàm crimi-

nales,

nales, & ita se segerant, ut non emergat necessitas aliquem loco sui destinare. authen. ut nulli iud. §. si uero cōtra ipsum, uult enim q omnis labor & omne periculum regiminis impendeat ipsis administratoribus, nec dantur officia, ut ille maneat in delitijs, authen. de tabellio. §. 1. & tradit Ias. in l. à iudice, col. 1. nume. 2. C. de iud. melius enim ac perfectius & maiori cum honore causæ agitantur coram præsidibus ipsis, ut in auth. ut defunct. seu fune. § illud. Idem probat tex. in l. prætor, in fi. ff. de iurisdic. om. iudic. ubi ait q prætor etiam mandare potest iurisdictionem in personas certas, & ad unam speciem, maxime si subsit iusta causa aduocationis antea su
13 scepte, ibi. n. illa dictio maxime, non stat cōparatiue, sed exponitur pro certe, ut fit inst. de pena teme. litig. in princ. facit quod tradit Alex. in cons. 77. numero. 16. uol. 3. ubi ait q dictio maxime quando iungitur uerbis importantibus causam finalem, tunc abundat uel stat taxatiue allegat Ioan. and. & Ant. de but. in c. ad abolendam. de fil. præsbyter. qui ibi hoc tenent. Vel potest dici quòd includit aliam causam non expressam, idest si ex alia causa iusta hoc faciat, maxime autem ex causa aduocationis, & ita stabit proprie, sed quòd sine aliqua causa iusta possit fieri talis delegatio, hoc non dicit ille text. Immo, ut dixi omnino præsupponit quòd non possit fieri sine aliqua iusta causa, maxime autem ex causa aduocationis suscepte fieri posse dicit, alioqui si etiam sine causa fieri posset, frustra adiecit lex quòd id maxime fieri potest ex causa iusta aduocationis suscepte, debuit enim tacere totum illud, uel saltem sufficiebat

dicere, maxime cum iustam causam habuerit. Praesupponit ergo ille tex. quòd non nisi ex causa iusta fieri debeat talis delegatio, inter quas iustas causas maxime connumeratur suscepta aduocatio alterius partis, Iustam autem causam interpretabimur, idest legitimam
14 & à lege approbatam.l.3.§.de illo.ff.pro soc. Idem probat tex. ineuitabiliter in l placet. C.de pedan. iudi. ubi ait quòd non aliter dari põt pedaneus iudex à magistratu, nisi per occupationes publicas, uel propter multitudinem causarum, omnia negotia non poßit cognoscere, & ibi sine dubio loquitur de causis delegabilibus, nam postea in sequen. uersic. loquitur de his quae magistratus ipsi ex suo officio, idest personaliter, & per seipsos expedire tenentur, & ait, quòd ille causae etiam ab occupatis ob publica negocia, uel ob multitudinem causarum delegari non poßunt, debent igitur iudices ipsi omnes causas etiam delegabiles per se se expedire, ut dicit ille tex. ibi notionis sue examen adhibere, & sic Regula erit quòd magistratus qui in aliqua sunt potestate, non poßunt arbitrio suo iudicem dare, etiam in causis delegabilibus, etiam si sint impediti. Primo fallit in negocijs leuioribus, quae omnino
15 poßunt delegari, etiam ab ocioso praeside, immo superfluum est adire praesidem pro talibus negocijs l. finali. C. de pedan. iud. Scdo fallit in causa in qua ante
16 magistratum susceptum alteri parti patrocinium, & aduocationem praestiterat, haec enim maxime iusta est causa delegandi.l.praetor, in fin. ff. de iurisdictio.omnium iudic. Tertio fallit in eo magistratu qui est,

occupatus

occupatus publicis negocijs, tunc enim potest dare iudices pedaneos. d. l. placet. C. de pedan. iudic. in princip. Quarto fallit quando celeritas desideratur, & sic quando mora in periculo est, ut in casu, de quo in l. i. & l. 4. §. duas. ff. de damn. infect. Quinto fallit quãdo pficiscitur, ut in hac l. prima. Sexto fallit in eo magistratu, qui ob multitudinem negociorum, non potest similes causas expedire, tunc enim delegare potest. d. l. placet. uers. ita tamen. Restringe ut in prædictis casibus non poßit delegare causam ingenuitatis & libertinitatis. d. l. placet. in fin. Restringe ut procedat in causis delegabilibus, alioqui quæ sunt indelegabilia, etiã in casibus predictis non possunt delegari. d. l. placet. uers. quod non ita. Fallit ultimo ex omnibus causis, ex quibus iudex recusari potest, quas multas enumerat Maranth. in speo. aur. in ultima parte iudicij in uers. recusatio fol. 84. in magnis, pro hac limitatione facit text. in d. l. pretor. ff. de iurisdictione omnium iudicum.

17 Maius dubium est, an etiam imperium mixtum à presente mandari poßit, cõmunis opinio est ꝙ non poßit mãdari. tamen ego teneo contrarium, ut dixi supra lib. 1. in declaratio. nu. 24. & nu. 69. et nume. 91. et late probat Alcia. in c. quod sedẽ, de offi. ord. quã opinionẽ et tenuit Fulg. in hac l. i. & probat tex. in hac l. 1. §. fi. & in l. fina. hoc titu. & dicam late lib. 4. in uersi. paul. not. numero 1. cum multis sequen. pro qua opinione optime facit tex. ratio ineuitabilis, scilicet quòd de coherentibus idem est iudicium, l. quæ religiosis. ff. de rei uendic. et ibi Alber. colũ. fina. Idem tradit Bald. in c. proposuit, nu-

me.3.de appellation. & Dec.in c.translato.colū.2. nume.5.de constitutio.facit quod uulgo traditur quòd unitorum eadem est ratio.ut ait Bald. in l.item si fundi. §. huic.ff.de usufruc.& connexorum idem est iudicium.l. eum actum. §.1.ff.de nego.gest.& ibi Barto. in secundo notab.& Ioan.neuiz.in silua nuptial.fol.45.colū.4.in uerb.à connexis.& Fely.in c.auditis,colū.8. nume.18. uersi.prima declaratio,& colū.10.uersi.quarta declaratio.de præscrip.Idem Felyn. in c.translato. nume.3.& nume.6.de constitu.& ibi Dec.colū.2.nume.5. quā ob rem cum imperium mixtū nihil aliud sit,q̄ id quod cohœret iurisdictioni.l.imperium.ff.de iurisdictio.om. iud.mirum non est si assumit naturam iurisdictionis, & sic mādari potest, prout mandatur iurisdictio, per supradicta, & in terminis est tex.infra eodem.§.fina. & d.l.fina. hoc titu.& text. in l.2.ff.de iurisdictio. omnium iudic. nec distinguitur an istud mixtum imperium sit paruum, aut magnum,nam qualecūq; sit, dūmodo cohereat iurisdictioni,dicitur mixtum,nec aliter dicitur mixtum, nisi cohereat iurisdictioni, d.l.imperium. & ideo eodem iure censetur quo iurisdictio.& ita mandari potest per supradicta,quicquid dicant doct.in hac l.1.& in d.l.2.& in d.l.imperium, ad argumenta contraria quæ inculcantur à doctoribus, patet responsum ex his quæ dixi remissiue supra lib.2.in declaratic. nu. 76.& 77. & latius infra lib.quarto, uersic. Paul. not.2. usq; ad nume.14. ubi hæc quæstio disputatur ad partes, sit ergo contra cōmunem firma conclusio quòd mixtum imperium man-
18 dari potest non minus quàm iurisdictio. Amplia procedere

cedere etiã si magis participaret de mero imperio quàm de mixto, ut dixi lib. primo. in declaration. nume. 95. licet multi contra, ut ibid. numero. 82. Amplia procedere siue causæ expediantur per decretum siue per sententiam diffinitiuam, ut dixi ibidem, numero. 96. licet aliqui cõtra ibidem numero. 87. Amplia procedere, in quocunq; gradu sit huiusmodi mixtũ imperium, quia semp. militant ea quæ supra dixi, quicquid dicat Bartol. in l. imperium. ff. de iurisdictio. omnium iudic. Amplia procedere etiam ut à præsenti mandari poßit, cum enim paulo ante conclusum fuerit quòd habet naturam iurisdictionis, & quòd eodem iure censetur, & quòd illi cohereat, & cum ea transit, non est dubium quòd à præsente mandari potest. Amplia ut etiam transeat in generali mandato, dummodo cohereat tali iurisdictioni, quæ in generali mandato transit, alias secus, ut de iurisdictionę dixi supra eodem, in uers. & ideo, nume. 3. cum mult. sequen. tamen etiã in his in quibus requiritur speciale mandatum sufficit quòd mandatum specialiter loquatur de illa specie iurisdictionis, imperium autem ipsum mixtũ licet non exprimatur cum cohereat uenit in consequentiam. l. 2. ff. de iurisd. om. iudic. & per ea quæ
19 supra dixi. Limita procedere dũmodo subsit iusta causa delegandi, alias secus, prout de iurisdictione mandanda supra dixi, nume. 12. Limita non procedere in magistratibus municipalibus, quia huiusmodi imperium ipsi non habent. l. ea quæ. ff. ad municip. ideo nõ possunt illud transferre, quod non habent. l. traditio. ff. de acqui. rer. domin. l. si filius. C. de donatio. cum simil. Limita non

procedere in eo qui nõ habet magistratum, ut est doctor, qui nec etiam iurisdictionem mandare potest. ut dixi supra lib. 2. ĩ uers. iure magistratus. nu. 77. et 79. ergo etc. Limita non procedere in omnibus qui iurisdictionem mãdare nõ possunt, de quibus locutus sum lib. 2. in uers. iure magistratus. nu. 17. cum multis seq. Limita non procedere in eo imperio quod coheret iurisdictioni specialiter tributę, nam cum hoc casu iurisdictio non transeat in hac l. 1. in prin. multo minus transibit imperium, per supradicta, exemplum est in l. nec mandante. ff. de tu to. & cur. dat. ab his. & in l. 2. hoc tit. & in l. cum potest. §. 1. de iudi. & in l. placet. uersi. quod non ita. C. de peda. iudi. cum simil. reliqua de mixto imperio, uide lib. 4. in uersi. Paul. not. ubi diffusius de eo tractatur, ubi longe plures limitationes ponuntur ad hanc regulam, quę tamen ad has quinq; reduci possunt, ut uidebimus, nunc ista perstrinxisse sufficiat.

Ad laudem Dei optimi maximi, à quo omne bonum proficiscitur.

FINIS TERTII LIBRI.

Bibliopola ad Lectorem.

Quartus liber est sub typographo, & prope diem edetur, interim quia instat dies lectionum publicarum uisum est è re studiosorum esse, hos tres libros iam excussos edere, maxime quia distincta materia Imperij de quo lib. 4. agitur, ab his, quæ tradita sunt in alijs libris, quod boni consulas uelim.

PLACENTIÆ quarto Idus octob. 1551.
In ædibus Bernardini Locheti Typographi Papiensis.

